

Rethorica Diuina de Oratione domini Guilermi Parisien[sis].

<https://hdl.handle.net/1874/461579>

Tabula

Tabula admodū vtilis/qua continet iuxta alphabeti seriē/totius opis materia.

Dominatio

peccatorum qualiter fit: et quāta sufficiat in penitēte. ca. xxiiij. **A.** et ca. xi. **L.**

Afflictio corporalis adiuuat orationem. ca. xxviiij. **D.** et **P.**

Afflictio est pars iustificationis. g. multū vtilis. **re.** **ca.** **xxiiij.** **A.** **et** **ca.** **xi.** **L.**

Afflictione animalū et puulorū affliguntur et parētes aut possesores rerū. **Ibidem.** **D.**

Allegatio clemētie dei a peccatore. ca. viij. **S.**

Altare aureū in Apocalipsi qd significat. et de incensis sup illo positis. **re.** **ca.** **xlj.** **S.**

Amor debet pncipaliter deo. **ca.** **l.** **P.**

Amor dei quō accēdat ex cognitiōe bñficioz suoz tū in generali q̄ in spālī. **ca.** **xlj.** **S.** **B.**

Amor dei p qd incitat in hoib. **ca.** **l.** **Abr.** **Ac.**

Amor si esset venalis p qd posset emi melius deo. **ca.** **l.** **Z.**

Amor nullus pōt denegari deo siue sit venalis liberalis gratuit. aut violent. **ca.** **l.** **Z.**

Angelus q̄ stetit iuxta altare templi. **re.** **significat** christum. **ca.** **xlj.** **E.**

Angeli seruiūt nobis et quō. **ca.** **l.** **R.**

Angeli gaudiū habēt de cōuersiōe pctōis. et etiā spūale et celeste cōuiuuiū. **ca.** **xij.** **E.**

Anima. mors aīe p pccm̄ deterior ē morte corporis. et g. magis lugenda. **ca.** **xxvi.** **Z.**

Aīe in celo. in purgatorio. et in inferno. sunt inimici nri ppter pctā. **ca.** **xxxviiij.** **R.**

Anī nab. ptra nos clamantib. debemus subuenire. **re.** **ca.** **xxxviiij.** **Z.**

Aīe in celo fuit nob deū interpellādo. p nobis. **ca.** **l.** **Z.**

Anime peccatricis canticum quid sit et quomodo fiat. **ca.** **xxxix.** **A.**

Anime affectiones et passionēs faciunt psalteriū decachordū cū cithara. **re.** **ca.** **xxxix.** **E.**

Animalia qualiter seruiūt nobis. **ca.** **l.** **D.**

Aqua quō seruit nobis. **ca.** **l.** **D.**

Arcus tensus et paratus a deo contra peccatores. **re.** **ca.** **lj.** **A.**

Arc. dei qualiter sup is et frangit. **ca.** **liij.** **E.**

Armia dei cōtra pctōres. **ca.** **xij.** **A.**

Armatura dei ptra pctōres qualiter qdāmō ampilatur. **ca.** **liij.** **A.**

Assiduitas adiuuat orationem et quomodo

assidue et semper oretur. **ca.** **xxx.** **U.** **Et** **precipue** **ibidem.** **Z.**

Bellum contra

peccata est iustissimum. **ca.** **xij.** **D.**

Bellandum et pugnādum ē cōtra peccata tanq̄ ptra hostes hoīs. **ca.** **vij.** **D.**

Beneficia collata a deo recognoscere. et orāti necessariū. et que sint illa. **ca.** **liij.** **P.**

Bñficia que de. contulit. sunt ei narrāda in oratione. **ca.** **vj.** **B.**

Bñficia que de. debem. d. ipis referre. **ca.** **liij.** **P.**

Bñficioz eozū dē ingritudo et abusio. **ibid.** **D.**

Beneficia pmeditata inflāmant ad amorem dei. **ca.** **liij.** **R.**

Beneficia dei gratuita qualiter accendunt amorem dei. **ca.** **xlj.** **H.** et **J.**

Bñficia dei generalia pmeditata accendunt amorem eius. **ca.** **xlj.** **S.** et **B.**

Defect. cognitiōis hmoi bñficioz vnde euenit et quid mali faciat. **Ibidem.** **H.**

Beneficioz dei et recogitatio per modū cāctici. **ca.** **xxxix.** **D.**

Bñficiū incarnationis christi ac sacri eucharistie cū gñitudie ē pmeditādū. **ca.** **liij.** **T.**

Bñficia dei spālia. p creatas exhibita. **ca.** **l.** **R.**

Bñficia dei spūalia. **ca.** **l.** **Z.**

Bñficia totū mūdi. **Ibidem.** **U.**

Benignitas siue beniuolētia intelligitur per Galbanum. **ca.** **xlj.** **Z.**

Benignitas ē suāda i oīoe. **ibid.** **Z.** ppe finē

Bona pñtis vite quō sunt fugitiua. vana et fallacia. **ca.** **vj.** **D.**

Cantus diuini

abusio. **ca.** **liij.** **D.** circa finem.

Cāticū peccatricis aīe qd sit et quomodo fiat. **ca.** **xxxix.** **A.**

Cui sunt ibi soni. **Ibidem.** **D.**

Cithara spūalis. peccatricis aīe qd sit et qualiter resonat. **ca.** **xxxix.** **E.** et **S.**

Clamor adiuuat orōnē. **ca.** **xxxviiij.** **S.**

Clamare d. hō ptra ptra dictōres suos et alios iuocare qd p eo clamēt et qd sūt iusti. **ca.** **xxxviiij.** **E.**

Cler. ppter qd sit pstitut. in ecclesia. **ca.** **xxx.** **P.**

Clerici debent discere et scire et debite implere officium suū pncipue orandi. **ca.** **liij.** **J.**

Clerici sūt ppugnatores p ppo dei. **ca.** **liij.** **H.**

Clerici aliq rudis et ianis canunt ps. et alia. **ca.** **xxxix.** **J.** **Et** **ca.** **xl.** **R.** et **S.**

Cogitatioes iutiles assimilant muscis et tpe

Tabula

oronis debet expelli a corde. ca. xxv. T.
 Cogitationes vane sunt fugade/ qz expellunt
 spiritum sanctum. et bone sunt suscipiende qz faciunt christi-
 stum esse partem. ca. xxv. F. per totum.
 Concupiscentie bilia sunt gladij igniti. ca. li. Bc.
 Confessio peccatorum impetrat a deo misericordiam
 et veniam. c. vii. G.
 Contritio cordis quomodo fiat. c. xli. U.
 Conpunctio cordis pro peccatis quomodo cause-
 tur. c. xxii. E et F.
 Conpunctionis gratia quod operetur in homine. c. xlii. J.
 Conuiuuium celeste. spirituale. nuptiale et triumphale
 fit in conuersione penitentiali peccatoris. c. xlii. E.
 Conuersio peccatoris Infra peccator et ius-
 tificatio.
 Cor humanum rapitur tempore orationis pro
 inutiles cogitationes. c. xxv. T.
 Cor humanum qualiter debet calefieri ex be-
 neficijs dei. c. li. U.
 Cordis contritio quomodo fiat. supra Con-
 tritio nota bene.
 Corporis dispositio siue situs adiuuat oratio-
 nem et qualis. c. xxv. S.
 Creature simul et omnes ordinate sunt a deo
 ut nobis seruiant. c. li. S.
 Creature quomodo possunt inflammar e cor hu-
 manum. ibidem. U et F.
 Creaturarum obsequia considerata accendunt
 hominem ad amorem dei. c. liii. S et c. li. Ik.
 Creaturarum obsequia non cognoscere et ex
 inde in amorem dei non accendi/ est magna
 ingratitude Ibidem. S.
 Creatura pugnabit aduersus peccatores. c.
 li. S.

Omnia proue-
 nientia de peccatis. c. xlvii. B.
 Datus est nobis christus ad utili-
 tatem nostre salutis/ et ad multiplices effe-
 ctus salutare. c. xix. U.
 Dedit se nobis deus. quomodo et ad quid.
 c. xlix. J.
 Data sunt ei incensa multa quomodo intelli-
 gitur. c. xlii. G.
 Debitum humani generis soluit christus et
 pro eo satisfecit. c. xv. E.
 Delectari in domino adiuuat orationem. c.
 xxvi. Q.
 Demones sunt contradictores nostri. c. xxx.
 viii. T.
 Demones sunt derisores nostri/ propter pec-

cata nostra. ca. xlvii. B et C.
 Demonibus assimilatur et associatur pecca-
 tor. c. xxvi. L.
 Detestatio peccatorum. c. xliii. Q.
 Deus expectat peccatores/ et eos miris mo-
 dis reuocat. c. liii. R.
 Deus quomodo tam misericorditer se tenet
 ad nos. c. liii. U.
 Deus quomodo sustinet peccatores. c. vi. B.
 Deus rogandus est pro iusticia perfectat pe-
 nitentia iustificatione peccatoris. c. viii. Ad.
 Deus debet misereri peccatori penitenti/ et
 seipsum iudicanti. nec debet ei obistere ius-
 ticia eius. c. viii. H.
 Deus multum glorificatur ex vera conuersio-
 ne et iustificatione peccatoris. c. ix. R.
 Deus vult saluari multos quandoque nolens
 rebelles ac incredulos. ergo multo plus
 peccatores ad ipsos conuersos. ca. xii. J et K.
 Deus preueniens peccatores sua misericor-
 dia/ merito debet eos assumere. ca. xii. L.
 Deus vult peccatoris reuersionem siue con-
 uersionem et penitentialem satisfactionem.
 c. xiii. F et Z.
 Deus vult omnes homines saluos fieri/ quod
 ostendit in multis. ca. xiii. H.
 Deus accepit propter nos officium medica-
 tionis sanctificationis et sanationis. ca. ibi-
 dem Ac.
 Deum decet sanare peccatores infirmos. c.
 xv. B.
 Quomodo sanauit peccatores. ibidem. B.
 Deus non debet tardare ad sanandum pec-
 catorem. ibidem. L et D.
 Deus debet misereri peccatoribus/ ad ipsos
 se conuertentibus/ propter multas causas.
 c. xxi. B.
 Deus iure multiplici possidet hominem. c.
 xiii. U.
 Dei filius scilicet christus satisfecit pro pecca-
 tis humani generis/ et sic eius debita soluit.
 c. xv. E.
 Deus non solum satisfecit pro peccato origi-
 nali/ sed etiam pro peccatis nostris actuali-
 bus et recidiuis/ et homini. c. xv. F.
 Deus honoratur in sanctis. c. xvi. H.
 Deus dat omnia liberaliter et propter hoc cre-
 auit rationales creaturas ut eis seipsos da-
 ret. ca. xxxi. B.
 Deus quomodo sit accusator noster. c. xxxviii. U.
 Deus dedit se nobis/ et quomodo/ et ad quid.

Tabula

c. xli. j.
 Dei beneficia supra beneficium.
 Dei amor. s. amor. r. j. Ignis diuini amoris.
 Deus omnes creaturas ordinauit vt nobis ser-
 uiant. c. l. k. r. p. c. i. p. e. s. i. b. i. n. o. s. i. l. i. t. u. d. i. n. e. m.
 Deus dedit nobis quedam beneficia spiritu-
 alia que possunt accendere cor nostrum in
 eius amorem r. c. l. A.
 Deum diligere/monet vniuersus mundus/
 r. ipsius dei beneficia r. dona r. c. l. A. r. y.
 Deum nō diligere aliquo amore. nullo mo-
 do potest homo excusari. Ibidem. Z.
 Deus per suum amorem/incitauit nos ad di-
 ligendum ipsum. Ibidem Ab.
 Deus beneficio sue incarnationis. passionis
 r. mortis/maxime incitat ad suam dilectio-
 nem si rememoratur. Ibidem Ac.
 Deus quomodo r. propter quid discedit ab
 homine r. c. l. j. f.
 Deus quādoq; deserit aliquos/propter hoc
 q. dona ipsis dara/sibi appropriant. c. l. j. j.
 Quā malū sit q. deus sic deserit hominē. Ibi-
 dem. k. per totum.
 Deus vincitur in oratione quasi per luctam.
 c. l. j. d.
 Deo omnino confidere debemus r. non meri-
 tis nostris r. c. l. j. f. r. y.
 Deo debet ascribi victoria/que videtur obti-
 neri in oratione. c. l. j. Z.
 Deus in oratione vincit/capit/ r. ligat/ et quo-
 modo. c. l. j. A.
 Dei ira quō frangatur. Ibidem A. r. B.
 Dei iusticia qualiter vincit r. c. l. j. B.
 Dei iudicium quomodo vincitur per iudiciū
 quod homo facit sibi ipsi. Ibidem L.
 Dei equitas r. arcus ei/ quō vincit. ibidē. D.
 Dei arcus r. pharetra qualiter frangit et su-
 peratur. Ibidem E.
 Dei adiutorium petitur in inceptionibus ho-
 rarum siue officiorum diuinorum/et quare.
 c. l. j. h.
 Deus in adiutorium meū intende quare di-
 catur in inceptionibus horarum canonica-
 rum. Ibidem h.
 Deus quomodo ligatur vinculis charitatis.
 r. c. l. j. k.
 Deus agnitio nō potest amari. ibidē k. i. fine
 Deus ligatus quō debet teneri. ibidē L.
 Qualiter fortius constringi. ibidē Ab.
 Deus non debet recusare/hominem ligare
 vinculis charitatis r. penitentie/qui se ei of-

fert voluntarie. c. l. j. A.
 Deuotio requirit ad orationē. c. xli. j. A.
 Dilectionis r. charitatis vinculis ligatur de-
 c. l. j. B.
 Diuitie sunt fallaces. c. v. j. D.
 Dolor penitentialis petendus ē a deo. c. xxi. j. k.
 Dolor pro peccatis/per quid possit causari.
 c. xxi. j. D. r. E.
 Dolor talis sanat animā. r. qualis dolor suffi-
 ciat penitenti. ibidē k. Et. c. x. j. L.
 Donum homini datum a deo debet cōmuni-
 cari alijs r. nō appropriari. c. l. j. h.
 Dona sapientie quāq; subtrahuntur r. quare.
 Ibidem j.

Elemosyna va-
 let ad multa. c. xxi. j. Z.
 Et. c. xli. j. Ab. ppe finem.
 Euolat r. clamor adiuuat orationē. c. xxxv. j. S.
 Erubescencia q. j. verecundia.
 Eucharistia. j. Sacram altaris. r. j. Jesus.
 Excreatio p. r. de peccatis. c. xxi. j. p.
 Exordium orationis. a quo debet incipi. c. l. j. A.
 Exordium potest incipia gratiarum actione
 c. l. j. d.

Fides adiuuat
 orationem. cuius fidei articuli ali-
 qui in oratione rememorandi sunt
 c. xxx. j. D.

Fides assimilata chorde in cithara siue in can-
 tico anime peccatricis. c. xxx. j. D.
 Fides quā virtutem habeat sociam r. connes-
 sam in cithara spirituali. c. xxx. j. B.
 Fides in oratione/spargit bonum odorem.
 r. insurgit aduersus scientias que sunt con-
 tra deum r. c. xli. j. Z. r. A.
 Fides multum deseruit in sacramento alta-
 ris contradicendo sensibus exteriorib. r. c.
 c. xli. j. A.
 Fortitudo orationis multe sunt. c. xl. Ab.
 Fortitudo p. r. rediū prolixitatis. ibidē Ab.
 Fortitudo contra dilationem doni quod pe-
 titur. Ibidem. A.
 Fortitudo contra iram r. impatientiā. ibidē D.
 Fortitudo grauitatis contra leuitatem quā-
 dam cordis. Ibidem p.

Olbanus quid
 mystice designet. c. xli. j. L. Et ibi-
 dem Ab.

Tabula

Gemitus adiuuat oronem. c. xxxvij. **F.**
 Gloria magna fit deo ex vera conuersione et
 iustificatione peccatoris. c. ix. **R.**
 Gladius spūalis quo debet anima penetrari
 in orone vel meditatione. c. li. **A.**
 Gladius ille qualiter fugat mortem spiritua-
 lem anime. c. **Ibidem. B.**
 Gladius dei vibratus/debet terrere peccato-
 rem inducendo ad penitentiam/et sic fugiē-
 do mortem spūalem. c. li. **A.**
 Gladius dei contra peccatores. aufertur ei
 p gladium pnie et discipline. c. liij. **F.**
 Gratiarū actio de beneficijs acceptis est agē-
 da. c. liij. **O et P.**

Heretici dicun-

tur animalia venenata. c. xliij. **B.**
 Homo faciat quod in se est/ hmo
 dicum possit. c. xliij. **R.**
 Homo est ipsius dei/ multiplici iure. c. xliij. **A.**
 Homines damnati ad aliquod supplicium fu-
 stinendum/ docent peccatores petere a deo
 veniam et gratiā lachrymar. c. xxxvj. **F et G.**
 Homines per quid et quomodo debent accē-
 di ad amorem dei. c. xliij. et l. p totum.
 Homo non potest effugere qn aliquo amore
 debeat deum diligere. c. l. **Z.**
 Homo aliquo modo coartatur ad amandum
 deum. **Ibidem Z.**
 Hō incitat ad amandū deū. **Ibidem. Ab et Ac.**
 Hō mortificat seipsum spūaliter. c. li. **A et B.**
 Hōis mors spiritualis. c. **Infra Adorsa aie.**
 Homo per quid decipiat ut cadat in mor-
 tem spiritualement. c. li. **G.**
 Homo donum sibi a deo datum non debet ap-
 propriare sed etiā alijs cōicare. c. li. **B.**
 Homo debet petere a deo ut eum captiuē et
 vinculet. c. liij. **A.**
 Homo qnqz derelinquit a deo et qre. c. li. **F.**
 Homini/ est valde nociua talis derelictio. **Ibi-**
dem R.
 Humilitas in oratione placet deo et eū indu-
 cit ad exaudiendum. c. xxxij. **L.**
 Humilitas seruanda in oratione intelligitur
 per speciem aromaticam onica. c. xliij. **R.**
 Humilitate vincitur deus in orone et fit obe-
 diens nobis. c. liij. **G.**

Ieiunium adiu-

uat orationem. c. xxvij. **R.**
 Ieiunium est magne efficacie et

virtutis. c. xxxij. **G.**
 Ignis infernalis a penitente bene premedita-
 tatus/ per dei gratiam multa facit miracu-
 la in eo. c. xxxvj. **G.**
 Ignis inferni est timendus. c. li. **O.** ppe pnc-
 cipium et etiam finem.
 Ignis spiritualis. s. ire pro peccatis/ debet of-
 ferri in oratione. c. c. xlvij. **ZAB et L.**
 Ignem diuini amoris accendit quidā amor
 preparatorius/ qui etiam a deo petend⁹ est
 c. xlvij. **B.**
 Ignem diuini amoris accendit sacra scriptu-
 ra/ et quomodo aliqui nō accēdunt ab ea. c.
 c. xlvij. **E.**
 Ignis diuini amoris accendit beneficijs dei
 pmeditatis et cognitis. c. xlix. **F et G.**
 Iesus quomodo sit placad⁹. c. c. xxxvij. **Ac.**
 Iesus rogandus est in missa pro multis nob
 necessarijs. c. xxxij. **B et B.**
 Iesus est salutandus in missa cū magna gra-
 tiarū actione. c. xxxij. **F.**
 Iesus quattuor officia perficit et impleri i mis-
 sa. c. xxxij. **E.**
 Iesus. miscōia et pietas ei⁹ excellit miscōiam
 omnium sanctorum/ quod ostendit in eius
 passione. c. xix. **L.**
 Incarnationis christi beneficium cum grati-
 tudine est premeditandum. c. liij. **L.**
 Indignatio de et pro peccatis. et quāta suffici-
 at penitēti. c. xxxij. **O et c. xi. L.**
 Infirmitas peccatoris quomodo curata est
 per christum. c. xv. **B.**
 Ira pro pccō/ liberat a iudicio dei. c. c. xxxij. **R.**
 Irasci debemus pro peccatis tanqz inimicis
 nostris pessimis. c. c. xlvij. **ZAB et L.**
 Ira dei quō vincit et mitigat. c. liij. **A. Et G.**
 eodem c. De ira penitentis. c. xi. **L.**
 Ire dei quō resistit. **Ibidem. B. in medio.**
 Iudicium extremū ē timēdū. c. li. **O et P.**
 Iudicium dei quō vincitur per iudicium qd
 homo facit sibi ipsi. c. liij. **L.**
 Iure debito et multiplici sum⁹ ipi⁹ dei. c. xliij. **A.**
 Iusticia duplex scz pfecta et impfecta/ que est
 quedam dispositio ad iusticiam. c. viij. **F.**
 Iusticia pfecta petenda est a deo. c. viij. **B.**
 Iusticia dei/ nō est sepata ab eius miscōia er-
 ga peccatores. c. viij. **F.**
 Iusticia dei non debet esse contra misericor-
 diam eius/ quo ad peccatorem se conuertē-
 tem et penitēte. c. viij. **A. Et. c. ix. O. et F.**
 Iusticia dei nō debet petere vindictam ptra

Tabula

peccatorem seipsum vindicantem et iustifi-
cantem. c. ix. **Q** et **U**.

Iusticia dei non debet multa et magna exigere
a peccatore/ quia modicum habet. infirmus
est et pauper. c. xiiij. **R** et **S**.

Iusticie dei magis debent placere penes peni-
tentiales quam infernales. c. xiiij. **L**.

Iusticia dei quanto superat. c. xliij. **B**.

Iustificatio iustificat seipsum peccator. quan-
do se coram deo accusat. reum confitetur. et iu-
dicando condemnat. c. viij. **h**.

Iustificatio penalis. et a peccatis perfecta libe-
ratio est petenda a deo. c. viij. **Ab**.

Iustificatio multa bona facit in vere peniten-
te/ et deo magnam affert gloriam. c. ix. **R**.

Iustificare impium magis est quam creare celum
et terram. c. **Ibidem** **S** et **L**.

Iustificatio qualiter facit victoriam et quanta mira-
bilia. c. **Ibidem** **S** et **L**.

De iustificatione impij fit deo magna gratia-
rum actio. **Ibidem** **L**.

Lachryme pe-
tende sunt a deo. precipue in orati-
one. c. xxvj. **Y**.

Lachryme unde sunt nominate et unde pro-
uocantur et quid efficiant in anima. c. xxvj. **L**.

Lachrymas deus potest educere de corde ho-
minis exemplo moysi/ et hoc est petendum
a deo. c. xxvj. **D**.

Lachrymarum petitio propter earum utili-
tatem. **Ibidem** **E** et **I**.

Lachrymarum petitio ratione cuiusdam si-
militudinis. **Ibidem** **S**.

Lachrymarum petitio a deo propter eius p-
missiones. c. **Ibidem** **I** et **h**.

Lachrymarum gratia potest impetrari inter-
cessioibus quorundam sanctorum. c. xxvij. **Ab**.

Lachrymarum fons est tanquam lauacrum in
claustris/ ergo propter eius necessitatem de-
bet postulari a deo. c. xxvij. **M**.

Lectio adiuvat orationem et conuerso. c. xxx. **Y**.

Signa qualiter nobis seruiunt. c. l. **R**.

Mariam debe-
mus inuocare/ ut pro nobis inter-
cedat ad filium suum. c. c. xxvij. **D**.

Maria nunquam denegauit alicui suam miseri-
cordiam in patrocinando. **Ibidem** **D**.

Maria ex sua misericordia debet nos iuuare
contra peccata nostra. c. xxvij. **h**.

Maria debet assimilari filio suo in misericor-
dia/ et per eam nos iuuare. **Ibidem** **S**.

Maria tenetur nos adiuvare ut reconcilie-
mur filio suo. **Ibidem** **D**.

Marie est gaudium/ et filio eius gloria/ subue-
nire miseris. **Ibidem** **P**.

Maria debet reconciliare peccatorem filio suo
quia ipsa est mediatrix inter deum et homi-
nem. **Ibidem** **D**.

Mariam blasphemantes non erunt impuni-
ti. c. xxxvij. **S**.

Mariam honorantes honorabuntur/ et eam
inhonorantes punientur. c. xxxvij. **S**. i. sine

Mariam habere propitiam et non aduersa-
riam est nobis multum necessarium. c. xxxvij. **Ab**.

Mirra quid operetur et quid mystice designat.
c. xliij. **I**.

Missa non debet nimis plangaria sacerdo-
tibus. c. xliij. **D** et **P**.

Quid iesus in missa perficiat. quomodo sit salutandus
et rogandus. quare supra Iesus.

Misericordia dei et eius iusticia simul sunt er-
ga peccatorem. c. viij. **S**.

Contra misericordiam dei non debet esse ei-
us iusticia/ quo ad peccatorem penitentem et
se punientem. c. viij. **A**.

Misericordia dei ita potens est ad miseren-
dum/ sicut iusticia eius auida ad puniendum.
c. xij. **S**.

Misericordie dei opera erga peccatores. c.
xij. **Ab**.

Misericordia dei in quos et quomodo abun-
dauit. c. xij. **D**.

Misericordia dei qualiter manifestatur et p-
cipue penitentibus seipsos iudicantibus.
c. xij. **P**.

Misericordia dei respondebit et stabit pro nobis
peccatoribus. c. xv. **S**.

Misereri vult deus peccatoribus/ eius mise-
ricordiam desiderantibus. c. xx. **A**.

Misereri debet deus peccatoribus ad ipsum
se conuertentibus. c. xxj. **D** et **L**.

Horis spiritualis anime que sit/ et quod mala. et
quod homo eam sibi infert. c. l. **A** et **B**.

Horis anime deterior est morte corporis/ er-
go magis lugenda. c. xxvj. **L**.

Horis anime fugat per verbum dei et incipit vi-
ta per oculus cordis. c. l. **L**.

Horis anime unde quandoque proveniat. c.
l. **E** et **S**.

Horis anime quod nociua et amara. **Ibidem** **h** et **L**.

Tabula

Aors anime quomodo fugatur. Ibidem **AB**.
per totum.

Aortuos corporales solemus lugere: ergo
magis spirituales/ scz nos ipsos in peccatis.
c. xxvj. **A**.

Aundus vniuersus quomodo seruit nobis
z per hoc nos accendit ad amore dei. c. l. **U**.

Narratio in re

thorica diuina. c. vi. **A**.

Narrare debet homo in oratio-
ne culpas suas z humiliter confiteri et non
abscondere. ibidem.

Narrada sunt etiam beneficia a deo accepta
z bonitas ipsius dei peccatoribus ostensa.
ibidem scz. c. vi. **B**.

Negocia per orationem expedienda que zq
lia sunt. c. xxxviii. **D**.

Nuncius fidelis ad deum missus est oratio-
c. xxxviii. **A**.

Nuncius agilis z non piger debet esse oratio
ibidem. **B**.

Nuncius spoliatus vel occisus dicitur oratio
in qua no fit attentio zc. ibidem. **D**.

Nuncio vagabundo assimilatur oratio. **I**bi-
dem **IK**.

Nuncio qui moritur in via/ oratio equipara-
tur. **I**bidem **U**.

Nuncio excommunicato etiam assimilatur ora-
tio. ibidem. **AB**.

Nuncio stulto assimilatur z quis sit. ibide **A**.

Nuncio rauco z muto assimilatur/ z quomo-
do. c. xxxviii. **AF**.

Orium peccati

qualiter oritur z quatum sufficiat
in penitente. c. xxii. **L**.

Orationis recomendatio. dignitas z prece-
lencia necessitas z fructuositas. c. j. **A**.

Oratio quid sit/ z quomodo sit petitio que-
dam. c. j. **F**.

Oratio principaliter dirigitur ad deum.
c. j. **F** z **H**.

Orationis genus est rogatio. c. j. **F**.

Orationis descriptiones ab ipsis sanctis do-
ctoribus quomodo sunt intelligende/ et q
sint laudes z declarationes ipsius oratiois.
c. j. **IK**.

Orationis perfectiones z pres. c. ij. **L**.

Oratio spiritualis z secularis quomodo dis-
ferunt. ibidem **AB**.

Oratio est subiectum rethorice diuine. c. j. **E**.

Oratio est donum dei/ z gratie eius. c. j. **D**.

Oratio adiuuat predicatorum/ iudices/ z ali-
os multos zc. c. j. **B**.

Orationis misericordia. c. vltimo.

Oratio ars z doctrina vtiliter traditur. c. j. **L**.

Oratio fit etiam pro temporalibus. c. j. **B**.

Orationis exordium. c. ij. **A**.

Orans debz narrare culpas suas/ eas agno-
scendo z confitendo zc. z non occultando.
c. vi. **A**.

Orationes magis approbate z laudate z effi-
caces que sunt/ z in quibus libris continean-
tur. c. xvj. **H**.

Orationes lucidissime coprehendentes om-
nia que sunt necessaria petier desideraria.
deo. c. xvj. **I**.

Orationes peccatorum etiam valent apud
deum. c. xvj. **IK**.

Orationes sanctorum in celo existentium p
nob sunt multu efficaces. c. xvj. **L** **AB** z **A**.

Oratio sanctorum quandoqz impeditur ne
a deo exaudiatur. c. xvj. **A**.

Orationem adiuuant multa. c. xxv. **S**.

Orationem adiuuat corporis dispositio zq
lis. c. xxv. **S**.

Oratio est vnguentum valens cordi humano
ad multa. c. xxv. **U**.

Orationis tempore excludende sunt cogita-
tiones vane z inutiles assimilare muscis zc.
c. xxv. **A** z **U**.

Orationem adiuuant lachryme profuse. c.
xxvj. **F**.

Orationem adiuuant afflictio corporalis et
tribulatio pro qua clamatur ad deum. c. xx
vij. **D**.

Orationem adiuuat ieiunium zc. **I**bidem **R**.

Oratio debet habere duas alas. zc. ibide **R**.

Orationis vox est desiderium impetrandi.
Ibidem **D**.

Oratio adiuuatur assiduitate. c. xxx. **U**.

Oratio quomodo sit assidua z continua. **I**bi-
dem. **F** z **Z**.

Orare semper quomodo fiat z fieri possit. **I**bi-
dem. **F**.

Oratio z lectio se mutuo adiuuant. ibide **F**.

Orandi importunitas quid sit et quomodo
adiuuat orationem. c. xxxi. **A**.

Orandi importunitas/ quare fuit laudata a
chasto. Et q in ipso non habet locum talis
importunitas. c. xxxv. **P**.

Tabula

Orationis exauditionem inducit humilitas
 rē. c. xxxi. L.
 Orationem adiuuat fides/ cuius articuli alii
 qui rememorandi sunt. c. xxxij. D.
 Oratio omni tempore et hora potest fieri ad
 deum. c. xxxv. P.
 Orationem adiuuant delectari in domino /
 et ei esse subditum. c. xxxvj. A.
 Orationem adiuuant septē alia. c. xxxvij. S.
 Oratio assimilatur nuncio fidei qui mittitur
 ad deum. c. xxxviii. A.
 Orantes parum vel modicum/ assimilantur
 nuncio pigro. Ibidem. B.
 Orantes modicum/ possunt assuescere pau-
 latim vt multum orent Ibidem B.
 Orandi tarditas et pigrītia vnde proueniat
 Ibidem L.
 Oratio vbi non fit attentio/ dicitur nuncius
 spoliatus vel occisus. c. xxxviii. D.
 Orationis negocia per ipsam expedienda q̄
 et qualia sunt. Ibidem D.
 Oratio quasi nuncius personaliter apparet
 in consistorio dei/ defendens ibi eum qui mi-
 sit cum adiutorio filij dei contra accusatores
 c. xxxviii. E.
 Oratio quomodo adiuuatur a patre miseri-
 cordiarum. Ibidem F.
 Oratio ex quo est donum dei debet ab ipso
 postulari. Ibidem F.
 Oratio quomodo debeat sollicitare assisten-
 tes pro negocio sibi commisso/ et quales sint
 tales assistentes. c. xxxviii. G.
 Orationi assistentes/ et eam adiuuantes in cu-
 ria celesti/ vt valeat exaudiri. Ibidem H.
 Oratio negligens inuocare et sollicitare assi-
 stentes. Ibidem I.
 Ecclesia docet nos inuocare tales assistentes
 scz sanctos. Ibidem J.
 Oratio debet esse sollicita pro negocio rē. ibi-
 dem K.
 Oratio aliqua assimilatur nuncio vagabun-
 do rē. Ibidem K.
 Oratio assimilatur nuncio qui moritur in via.
 Ibidem L.
 Orans debet petere orationem suam dirigi
 in via et in conspectu dei. Ibidem L.
 Oratio assimilatur nuncio excommunicato.
 rē. c. xxxviii. AB.
 Item nuncio stulto. s. qui petit non petenda
 Ibidem R et D.
 Oratio debet volare in celum. id est. petere

celestia et spiritualia. Ibidem. P.
 Oratio habet multos contradictores et ad-
 uersarios. Ibidem Q.
 Oratio quomodo debet contradicere cōtra
 dictorib⁹ et aduersarijs suis/ et quomodo eos
 mortificet et quantū debet clamare rē. c. xxx
 viij. T.
 Orationem non aduertentes fatue agunt.
 Ibidem Ad.
 Oratio nō intellecta nec attendita non est con-
 temnenda. Ibidem. Ad.
 Orationi attendere conueniens est rē. Ibidem
 Ad.
 Orationem non attendere quādoq; ridicu-
 losum est. Ibidem Ad.
 Oratio muta siue rauca que sit/ et quomodo
 noceat. c. xxxviii. Af.
 Oratio quomodo sit canticum rē. c. xxxix. A.
 Oratio dicitur vitulus labiorum et quomo-
 do. c. xl. L.
 Ad quid orandus est deus. Ibidem L.
 Orationi intendendum est. Ibidem L.
 Orationis fortitudines multe quibus suste-
 tatur. c. xl. AB.
 Ab oratione quidam leuiter et facilliter desi-
 stunt/ in quo stulte agunt. Ibidem P et Q.
 Orationem facilliter relinquētes/ in multis
 laborant stulticijs. c. xl. P et Q.
 Orant multi in deuote et negligenter et preci-
 pue clerici non attente psallentes. Ibidem
 R et S.
 Oratio assimilatur thuri. virgule. fumi. aro-
 matibus pulueri pigmentarij/ et similibus.
 c. xli. T.
 In oratione sentiuntur virtutes/ vitia/ sacra
 eloquia rē. c. xli. F.
 Oratio deuota est odoramentum suauitatis
 et procedit ex operatione et presentia sancti
 spiritus. Ibidem F.
 Oratio sanctorum/ magni est odoris suaui-
 tatis et flagrantie rē. c. xliij. Q et R.
 Oratio deuota qualiter placeat deo et sanctis
 suis tanq̄ odor suauissimus rē. xli. L. Et ibi-
 dem F.
 Oratio est deo patri grata per christum me-
 diatorem. c. xli. S et H.
 Oratio erit impetratoria per christum. Ibi-
 dem H.
 Oratione honoratur tota trinitas et christ⁹
 Ibidem H.

Tabula

Oratio aromatizans intelligitur per thymea-
ma rē. Ibidem J.

Ad orationem requiritur deuotio. c. xliij. H.

Oratio debet esse breuis. quomodo et quare.
c. xliij. D.

Oratione mens humana coniungitur deo.
rē. Ibidem. P.

Oratio est vnguentum spirituale/ sanans et
sanctificans animas rē. c. xliij. Q et R.

Oratio decorat animam et alia mira facit. ibi-
dem R.

Orationis meritum duplex est. c. xliij. T.

In oratione quandoque viri sancti minorem
gratiam deuotionis habent quam peccatores.
rē. c. xlv. U.

Oratio in qua non actualiter cogitatur de deo.
quā sit meritoria. c. xlvj. F.

Oratio est sacrificium et oblatio deo accepta.
sanctificans etiam ipsum offerentem rē. c.
xlvij. F.

Orationis sacrificium offerre volens/ debet
habere ignem et gladium. Ibidem. Z.

Quis sit ille ignis et qualiter incendatur. ibi-
dem Z.

Oratio est lucta cum deo rē. c. liij. Q.

Oratio requirit quietem et solitudinem. ibi-
dem Q.

In oratione colligende sunt vires rē. Ibidem Q.

Orando aliqui statim deficiunt/ et quare hoc.
c. liij. R.

Orationis prima luctatio qua vincitur deus
est humilitatio. Ibidem S.

Orationis alie due lucte siue astutie. Ibidem
T et U.

Oratio continuata quodāmodo vincit deum
Ibidem U.

Oratione deus vincitur capitur ligatur et ira
eius frangitur. c. liij. A.

Orans volens cum deo pugnare in oratione
debet ab eo adiutorium petere/ sicut fit in di-
uinis officiis. c. liij. B.

Orationis mirificentia siue effectus mirabi-
lis et precipue in sacramentis. rē. c. liij. siue
ultimo. D.

Pecculi cōuersio

c. xx. A.

Par non est habenda cum pec-
catis. c. xlvij. A.

Pectoris tursio vnde proueniat/ et quid ef-

ficiat. c. xxxvij. Z.

Peccatū multa mala infert peccatori. c. xj. E.

Peccatorum seditas et immundicia/ debet co-
gnosci ab oratore. c. liij. A.

Peccatorum confessio impetrat a deo veni-
am. c. vij. B.

Peccata sunt inimici dei et hominis. ergo cō-
tra illa debet homo cū adiutorio dei pugna-
re. c. viij. D.

Peccatorum compunctionem et penitenti-
am possunt facere multa in isto libro posita.
c. xxij. D et E.

Peccatorum recogitatio facit compunctio-
nem cordis et fugat sic illa peccata. c. xxij. F et G.

Peccata fugantur per eorundem recogita-
tionem. ibidem. F.

Peccata quomodo sanantur. Ibidem G et H.

Peccata quia non bene videntur placent ama-
toribus suis/ que si bene recogitarentur dis-
plicerent. Ibidem J.

Peccatorum seditas quam abominabilis est. ibi-
dem J.

Peccata ut sanentur quid sit faciendum rē.
Ibidem. K.

Que sint sanantia peccatum. Ibidem. K.

Peccatum quomodo absconditur et detegit-
tur. c. xxij. M.

Peccatorum odium verecundia abomina-
tio. rē. c. xxij. N. et c. xj. L.

Peccata sanantur fugantur et expelluntur p-
quasdam dispositiones nominatas aroma-
ta. c. xxij. R. per totum.

Peccata aduersantur orationibus nostris.
c. xxvij. E.

Propter peccata multos habemus aduersa-
rios. ibidem. R.

Peccatorum contritio et pulueris eorum asper-
sio. c. xij. U et X.

Peccatis debemus irasci quia sunt inimici no-
stri seuissimi rē. c. xlvij. Z. A. B et C.

Peccata nutriuntur rē. ibidem. A. ppe finē.

Peccata amantes/ odiunt ea persequentes.
Ibidem B. in principio.

Peccata debemus odire propter damna ab
eis illata. ibidem B.

Peccatores exaudiuntur quando pro seip-
sis orant. c. ij. B.

Peccatores deus expectat et miris modis re-
uocat. c. liij. R.

Ad peccatores se deus misericorditer tenet.
c. liij. U.

Tabula

Peccatores deus benigne sustinet. c. vi. **B.**
 Peccatores peccant / non solum contra deū
 sed etiā contra totā curiā celestem. c. vi. **L.**
 Peccatores decipiunt et excecantur per bo-
 na temporalia. c. vi. **D. et E.**
 Peccatoris decepti per peccata et bona tem-
 poralia querela. ibidem **E.**
 Peccator debet se accusare et peccata confite-
 ri / ut veniam consequatur. c. vii. **G.**
 Peccator confitendo / et se accusando / et con-
 demnando coram deo / iustificat seipsum. c.
 vii. **H.**
 Arma contra peccatores. c. xij. **A.**
 Peccator quia infirmus est / modicū potest /
 quod tñ deus despiciere nō debet. c. xij. **R.**
 Peccatoris accusatio / q̄ nō multa debeat iu-
 sticie dei / propter infirmitatem et pauperta-
 tem. ibidem **G.**
 Peccator est dei multiplici iure. c. xij. **U.**
 Peccatoris conuersionem et penitentialē sa-
 tisfactionem vult deus. c. xij. **F.**
 Peccator q̄uis bona a deo sibi cōmissa dissi-
 pauit / tamen potest pro hoc satisfacere p pe-
 nitentialem conuersionem. c. xij. **F.**
 Peccator non nisi cum auxilio dei potest re-
 uerti et conuerti ad ipsum deum / quia p pec-
 catum se indignum fecit. c. xij. **F.**
 Peccatorem vult de⁹ reuerti ad se. ibidē **Z.**
 Peccator quomodo sanatus est per deum.
 c. xv. **B.**
 Peccatorum orationes etiā valent apud
 deum / et quare deus debeat eas acceptare.
 c. xv. **K.**
 Peccator se ad deum cōuertenti debet ipse
 deus esse misericors et propitius prop⁹ mul-
 ta. c. xxi. **B. et L.**
 Peccator per multa verba huius libri potest
 deuenire ad veram penitentia et cordis cō-
 punctionem. c. xxi. **D. et E.**
 Peccator non debet desperare propter ma-
 gnitudinē peccatorum: quia si vult pōt faci-
 liter sanari. c. xxi. **H.**
 Peccator debet premeditari supplicia infer-
 ni et petere a deo ut possit ea videre et cogno-
 scere. c. xxi. **G. et H.**
 Peccator debet petere a deo cognitionē ma-
 lozum / que sibi prouenerūt ex et de peccatis
 c. xxi. **L.**
 Peccator quomodo assimilatur et associatur
 demonibus. ibidem **L.**
 Peccator debet se plangere tanq̄ mortuum

c. xxi. **U.**
 Peccator quō debeat clamare in orationib⁹
 et confessionibus. Et qui clamare debent p
 eo. c. xxxviii. **F.**
 Peccator quomodo debeat cantare lamētā-
 do p peccatis et se humiliādo. c. xxxix. **B.**
 Peccator dat deo iusticiam. ibidem **L.**
 Peccatores quādoq̄ habent maiorem gra-
 tiam deuotionis in orationibus / q̄ viri san-
 cti et quare hoc. c. xlv. **U.**
 Peccatores debēt irasci p̄ctis suis. c. xlv. **Z.**
 Non debent ea fouere nutrire nec pacem ha-
 bere cum eis. c. ibidem **H.**
 Peccatores debent odire peccata prop⁹ dā-
 na eorum. ibidem **B.**
 Peccator debet timere gladium dei super eum
 vibratum et per hoc inducitur ad compun-
 ctionem. c. li. **A.**
 Peccator debet timere penas inferni et iudi-
 cium extremum. ibidem **D. et P.**
 Peccatoris percussio. c. xxxv. **Z. in fine.**
 Pena infernalis non est satisfactoria pro pec-
 catis nec p se placet deo sed diabolo / tñ iuste
 infligitur damnatis. c. xi. **B.**
 Penes in infernalib⁹ apparet dei iusticia. ibidē.
 A penes infernalibus nō ē liberatio. c. xli. **H.**
 Pene penitenciales sunt meliores et deo ma-
 gis placite q̄ pene infernales. c. xli. **F.**
 Pene penitenciales et non infernales debēt
 placere iusticie dei quia per eas satis fit ei.
 c. xli. **Z.**
 Penitentia peccatoris vera multa bona fa-
 cit. c. ix. **R.**
 In conflictu penitentie. petenda est victoria
 a deo et ab eius iusticia. c. ix. **P.**
 Penitentie opera placent deo et multa bona
 faciunt. c. xli. **D.**
 In penitentiali cōuersione fit celeste et spūa-
 le cōuiuiū incogitabilis gaudiosum. c. xli. **E.**
 Penitentie dolor petēd⁹ est a deo. c. xxi. **K.**
 Pnē iusticia vincit iusticia dei. c. lii. **B.**
 Penitere ē duplex. s. p̄fectū et ip̄fectū. c. viii. **F.**
 Penitēs vere. iustificat seipm / et satisfecit di-
 uine iusticie / et euadat iudiciū dei. c. viii. **L.**
 Penitens vere. quid faciat. c. ix. **F.**
 Penitens non debet tantum puniri quātum
 demeruit. c. x. **Z.**
 A penitente deus non requirit tantam pe-
 nam quātā demeruit scz infernalem et per-
 petuam. c. xi. **A. et B.**
 Penitēs. quātum debet habere dolorem. ti-

Tabula

morem et erubescenciam. iram et abominati-
onem de peccato. c. xj. **L. Et. c. xxij. k.**
Penitens per dispositiones aliquas / que no-
minantur aromata / potest ad hoc induci ut
recedat a peccatis. **tc. c. xxij. k.**
In penitente / vita gratie / potest perfici auxi-
lio dei. **c. xxvj. b.**
Penitens debet diligenter premeditari sup-
plicia inferni / per hoc enim de^o per sua gra-
tiam faciet mirabilia in eo. **c. xxvj. b.**
Penitens debet dolorem petere a deo. **Ibidem. k.**
Petitionis est facienda. qualiter et quomodo. et
quid ad eam requiratur. in quibus oratio-
nibus contineatur. **c. xvj. h.**
Petitionis confirmatio. **c. xvij. k.**
Quedam non sunt petenda a deo in oratio-
ne. **c. xxxviii. a.**
Pietas quomodo valeat ad omnia. et quod per
eam quandoque cultus diuinus notetur. **c. xxix.**
T. Item. c. xli. a.
Plancus adiuuat orationem et quomodo
peccator se tanquam mortuum plangere debet
c. xxxvij. a.
Prelatus non debet petere a deo prelatio-
nem nec desiderare eam. **c. xxxviii. d.**
Prelatus debet peti a deo. **Ibidem. d.**
Prelati permittuntur a deo preesse in penas
ipsorum. **tc. Ibidem. d.**
Prelatorum oratio debet esse brevis. **c. xliij. p.**
Psalmodia / quomodo est oratio. et qualiter
fieri debeat. **c. xxx. y.**
Psalmodia diligenter cantata vel audita / de-
bet in homine incitare motus spirituales.
c. xxxix. h.
Psalmodia aliquos parum mouet ad spiritu-
alem armoniam / quia non intelligunt vel
ruditer canunt. **tc. Ibidem. j.**
Psalmodie preciositas / et quare in ecclesia
cantando et legendo frequetur. **tc. Ibidem. k.**
Pudor de peccatis. **c. xxij. a.**
Puluis pigmentarius quid sit. **c. xli. q. et r.**
Puluis peccatorum qualiter sit spargendus
Ibidem. f.
Querela miserabilis peccatoris decepti per
peccata et bona temporalia. **c. vi. e.**

Religiosi debent
insistere dei laudibus / orationis

bus / et sacrificijs. **c. xxx. y.**

Rethorica diuina et spiritualis / est necessaria
c. j. b.

Subiectum eius est oratio. **c. j. e.**

Multa verba ista rethorica posita / possunt
hominem inducere ad gratiam deuotionis
gratitudinis. copunctionis. **tc. c. xxij. d. et e.**

Rugitus quid sit / et quomodo adiuuat ora-
tionem. **c. xxxvij. t.**

Sacramentum
altaris. In eo inestimabiliter dei
beneficiencia in nos perfunditur.
tc. c. xxij. d.

In sacramento altaris. in missa scilicet perficit
christus quattuor officia ineffabilis pieta-
tis. **Ibidem. e.**

Qualiter salutandus et rogandus est iesus
in isto sacramento tempore missarum. **ca.**
xxxij. f.

Qualiter iesus est in isto sacramento apud nos
et qualiter in celo apud angelos illos ibi. et
nos hic reficiens. **c. xxxij. j.**

Quid iesus est in isto sacramento / et quod nobis
facere debeat. **c. xxxij. k.**

Sacramenti altaris suauitatem quare non
gustando percipimus. **tc. c. xxxij. l.**

Qualiter vitia hoc impediunt. **tc. ibidem. m.**

Sacramentum altaris quous ibi sit sub specie
panis et vini tanquam signis non minus tamen
reficit spiritualiter animas nostras. **Ibi-**
dem. n.

Sacramenti altaris aliqua miracula bñ no-
tanda. **c. xxxij. o.**

Ad sacramentum altaris multum deserui-
des. **c. xli. a.**

Sancti quomodo seruiunt nobis. **c. l. r.**

Sanctorum in celo existentium / oratio pro
nobis multum est efficax. **c. xvij. l. a. b. et c.**

Sanctorum oratio quandoque impeditur nec
audiat a deo. et quare hoc. **Ibidem. h.**

Sanctorum veneratio cedit ad laudem et ho-
nozem dei. **Ibidem. n.**

Sacra sunt veneranda. **c. xxix. t. in fine.**

Sancti in celo quomodo et propter quid sunt
aduersarii et inimici nostri. **c. xxxvij. s.**

Sancti inuocandi sunt ut clament pro nobis
intercedendo. **tc. c. xxxvij. y.**

Sancti contra nos clamantes / quous sint pla-
candi. **Ibidem. z.**

Tabula

Sanctis est oratio deuota / odor suauis *re. c. xli. l. Et ibidem f.*
 Sanctorum oratio est odorifera *re. c. xliij. S.*
 Sancti viri / quandoque minorem gratiam deuotionis habent in oratione quam peccatores. *re. c. xlv. U.*
 Sapientia quandoque subtrahitur a sapientibus / quia eam non communicant alijs. *re. c. li. J.*
 Scriptura sacra potest accendere ignem diuini amoris quibus tamen aliqui non sic accendantur per eam *re. c. xlvij. E.*
 Seruitutem vitiorum vilissimam / debemus abijcere / et futurum dei nobilissime nos subijcere *re. c. xxxvj. R.*
 Singultus quid sit / et quod adiuuet orationem *c. xxxvij. Z.*
 Sol et stelle qualiter nobis seruiunt. *c. l. A.*
 Stulticie multe hominum desistentium facilliter ab orationibus suis. *c. xl. P. Q.*
 Subditum esse domino adiuuat orationem. *c. xxxvj. R.*
 Superbia est mors spiritualis a deo sepanis ergo detestanda. *c. li. H.*
 Suspirium quid sit / et quomodo adiuuat orationem. *c. xxxvij. Y.*

Erra qualiter

Eseruiat nobis multipliciter per ea que ex illa proueniunt. *c. l. P.*
 Timor gehennalis supplicij faciet recedere a peccato *re. c. xxij. K.*
 Timere debet peccator ignem inferni / et iudicium extremum. *c. li. S. in principio et fine.*
 Timere debet homo penas inferni et extremum iudicium. *Ibidem. P.*
 De timore penitentis. *c. xi. L.*
 Tribulatio et eius clamor adiuuat orationem. *c. xxvij. O.*
 Tribulatio subuenit deus *Ibidem. P. et Q.*

Enti qualiter

Eseruiunt nobis. *c. l. A.*
 Mercedia de peccatis. *c. xxij. H. et c. xi. L.*
 Vitia aduersantur nobis in orationibus. *c. xxxvij. Q.*
 Generanda sunt sacra. *c. xxix. Z. in fine.*
 Propter vitia multos habemus inimicos. *Ibidem. R.*
 Vitia aliqua / qualiter dicuntur nociua et venenata. *c. xli. Z.*

nenata. *c. xli. Z.*
 Viris irasci debemus / quia sunt inimici nostri. *c. xlvij. Z. A. B. et L.*
 Vitiorum seruitutem abijcere *re. supra Seruitus.*
 Victoria in conspectu penitentie est petenda a deo. *c. ix. P.*
 Victoria que obrinetur in oratione contra deum debet ascribi ipsi deo et non homini. *c. li. Z.*
 Vinculum charitatis quomodo liget et teneat deum / et artius eum possit constringere. *c. liij. K. L. et A.*
 Vinculari a deo debet homo petere. *ibidem. A.*
 Virtutes sentiuntur et operantur in oratione. *c. xli. Y. et Z. Et ibidem. B.*
 Unguento assimilatur oratio. *c. xliij. Q. et R.*
 Virtutes connectuntur binatim adinuicem in cithara spiritali anime. *c. xxxix. F.*
 Vita gratie est aliquantulum in penitente / et potest adiutorio dei perfici. *c. xxvj. B.*
 Vita gratie quomodo amittit et extinguitur. *c. li. A. et B.*
 Et precipue adulatoria laudantia et alia vitia. *Ibidem. D.*
 Vita talis quomodo recuperatur per verbum dei et per oculum cordis. *Ibidem. L.*
 Vitulis labiorum assimilatur oratio. *c. xl. Z.*
 Que sunt ossa carnes pellis *re. istius vituli. Ibidem. R.*
 Voluptas ducit hominem in mortem spiritualem. *c. li. S.*

Christus. supra

Christus. *Ibidem.*
 Christus datus est nobis propter multiplices effectus salutes. *c. xix. U.*
 Christus quia aduocatus noster est debet allegare pro causa nostra patri scilicet reconciliando. *Ibidem. F.*
 Christus interpellare debet pro peccatis nostris. *Ibidem. F.*
 Christus suscepit pro nobis officium interpellandi patrem contra peccata nostra quod officium debemus petere ut pro nobis exerceat. *re. Ibidem. Y.*
 Christus mortuus pro peccatis nostris ostendit quantum odit peccata nostra. *Ibidem. Z.*
 Christus pro crucifixoribus suis rogauit. ergo et pro nobis debet rogare patrem. *re. Ibidem. Z.*

Tabula

Epi pro nobis interpellatio efficax est ad nos
spiritualiter viuificandum propter suā pas-
sionem. c. ix. **Z.**

Epus rogandus est vt pro nobis alleget et of-
ficiū interpellandi exerceat. c. ix. **F.**

Epus vult misereri iniustis et peccatoribus
eius misericordiam desiderantibus. c. xx. **A.**

Epus debet peccatoribus se ad ipsum cōuer-
tentib' misereri propter mltā. c. xxi. **B. et L.**

Epus dicitur angelus magni consilij qui ste-
tit iuxta altare habēs thuribulum in manu
sua/ qui etiam dicitur templum et pontifex.
c. c. xli. **D.**

Epus existens pontifex efficaciter pro nobis
interpellat apud patrem misericordiarum
impetrando nobis necessaria. **Ibidem. E.**

Per christum omnia sunt patri grata et pla-
cita. c. c. xli. **G.**

Per christum tanq̃ mediator omnia im-
petrantur a patre et spiritu sancto et a seip-
so. **Ibidem. H.**

Epus cum tota trinitate honoratur per ora-
tionem. **Ibidem. H.**

Prologus

Comendatio prestantissimi et incomparabilis doctoris magistri Guilelmi parisiensis actoris sequentis libri qui Rethorica diuina pretulatur.

Prologus

Guilelmus episcopus parisiensis natione aluer-
nus/doctor profundus et vinctus ex
cuius schola/velut ex vberissimo fonte sapientie
innumerabiles preclarissimi viri emerere: pre-
ter optimos laborum suorum fructus/bibliotece
ecclesiastice plurimos et preciosos librorum the-
sauros adiecit. Exposuit nempe luculenter et
singulari more Psalterium. Prouerbia Salo-
monis. Ecclesiasten. Lantica canticozum. et
Mattheum euangelistam. Edidit opus ma-
gnum et isigne de vniuerso/ cuius sex partes sunt
Quarum tres prime/ de vniuerso corporeo/ re-
lique vero de vniuerso incorporeo seu spiritu-
ali latissime tractant. Composuit et Rethori-
cam diuinam/ opus singulariter deuotum/ in
cuius conscriptione calamus in corde tinxit.
cuius sectioni sedule sequiuis ecclesiasticus/
cuius peculiare officium orare est/ dare debe-
ret. Quis enim mechanicus sue vocationis et
artis/ industriam non concupiscit habere. Tra-
ctatum etiam de primo principio/ quod deus est
Tractatum de trinitate/ et notionibus ac pdi-
camentis in diuinis. Tractatum cur deus ho-
Librum de sacramentis magni/ cui non est si-
milis alter. Tractatum de animabus humanis
comendatissimum. Tractatum de bono et malo.
Librum de fide et legibus. Summam de virtutibus et
moribus/ de vitiis et peccatis/ ac meritis et re-
tributionibus. Tractatum de opibus ac mira-
bilibus virtutibus. Tractatum de laudibus pati-
entie. Tractatum de dono scientie. Tractatum

de xxx remedijs temptationum. Tractatum de
vocatione ad beneficia ecclesiastica/ et de plu-
ralitate beneficiorum in vnitatem persone/ in quo di-
uini honoris zelotissimum se fuisse declarat.
Tractatum de claustro anime/ opus multa bre-
ui sinu continens. Declamatorios sermones
exhortationum popularium/ et alios libros et tra-
ctatus complures/ qui totales ac tanti sunt/ vt
sanctos doctores Thomam et Bonauenturam in sapientie eminentia a plerisque doctissi-
mis viris/ vel equare vel antecellere iudicen-
tur. Dum hic vir eleuate intelligentie/ et pfun-
de speculationis/ sanctimonia morum singu-
lariter conspicuus/ ante pontificatum parisi-
theologiam fructu multo publice legeret/ et
amicus suus magnus/ ab episcopo quodam ac-
cepisset mandatum litteris expressum/ vt pre-
bendam in ecclesia eius vacantem/ conferret
alicui viro bono/ sibi eam obtulit. Cui statim
respondit. Non habes o amice potestatem co-
ferendi prebendam nisi viro bono/ nec fines ip-
sius mandati excedere potes/ non igitur mihi ea
dare vales/ qui non sum vir bonus/ et hac via
se euasisse magnopere gloriabatur. Virum sin-
gularem/ et ipso senice rariorem magnus/ vtiq;
preconijs extollendum. Illo etiam tempore
diuini verbi predicatione abunde fructifica-
tas plures communes mulierculas a peccatis
retraxit/ quibus parisiensis nouam domum filiarum
dei inchoauit. Anno domini. M. cc. xxv. et harum
exemplo cepit hic ordo in alijs etiam ciuitati-
bus dilari. Demum biennio elapso/ anno vi-
delicet domini. M. cc. xxvij. mortuo episcopo Bertho-
lomeo parisiensis ecclesie/ cathedre pontificali di-
gnissime prefectus est/ cui multo fructu deser-
uiuit tempore longo/ semper lingua calamoq;
deuotissimi doctoris officium adimplens.

Incipiunt capitula libri sequētis videlicet
Rethorice diuine: de oratione peculiariter
tractantis.

Orationis recōmādatio. Et qd sit oſo.	ca. i.
De pfectionibus orationis diuine.	ca. ii.
De exordio orationis diuine.	ca. iii.
Exordiu pōt incipia grātūactiōe.	ca. iiii.
Conclusio precedentium	ca. v.
De narratione in oratione diuina	ca. vi.
Allegatio clementie dei	ca. vii.
De iusticia perfecta et imperfecta.	ca. viii.
Petitio victorie in cōflictu penitētie.	ca. ix.
Excusatio penitentis q non debet tñ puni- ri qñ meruit.	ca. x.
Obiectio contra predicta	ca. xi.
Q deo placeant opera penitentie.	ca. xii.
Q faciat homo quod in se ē. licet modicum possit.	ca. xiii.
Q deus vult ad eum reuersionem et penitē- tialē satisfactionem.	ca. xiiii.
Q deus sanat perfecte egrotum vel miserē- tur peccatori.	ca. xv.
De forma petitionis in oratione.	ca. xvi.
Confirmatio petitionis.	ca. xvii.
Petitio incessiōis brē marie vgis.	ca. xviii.
Conuertat se iterum peccator ad patrociniū iesu christi supplicās vt alleget. p ipō.	ca. xix.
Conclusio petitionis et cōfirmatiōis.	ca. xx.
Excusatio proprie infirmitatis.	ca. xxi.
Ad quid valeant predicta.	ca. xxii.
Quid faciat recognitio peccatorū.	ca. xxiii.
De pudore et erubescētia ex petō.	ca. xxiiii.
De indignatione a peccatis.	ca. xxv.
Quedam dispositiōes corporis iuuātes ora- re volentem.	ca. xxvi.
Petitio lachrymarum ex peccatorum recor- datione vel spiritualis mentis.	ca. xxvii.

Requirende sunt intercessionēs sanctorum ad impetrationem lachrymarū.	ca. xxviii.
Q afflictio corporalis valet ad impetratio- nem lachrymarum.	ca. xxix.
Quare ieiunio rāta efficacitā tribuat.	ca. xxx.
Assiduitas orōnū adiuuat nōbilitē.	ca. xxxi.
De importunitate orandi.	ca. xxxii.
Q fides adiuuat orationem.	ca. xxxiii.
Cum qsta gratiarūactione est salutand ^o do- minus iesus in missa.	ca. xxxiiii.
Quedā ptinentia ad predicta.	ca. xxxv.
Quare deus laudauit importunitatem ora- tis in euangelio luce.	ca. xxxvi.
Q in deo delectari et ei esse subditum adiu- uat orationem.	ca. xxxvii.
De alijs seprē adiutorijs orōnis.	ca. xxxviii.
Q oſo sit qñ nūci ^o ad deū missus.	ca. xxxix.
De cantico peccatricis anime.	ca. xl.
Quid intelligat per vitulos labiorū.	ca. xli.
Quare psumū thuris signat oratio et qd per puluerem pigmentarij.	ca. xlii.
Quid signat per altare aurei.	ca. xliii.
De deuotione que requirit in orōne.	ca. xliiii.
De breuitate orationis.	ca. xlv.
Quare viri sancti difficile habent grātā de- uotionis.	ca. xlii.
De merito illius orōnis in qua actu nō cogi- tat quis de deo.	ca. xlii.
De igne gladio qd dicitur sacrificiō orōis.	ca. xlii.
De igne sacrificij orationis.	ca. xlii.
Que valeant ad accendendum vel nutrien- dum ignem orationis pdictum.	ca. xlii.
De memoria bñficiōrū diuinorum.	ca. l.
De gladio spirituali quo debet mactari ani- ma in oratione vel meditatione.	ca. li.
De lucta anime in oratione.	ca. lii.
Quō deus p luctā orationis vincit.	ca. liii.
De mirificētia et virtutib ^o orationis.	ca. liii.

Rethorica diuina siue ars oratoria eloque
tie diuine edita per venerandum patrem ma-
gistrum Guilelmum parisiensem.

De oratione Capitulum I

In sacris ac sa-
crificatiuis exercitatiōibus: que et
quāta sit dignitas et pcellentia po-
tius oratiōis: multū liquide appa-
rere pōt volentibus videre atq; valentibus.
Et primū eo qd omnis sacrificatio/ omnis bñdi-
ctio/ et omne sacramētū/ et omīno qdqd in cultu
diuino honorifice agit: aut oratio est: aut ora-
tione pagit/ siue pficit. Deinde qd omnis eccle-
sia sanctorū: celesti ac diuino magisterio eru-
dita ac instituta: tam mltiplici celebritate fre-
quentat orationē: vt ei die noctuq; insistat/ et
inuiget: et eidē vite p̄sentis tempa/ tanq; illi
cōsecrata et debita: priatur. Cui rei nulla alia
causa vel ratio existimari vel cogitari potest:
nisi oratiōis tanta necessitas: tantaq; fructu-
ositas: que tantā frequentationis et instantie
continuitatē exigat et requirat. **S**i dixerit
quis: auctoritas ap̄lica: p̄cepto suo quo dictū
est: Sine intermissione orate: ad hoc artat/ et
cogit nō solū ecclesia: s; etiam ipsa lex euāgeli-
ca: in qua expresse legit mandātū de oratiōe:
ipso ore veritatis editū: quo dictum est: quia
oportet semp orare/ et nūq; deficere. Rūdeo
in hoc quia in ipsa cause sunt et rōnes rōnabi-
lissime atq; iustissime: propter quas mādāta
hmōi et omnia alia que de oratione data sunt
merito data fuerunt. Tercio ex x̄tuositate ip-
sius orationis/ mirificentijs/ et numerositate
mirabili/ atq; pstantia vtilitatū: quas te scire
faciā in sequētib; . Ex his ergo tribus ma-
nifestū esse tibi debet: et necessariā esse/ et om-
nino debere esse celestem ac diuinale rethori-
cam: siue spūalem ac saluberrimā oratoriam:
que in causis animarū atq; negocijs: allega-
re doceat eos qui cause hmōi patrociniū su-
sceperunt. Et spūales oratores pstituti sunt:
vt in dei dulcissimi consistorio: causas allegēt
hmōi: ppter qd stipendia bñficiozū ecclesia-
sticorum: eis constituta sunt: ex magna parte
hoc aut dico ppter officia docendi et p̄dican-
di: in quib; consistit residuū milicie clericalis:
de quibus nullaten; tibi dubitādū est: qd nec
recte nec laudabiliter exerceri p̄nt: nisi docto-
res/ predicatores/ atq; iudices ecclesiasticos
x̄tus oratiōis adiunget/ et dirigat incessanter.

Si tāta volumina: studio et labore retho-
rum: de oratione rethorica scripta sunt: q̄to
fortius de ista sacra et sacratissima oratiōe: di-
gnum et iustum est vt scribat ars et doctrina.
Hec aut ratiocinatio a pportio abilitate cau-
sarum et orationū: x̄tutē habet atq; vigorem:
si tñ nō est compatio orationis ad orationē in
fructu vel vtilitate: nō erit compatio debiti et
laboris pro arte et doctrina istius: ad debitum
studiū vel laborē illius. Quid dicā de oratiōe
litteraria cui tota grāmatica inuigilat? Quid
de oratione logica: cui tam studiose/ tāq; per-
fecte Aristotel: ingeniositas insudauit: et de
oratione vtiq; logica: que omnis vel ppositio/
vel syllogism; est: omnes libros logicales ti-
tulauit. Et de syllogismo libzū priorū vel ana-
leticorū: de demōstratione/ libzū posteriorū.
Et de Elencis libzū elencorū. Et de syllogis-
mo dialectico libzū topicorū. De interpretatiōe
x̄o siue ppositione/ librum peribhermonias.
Qualiter aut possibile erit istā sacrā ac sa-
crificatiuā/ et modis omibus omni generi aliaz
orationū incompatibiliter pcellentē orationē:
esse omni arte et doctrina et artificio destitutaz?
Quia igit nec imensitati diuine congruit h;
neq; pfectioni: quā nō solū decet s; etiā neces-
se est eē in ecclesia dei altissimi: que schola ip-
sius est: et cui; sola doctrina/ in ea discit et doce-
tur/ assidue esse artem atq; artificium orandi
necesse esse. Amplius qd op; cuiuscūq; vti-
litas inueniri pōt: qd arte et doctrina ac arti-
ficio careat: et doctores atq; artifices sui non
habeat. Que ergo causa reddi pōt vt op; tā
nobile/ tāq; preclare vtilitatis: hucusq; negle-
ctum atq; desertū sit: nisi quia vel ei; vtilitas
ignorata: vel ipsi sacri doctores desides/ aut
alijs occupati: orōnē preterierūt. Credendū
ergo est multos de ea multa scripsisse: et cū ex-
emplaria orationum scripserūt: hoc sufficere
oratoribus reputasse. Vel forsan quia poti;
orando: q̄ philosophādo orare discimus: nō
artem vel artificium orandi eos: s; orōnes scri-
ptas autenticas oratoribus tradidisse: sicut
euidenter apparet in libro psalimorum qui ex-
quisitissimis orōnib; refertissim; est. Si qd
aut dixerit qd oratio donū dñi dei est: et ppter
h; nō ab arte vel doctrina: s; magis a datore q̄
renda sit: verū vtiq; dicit. Si quis x̄o dixerit
qd hmōi oratio nō solum potissimū sui: s; etiaz
plurimū habet diuini muneris et gratie: et p-
pter hoc nihil ad eā de arte et doctrina hoīuz.
Rūdeo: quia iusticia que x̄tus est veri nois:

Capitulum

nō solū p̄cipuū sui/ aut plimū: s̄ etiā totū qd̄ ē
vel habet diuini muneris ē ⁊ gr̄e. **N**ihilomin⁹
tū p̄tia iuris (que scia legū ⁊ canonū) s̄iliter
⁊ cognitiōe diuersarū p̄suetudinū: atq; exer-
citatione cāx ⁊ negociorū: illustrat/ atq; diri-
git. Sic se habet ⁊ de orōne. **A**rte nāq; et do-
ctrina. quā hic scribere intendo: plurimum ⁊
multipliciter adiuuat. **N**ec obstitit mihi in
hoc s̄mo **A**ristotelē: quo dixit in p̄mo ethicorū
quia scire vel parū vel nihil opat̄ ad v̄tutem.
qd̄ nō de omni scire vel falso intelligere potuit
cū ipsemerdicat in libro eodem. quia v̄tus est
omni arte certior ⁊ melior. **T**ibi v̄o declaratur
est p̄ me ⁊ in tractatu d̄ actibus humanis. **E**t
in tractatu de v̄tutibus ⁊ moribus. quasdam
scias v̄tutes esse. sicut prudētia. ⁊ quasdā ali-
as. **I**nsup ⁊ omnē v̄tutē sapiam eē. qd̄ est dice-
re lapidū siue saporās sciam. ⁊ tanq; intimam
ac p̄fundatā cognitionē. **S**ciam v̄o iuxta cō-
munem intentionē quasi cōem intentionem
sc̄z exteriorē. res em̄ omnes nō solū lucēt vir-
tuti intellectuē. ad illuminandū eā lumie sci-
entie. sed etiā sapiunt ad faciendā vel inficiē-
dam v̄tutē motiū. ⁊ quasi imp̄mendā eam sa-
poribus sapie. **D**e quib⁹ ibi satis feci tibi. **D**e
ip̄a sapiētia quoq; tibi certissimū est. q̄ ip̄a est
donū dei altissimi. ⁊ ab ipso studiosissime expe-
tenda ⁊ sperāda. nō tū p̄pter hoc scholasticē
doctrinē ⁊ disputatiōes: aut librorū sacrorū
expositiōes inutiles v̄l sup̄uacue habēde sūt.
Et si de singulis creatoris donis ⁊ de singulis
v̄tutibus aut gratiis cōsiderationē in s̄ sece-
ris. inuenies indubitanter. **U**nūq; eorū
doctrinis adiuuari multipliciter. **L**icet enim
gressus qui p̄ pedes ē: ex v̄tute gressibilis sit. vi-
su tū ⁊ tactu adiuuat ⁊ regit. inter dū ⁊ audi-
tu. strepitū nāq; pedū dephendit gradiens ⁊
equitans v̄trū sup̄ lignū vel lapides gradiat̄.
Ex hoc etiā p̄pendit discrimina vel ambulati-
onis ve lequitatiōis sue. **H**is itaq; determi-
natis incipiam ipso actore duce ⁊ luce: q̄ om̄i
salutariū sibi q; acceptat̄ ofonū: ⁊ inspirator
⁊ exauditor est. **E**t dicā q̄ hui⁹ sacre ⁊ diuina-
lis rethorice/ siue oratorie scie: subiectū ē ofo
qm̄ de ip̄a in illa agit. eiusq; p̄fectiōes/ diffe-
rentie/ ⁊ p̄tes/ necnō mirifice v̄tutes/ ⁊ inesti-
mabiles fructus/ siue v̄tilitates/ adiuuētq;
atq; imp̄edimēta/ quib⁹ v̄l adiuuat vel impe-
ditur exauditiō illi⁹: docent̄ in eadē ⁊ declarā-
tur. **C**ōueniēs aut̄ ⁊ om̄ino necessariū ē: ad
istā sciam accedētib⁹: vt in p̄mis eis deter-
mine. qd̄ est qd̄ dicit̄ ofo de qua hic intendit̄

vt p̄dici. de quo certissimū est q̄ ofo/ nō ē nisi
petitiō in genere. qd̄ dico/ quia nō om̄is peti-
tiō ē ofo. sed ea sola que dirigit̄ ad deū. v̄l ad
p̄sonā aliquā/ seu p̄sonas p̄pter ipsum. **O**ra-
re nāq; ip̄os scōs siue angelos tum dicimur/
cū p̄ces ad eos dirigim⁹. **A**lie aut̄ petitiōes q̄
ad hoīes dirigunt̄: ofones minime habende
sunt siue dicende. **N**ec em̄ ad regē aliquē dici-
mus oro te dñe. s̄ neq; ad familiares ipsorum
regū dicere cōsueuimus: orate p̄ nobis regē
vel pontificē. **Q**uapropter manifestū est/ q̄
ofones p̄prie ⁊ habent ⁊ dicunt̄. q̄ ad deū v̄l
ad scōs eius p̄pter ip̄m dirigunt̄. **E**t inde est
q̄ apud sedē ap̄licā vel curiā romanā: nō dicit̄
q̄s ofones deferre vel offerre: s̄ petitiōes po-
tius. **N**ec ip̄e etiā summ⁹ pontifex dicere con-
suevit petitiōariis: offerre ofones v̄ras. **M**a-
nifestū ḡ ē ex his q̄ ofo oīs petitiō ē: ⁊ nō ecō-
uerso. ⁊ quia petitiō tanq; genus ad ofonem
se habet. ofo v̄o tanq; sp̄s ad ip̄am. **S**i di-
xerit q̄s/ quia ofo p̄ bonis solis sp̄ualib⁹ aut
eternis obtinendis ē/ ⁊ offert̄ deo. non recte
dicit. quia etiā tp̄alia bona ab ip̄o sanctissime
atq; iustissime petuntur. **S**iliter ⁊ liberatio a
malis tp̄alibus. **E**t manifestū est multis exē-
plis veteris legis seu testamenti: tp̄alia bona
petita sepe fuisse a patrib⁹: ⁊ ofomb⁹ obrēta.
Siliter ⁊ liberatiōes a malis tp̄alibus: tanq;
a gladio inimicorū ⁊ pestib⁹. **Q**uis em̄ igno-
rat sc̄m **M**oyse: multotiens vt cessaret pla-
ge ab egypto: suis ofonib⁹ obtinuisse a deo al-
tissimo. **S**iliter ⁊ de plagis quas de⁹ mittebat
p̄plo hebreorū: vt plaga ignis: ⁊ plaga serpen-
tum ignitorū. **D**e q̄bus notissimū est q̄ orati-
onibus eiusdē p̄phete cessauit v̄traq;. **P**otiss-
simū etiā ē q̄ p̄phete alteri⁹ ofonibus: multi-
plicatū est oleū vidue cuidā in lechito: ⁊ fari-
na in idria: pluuia data sup̄ terrā est: data fer-
tilitas. siliter ofonib⁹ p̄phete illius/ de q̄ duo
bona mere tp̄alia eē nemo ignorare pōt. **I**n
nouo v̄o testamēto quot sanitates corporum
facte sunt p̄cibus scōrū ap̄lorū ⁊ martyriū. ⁊ p̄
vnū ex ap̄lis ex virginis aurū factū est: ⁊ ex lapi-
dibus gēme. ⁊ ita de alijs bonis tp̄alibus: que
orationibus sanctorū impetrata sunt ⁊ obrē-
ta. ⁊ iugiter impetrant̄ ofonib⁹ sanctorū in
nouo testamēto: q̄bus enarrādis ⁊ enumerā-
dis: vix vita hoīs vnus sufficeret. **Q**uia igit̄
ex ipsis auditionibus ⁊ petitorū impetratiōi-
bus manifestū est scōs talia siue p̄ talib⁹ non
inspiciēter orasse vel orare. **N**ō relinquit̄ ex il-
la dubitatione: qm̄ sancti deoq; acceptabilē

orare possint hoies p bonis tpalib⁹ obtinen-
dis: & malis tpalib⁹ remouēdis. **Q**uod si dixerit
q⁹ q⁹ ratiocinatio ista ad h⁹ nos inducit. vt o⁹ o
enā ad hoies dirigat. cū in bonis tpalib⁹ pre-
standis: malisq⁹ sitib⁹ remouēdis: prātem ha-
beant hoies. sic dicit pylar⁹. **N**escis: q⁹ prāte
habeo crucifigere te: & prātem habeo dimit-
tere te. **C**ui & rūdit ipa xitas. nō haberes inq⁹
ens prātem in me vllā: nisi datū eēt tibi desup⁹
Rādeo g⁹ in h⁹: quia o⁹ o addit sup petitionem
aliqd⁹ veneratiōis: p q⁹ orādo peti⁹ bonū/ si-
ue mali liberatio ab aliquo tanq⁹ ab actore: &
pncipalitē prātis/ in eo q⁹ peti⁹ habente. q⁹
pncipalitas tanq⁹ ad creatorē deo solū p⁹inet
sicut creatio p se & pprie fieri nō pōt nisi ad ip-
sum. **E**t ppter cām hāc ecclesia parisiens. orat
vt fructus terre dare & pseruare digneris. te
rogamus audi nos. **D**iuinitib⁹ aut ministeriū
vt inde in bonis tpalib⁹ datū vel poti⁹ cōmis-
sum ē: nō aut pncipalitas prātis. **E**t g⁹ o⁹ o
ps ē diuini cult⁹ & honorificatiōis: cū pter vene-
rationē ad deū recte ac pprie dirigi nō possit.
Attestat em huius rei cōsuetudo ecclesiastica.
q⁹ ad nullū scōz dicit roga p nob⁹: s⁹ ora tū. **I**n-
telligēs euidenter o⁹ ones ad deū solū posse fie-
ri & debere pprie. **Q**uā aut ecclesia ad ipsum
deū loquēs tā crebro dicit. te rogamus audi
nos. cōueniēter & pprie dicit h⁹: q⁹ rogatio q⁹ si
gen⁹ ē ad o⁹ nē: sicut & petitiō. **E**t est petitiō
o⁹ o vel locutio: nō vt q⁹ busdā videt⁹ op⁹atiua
s⁹ alicui⁹ inclinatiua. **N**ō em q⁹ op⁹at & deside-
rat aliqd⁹ ab ipso peti⁹. **A**llud tū multi op⁹ant
siue desiderant: q⁹ o⁹mino habere nolūt. sicut
viri & sapiētes: q⁹ multa p⁹cupiscūt & desiderāt
a q⁹ b⁹ tū se abstinēt viriliter & auertunt. **Q**ui
aut peti⁹ indubitāt⁹ o⁹dit se velle obtinere
q⁹ b⁹ peti⁹. sicut g⁹ hoc xbi opto siue optādi. sūt
intelligentiā siue affectionē: q⁹ vocat⁹ op⁹ati-
uus modus. & p quā sit siue d⁹ o⁹ siue locutio
op⁹atiua. **S**ic verbū peto siue petēdi inclina-
tiōē siue affectionē significat: p quā & sit & d⁹
locutio petitiō siue petitiua. **S**ollert⁹ autē
cōsiderādi tibi sunt & attendēdi sermones sa-
crozū doctoz⁹: q⁹ nō recte intelligētibus/ vidē-
tur eē diffinitioēs o⁹ onis de qua h⁹ agit: sic est
iste s⁹mo **A**ug⁹. **O**ro ē pius affectus animi ad
deū aliquid ab eo obtinere intendētis. **L**um
em piū desiderū/ p⁹ affect⁹ sit animi: non tū
o⁹ o ē. **S**imiliter & **J**oh⁹is damasceni quod dicit
q⁹ o⁹ o est ascensus intellect⁹ ad deū. non diffi-
nitio o⁹ onis est. s⁹ laus aliqua ipsius. **R**euera
tū q⁹ orat intellectu. i. intellectualiter siue spi-

ritualiter ascendit in deū: & applicat se illi: atq⁹
cōiungit applicatiōe familiarissima: dū oīa in-
firma sua/ oīnes defect⁹ & oīem paup⁹ratem
suā eidē reuelat. **J**uxta sermonē. pphete q⁹ di-
xit. **E**ffunde cor tuū sicut aqua in cōspectu do-
mini. **E**t alius iterū. ppheta. **E**ffundo in con-
spectu eius o⁹ nē meā & tribulationē meā ad
ipm. p⁹nuncio. **E**odē modo sentiendū est tibi
de finone beati **H**iero. quod dicit. quia veraci-
ter orare. ē amarus in cōpunctiōe gemit⁹: nō
x⁹ba cōposita resonare. **M**anifestū ē em ora-
tiōē nō esse gemit⁹ vel resonantiā gemituū
s⁹ reuera adiūmēta magna/ & pulcherrima oz-
namenta sunt o⁹ onis h⁹ mōi: gemitus & amari-
tudo eozū. **E**t h⁹ euidenter in sequētib⁹ videb⁹.
Hec aut de sermonib⁹ scōz & sapientū. q⁹ b⁹ in-
sipientes & indocti credunt diffinisse o⁹ onem
qm de his in scholis theologicis rarissime cor-
rigan⁹ vel poti⁹ cornican⁹ tibi p⁹posui. **E**t
g⁹ dicit scūs iste & sapiēs. quia veraciter orare
ē circa x⁹tutē vel x⁹itatē o⁹ onis: intimitatē seu
affectuositatē ipsi⁹ intellexit: qua ppter ei⁹ in-
tentio fuit. quia veraciter orare tē. q⁹ b⁹ ē dice-
re intime siue affectuose. siue ex cordis com-
punctione & amare atq⁹ gemituose orare est.
Que ergo ad notificatiōē siue cognitio-
nem o⁹ onis dixerūt viri sancti & sapiētes. lau-
des o⁹ onis sunt & p⁹ticulares quedā declarati-
ones ipsius/ poti⁹ q⁹ veri nomis diffinitioēs.
Obssecratio x⁹o nō ē aliud q⁹ o⁹ o vel petitiō. s⁹
inde d⁹ petitiō ista obssecratio: q⁹ adiuratio ei
adiūcta est. qua ppter obssecratio nō ē nisi ad-
iuratiua petitiō: quē admodū dicit⁹. **O**bscuro
te p misericōdiam dei: vel p effusionem sanguinis
redemptoris. **I**nter o⁹ nē aut & deprecationē
distingunt interdū sacri doctores: dicentes
quia oratio est pro obtinēdis bonis/ deprecatio
vero pro malis remouēdis siue arcendis.

Dep⁹fectionibus o⁹ onis diuine. **Ca. II**

Is autē itaq⁹
positis: aggrediar declarare & nu-
merare p⁹fectiones o⁹ onis & diffe-
rentias. **D**einde mirificentias x⁹tutū ipsi⁹. de
inde querelas & cōfabulatiōes sanctorū cum
animabus suis. **C**onsequenter disputatiōes
ipsozū cum ipso deo altissimo. ppter quas di-
ctum est a propheta. suavis erit ei disputatio
mea. **N**ouissime vero curabo aggregare ver-
ba potentia ad deprecandū cōposita. **D**e q⁹ bus
ab ipso dño deo dictū ē in pen⁹. **J**ob. **N**ō p⁹caz

behemoth verbis poteribus et ad deprecandum
compositis. **¶** Scito igitur quod oratio de qua hic intendo
septem habet perfectiones seu differentias. Et quia
prima est velut oratio rethorica et intentio habet
similitudinem orationis rethorice secularis et ad
similitudinem et proportionem illam per se videlicet
exordium narrationem petitionem confirmationem
et informationem. Nouissimo vero conclusionem.

¶ Differt autem ista oratio spiritualis ab illa intentione
Orator enim secularis intendit sua oratione mo-
uere iudicem et inclinare in partem suam videlicet
ut propter suam iudicet aut sententiet. Orator vero
spiritualis orationem quam coram deo altissimo fundit
non intendit ipsum mouere: quod scit indubitanter
in ultimatate stabilitatis immobilissimum. Sicut potius
semetipsum vel a malo in quo est in bonum vel a
bono in melius quod est dicere quia intendit semet
ipsum facere idoneum per orationem ut ei concedatur
quod impetrare intendit quia si oratio eius est pro re
mediis a malis tunc intentio eius necesse habet
se facere vel exhibere adeo miserabilem ut patet
misericordiarum misericordiam quam petit ei vel non velit
vel non valeat denegare. Et intelligo hoc si per
seipsum oret. Si autem per alios auferre debet in
premissis ea a semetipso quod ira dei iustissimam puocat
ne dum inimicus dei existeret et placare sibi ipsi illum
negligit aut contemnit magis enim ad iram puo-
cet quam leniam. Iuxta significationem beati Gre-
gorii dicentis. Si is qui displicet ad interpellan-
dum mittitur irati iudicis animus ad deteriora
puocat propter quod memoriter tenere debent
quod per alios impetrare diuina beneficia volunt. Vbi
quod legitur Job ix. Peccatores deus non exau-
dit in quo subintelligendum est per alios per se enim
ipsis non est dubium quando eos sepius exaudiat
et etiam iustificet. Sicut euidenter apparuit in be-
atissima illa peccatrice maria scilicet magdalena
sicut legitur Luc. vii. Similiter et publicanus eius-
dem. xviii. Ipse etiam tota ecclesia clamat ad eum
peccatores te rogamus audi nos. **¶** Amplius qui
sunt qui dicunt ad eum ex ipsius magisterio et precepto
Et dimitte nobis debita nostra: sic et nos dimitti-
mus debitoribus nostris: nisi qui debitores se esse
confitentur. Quia autem sunt debitores nisi peccatores
Similiter Matth. xvi. Seruenequa omne de-
bitum dimissi tibi quando rogasti me. Et quod non est ne-
cesse ut super hoc probationes ampliores adducam
per eodem persequar orationem iuxta premissam similitudi-
nem et eius partes. In primis ipsum exordium.

¶ De exordio. Capitulum III

¶ Exordium siquidem rethoricum ad hoc in oratione re-
thorica semper proponitur ut per ipsum cau-
petur benivolentia iudicis et fauor astantium
sive audientium. Propter quod oratores illi ex
ordium suis promittere solent famam et iusticiam iudi-
cis et exempla de eodem de quibus eos lauda-
ri asserunt et alia que actores et doctores artis
illius studiosissime ac disertissime docuerunt.
Mihi autem videtur quod nulla via fauorabili aut
conspicua dei altissimi gratiosius ordiri possit
orator spiritualis orationem suam quam si a stupore con-
fusione timore et dolore iniusticie sue sive in-
ipientie sue incipiat aut dicat sic. **De** glorie
pater misericordiarum: audeo ne apparere in conspe-
ctu sancte ac venerande tremendeque semper ma-
iestatis tue. Aut patet ferre oculi sancti tui hor-
rificas abominaciones et monstrificas fedita-
tes meas: abyssos inuidiarum mearum. Et quod
est deterius inmensitatem ingratitude mearum
damnabilissimam et inmensitatem iniquitatum in
iusticiarum mearum nequissimam. Speciosa namque
est babylon illa: terrifica compatiens monstruo-
sitate mee pulcherrimum infernus: compatio
ne deformationis pueritatis et inordinationis
mee. **¶** Pessimissima est cloaca omnis compatiens se-
tulentie mee: sordidusque vitiorum ac peccatorum quibus
dimmersus ac sepultus sum si tamen despiciere de-
dignaris: quod faciam quod fugiam cum propter te non sit re-
fugium peccatoribus qualiter audiam quod etiam audiri in
dignissimum sum. **¶** Cuius aspectum omnes sancti ac
mundi oculi phorescunt cuius fetore et sordore
omnes pure et incorrupte nares refugiant seque
ab eis cum abominacione et indignacione auertunt.
¶ Sed et si dignaris quod frons tua audacia qua re-
meritate presumam aliquid petere a te cuius iram
inmensam et innumerabilem malis meis toties et
tam diu horribiliter tamque multipliciter puocare
non expaui. **¶** Nosti domine quia nihil ignoras que
nihil latere potest quod nec cogitare neque loqui
quod quod tibi placere debeat coram te valeo: nisi per-
uenieris me in benedictionibus dulcedinis tue.
¶ Da domine misericordie mihi miserrimo peccatori vili-
mo: mihi omni bono indignissimo: omni damnati-
one et morte dignissimo: orationis tibi accepte
exordium. **¶** Da et ceteras partes quod nosti nec orationem
nec preceptum ipsum nobis esse posse nisi de multi-
tudine misericordie tue. **¶** Et ne differas dare: do-
ne illud dignis supplicationibus meruerim.
alioquin quando me in parte ista respiceres quando donum
istud tam necessarium mihi donares. **De** glorie

dñe miscōie q̄ in h̄ ip̄o: q̄ h̄ in cōspectu tuo co-
gito: q̄ donū istud desidero: q̄ ip̄m licet aride
frigide tenebrose: et tam exiliter peto: pueni-
es me in bñdictiōib⁹ dulcedinis tue. Anteq̄
em̄ rogare te h̄ mihi p̄donasti: arrā sc̄z exordiū
p̄deuote et tibi placite ofonis. Cui nō soluz
māsuetoziū et humiliū semp placuit dep̄catio:
s̄ etiā pctōres p̄ seip̄is supplicātes multitudie
miscōie nō solū nō expellis: s̄ etiā reuocas: et
anteq̄ ab ip̄is inuoceris: p̄donas vt te iuocēt

Exordiū p̄or̄icipiā gr̄arū actiōe. La. III

Quod si exordi
h̄ ri volueris orōnē tuā a gratiarū
actionib⁹ et laudib⁹ (q̄d̄ indubitan-
ter cōuenientissimū ē) nō solū p̄pter q̄d̄ scri-
ptum ē: laudās inuocabo dñm. s̄ etiā qz oīno
indign⁹ ē alia bona vel dona recipe a deo vel
obtinere: q̄ tam decollatis atq̄ receptis gr̄as
agere nō curat. Hoc em̄ ē tanq̄ speciale fuiti-
um: et q̄dā census siue censi caput: q̄ in cogniti-
one dominij refuat a dñis et retinet. Quēdā
modū igit̄ in feudis si feudatari⁹ abscondit et
nō reuelat atq̄ recognoscat dño feudi totum
feudū. Iure et cōsuetudine etiā illud amittit/
siue prem̄ illi⁹: illā vicz quā dño recogitare no-
luit s̄ abscondit atq̄ celauit. Sic de⁹ et dñs oīm
seculorū in oīnib⁹ donis ac datis suis hanc re-
cognitionē sibi retinuit. Alioqn̄ de rectitudie
iusticie sue merito auferre p̄t oīnib⁹ illis / q̄
ei bona sua nō cōfitent. Iuxta quā materiā
hic nō solū aliqua denegare p̄t: s̄ etiā aufer-
re iā data. Hm̄ oī ḡ p̄fessiōis seu recognitionis
bicerit mod⁹: q̄tū mihi dat⁹ et occurrit ad pre-
sens. De⁹ glorie et dñe miscōie: vnus / sol⁹ / et
verus de⁹ / et dñs oīm seculorū tua sunt: et tibi
solī debent oīa honor et gloria: oīis collauda-
tio et magnificatio: oīs actio et bñdictio: quia
opus tuū / donū tuū / bñficiū tuū / et oē bonum
q̄d̄cūq̄ / q̄tūcūq̄ / et qualecūq̄ ip̄m sit: et nos
dñe nō sum⁹ nisi fabricatiōis tue / facture mi-
rabiles: a te vnico creatore / actore / et fabrica-
tore / ex solis donis / bñficijs et opib⁹ tuis a te
vno solo deo vero et vno mirabiliter cōdite et
p̄struete. At te accepi de⁹ gl̄ie et dñe mie q̄ sum
q̄ viuō / q̄ sentio / q̄ intelligo. At te accepi aīaz
et corp⁹: et oīa bona que in aīa mea sunt. At te
accepi pietatē tue dona: singularit̄ corp̄is mei
mēbra: singuloz mēbroz pres: quarū tu solus
et numerū et cōpositiōes et colligatiōes: vires
et oīm nosti. Sic et vires ip̄s aīe mee natura

les: et nec vllus pilus ē in toto corpe meo: cui⁹
tu sol⁹ nō sis fabricator et dator et actor. **A**c-
cepi et gr̄am qua xp̄ianū me eē voluisti atq̄ se-
cisti. Accepi et sanctificationē baptismalē cum
tota numerositate x̄tutū et donozū tuozū que
necesse sunt vnicuiq̄ ad recte viuendū tibi q̄
placite tenendū et ad p̄merendū eterne felici-
tatis gloriā: p̄pter quā et ad quā nos creasti
et bona hec oīa nobis tribuisti. Scio te dñe il-
luminante atq̄ reuelate q̄ magna sunt bona
tp̄alia que a te accepi. Et qz nō de meritis me-
is sed de pl̄arga bonitate tua illa accepi. Scio
incompabiliter p̄stantiora esse bona gr̄e q̄ de
sup̄abundantissima mīa tua mihi sup̄ h̄ aposi-
ta sunt. Scio bona glorie ad quā me creasti: et
donis tuis naturalib⁹ sic instituisti. Et deinde
donis tuis gratuitis / q̄ sunt x̄tutes et gr̄e / qui-
bus in sacramēto baptismi me informasti: et
ad illa p̄parasti: etiā incogitabiliter nobiliora
atq̄ sublimiora eē alijs q̄busq̄. Pro his oib⁹
vt possum: et vt p̄mittunt tenebrositas / ariditas
et frigiditas / oīmmodaq̄ paup̄tas cordis
mei: q̄tū tu das et q̄s das de multitudine mi-
sericordie tue / gr̄as ago tibi: bñdico te: collau-
do: magnifico atq̄ glorifico. Licet longe im-
periter ab imēsa largitate bñficioz tuorum: et
longe incompatibiliter a debita deuotiōe: oēm
em̄ estimationē meā: oēm admirationē: oēm
q̄ cogitatū meū incogitabiliter excedit imē-
sitas largitatis et beneficētie tue in me: et in ali-
os infatigabili continuatione: semp p̄fussissi-
ma. Cōfiteor et abyssum ingratitudinū me-
arum erga te damnandā: p̄ q̄bus nec debitas
gr̄arū actiōes p̄ tanta imensitate bñficioz
tuozū tibi vnq̄ retuli: s̄ neq̄ etiā illa vnq̄ tibi
nō solū. Deuota recognitione p̄fessus sum: s̄
etiā neq̄ arida et nuda rememoratiōe illa re-
cogitauī. Cōfiteor dñe mie: qz tot et in tantis i-
gratitudinibus meis / intor̄siōes nefarias / et
abusiones execrabiles / donozū et bñficioz
tuozū: q̄ oīa cū i honore et gloriā tuā obsequāz
tibi placita p̄ntere debuissē: in morte meaz:
in iniuriā et cōtumeliā tuā: et in arma etiā im-
pugnatiōis tue cōuertere nō expaui: et i mor-
tem q̄dē meā dū bona data tua q̄ mihi vita eē
debuerāt: et cū q̄bus erat vita sp̄is mei: vitijs
meis et pctis in memetip̄o gratuita tua extin-
xi. Naturalia x̄o dona tua quī leſi et vulnera-
ui: et in iniuriā tuā et cōtumeliā: dū quecūq̄ il-
lorū vel tibi nō attribui: vñ mihi met̄ falsissime
atq̄ vanissime arrogauī: in q̄ furtū et rapināz
in gehēnali suspēdio dignissimā me cōmississe

Capitulum

cōfiteor. Sed pluries donis tuis ac datis i superbiā intumescēs: et in elationē eleuatus: odibilē atq; abominabilē me tibi et hoīb⁹ effeci. In arma dō impugnationis tue multa ex donis et datis tuis multoties intorsi. Pulchritudinē nāq; corpalem quā dedisti mihi gladiū flāmeū ad exurēdas animas p amorē turpitudinis illā cōuerri: et ea diaboli armaui. Dans eā in manu id est in uolūtate et prāte illi⁹. vt in quoscūq; pmitteret transfigeret et exureret. Adieci etiā vt gladiū istū exq̄stis ornatibus elimarē et exaceruē. vt in ipso pugnās adūsus me diabol⁹: maiorē tuarū stragē faceret aīaz. Ingeniū qd̄ dedisti nō solū in uanis et inutilibus atq; supuacuis: imo etiā innoxijs et p̄nitiosis: illud tota studiositate exercui. Dñe mihi q̄tā p̄t studiozū meozū si uendicauerūt sciētie uanissime curiositatis: et sciē falsi noīs/ q̄nta uigilantia studebā interduz uel mala mea uel mala aliozū pcurare. Quoties totū ingeniū meū tñ sibi uendicauerūt et occupauerūt ea: q̄ tibi displicere et displicuisse: nūc te illuminante cognosco. Eloquētiā quā dedisti mihi: quā totā expendisse in laudib⁹ tuis et magnificationib⁹ debuerā: impugnāde ueritati et iusticie/ ad ornādē falsitatis/ et defendēde iniquitatis uel poti⁹ armāde totā dedi. Quis enarraret uel enūciaret uicia et p̄tā labiozū meozū. Quis cogitare sufficiat adulationes detractiones et mēdacia et uaniloquia: q̄bus labia mea tu solus uides eē polluta. Sed in ipā sacra p̄dicatiōe in qua oīa h̄mōi emēdare debuerā: quis nouit uel noscere pōt p̄ter te q̄ oīa ad nudum et liquidū intueris quotiens et q̄t modis peccauerim in ea/ uel irreuerēter/ uel negligent uel quocūq; alio modo nō recte tractauerim uerbū ueritatis tue. Si dedisti canēdi uel cantādigram aliquā mihi cōtulisti. tu scis q̄n tibi uel mihi cantauerim: q̄n ad laudē et gloriā tuam/ q̄n aut ad laudē et gloriā meā. qd̄ aliō peccatū q̄ scelus idolatrie cōmittebā. q̄n sacras cantationes honori et glorie tue cōsecratas. in meā gloriā introquebā. et p̄pter hoc cultū tuū qui creator solus es: mihi creature tue scelestissime impendebā. Quis scrutari sufficiat abyssos delictozū et p̄tōzū meozū/ p̄ter te/ q̄ solus intueris abyssos/ non sufficeret totū tps uite mee ad cōfessionē uel enarrationē singulozū malozū meozū. Nec sup̄petit mihi memoria omniū illorū: sed nec recogitare ualeo innumerabilem numerositatē ipsozū. Cum alijs aut oībus donis et datis tuis: quis cogitare sufficiat diuitias patientie et longanimitatis

tue: quib⁹ tam ingrati et malū/ in totz tantis malis tādiu tābenigne/ tā misericorditer/ tāz dulciter sustines et expectas. Sz et modos et vias miras et ineffabiles tibi soli notissimas tribuis q̄bus inēstas bonitatis tue ad misericordiā tuā me reuocare et reducere non cessat. Cōtinuis em̄ allocutiōibus tuis exterioribus p̄ scripturas tuas: uel p̄dicatores et doctores tuos. s̄lliter et interioribus occultis inspirationib⁹ et rememorationib⁹ tuis me reuocare ad misericordiā tuā et gratiā nō desistis. Cōminationib⁹ tuis ab inuijs uiciozū et p̄tōzū me incessanter auocas et auertis. Magnificis et cōfortas. Cōtinuis b̄nficijs tuis ad amorem tuū me puocas: q̄tū in te ē et inflammas. Quid em̄ aliud sunt b̄nficia: de fonte bonitatis tue incessanter redundantia. et de fornace sanctissimi amoris tui absq; ulla interpellatione semp̄ erūpentia: nisi ignes et flāme q̄bus me obruis et ex omni pte circūdas obfides ad hoc vt amore tuo rectissimo totus ardeā et cōflagrer. Quid uero aliud sunt creature tue nobis tā officiose/ sedulo/ incessanterq; nobis ex imperissimo b̄nplacito tuo seruientes. qd̄ in q̄s sunt nisi innumerabilis multitudo ministrorum: obseqa sua tam multa/ tam magna. tam varia/ tam salubria/ tā necessaria/ tā iucunda nō solū uelro nobis offerentiū: sed etiā ipoztune ingerentiū et plerūq; uolenter offerentiū. Quid aliud sunt creaturā tuarū tot et tanta obseqa: nisi ingentia p̄ciosissimaq; dona que de indeficientibus thesauris p̄large bonitatis tue nobis offerunt et p̄sentant ex parte tua. Et p̄pter h̄ indubitanter non sunt nisi flāme et ignes q̄bus nos ex omni pte circūdas et obruis ad hoc vt amore tuo sanctissimo atq; uiuifico ardeam. Et quēadmodū dicit sacratissima scriptura tua. qz in his oīb⁹ insensatū ē cor meū. Ita uerissime dici pōt. in oībus his flāmis et ignibus cōgelatū est miserrimū cor meū. et hoc horrescoq; miraculo. Et qd̄ est in compabiliter magis stupendū cū ego ipe nō sim nisi cōgeries et aceruus ingentiū magnificorūq; b̄nficiozū tuozū frigid⁹ et gelid⁹ a calore mirifico amoris tui sanctissimi. Quid enī sum ego nisi cōgeries aggregata ex oībus mēbris meis corpālib⁹ et uirib⁹ ex aīaz et corpore et oīb⁹ utrib⁹ uiriusq; oībusq; donis tuis q̄bus utrūq; p̄fecisti et ornasti. hinc igitur manifestū incompabiliter me esse fornacem maiorē: babilonia illa fornace: cui flāma decem cubitis sup̄ illā ascēdebat. hāc fornacem

me scz miserrimū z tu conspicias / z ego sentio
 frigidissimā z gelidissimā eē. Quis ad h̄ dia /
 bolicū terrificūq; miraculū non obstupescat.
 q̄s vel audiuit. vel cogitavit ignes v̄ flāmas
 frigidās esse vel ignē gelasse aut congelatuz
 eē. Ecce dñe mie ex imēitate bñficiorū tuoz
 apparet euidenter imēstras ingititudinū meaz
 dānāda. Quis etiā amirari vel cogitare suffi-
 ciat magnitudinē z multitudinē donozū ex-
 plozū tuoz. q̄ p officiosissima creaturazū tua-
 rū ministeria nob tanq; p nūcios fidelissimos
 incessant trāsmittit atq; largiri. Et p̄p̄ h̄ cō-
 tinue deberēt eē ad te deuotissime regniciati
 ones n̄re. Tu aut vides misaroz z misericors
 dñe q̄ recte z plerūq; nulle sunt. Q̄ si inf duz
 aliq; sūt. adeo exigue. exiles. adeo aride. adeo
 tenebrose sunt z fere penitus indeuote: vt
 nec gr̄aū actiōes debeāt cōputari. Ad vlti-
 mū aut in p̄spectu dominātissime maiestatis
 tue tanq; cumulū incogitabilis largitat̄ z be-
 nificētie tue cōmemoro illud a seculis inaudi-
 tum. om̄iq; cogitatu carissimū ac bñdicti vni-
 geniti tui dei ac dñi n̄ri iesu xp̄i. incarnatiōis ac
 passiōis bñficiū: cui⁹ nulle laudes. nulle gr̄az
 actiōes cōdigne excogitari p̄nt. Addo quod
 nec min⁹ reputo q̄tidianū. vicz aciuge sacra-
 tissimi altaris tui om̄i honore z veneratione
 dignissimū mysteriū. Nō sunt mihi enumera-
 biles. nō sunt mihi v̄bis vllis explicabiles. nō
 sunt mihi etiā cogitatu cōprehensibiles ingi-
 tudines mee: q̄b⁹ ineffabilis illi⁹ bñficiū incar-
 nationis vicz z passionis carissimū ac bñdicti
 vnigeniti tui: q̄ redēpti q̄ tibi recōciliari sum⁹
 repati. ac ad gr̄am tuā reformati. ad nobilita-
 tem gr̄e adoptiōis z filiatiōis tue i alte z eter-
 ne felicitatis regno hereditati. Dñe mie q̄s ad
 tāta magnalia pietat̄ z dulcedinis tue. ne di-
 cam cōdignis vel saltē p̄gruentib⁹ gr̄aū acti-
 onib⁹ r̄ndere sufficiat. Quis eoz indānabi-
 lissimas ingititudines atq; indeuotiōes circa
 venerādisimū altaris tui sacrissimū mysteriū
 nec enarrare. nec enūciare. nec deslere. nec
 dolē nec formidare sufficio q̄b⁹ me tibi abomi-
 nabile. execrabile z oi x̄ture z gr̄a tā sacri my-
 sterij indignissimum me fecisti. Et hoc siue of-
 ferēdo illū siue suscipiēdo siue p̄trahendo
 siue celebratiōi illi⁹ indeuote infessendo. siue
 aū sacrariū ip̄i existēdo. vel trāseūdo. siue ip̄
 sum circūferri ad infirmos videndo. Hec oia
 mala mea in p̄spectu clemētie tue cōmemoro
 z exagero. licz arido frigido tenebroso corde
 paup̄rimoz p̄ oia. vt attendere z intendere
 miserijs n̄ris tibi oib⁹q; astātib⁹ p̄clare ma-

iestati tue militiaz exercitib⁹ libeat. Cui⁹ mi-
 sericordia nō solū miserijs n̄ris nūq; se dene-
 gat. q̄n poti⁹ i bñdictiōib⁹ dulcedis tue nos p̄-
 uenit p̄illuminās nos vt mala n̄ra videā. z p̄
 inspirās vt nob displiceāt. p̄donās vt ad tri-
 bunal clemētie tue cū fiducia veniamus. Et
 ad imēse pietatis tue vnicū tutissimūq; oim
 n̄rozū refugiū cū spe indubitata suscepitiōis /
 liberatiōis z p̄tectiōis tue fugiam⁹. Nō em̄
 ē q̄ fugiam⁹ a te nisi ad teipm. Ab ira tua. s. ad
 misericordiam tuā. Cū tu dñe refugiū fact⁹ es nob
 q̄ fugiētes ad te semp suscipis. Tu sol⁹ in q̄ tu-
 ti eē possum⁹. nō solūmodo a malis n̄ris s. etiā
 am ab vniūsis hostibus n̄ris z etiā a teipso. q̄s
 em̄ alius saluare vel liberare tueri z p̄regere
 nos p̄t ab hostib⁹ n̄ris: z a nob ip̄is q̄ pestilē-
 tiores sumus hostes nob oib⁹ alijs. Et a teip-
 so cui⁹ ire nemo resistere p̄t nisi tu sol⁹. cuius
 mie sin⁹ patentissim⁹ ē. Cui⁹ mie supabundā-
 tissime diuitie sunt oib⁹ adētib⁹ atq; petēti-
 bus expositissime.

¶ Conclusio precedentium. Ca. V

Ex his igitur et
 s̄ilib⁹ v̄bis. puenietissimū vt mihi
 videt̄ assumē potes exordiū. Nul-
 la em̄ ex p̄te reozū z p̄ctozū. inueniri p̄t mate-
 ria q̄ mag⁹ attētos. beniuolos p̄pitiosq; z fa-
 uorabiles efficē valeat auditores q̄s miseriāz
 hūilis deuota accusatrix p̄fessio. z q̄rulosa ex-
 ageratio. Cā aut i h̄ ē imēstras mie clemētissi-
 mi iudicis dei. s̄it z pietas senat⁹ illi⁹. toriusq;
 curie celest̄: quā p̄stat oī fideli z erudito: oēs
 miseros. q̄ ad deū p̄iti z reūti desiderāt. z vt
 eis deū enitunt. p̄fusissimā eē z affluētissimā.
 Quēadmodū em̄ gaudiū ē iusto facē iudiciū.
 sic legit̄ p̄roū. x. sic z m̄lto apli⁹ gaudiū ē mi-
 sericordi misereri seu facere misericordiam.

¶ De narratione Ca. VI

Quoniam vero
 iux artē z doctrinā rethoricā: d̄ ip̄-
 sa narratiōe assumēda ē sp̄s p̄firma-
 tio ptis / ip̄i⁹ q̄ narrat / z p̄firmatio ptis adūsa-
 rij. erit de eisde materijs texēda narratio: ex
 q̄b⁹ audiuiti sumēdū eē exordiū. Ex factonā
 q̄s q̄ narrat orit̄ ius: z inde sumēdi sūt oēs lo-
 gici suasionū z argumētationū rethoricarū.
 Origē de p̄catuā ē p̄stitutō cause oīs orōnis
 h̄at ē. sic i lib̄s art̄s illi⁹ didicisse debes: i q̄ re⁹
 culpam suam agnoscit z confitetur. nihilq; de
 fensionis affert: s̄ sibi solūmō postulat ignosci
 Phariseus enim ille euangelicus qui iustici-

Capitulum

as si allegabat coram deo / postpositus est publicano pctā sua humiliter p̄fiteri. sic legitur **Auc. xvij.** Descēdit iustificat^r publican^o ab illo. **Et Dan. ix.** Nō em̄ in iustificatiōib^{us} n̄ris p̄sternim^{us} p̄ces aū faciē tuā: s̄ in miserationib^{us} tuis multis. Causa autē in h̄c qm̄ oīs orās rite et recte et vere donari sibi petit qđ orat. et p̄p̄ hoc cōfitef sibi nō eē debitū illud. alioqn̄ non orans ē: s̄ magis cōtendēs: et allegās iusticiā cause sue. et parat^r vel appellare a deo tāq̄ ab iniusto iudice: si eēt ei sup̄ior. vel p̄dicare l̄p̄m iniustū. Nō lōge autē ē hō h̄mōi ab hoīe q̄ vult armis et virib^{us} cōtra deū cōtendere: et iniuriā qđ possit modis oib^{us} pp̄uallare. **Silis** ē etia^z hō h̄mōi mēdico et elemosynas petēti: q̄ nō in opiam suā et paup̄tatē oñdit et p̄tendit: s̄ poti^{us} diuitias si q̄s habet. q̄ p̄pter nō mēdicum aut egenū se gerit: s̄ ostentatorē diuitiarū suarū. **Que** autē stulticia maior et intolerabilior cogitari pōt. q̄ mendicantē elemosynasq̄ petēte. paup̄tatē et inopiā suam abscondere: diuitias ostentare. Nō minor autē nec dissilis infania ē morbidū et vulneratū: morbos suos et vulnera mēbraq̄ sua morbida ac vulnera: medico mederi volenti abscondere. sanitatē p̄tendere sana mēbra et loca nihil lesionis habētia ostentare. Cuiusmodi infania: phariseū aū dictum nō ē dubiū laborasse. **Qua** p̄pter manifestū ē miscōiam petētib^{us} saluberrimū ac necessariū esse miseras suas: nō solū oñdere: s̄ etia^z clamare in aures miseratoris largissimī dei. et exaggerare eas atq̄ aggravare. q̄tū v̄itas et cōsciētia p̄m̄ittit et patit. **Narrāda** etia^z sunt b̄nficia ipsi^{us} que iā cōtulit: tanq̄ arras quasdam et signa certissima / ac pignora securissima b̄nficiozū maiorū q̄ sperare vult hoīes p̄ ea q̄ iā acceperūt. **Nec** p̄teritū ē qđ diu / q̄s benigne q̄ misericorditer / q̄ dulciter / in tot et in tātis malis sustinet pctōres. qđ v̄itiq̄ facit vt det eis locū et spaciū p̄nie. **Et** h̄ ip̄m eidē dicendū ē in oñe v̄bis h̄mōi. **Tu** dñator v̄tutis cum trāquillitate iudicas: et iudicās das locū p̄nie in pctis / sic legitur **Sap̄ien. xij.** Diligis em̄ oīa q̄ sunt / et nihil odisti eozū q̄ fecisti: et misereris oīm q̄ oīa potes: dissimilans pctā hoīuz p̄pter p̄niam: sic legitur in eisdē. **xj.** **Et** iterum **Ezech. xviij.** tu ip̄e dixisti. **Numquid** voluntatis mee mors ē imp̄j: et nō vt cōuertat a v̄itijs suis et viuāt. **Et** iterū. **Reuertimini et viuite.** Nō in vanū igitur nob̄ indulges spaciū vite ad penitendū et reuertendū ad te. **Ne** ḡ dñe mīc vānum mihi sit tps qđ indulges ad penitētiā ne

careat in mē fructu tam necessario. tāq̄ salutarī fructu vicz p̄nie. **Dñe** miscōie tot et tanti sunt sublati de medio: et rapti ad eterna suppl̄cia: qđ penitēdi spaciū non dedisti. **Tot** sunt morte subitanea p̄occupati: tot sensibus suis alienati: tot acerbissimis egritudinū dolorib^{us} excruciatī: et eousq̄ vexati: vt neq̄ de penitētiā sua / et reuersiōe ad te saltē cogitare pōtuerūt. **Mibi** autē dñe cōtraria adiūcta tribuisti: et impedimēta ista a me penit^r auertisti. **Dans** mihi statū tranquillū sanitatis et incolumitatis: sensus sanos et integros. nisi q̄tūz vicia mea et pctā eos aut obscurauēnt aut turbauerūt. **Dans** etia^z tps p̄nie spaciōsum atq̄ sufficiēs. et gr̄a tua me ad h̄ adiūuit. imo qđ nō min^{us} verū ē. si gr̄e tue miser ip̄e nō defuerō: nō vane hec tāta tā salubria / tātaq̄ necessaria b̄nficia tribuisti mihi miserator et misericors dñe. **Ex** ignauia igitur mea ē / q̄ tpe isto nō v̄tor ad p̄niam. q̄ illud totū nō expendo in p̄curanda et exq̄rēda reuersiōe mea ad te. **Et** gr̄a recōciliatiōis qua tibi reconcilior: et tu p̄pitieris mihi dñe miscōie: nō solum grauiter et multipliciter sup̄ oēm estimationē et ammiratiōem meā: atq̄ sup̄ oēm cogitatum peccauī in te / seu cōtra te: sed etia^z cōtra curiā tuā celestē totā. **Et** cōtra om̄ia dona gr̄arū tuarū oēsq̄ v̄tutes et singulas. om̄iaq̄ bona opa quecūq̄ te actore et inspiratore ab hoīb^{us} fiūt. **Cōtrato** tam inq̄ curiā tuā: cui^{us} p̄clarā societatē nō bilissimūq̄ ac beatissimū cōfortiū: nō solū nō amaui / nō desiderauī / nō exquisiui. s̄ etia^z nō curauī. imo potius contempsi dñe miscōie p̄ quibus et quātis aut qualibus dimisi bona illa: quibus fruūtur / quibus incogitabilī gaudēti dilecti et electi tui / tam angeli q̄ homines in ciuitate illa tua / de qua gloriōsa dicta sunt: que nec oculis vidit / nec auris audiuit / que preparasti o de glorie diligētibus te. **Que** autē hic amaui amore peruersissimo atq̄ insipientissimo. et quod est verius insanissimo. etia^z si vera bona essent: fugatiua tamē sunt eousq̄ vt tanta velocitate fugiant: vt etia^z ab his qui ea apprehēdere et retinere totis studijs inuigilant: totis virium suarum conatib^{us} enituntur: nō tā fugiunt q̄ etia^z euanescent. **Nec** min^{us} ip̄i cursum rapidissimo p̄sentis mortalitatis ab ipsis fugiant: quozū si neutrum esset: ipsa tamen mors illa ab amatorib^{us} suis violenter caperet. sicut incessanter facit. **Cum** his autē oib^{us} gaudia ista somnantiū sunt. et risus isti risus sunt freneticoz^{um}.

et labores atque dolores specialibus laborantium
 moribus sic verissime dicitur: tue doctor egregius
 Augustinus. Quid amplius de hominibus loquar: fatas
 mata sunt somniantium et illusiones mente aliena-
 torum. Vanitates sunt: dum nec conferunt pleni-
 tudinem continentium: nec fulcimentum innitenti: nec fru-
 ctum laboranti in eis. Ad daci sunt: dum quod pro-
 mittit non soluit. Promittit enim satietatem et
 copiam: et maiorem suam: esurient atque sitim amatori-
 bus suis habita et obreta ingerunt. Quia enim si-
 cut tu dixisti: ore sacratissimo dixisti. Qui bi-
 berit ex hac aqua sitiet iterum: et potuisses xissi-
 me dixisse: sitiet amplius et ardenti. Tu ore tuo
 benedixisti: vocasti fallaces diuitias: sciebas enim
 quod miserabiliter fallat credentes eis: et perfidetes
 in ipsis. Sciebas quanto errore amatorum suorum
 diuitie noient. cum non solum diuites non faciant:
 quin potius pauperes et egenos: eos qui possessores
 earum se credunt: efficiunt. sic ait quidam ex philo-
 sophis: quod diuitie cogunt esurire: et poeta. In-
 opem me copia fecit. Et iterum. Crescit amor
 nūmi quanto ipsa pecunia crescit. Infelix quod
 inspicies: imo quod insanus negotiator fui: qui tam
 periculosus tamque dispendiosus commercio: vera illa
 solidissima: et eterna: preciosissima: iucundissima:
 quod: per tam vilibus: tam falsis: tam vanis: tamque fugaci-
 bus: ne dicam bonis sed potius bonorum fantasma-
 tibus: deserui. Quanta fuit cecitas mea: quanta
 tenebrositas oculorum cordis mei: qui me vide tam
 execrabiles illusiones: tam danabiles deceptiones:
 non sinebat. quod tanta tamque dolenda semper lu-
 genda mihi detrimenta mea absconderebat. Quod
 ceca nox: quod opaca: quod densa nubes vitiorum
 et peccatorum meorum: eousque operat oculos cordis
 mei: ut nec memetipsum: nec tanta vicina: imo
 adherentia mihi mala aliquatenus agnoscerem.
 Domine mie quantum obsoverat anima mea quod toni-
 trua fimonum tuorum: et tubas tuas sanctos videlicet
 predicatorum: et doctores tuos: audire me non
 sinebat. Quod profunda erat lethargia spiritualis
 mea: qui me voce tua: qui vox tube est: et vox toni-
 trui magni: excitare me et euigilare prohibebat.
 Quanta erat et quod dura iniquitas et impietas mea:
 qui cor meum circumdederat et operat: qui potius
 armaverat eousque ut gladio ancipiti penetra-
 bilior: penetrare non poterat. Quam longe era-
 te domine deus meus: et in quod profunda abyssus malo-
 rum meorum: quod tenebrosus chaos inter te et me
 firmatus: qui lumen charitatis tue saluberrimorum
 et calorem viuificum bonitatis tue: usque ad me per-
 venire non mittebat. Clere nesciebam: tibi eram
 mihi ipsi abscondit: imo perditus eram: de in regi-

one vmbre mortis habitabam. de sede in tene-
 bris et in vmbra mortis: in conclusione horifica
 vitiorum: et peccatorum meorum vinculis et miserabili ca-
 ptiuitate strictus. fuitur nequissima: ac turpis-
 sima deplussus: et quod est summa omnium malorum meo-
 rum: placebat mihi tanta miseria mea: imo tanta-
 rum miserationum mearum abyssus horrenda. Place-
 bat mihi habitatio ista teterrima: et nobilita-
 te aie tam indigna: esse sub sentibus istis delicias
 computabam. Frigebam: vream concupiscientiarum
 mearum ardoribus: perorabam vndique doloribus: la-
 cerabam et dilaniabam sollicitudinibus et passionibus
 aliarum distractibus. Et miserrimus atque infan-
 simus ego: totam tantam tormeta aie meae: esse gau-
 dia somniantium: et pacem appellabant totam tantam ma-
 lam meam: in inferno isto eram in tenebris et in vmbra
 mortis sepultus putrescebam imo sordebam.
 Isti vermes erant epimentum meum: et ista tineae
 assiduorum corrosionum erat culcitra mea siue
 stramentum meum. Iuxta fimonem tuum quem Esai-
 a prophetam tuum locutus es. Domine deus meus non suf-
 ficio cogitare immensitatem malorum meorum. Et
 quod ad hoc sufficere posset: Tu enim scis quod multo
 numero annorum peccare non cessavi: vel mala
 committendo: vel bona omittendo. Vel in vtrisque
 scilicet omissionibus et commissionibus vel pertinaciter vel
 desidiose commorando. Et conuersi siue reuer-
 ti ad te tardando. Domine deus meus quod est malum cuius
 ego reus non sum: vel perpetrando illud opere: vel
 volendo illud perpetrare. Et hoc in memetipso: vel
 per memetipsum: vel in alio volendo scilicet et presentien-
 do: ut illud ipse committeret: vel laudando ipsum
 malum: vel adulando ipsum: qui illud commississet. Vel
 non arguendo illum cum hoc ad me ex officio pertineret
 vel non compatiendo ipsi peccanti: vel quod de-
 terius est gaudendo de peccato alterius: quod
 erat mors spiritualis ipsius: vel omnino non cu-
 rando: quod erat infidelitas erga te grauissi-
 ma. Non enim licere mihi poterat videre vnam
 ex omnibus tuis pereuntem: et a lupis inferna-
 libus deuorari: et non eripere eam de faucibus
 eorum. Vel saltem quomodo potuissem deuoratio-
 ni hominum non resistere. In simili quoque damna-
 tione me esse cognosco de bonis omnibus: quod
 enim est bonum quod in me non extinxit: vel in alio
 non persecutus sum: impediendo ne fieret: vel
 detrahendo iam facto: vel odiendo ipsum per-
 mittendo extinguere: vel gaudendo etiam si per-
 ibat: hoc est si extinguiebatur in ipso. Domine
 mine misericordie quot bona perierunt: vel
 me procurante ut non essent: vel me non iu-
 uante ut essent: vel non nutriente ea: aut

abstrahente eis auxiliū meū. **P**eccavi eti-
am p̄tra ea dñe de me vel nō p̄gaudēdo eis
vel tibi. quo actore fiebat. gr̄as nō agendo p̄
eis. Et vt vnū dicā. delicta mea q̄s intelligit
nisi tu cui⁹ oculis solis oīa nuda et apta sunt.
Corā quo null⁹ ē infern⁹. et nullū ē opimentū
p̄ditioi. Nō em̄ sunt tenebre neq; ymbra mor-
tis vbi se abscondāt q̄ opant iniquitatē. Ab-
scondāt inq; ab aspectu lucidissimo oculorū
tuorū. **M**e si q̄dē abscondita sunt mala mea
p̄pter imensitatē et innumerositatē suā q̄ cor
meū obcecauerunt et me ipsum mihi abscon-
derūt. vt p̄dixi. **O**pr⁹ em̄ erā i pietate et iūsta-
te mea. et p̄p̄r h̄ ignot⁹ sum et abiect⁹ mihi p̄p̄r.

Allegatio clementie dei. Ca. VII

Is ita proposi-
tis et narratis. et ordinata sic atq;
cōpleta tanq; narratiōe facti. qm̄
reuera narratio est factorū. qualia facta. p̄ctā
et vitia. vel esse vel dici p̄nt. **A**llegabo causam
meā aū tribunal misericordissimi iudicis. et q̄
liter allegāda sit et iustificanda iuxta mādātū
ip̄s⁹ qd p̄ **E**saia edidit dicens. **N**arra si qd ha-
bes vt iustificer. **E**t si q̄s dixerit. q̄ reo cō-
fesso de maleficio vel maleficijs. null⁹ ē vltra
locus eidem aliqd dicēdi. ad iustificationem
causae sue. imo sola sn̄a cōdemnatiōis ei expe-
ctanda est. vt id iura testant. **R**ūdeo in h̄ q̄
etiā in iudicijs secularib⁹. reus cōfessis locus
est clementie. p̄ quā leniunt pene. et etiā venie
siue miscōie p̄ quā interdū oīno ignoscit. **N**ō
em̄ possibile ē verā eē miscōiam q̄ iusticiā oīni
mode euacuat. **N**ec verā iusticiā. q̄ miscōiam
totaliter excludit. **M**iscōie nāq; x̄tus ē iusti-
cia. et iusticie lumē miscōia. sic dicit **A**ug⁹. **Q**ua
p̄pter infirma ē miscōia quā iusticie x̄tus nō
firmauerat. **E**t tenebrosa miscōia. quā iusti-
cia nō illustrauerat. **P**ropter h̄ dicit p̄ph̄a. **C**or-
ripiet me iust⁹ in miscōia. qm̄ et iuste miseren-
dum ē. et misericorditer iudicandū. **S**ic enim
culpabile ē iuste misereri. sic et dānabile imi-
sericorditer iudicare. p̄sertim cū ip̄a x̄itas i euā-
gelio dicat. **E**stote misericordes sic pater v̄s
celestis misericors ē. **E**t nunq; p̄tineat in ira
sua miscōias suas. sic in ps̄. sc̄ptū ē. **B**at̄s aut̄
Greg⁹. illud lucidi⁹ affirmat dicens. q̄ zelisci di-
strictio d̄ miscōie x̄tute n̄cē ē vt ardeat ac cla-
rescat. sic p̄stat⁹ ē **C**ōstantin⁹ ille romanorū
imp̄ator inq̄ens. **Q**m̄ romanū imp̄erij digni-
tas de fonte nascit̄ pietatē. p̄p̄r qd et reges in-

ungunt cū in regni honore et officiū sublimat̄
vt sciāt eē sibi regale officiū ip̄ositū. ex diuine
bonitatis miscōiōe. p̄p̄r defendēdos iuste op̄
pressos. miscōieq; eē mistros et etiā debitores
Sciēdū aut̄ tibi ē q̄ p̄fessio reatuū in seclari
bus iudicijs reis obcepsueuit ad penā. **A**nte
tribunal x̄o dei miscōatoris oīm. nō solū nō ob-
est ad penā. imo etiā p̄dest ad veniā. **D**icat
igit̄ p̄fident corā iudice dō. siue p̄re miscōiaz
siue ip̄i deo ac dño n̄ro iesu. q̄ fact⁹ ē nob̄ a deo
mīa et iusticia. q̄ p̄fessio oīm malorū meorū oīm
q̄ feci et facio. facit mihi ius obtinēdi mīam
apud te dñe mīe. **N**ec em̄ ē lex et statutū curie
tue quā pmulgasti p̄ os **S**alomonis dicens.
Qui abscondit scelera sua nō diriget. q̄ x̄o re-
liquit et p̄fessus ea fuerit mīam conseq̄t. **P**er
hāc legē obtinuit in p̄fistorio tuo rex dauid mi-
sericordiā. imo qd pl⁹ ē et lōge mai⁹. p̄ solū p̄fes-
siōis p̄positū. sic ip̄emet testat̄ dicens. **D**ixi cō-
fitebor aduersus me iusticiā meā dño. et tunc
misisti i pietatē p̄cti mei. **S**i igit̄ h̄ potuit ap̄o
mīam tuā p̄positū p̄fessiois. vt remissionē ipe
traret tāto p̄ctōri. q̄to forti⁹ h̄ efficiat mihi ip̄
sa p̄fessio. quā corā te aduersum meip̄m facio
Amplius qd aliud p̄fiteō et me accusando
corā te facio. q̄ ius tuū et p̄tra meip̄m p̄sequor
et iniusticiā meā exequor. **A**ccusatio em̄ testi-
ficatio. p̄tes iudicij sunt due. et tertia ē p̄dēna-
tio. quā et ego p̄tra meip̄m non p̄tereō. dñi me
metip̄m reū mortis etne corā te p̄nūcio. **E**t h̄
oīa idubitant iuste facio. i h̄ ḡ iust⁹ suz. **Q**ua-
p̄p̄r cū ita p̄fiteor. iudiciū iustū facio de meip̄-
so. et iusticiā tuā p̄tra me metip̄m exeq̄r. **I**ust⁹
igit̄ efficio. et p̄p̄r h̄ iustificor sic corā te. **I**usto
aut̄ nō p̄dēnatio s̄ absolutio pot⁹. et remune-
ratio debet̄ i p̄fistorio tuo. **S**niām ḡ absoluti-
onis a te iustissimo. misericordissimoq; iudice.
nō imerito mihi deberi dico. **A**mpli⁹. nōne
ista tua ē quā ore ap̄lico. pmulgasti. q̄ si nō
metip̄os diiudicarem. nō vtiq; iudicaremur
Tu aut̄ vides. q̄ me metip̄m diiudico. nō igit̄
tur a te diiudicabor. id ē p̄dēnabor. **A**mpli⁹
q̄lit̄ ver⁹ erit s̄mo ille p̄phetic⁹. **I**udiciū et ius-
ticia correctio sedis tue. nisi h̄ itellegeris de ius-
ticia hac et iudicio qd p̄tra me exeq̄r. et qd de
meip̄o corā te facio. accusando meip̄m. testifi-
cando p̄tra me crimīa mea. pronūciādo p̄tra
me metip̄m. capitali sn̄a me eē dignissimum.
Ampli⁹ si aliq̄s ali⁹ p̄tra me sic procederet.
et h̄ intentiōe pia. nūquid nō iuste ageret. nū-
qd nō illū iustū iudicares in p̄te ista. q̄to igit̄
fortius me iustū iudicare debes. q̄ p̄tra meip̄m

sum tanto iustius ago. tantoq; maiori zelo iusticie mala mea in meipsum psequor: q̄sto et natura ⁊ cōsuetudo humane miserie est etiā in malis sibi ipsi ppiciā esse: sibiq; ignoscere/ quēadmodū dixit poeta **Neuius**. **Abi** inq; ignosco. **Neui**⁹. siquidē pctā ⁊ vitia q̄bus ip̄e mer laborabat: in alijs psequēbat: nō autē in seipso. Interrogāsq; quā ob cām in seipso mala hmoi nō persequēbat: r̄ndit. mihi ignosco. Hec est humane miserie consuetudo. quia in pre ista nō solū in alios iusti: s̄ etiam seueri sumus. In nosip̄os aut iuxta modū quē dixi p̄pitij ⁊ misericordes. Cū ecōtrario nos habere debeam⁹. Proprijs em̄ pctis nemo pcere debet. s̄ potius absq; vlla miseratione illa psequi: ⁊ exterminare a se. Aliena vō cū miscōia nō qua misereat pctis: s̄ peccātibus. Hoc autem est quā req̄rit infirmitas p̄ quā ⁊ ipsa reū correctio adiuvat. nō que peccātū ampli⁹ prebeat incētiū. tātō igit laudabilior ē iusticia qua q̄s ppria mala in semetip̄o psequit. ea iusticia qua illa in altero impugnat/ q̄sto difficilius est amari/ ⁊ pugnare cōtra seipsum q̄s cōtra alium. quantoq; d̄ruosius ē psecutionem sustinere in seipso: q̄s aliū irrogare. **Abulto** ergo maioris iusticie habēdus sum: multoq; acceptioris tibi dñe miscōie: meipsum sic iustificans ⁊ psequēs corā te: q̄s si aliū iusto modo psequeretur. **Amplius** qd̄ perēbat sapientissimus ille corā te cū dicebat. In tua iusticia libera me. An nō ē iusticia tua illa in qua se pe-tebat liberari/ illa quā ego facio in memetipso. Illa nāq; indubitanter donū tuū ē. ⁊ illam tu oparis in me. vt em̄ eousq; iniusticia mea mihi displiceat: vt eā eousq; oderim. vt eā t̄z studiosē psequar: q̄s ignorat donū esse misericordie tue. In hac igit iusticia tua libera me ab iniusticijs meis: faciens eā inualefcere: q̄ usq; iniusticie mee q̄s p̄ ip̄am pugno/ ⁊ p̄ quā illas psequor: stare nō valeāt aū illā: s̄ fugiāt a facie ipsi⁹. **Ampli⁹** p̄ ip̄az iusticiā tuā pugno cōtra om̄es iniusticias meas: ⁊ p̄ eā psequor illas sicut tu ip̄se cōspicis ⁊ ego ip̄se te illuminante video. Cōtraria ē ḡ om̄ibus iniusticijs meis. Nō p̄nt igit in me simul eē cū illa: p̄serti sit cōfortate ⁊ fortificante illa vt debet ⁊ decet inualuerit. **Cōfident** igit a miscōia tua peto: vt oēs iniusticias meas p̄ istā a me remoueas ⁊ extermines. Ad h̄ em̄ illā cōtulisti mihi: vt p̄ eā cōtra eas pugnē ⁊ illas expugnem. **Q̄** si adhuc eousq; puula ē ⁊ virib⁹ inualida vt ad exterminū eaz nō sufficiat. tuū dñe est

adiūgere illā ⁊ cōfortare. **Nō** em̄ m̄h⁹ placeat tibi p̄ficere qd̄ inchoasti: q̄s qd̄ placuit ichoare. q̄n poti⁹ tātō ampli⁹ placeat tibi p̄ficere qd̄ incepisti: q̄sto melior est ip̄a p̄fectio operū tuorū: q̄s inchoatio eorū dē. **Ampli⁹** nunq̄d nō ipsa iusticia cōtraria ē oib⁹ iniusticijs meis. Hoc est vitij ⁊ pctis. alioq̄n quō aduerfēt illis: qualiter pugnare p̄ illā p̄tra eas nisi ip̄a repugnaret eis dē. Cū igit p̄traria simul in eodē eē nō p̄nt. hec autē manifeste in me est. **Iā** igit abierūt te extermināte atq; delēte vitia mea ⁊ pctā a me. **Iā** igit iustificat⁹ sum p̄ misericordiam tuā: dono iusticie ipsi⁹. **Iure** igit ⁊ merito petere possū a te dñe miscōie finiam absolutiōis.

De iusticia p̄fecta ⁊ imp̄fecta. Ca. VIII

Quod si dixerit **q̄s**. quia reuera bona qd̄a dispositio ē ex q̄ memetip̄m ita dijudicas atq; p̄sequis. s̄ nō ē iusticia nec iusticie noīe digna. Videat ip̄e qualiter hoc dicat. cū manifestū sit: ex ip̄a dispositione esse vel p̄cedere iudiciū illud: vel iudiciū p̄ modū q̄ ē iudiciū non posse eē v̄l p̄cedē nisi a veri nominis iusticia. **Ampli⁹** cū p̄ se atq; directe repuḡt adūfēt oī iniusticie atq; pctō. quō nō erit iusticia x̄rōnis ⁊ noīs. **Ampli⁹** odiū oīs iniusticie. nūq̄d nō iusticia qd̄a ē. s̄l̄ ⁊ amor d̄tutū oīm: nūq̄d nō x̄r⁹ aliq̄ ē. **Uerū** q̄nq; p̄ter rem atq; p̄positū ē disputare de his. nullaten⁹ dubitādū ē hmoi dispositionē: quādā iusticiā eē. **Sic** penitētia p̄ modū q̄ p̄nia nō ē dubitādū eē qd̄a iusticiā. **Sil̄** ⁊ penitēte oēm manifestū ē eē iustificatē seip̄m. ⁊ ip̄z penitē nēo igrat: q̄n sit qd̄ dam iustificare se. **S̄** reuera differt penitē a penitere. ⁊ dicunt fm̄ magis ⁊ min⁹. **Inueni**⁹ q̄s p̄fectū penitere atq; cōpletū. **Lūc** autē ē p̄fectū atq; cōpletū ip̄m penitē: cū ex toto auitit boīem a vitij ⁊ pctis. et ex toto p̄ntit ip̄m ad correctionē. qd̄ ē dicē ad declinādū ad ip̄az satisfaciendū p̄ illis iux arbitriū eccl̄ie: cui deus dedit lib̄tate autoritatē ⁊ p̄tātē iudicij p̄nialis. **In** dū autē videb aliq̄s aliq̄stulū dolere de suis vitij ⁊ pctis: ⁊ ea in dū ip̄is displicē. verū tū nō q̄usq; ⁊ vsq; q̄q; q̄ illa deserāt. ⁊ tāq; incitātū i mortē ⁊ ext̄miniū eoz ad expugnō p̄tra ea arma p̄niet discipline ofonis/ ⁊ alioz p̄sidiōrū qd̄ p̄tra illa pugnat assumāt. **De** porib⁹ vero ⁊ imp̄fecte penitentibus: atq; ad ḡram yndecūq; conātib⁹: intelligēdus videt fm̄o

Capitulum

beati Gregorij quo dic. Interim fac quicquid boni potes: ut deus illustret cor tuum ad penitentiam. Manifestum enim indubitanter est omnem illum qui penitere desiderat: et querit la chrymis/orationibus vel alienis suffragiis: aut quibuscumque alijs modis quatenus possit dici dolere atque penitere de vitis suis aut peccatis: verum non vera atque perfecta penitentia est: quemadmodum qui dicebat. Occupavit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Proculdubio desiderabat iustificationes dei: cum desideraret desiderare eas. Cur enim desideraret desiderare eas: nisi propter ipsas. Et propter hoc multo magis desiderabat ipsas quam desiderium suum desiderare earum. Verum non erat ei desiderium earum. Quod et quale concupiscerebat illud habere. Ita est de quibusdam penitentibus: quia penitentia eorum non est nisi conatus quidam vel preparatio ad veram perfectam penitentiam. Et est indubitanter inquisitio vere penitentiae atque complete status ille eorum. Et propter hoc cum perfecta penitentia: perfecta sit iusticia siue iustificatio: qua de penitentibus semetipsum iustificat: ut diuine iusticie districtione siue districta ultionem effugiat et euadat. Seu quod est deo acceptius: ut iusticie diuine satisfiat: et hoc placeat deo vera perfectaque penitentia: vere perfectaque iustificat nihil diuino iudicio vel vindicte in penitente relinquens. Non enim deus iudicat bis in idipsum: sicut dicit propheta. Neque retractat unquam penitiale iudicium: cum verum atque perfectum completum fuerit. Et hoc insinuauit Apostolus in sermone suo quo dixit: quod si nosmetipsos diiudicarem: non vtrique diiudicaremur. Facit ad hoc ipsius sermo quem audiui in precedentibus: videlicet iusticia et iudicium correctio sedis tue: propter hoc iudicium: dixit ille sanctus et sapiens Iob. Nunquid quod non amat iudicium sanari potest: quod absque dubio de iudicio isto penitenti rectissime intelligit. Correctus enim vere perfecte iudicatus: ab alio iudicio indubitate tutus est: nec aliud iudicium oportet ut timeat. praesertim cum diuine misericordie iudicium penitiale placeat. Sic ipse metipsum Ezechiel testificatus est dicens. Nolo mortem peccatoris sed magis ut conuertatur et viuat. Quia igitur quod bene correxit: est perfecte iustificatus. Et propter hoc iam iuste et plene liberatus ab iniusticijs suis omnibus: et absolutus a vinculis eorum: et debitis penarum infernalium: si hoc ei innotuerit: non habet necessarium petere aliquid horum cum iam omnia illa receperit: si potest gratias agere largitori istorum bonorum. Sile autem relictum est

in eo qui plene dealbatus et perfecte albus effectus est. Non enim superest ei inquirere albedinem vel prem aliquam albedinis. Augmentum vtriusque et observationem atque confirmationem incessanter petere debet: propter imensitatem periculorum quibus interius et exterius: et ut ad unum dicas ex omni parte patet iusticia. Sed ne ipsa iusticia in ipso vacet a perfectu et incremento: cum ocio sitas et infructuositas omni gratie et virtuti inimica sit: sicut docet beatus Gregorius dicens: quia dilectio vera ociosa esse non potest: et Christus semper aut deficit aut perficit. Quia igitur veritas et perfectio iusticie sue: vix innotescit alicui: nulli expedit cessare ab omnibus hominum vicibus: quibus et mudatio ab iniusticijs et liberatio petatur. Quorum quoniam de imperfectioe penitentiae sue plene constat: et liquet plerumque unicuique nostrum. Manifestum est in eo statu neminem non deficere debere ab omnibus adiunctis. In eo enim statu indubitanter esurimus et sitimus iusticia: licet et esurie et siti debilibus et imperfectis: tamen quia promittit nobis satietas contraria ipso ore sacratissime veritatis. Petenda est incessanter ista satietas instantia ac deuotione qua possumus: quod vix nobis datur ut eam petamus. Dicendum ergo est miseratori largissimo adiuua conatus: non os domine misericordie: quibus conamur ad te quod scis eos nihil esse sine te: sicut confitebatur tibi Sapiens et sanctus tuus. Augustinus dicens. Scio domine quia sine te nihil sunt omnes conatus mei: operi manuum tuarum porridge dexteram tuam: qua me trahas ad te: et extrahas de abyssu miseriarum mearum. Conuertere me domine: id est ex toto verte ad te. Faciens enim in lecto tot egritudinum et languorum: verte me ex toto: sine toto non possumus ad te. Miserere mei domine quoniam infirmus sum: si miserandi sunt infirmi corpe: quanto magis miserandi sunt infirmi mente. Domine misericordie: quod obstitit mihi vel aduersum quo minus miseraris mihi. Scio domine te illuminante: quia non obstitit mihi ad hoc misericordia tua. Non enim obstitere potest: vel contraria esse sibi ipsi. Hoc autem indubitanter esset: si operatione sua que est misericordia tua impediret. Absit autem hoc a misericordia tua quod nec villo genere rerum inueniri potest videlicet ut res aliqua sibi ipsi aduersetur: et operatione suam naturale atque debitum impediatur. Aut obstitit igitur mihi in hac iusticia tua: aut vitia mea siue peccata: vel forte vtriusque. Quod si iusticia tua obstitit: et mihi et misericordie tue in pre ista: quoniam igitur non potest obstitit quod minus daret mihi donum perfectionis istius. Non enim est ei adhaerere Christi in pre ista

cōtra me ex cōfessione ista: qñ potius multo-
minus iuris habet contra me pillam. Quāto
enī magis me ipse corā te iustifico: tāto min⁹
iuris iuste prātis reliquit iusticie tue/ad vin-
dicandū in me. Si enī ex toto atq; pfecte me:
ipse iustificare nulle essent ptes iusticie tue:
ad iustificandū me vel ad obsistendū mihi q-
cūq; modo. Ex ista igit cōfessione min⁹ pōt
vt ita dicā: / cōtra me / cōtra misericōdiam tuam
iusticia tua. **A**mpli⁹ qualiter obsistit mihi iu-
sticia tua / cū ego ipsam adiuuem p istam cō-
fessionem meā: imo poti⁹ manifestū ē (quia ip-
sa parat etiā pparatis in me misericōdie tue viam
dū me dignū / idoneum aliquatenus efficiet
miseratio misericōdie tue. **A**mplius nec decet
nec possibile est misericōdiam tuam ociosam esse:
qua ppter necesse ē eam opari opatiōes suas
maxime in eos q ad eam se pparant: qui ad
eam fugiunt. q illam quasi qd a teipsis datum
est querūt. Et nōne ego dñe misericōdie vnus ex
illis sum: qd enī intendo: vel quero p omnes
istas accusatiōes / testificatiōes / p fessiones
contra me / nisi vt miserearis mihi: quid intē-
do reuelatione atq; ostensioe vulnerū. nisi vt
medearis illis p misericōdiam tuā. Similit̃ p ostē-
sionem paupertatū mearū atq; defectuū: quid
intendo vel quero: nisi miserationū tuarum
subuentiones / bñficiā. **A**mplius. qd pōt
intendere contra me iusticia tua nisi vindictā
iustissimā. Perditionē enī / destructionē ope-
ris tui / qd ego sum: nullo modorum intendit
iusticia tua. Alioqñ cōtra teipm intenderet /
pugnaret. Nō intendit igit destruere in me:
quod tu fecisti in me. Hoc enī tu adhuc diligis
in me: q nihil eorū odisti q fecisti. Qd tu at diligis
in me / iusticia tua odire nō potest. qua ppter
nec psequi. nec destructionē illius intendere
vllō modo pōt. **O**dit igit solum illū in me qd
/ tu odis in me: videlicet feditates / deformi-
tates deprauationes / acturpitudines: qb⁹
ego deprauaui / deturpaui quod tu bonum /
pulchrū fecisti in me dñe misericōdie. Hec ipemet
odi / psequor in me: / pugno cōtra ea qstum-
tuas / adiuuas. Nō dū siquidē pfecto odio
odi illa. Nec vt fortis / implacabilis inimicus
totis viribus / studijs pugno contra illa. qñ
nō eousq; fortis sum adhuc: vt possim hoc. et
cōtra ipsa pugno / licet debiliter / adhuc infir-
miter cū iusticia tua / / nō contra eā. In iuste
igit mecū agit si ptra me ē mihiq; obsistit. Im-
possibile est aut iusticiā tuam inique agere vt
iniuste. quia impossibile est vt in statu isto in

q me posuit grā tua: cōtra me sit iusticia tua:
neq; igit iusticia tua / nec misericōdia tua ptra me
est. **S**ola igit vitia mea / pcta cōtra me sunt.
Quia igit contra teipsum sunt. illa enī inimi-
ci tui sunt: quos i placabiliter semp odis. Ad-
iuua ergo me / cōtra me pugnante: / ante tri-
bunal misericōdie tue contra ipsa litigante. **B**el-
lum enī istud / litigiū / cōtra inimicos tuos ē:
Addo etiā quia ppter te est. **P**ropter h p-
ugno contra ea / litigo: quia tu odisti ea. et qd
bñplacitū tuū ē impugnatio. **S**ed et ppter h
dñe misericōdie ea in me psequor. qñ illa sola pro-
hibent / impediunt ne tibi placeā: / ppter h
exterminare illa a me ipso enitor: vt vides. q-
bus adhuc possum conatibus vt exterminem
a me ipso: quecūq; tibi displicent in me: vt ip-
sis prozsus abrasis / extirpatis a me: tibi pla-
citus efficiar / acceptus. / sic me recuperes
/ possideas sol⁹ totaliter: cui⁹ me eē recogno-
sco iure plenissimo: iureq; singulari. **B**ellū
ergo istud tuū est. qñ victoria tua ē. q scis me
nō nisi vtute tua victorē esse posse illorū. **L**ā
ista tua est: qñ de iure tuo. / de illo / vicz vt il-
lud obtineas in iudicio isto / contendit. **S**cis
enī dñe piniquissimā vsurpationē / pncipio:
sam voluntatem meā: vitia mea / peccatum
intrare possessionem meam: ipsius q tuū ius
sum totaliter absq; pncipe vllō / cōsorte. **R**e-
sustineas vltari⁹ istos tam odibiles mihi / tibi
inimicos possidere ius tuū: quod ego ipse
sum. **S**cio dñe quia iustissima ē ista pena mea
dure videlicet seruitutis: / crudelissime tirā-
nidis: quib⁹ me incessanter premunt / affli-
gunt dñi isti. vicz vitia mea / peccata qb⁹ me
turpissime / infamissime subdi. **E**t si placere tibi
merito pōt ista tanta pena mea: quia iustis-
sima. **D**isplicere tibi tñ debet iniuria / contu-
melia tua: quā tibi faciunt in me: tam nequit
abutentes me dñi isti. **E**t pistos: etiam demo-
nes ipsi qui p ipsos in omēm iniuriam / cōtu-
meliam tuam abutunt me. **A**n tibi debet pla-
cere plus ista tanta pena mea iustissima: q tibi
displicere iniustissima dñatio dñorū vtrozū
q istorū: q nulla iniustior. nulla nequior. nul-
la bonitati tue intolerabilior.

Petitio victorie in conflictu pñe. **Ca. IX**

Ex omnib⁹ istis
igitur colligo aggregata ratioci-
natione: quia nec misericordia tua
contra me est: nec iusticia tua in isto bello vel
b

Capitulum

iudicio. Peccata vero mea que proculdubio contra me sunt. et etiā contra te nō debent p-ualere. ne dicam cōtra te: sed etiam nec ptra me/ in isto iudicio vel p-lio: de quo euidenter ostendi pōr: qd vtrūq; vnū est videlicet tam p- lium qd iudiciū. **V**ince igit in isto iudicio pari- ter et p-lio: qui vides victoriā hic puenire non posse nisi x-ute tua. **N**e patiaris me succūbe- re et vinci: ppter infirmitatem et defectū vir- tutis p-rie: sed da virtutē poti⁹ ad vincēdos tam odibiles inimicos tuos: qui das lasso x-utu- tem. et his q nō habent fortitudinem et robur multiplicas. **A**n denegasti vnq; x-utē et forti- tudinem certantibus p te: siue in iudicijs si- ue alias vbiq; q. **N**e incipias igit a me siue in me. qd nulli vnq; hominum te fecisse: nemo si- delis ignorat. **A**mplius rīdere mihi o iusti- cia creatoris si cōsqs tibi placeat vindicta d- me/ adeoq; auda es cruciatuū et tormentoz meozū. **D**ic obferro. ppter quid placeat tibi ista vindicta? **S**cio quia nō poteris rīdere: vela assignare nisi alteram ex istis duab⁹ cau- sis: videlicet iusticiā vindicte et gloriā creato- ris. **Q**uia igit vbi maior vtraq; istarū causa- rum euidenter est: ibi debet tibi maior eē iste amor et auditas vindicte: et cruciatuū meozū. **N**ecesse ē vt magis sibi placeat vindicta: quā ego ipe creatori facere parat⁹ sum. **I**am autē dixi: quia iustificatio qua vere ac pfecte peni- tens semetipm iustificat: maioris ē ei glie: ea que iustificat alium. **A**dieci etiā quia lauda- bilior: et ipi creatori acceptior. **M**agis igitur placet tibi p-ialis vindicta: quā de me ipso fa- cere cupio. qd illa que p tortozes demones/ vt p quecuq; tormēta inferri posset. **A**d hāc igit necesse habes intendere et nō alijs me torto- ribus tradere. **A**mplius nōne maioris ē glo- rie creatori: vt ipe faciat tibi ministros deuo- tissimos: qd habuit hostes et aduersarios: to- tum aut ei h p p-iam effici: qui em p peccata et vicia inimici dei sunt/ cōuersi p p-iam eius- dem deuotissimi serui efficiunt. **E**t qd ē mira- bilius: sup-fozū hostes et aduersarij: ppter ip- sum fiunt/ simul etiā vindices et tortozes. dū- modo in semetipso qd cōtra creatorē ege- runt: districte vindicant: et seuerē puniūt. **B**- los etiā diabolus sentit conuersos: hostes atrocissimos/ eiq; rebellantissimos et ad om- nem voluntatē dei p viribus promptissimos quos prius dū essent in vitijs et peccatis ha- buit subditissimos. **E**t hec est mutatio dextre excelsi: qua diabolus nō sine graui confusioe:

auerfos a se sentit et conspicit. et contra se re- bellantissimos amore creatoris. **I**n quo ma- gis tanto glorificat deus qto magis et mira- bilius bonū est iustificare impium: qd torque- re et suscitare mortuū in vicijs et peccatis. san- ctumq; ac deuotissimū dei seruū efficere: qn- to melior est ipa sanctitatis grā: qd pctoz vin- dicta. **N**ūquid nō ex te dixit sanctus et sapiēs. **A**ug⁹: quia maius fuit paulū suscitare mēte: qd lazariū corpe. **Q**uis aut dubitat. qd glori- ficatus fuerat ex eo ope: qd lazariū corpe susci- tauit. **Q**to igit magis glorificatus fuerit ex suscitatioe pauli: que eū de morte vitiōrum et peccatozū suscitauit. **T**anto nāq; ex mirabili- oribus opibus suis/ est ei maior honor et ma- ior gloria: qd ex minoribus/ qnto illa et mirifice- tia et magnitudine precellūt minorib⁹. **A**mplius nōne et illud silit dicit idem sanctus et sapiens **A**ug⁹: quia maius est deo iustificare impium: qd creare celum et terrā. **M**aior em est ei gloria ex iustificatioe vnus impij: qd ex creatione celi et terre. **E**t hoc indubitanter/ apud intelligentes et cognoscentes mirifice- tias magnalium ipsius. **I**n iustificatione aut vnus impij: est nobilissima victoria. **V**incit diabolus vincit et peccator suip- sius/ a semet ipso: tam bello qd iudicio vt p dixi. **T**āta qd tā q magnifica largitio venie est: grē: vt huma- nus intellectus eas nō sufficiat admirari. fit ibi innouatio et reformatio imaginis et simili- tudinis creatoris in anima humana. **N**ec mi- nus mirifica: qd si de trūco arido et putrefacto oliua speciosa et vernans subito efficeret. vel de porco spurcissimo aut buffone: speciosissi- mus aspectusq; desiderabilissimus iuuenis ef- ficeret. **V**incitur ibi et ira tua: cui resistere ne- mo pōr: ab ipsa miscōia tua. **Q**d si magnificen- tia remissionū tuarum et largitio munerum/ gratiarū tuarū. vt de alijs taceā ipa heredi- tas felicitatis eterne: maior est qd celum et ter- ra. **T**ot igit et tāta tāq; magnifica opa tua cō- currūt simul/ in vna vnus contriti peccatozū iustificatioe: vt minora merito reputent celū et terra: qd illa sint. **Q**uis aut cogitare suffici- at grā r-actioes que tibi pilla reddant. et col- laudationes que tibi placere. que et sup om- nem admirationem nostram sunt: pulcherri- marum sublimiumq; miliciarum tuarum ex- ercituū videlicet omnium angelicozū: fe- stinantq; tibi i celis: inde agitur gaudiū. **T**u em dixisti: et facta sunt celum et terra. tu man- dasti et creata sunt. **N**ihil verbo tuo omnipos-

tenti. nihil mandato beneplaciti tui se opposuit: et contraxit. nihil ibi quicquam difficultatis adhibuit. Et ipsa etiam celum et terra: si quid difficultatis et resistentie opponere potuissent creationi et formationi sue: nullatenus hec fecissent. quoniam potius siquid iuuaminis ad hoc adhibere potuissent: toto gaudio et auiditate illud ad hoc adhibuissent. Non habes igitur o pulcher rima: o semper omnino laudanda dei iusticia: propter quod te vel mihi opponas: vel mihi aliquatenus aduersaris siue in vindictam de me sumendam siue in gloriam creatoris intendens. An non ego et pugnator tuus sum in prelio isto? et aduocat? in iudicio isto. Quid enim aliud intendi vel queri: nisi ut totum me recuperes: totumque possideas. Non enim pugno vltimo: nisi pro capite les inimicos tuos: vicis iniusticias meas: et non potest non esse tuum: adiua igitur pugnatorum tuum: et aduocatum in bello tuo iustissimo atque iudicio. Alioquin non solum mihi: sed etiam tibi ipsi deesse merito reputandus es. Loquor amplius vnum verbum tibi domine misericordie: et dicam: quia oportet te misereri mihi: salua pro omnia iusticia tua: similiter et iuste agere mecum salua pro omnia misericordia tua. Non enim est possibile ut alterum istorum permittat bonitas tua: videlicet vel ledi iusticiam tuam: vel ledi misericordiam tuam. Ultraque enim bonitas est: neque enim contraria sunt villo modorum: nec altera alteri vllatenus aduersatur. Immo si phas est dicere: mutuo se pro omnia adiuvant. Absit enim ut sic vindicta iusticia exspectat: ut misericordia omnino euacuet. Absit similiter ut misericordia tua sic ignoscere intendat: ut iusticiam tuam proorsus excludat. Tu igitur plargus miseratores: et nihilominus in miserando seruas iusticiam. Et si militer seuerus vindicator: in vindicando tamen illesam per omnia seruas misericordiam. Quia igitur si me per penitentiam iustificas: et salua est pro omnia iusticia tua: et salua per omnia misericordia tua. Confidenter dico: quod necesse habes: non necessitate coactionis: sed superabundantia liberrime bonitatis tue: iustificare. In omni enim vere et perfecte penitente salua est pro omnia iusticia tua: dum nihil in eo impunitum relinquitur. Omnis enim vere ac perfecte penitens pro omnibus commissis et omisissis seipsum punit pro omnibus namque dolet et erubescit: et sibi ipsi irascitur: et sicut tu ipse ad nudum conspicias: etiam cogitationes malas: in seipso punire non negligit. Quis enim vere penitens est qui non dolet pro eo: quod quicquam quod tibi displiceret cogi-

tauit. Et intendo domine misericordie quod saltem in vniuersali pro omnibus quibus te offendit: debet saltem dolere vniuersaliter: qui nullatenus ex offensis tuis excipit vel preterit. De singulis enim singulariter dolere vel penitere: interdum forsitan non est possibile alicui: sicut neque singulariter recolere aut memoriter tenere. Delicta enim quis intelligit.

Excusatio penitentis quod non debet tamen puniri quantum meruit. La. X

Quod si dixerit quis: quia quemadmodum in singulis commissis et omisissis singulariter peccat: quicquam peccat: sic et singulariter emendare singula: et pro singulis satisfacere singulariter debet. Rursum deo homini homini: quia hoc non solum iusticie tue non est: sed etiam ne humane. Quotcumque namque latrocinia quod commiserit: non tot ei suspendia vel mortes alie irrogantur quam potius hec vno suspensio humana iusticia reputat: in eo omnia vindicata: et hoc quantum ad ipsam humanam iusticiam pertinet: que post vnam mortem corporis: non habet amplius quid faciat in peccantem. Aliter autem se habet in verissima proindeque spiritus laudanda iusticia tua: quod vna morte veteris hominis: omnia vitia et peccata in anima humana mortificat et extinguit: vnicuique infusione iusticie seu gratie tue: omnes fordes spirituales emundas et abluis: quemadmodum infusione fortissime medicine: omnem infirmitatem curas: et quemadmodum vnica infusione thyrace virtuosissime: venena omnium peccatorum et vitiorum exterminas proorsus et diffugas.

Obiectio contra predicta. La. XI

Quod si dixeris domine misericordie: quia non quantum iusticia requirit seipsum punit: etiam penitens quantumcumque vere ac perfecte: quam pene eterne sine gehennales debent vnicuique peccati mortaliter. Pene vero penales quatenus sint: nulle sunt compactione illarum: qua propter nullus ex vere et perfecte penitentibus: punit se tantis penis penialiter: quantum dignum est de dei iudicio et iusticia. Rursum tibi in hoc domine misericordie: quod iusticia tua non requirit hoc a peccatoribus: vicis tantis ac talibus penis seipsos puniant. Infernales namque pene: quos tenent non emendant aut corrigunt. Non est enim in inferno qui confiteatur tibi.

Capitulum

B Amplius pene ille nō sunt cōtrarie vitij et peccatis: cum ea nec exterminēt nec minuāt: nec eis vllatenus aduersentē seu repugnēt eis dem: qñ potius ppetuo consortio coherēt eis dem. **A**mplius pene hñōi nihil aliud posunt in eis in quibus sunt: nisi q̄ eos torquēt et excruciant. **H**oc autē bonitati tue nunq̄ per se placet dñe miscōie. **N**ō em̄ delectaris in pditione viuentiū. **D**iabolice nāq̄ malignitatis est illud ppiū: amare penas et tormēta hoīm. **S**cio nāq̄ te docente: quia pene malorum tā angelorū q̄ hoīm placent tibi: non q̄ pene illorū sunt: sed quia iuste: et ideo bone. **E**t quia a te ipso sunt. **D**iligis igit in hñōi penes ordinē et pulchritudinē iusticie. **D**iligis in eis et gloriā tuā. **N**ō em̄ parū te glorificat pena malorū iustissima: que eis te actore simul et iudice irrogat. **C**aret etiā inuictissima om̄i potentia tua: qua punis pncipes tenebrarū: ceterosq̄ reprobos: qui bonitate tua et pclarabemificentia tua in iniuriā tuā et cōtumeliā abutunt. tuis ip̄s bñficijs contra te se supbiā elenātes: dñi p̄ eam subijciunt et artant supplicijs/ adeo impotētes effecti: vt nihil vltius possunt nisi dolere. q̄ in rebus pessimis exultauerūt: nihil amplius q̄ cōfundi obprobrio sempiterno: et ignominia que finem non habet: qui tam male gloriabant in seculo isto nihil aliud p̄nt q̄ egere/ et p̄mi eternalit̄ paupertate artissima: que est om̄iū bonorum irreleuabilis inopia qua diuicias sp̄iales sapientie vicz et virtutū/ vel reiecerūt vel contempserunt: et fallaces corpales seu tempales diuitias inordinatissime eripuerunt v̄l administrauerunt. **D**ico etiam q̄ pene ille eternales perpetuo auertunt a te dñe miscōie. **N**ō em̄ tradunt in illis nisi quos in eternū p̄icisti a facie tua: et sine vlla spe miserationis et liberationis dereliquisti. **Q**ua ppter a penitentibus iusticia tua penas hñōi nō requirit: alioqñ cōtraria esset et miscōie tue/ et sibi ip̄s. **M**iscōie siq̄ dem: dñi nō soluz miseros pctōres in miserijs vitiorū suorū et pctōrū nō defereret: sed eis dē etiā miseras incompatibiliter adaugeret: redireq̄ eos ad tuā miscōiam phiberet. **S**i vero ipsi aduersaret: qñ peccatorū iustificationez pculdubio impediret: constituens eos in eo statu in quo iustificati sumus: redire ad iusticiā nō ē eis possibile vllō modo. **P**enas igitur illas solas iusticia tua requirit a pctōribus: que ad illā reducant eosdem: et ab iniusticijs vitiorū et peccatorū illos liberent et emundēt.

Hec autē sunt sole pñiales. **D**ico igit corāz te dñe misericordie: q̄ ille dolor iusticie tue sufficit in pctōribus: qui eos faciat et querere medicinā misericordie tue: et subijcere se eos cure medicinali tue. **S**iliter et iste timor iusticie tue sufficit in eis dem peccatoribus: q̄ eos faciat fugere ad misericordiam tuā que sola est refugium vnicū miserorum. **S**ic et erubescētia illa et confusio: que eos faciat abscondere: et turpitudines et feditates vitiorū suorū et peccatorū a facie tua: et ab aspectu sanctorū oculorū tuorū: que faciat eos velare siue opire om̄ia alia pudenda. **O**pimentū autē istud et velamen vnicū est: ipsa eorū dez reuelatio: et hoc nō est nisi sincera confessio illorū: sicut mos est confessionem fieri in ecclesia tua: vbi confessionē hñōi non solum sacra: sed etiā sacramentūz mire ac virtuose sanctificationis fecisti. **S**ic dico ex eruditōe tua et magisterio/ quia satis est iusticie tue tāta ira contra vitia sua et peccata in peccatoribus: que eos faciat armari et accingere se ad expugnanda ea: et in mortem exterminii eorū eos accendat: quousq̄ viuere de cetero patiant. **E**t hec vtiq̄ pposito et voluntate est p̄pria intentio sancte ire istius: vt in vindictā tuā et suā: hoc faciant. **I**n vindictāz quidē tuarū iniuriarū: et cōtumeliarū tuarū q̄s in seipsis tibi dñi deo irrogauerant. **I**n suā vero vindictā: hoc est p̄prie mortis vltionem: quā p vitia sua et peccata sibi ip̄s intulerunt. **S**ic dñe misericordie dico de indignatione: quia sufficit tue iusticie vt tanta sit in peccatoribus: que eos eousq̄ erigat et eleuat: vt eis de cetero subesse vel seruire dedignetur. **E**aq̄ a seipsis tāq̄ vilissima excutere om̄osq̄ conculcare: despiciereq̄ illa pponat. **S**ic dico et de odio: quia sufficit iusticie tue vt impacabiliter pponant peccatores p̄liari ac decertare contra vitia et peccata: vt neq̄ sed nec amicitiam de cetero cum eis habere proponant: neq̄ fines suos intrare aut inter fines suos illa habitare vllō pacto pmittant: sed tā q̄ gladio et igne illa profugare atq̄ exterminare/ vbiq̄q̄ et vnde q̄q̄ poterint: studiose ac viriliter intendāt. **D**e abominatione quoq̄ quid aliud mihi dicendum est coram te: nisi quia iusticie satis est: vt in peccatoribus tāta sit vitiorū et peccatorū suorū abominatio: vt nauseam eis prouocet et vomitum eorū. **A**bominatio nāq̄ vsualiter dicitur: quasi nauseam vel vomitum aspiciētibz/ aut alit̄

illud sentientibus faciat. Et intendo vomitum spiritali: qui est sincera et integra confessio peccatorum: qua tanquam humores noxii et fetulentie seu spurcie intolerabiles ore per confessionem eiciuntur seu vomuntur. De alijs autem hominum affectibus ad penitentialem iustificationem pertinentibus. mitto te ad tractatum de penitentia inquit qui legis hoc. qui tractatus est per librum de sacramentis.

Deo placeant opa penitentie. Ca. XII

Nunc autem reuertar ad loquendum iuxta quod in ceperam domino deo nostro qui est deus misericordie. et repetam ei: quam acerbitas et vehementia passionum in penis penitentibus domino deus meus merito tibi placet. ex eisdem causis quibus et in penis infernalibus. Multa autem habent alia bona videlicet illa magnifica opera tua que pre dixi: videlicet resurrectionem a morte spiritu ali. reformationem a deformitate monstrificam. quia vitia et peccata deturpant aias humanas. Deinde victoriam mirificam et triumphum nobilissimum: qua potestates infernales vincunt et diffugantur a peccatoribus. Ereptioque prede de faucibus et dentibus leonum infernalium. Mirificentia quoque reedificationis templi dei in manibus peccatorum: cuius speciositas atque structura ex lapidibus preciosis seu gemis donorum. virtutum. et gratiarum: verbis humanis explicari non potest. Habent et repationem imaginis et similitudinis tue in animabus humanis: cuius pulchritudinem cogitatus humanus non attingit. Habent et resurrectionem passionis tue: qua et tu recuperans peccatores et ipsi te. qua largitate magnificentie tue que potest esse preclarior: dum et veniam imensorum tormentorum: et dona inestimabilia virtutum et gratiarum: et ius in hereditate celesti que est eterna felicitas: et te ipsum redonas penitentibus.

Domine misericordie que admirari sufficiat. vel etiam cogitare studeat aut valeat illud celeste et spirituale conuiuium: quod instauras in vniuersumque peccatoris penitentialem conversionem. in quo omnibus exercitus pulcherrimarum sublimiumque miliciarum tuarum: non solum splendidissime sed etiam beatissime conuiuant. gaudioque incogitabili iucundantur atque reficiuntur. sicut tu ipse ore tuo sacratissimo in euangelio veritatis tue dixisti quia gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente. Domine misericordie illud est

indubitater nuptiale ac triumphale conuiuium. Nuptiale quia animam peccatricem que cum diabolo meretricata fuerat. virginitati spirituali restituis et reformas. Et cum nuptiali benedictione et sanctificatione denuo recuperas. propter quod dixi festiuium conuiuium illud nuptiale. Triumphale vero propter victoriam gloriosam et triumphum nobilem antedictum.

Quare manifestum est ex omnibus istis. penas penitentiales esse incomparabiliter meliores: et incomparabiliter magis tibi placitas et acceptas: quam infernales siue gehennales. sed et maioris esse veriorisque iusticie: quam illas. cum iste iustificent penitentes. ille vere iniusticias nec tollant nec minuant: nec villo modo leuant. Certum enim est eas aias que hinc ad infernalium supplicia transeunt: supplicij illis nullatenus meliorari. Alioquin processu temporis in inferno et innocentes et bone fierent si supplicia illa iniusticias vitiorum et peccatorum minuerent. Nemo autem ad modicum intelligens ignorat: veram iusticiam veris iniusticijs adeo contrariam esse. ac repugnantem: ut cum illis in eodem subiecto nullatenus esse possit. Confidenter igitur peto a te domine misericordie quod dignum et iustum est: vicem ut pene penitentiales plus tibi placeant in me quam infernales. He enim et totum tollent quod tibi displicet in me. et me tibi faciant placitum et acceptum. He placabunt iustam iram tuam: qua scilicet iustissime irasceris peccatoribus penitere non curantibus. et satisficient iusticie: et restituent tibi ius tuum integre et plene. Ius autem illud ego ipse sum et omne seruitium. omnisque seruitus quibus devotioni tue servire debeo. In inferno vero tu scis: quia nemo tibi fuit.

Dicam et amplius domine misericordie si tam audax est iusticia tua. penarum mearum: quid igitur faciet mihi misericordia tua? Numquid eque potens est et larga atque propensa ad miserendum: ut iusticia tua feruens ad puniendum? Et hoc est dicere ad tollendam vel ad leuandam miseriam: ut illa vicem iusticia ad ipsam infligendam vel ad augendam. aut sufficiat misericordie tue in eis que conuant ad te. quique quantum das et adiuuas reuerti cupiunt et enituntur ad te: pretem meritatum penarum eiusdem remittere. et tamen de penis eis reseruare: ne perpetuo incogitabiliter crucientur. Domine misericordie hoc ipsum facis contumacibus et rebellibus. Ipse quoque iusticiam tuam non timen tibus. dulcissimam misericordiam tuam nec querentibus. nec etiam curantibus. An dignum et iustum est ante te: ut non melioris conditionis sint quam quantum tu adiuuas enituntur redire ad te. et place-

Capitulum

re tibi. q̄ illi qui omnino se auerterunt a te. et eos
usq̄ contemnunt: te vt nec querāt nec curēt
te. **A**ulto magis igit̄ et absq̄ vlla compatiōe
ppensiozem decet esse. q̄n potius oportet bo
nitatem tuā in illos q̄ in istos. in quo aut erit
ppensior nisi ip̄os ex toto saluos trahas ad te
atq̄ recupes. **A**mplius dulcissime misera
tor: nūquid nō infernus locus damnatiōis ē/
atq̄ pditiōis eterne. **A**manifestū est igit̄ om
nibus illis: quos flāmis ceterisq̄ tormētis in
fernalibus tradis: nihil esse salutis aut libera
tionis: sicut nec demonibus. **N**isi forte q̄s di
cat: quia meritorū ac debitorū suppliciorum:
alijs plus/alijs minus detrahīt atq̄ remittit.
Sed hoc q̄ parū est ad imensitatē miscōie: et
q̄ longe distans ab illo. **H**oc est etiam dñe p̄ q̄
nemo vnq̄ inuocauit te: et q̄ nemo vnq̄ a pre
larga miscōia tua petisse credit. **Q**uis em̄ vn
q̄ cogitauit orare te: vt prem dñatiōis eter
ne eidem remitteres: et dimidiā ei salutem da
res: vel etiā q̄cūq̄ salutis. **A**n nō verū dicit
ille sanctus et sapiens veritatis tue p̄co **A**mb
dicens: **N**ephas esse a te qui sūme misericors
es: dimidiā sperare veniā. **A**ulto fortius et
dimidiā petere gloriā. **Q**uod etiā inde mani
festum ē: quia om̄es quicūq̄ ab initio mundi
miscōiam tuam exorauerunt: tanq̄ nefariam
hmōi petitionē declinauerunt. **A**mpli dñe
miscōie te docente ac reuelante iam nouim̄:
et innumerabiles saluare/qui saluari oīno nō
volunt nec curant. **S**icut manifestum est de
puulis quos sacro vl̄ viuifico fonte baptisma
tis regeneras. **N**ōnullos etiam incredulos et
rebelles in ipsa rebellione et incredulitate vi
sitas et suscitās de tanto p̄fundo mortis et te
nebrarum. **S**icut ip̄m sanctissimū aplm tuū
paulum: qui totis studijs et viribus pugnauit
contra te: tantaq̄ malignitate p̄sequebat̄ te:
sicut tu ore tuo sacratissimo ad eū locutus es
dicens. **S**auile saule quid me persequeris.
Quo igit̄ maiori largitate dignū ē ac decētis
simum miscōiam tuā in eos effundi qui p̄ce
tuam qui veniā qui gratiam tuā vt p̄nt et tu
adiuuas atq̄ das a te obtinere nitunt̄. **N**on
dico dñe miscōie quia meritis eorū debeātur
veniā et gratia tua de suorū iusticia vl̄ iure me
ritorū. **S**ed dico hoc decere imēsitatē miscōie
tue: vt te inuocantes qualiter possunt et a p̄
ueniente eos gratia tua recipiūt. non cōfun
dant̄. sicut docuisti eos p̄ p̄phetā tuū loquē
tem ad te dicētē. **N**ō cōfundar qm̄ inuocauit
te. **E**t per aliū dixisti. q̄s inuocauit dñm et de

sperit eū. **C**ōfundant̄ aut̄ pculdubio qui q̄
petūt non obtinēt: et dep̄ficiūt. quorū p̄ces
nō audiunt̄. dñe miscōie. **I**sti fm̄ōes quos lo
quor corā te: nō ex me vel mei sunt: sed ex te
et tui sunt. si non placent tibi/ quia mei sunt: s̄
dono tuo placere tibi debēt. quia et dona tua
et tui sunt. **Q**uō em̄ fm̄ōes hmōi loq̄rer: nisi
tu ponēs in ore meo: nisi tu dares eos/ et digi
to tuo id ē sp̄scō scriberes eos ī corde meo:
p̄pter hoc igit̄ debent tibi esse placiti et acce
pti. q̄ vt dixi tui sunt. ex dono tuo sunt. **N**eq̄
em̄ mercuri ille: qui nō tā falsissime q̄ etiā im
p̄ssime deus eloquentie apud pditissimos et
deceptissimos homines/ et dictus et habit⁹ est
om̄i artificio rethorico hos sermones cogita
re potuisset. **D**ico confidenter dñe miscōie/
q̄ sicut dignū et iustū est: nec vacuā nec ocio
sam esse iusticiā tuā. q̄n potius necesse est vt
exeat in largissimas ac p̄fundissimas misera
tiones: p̄sertim in eos quos p̄uenit ipsa tā ma
gnis tāq̄ salutaribus donis: vt iam cupiant et
vt possunt querant. **N**eq̄ em̄ vt p̄dixi possibi
le est: sic dimidiare miserationes tuas: aut ini
micari in eos potissimum qui nō p̄tes misera
tionum querūt aut petunt a te: sed plenā p̄e
ctāq̄ veniā et gratiā tuā: vt sepe dixi q̄tū das
et adiuuas a te petūt. **I**llud aut̄ denegare nul
lus p̄t: vnā (salte salua iusticia tua p̄ oīa sal
uoq̄ iure tuo in om̄ibus) vt p̄stes p̄fectam ple
namq̄ gratiā et veniā. que sunt in vita ista
miserationis tue plenitudo. **E**t quidem in do
nibus religiosi te actore constitutū et ordia
tum vt qui inde abierunt vel exeunt recipian
antur. vel saltē vsq̄ ad te salua tñ ordinis di
sciplina. **Q**uia igit̄ miscōie tue nec numerus
nec mensura cū ab ordine sanctissimo tuo: et
regula sanctissima christianitatis totiens ab
errauerim: et exiuerim p̄t denegari mihi: q̄n
ad illā reuersus recipiar: saluo tñ ordinis chi
stiana disciplina. **H**oc aut̄ est nisi p̄nā tua q̄ ī
ecclia tua et in iuugi et agi cōsueuit. **A**mpli q̄
nō deseruisti me deuinū et aberrantē: q̄nō non
assumes reuertentē atq̄ correptū. **N**on de
seruisti inq̄ quē nec reuocare cessasti. nec ad
huc cessas. **U**nde em̄ mihi sunt desideria ista
quibus te reconciliari desidero: q̄bus ad pacē
et gratiā redire cupio. **U**nde iste accusatiōes
quibus contra memetip̄m. p̄pter iniusticias
meas litigo/ nisi a te/ qui donis istis tanq̄ bñ
dictionibus dulcedinis tue preuenis me. nec
in aliquo lesa est iusticia tua: per hāc tam p̄ā
tāq̄ indebitā p̄uentionē miscōie tue. **A**men

go fortius nō ledes: nisi ista dona mihi cōple-
ueris atq; pfereris. **M**agis em̄ indignus erā
ista puentiōe miscōdie tue: anteq̃ ea me preue-
nires. nūc si insit preuent^o pfectione iustifica-
tionis et sanctificatiōis tue. **E**t longe minus
indignus nūc sum: vt ista tua dona mihi com-
pleas atq; pficias: q̃ erat donis istis anq̃ illis
me puenires. aliquatenus em̄ me pparāt ad
iustificatiōis et gratie tue plenitudinē. neq;
dubitādū ē vllō modorū quin multo longius
sint a miscōdia tua qui eā nec querāt nec curāt
q̃ qui eā cupiunt atq; desiderāt licet exiliter et
minus q̃ deberēt hoc faciāt. **A**mplius que
sūt opa magnificēcie miscōdie tue pprie ac pcla-
ra. **L**ertū est mihi dñe quia lenire miseriam.
tollere eā. ignoscere. liberare. saluare et pre-
uenire. etiam nō valentis venire ad te. in be-
nedictionib^{us} dulcedinis tue q̃bus aliq̃tenus
cognoscāt te. et beneficia tua q̃ receprūt a te
deinde mala sua et que reddiderūt beneficēcie
tue. et mala in quib^{us} sunt. atq; ea q̃ meruerūt.
et a quibus non est ei. refugiu. vel liberatio
siue saluatio nisi per penitentiā tuam. **E**t cu.3
his pdonas eis etiā vt displiceāt sibi metipsis
in omnibus. sempq; displicent tibi. cupiātq;
desiderant et enitantur licet infirmīter exire
de malis suis et redire ad te qui es sal^{us} et vita
eor^{um}. **S**ic dico et de timore tuo qui est et initiū
sapientie et expellit pctm̄. qm̄ qui sine timore
ē. nō potest iustificari. qm̄ de pclaris et pprijs
operibus miscōdie et pferit in peccatorib^{us} q̃
illos puenis: et fugere facis q̃si a facie colubri
pctā. fugere inq̃ ad te: qui sic fugientes beni-
gnissime semp suscipis: et etiam cū gaudio et
congratulatione iucūdisima et applausu. **S**i
ergo nō obsistit iusticia tua: qn̄ ista operetur
miscōdia tua in pctōrib^{us}: non obsistit eo inq̃
tempore q̃ vt ita dicatur fortior ē et magis ar-
mata contra peccatores. **E**t nō minus igitur
obsistit postq̃ arma sua fortiora: et allegatio-
nes suas validiores ptra eos amiserit. **A**rma
siq̃ de fortissima iusticie tue: et allegatiōes va-
lidissime. contra peccatores sunt. / supbia eo-
rum. contumacia. duritia. iniuria salutis eo-
rum. et impugnatio ipius gratie: qualis erat
in paulo apostolo cum christum dominū per-
sequebatur. **Q**ualis est et in illis qui etiā ver-
bum dei repellunt a se. et auerunt aures su-
as ne legem tuam audiant: ppter quod eor^{um}
oratio execrabilis est coram te. **A**rma ista om-
nia amisit. iā iusticia cōtra me. **N**ihil em̄ hor^{um}
est in me. imo te actore et datore contraria.

q̃bus si phas est dicere fortior est effecta. et tā
q̃ armata misericordia tua: ad pugnandum
pro me. et ad resistendū ire tue cui^{us} sola opi-
tulatione illi resistitur. sicut dixit sapientissi-
mus et sanctissimus et a teipso in hoc edoct^{us}
Gregorius dicens. **G**re dei tunc resistitur. cū
ipse qui irascitur opitulatur. te ergo per istaz
preuentionē misericordie tue sic opitulante
mihi. ire tue adeo fortiter resisto: vt supabū-
dantia miscōdie tue vel auferre vel minuere
vt retardare. de cetero mihi nō debeat. **A**m-
plius quis laudat aut superabūdare dicat mi-
sericordiam tuam in eos: quos eterne mortis
et damnationis supplicijs perpetuo deputas.
Amplius propheta a te solo edoctus: et ec-
clesia tua tota magisterio tuo solo instituta et
erudita: a te petit incessanter. auerte iram tu-
am ab eis. tu solus es huius potestatis. **N**on
est igitur ab eis hoc requirendum: rerum em̄
natura impossibilium nulla est obligatio: apd
eos quibus impossibiles sunt. **A**bunda igitur
tuipse misericordia eorūq; quo auertis
iram tuam: sicut te docente et dictante dixit
propheta tuus **D**avid dicens. **E**t abundauit
vt auerteret iram suam. **A**bundauit vtq;
misericordia qua prouidit toti generi huma-
no: sacrificium irrecuperabilis placationis:
ipsum videlicet deum ac dominum nostrum
iesum christum: qui est propitiatio pro totius
mūdi pctis sufficiēs. **S**ic et abūdantia in me eo-
usq; ē tāta largitate tue miscōdie: vt dares cor-
p̄ritū mihi: qd̄ nūc despiciat spm̄ p̄tribulātē
q̃ ē tibi sacrificium sufficientis / et gratissime
placationis. **A**bundauit itaq; misericordia
pater misericordiarum: dum ipse sibi prouidit
charissimum ac benedictum vnigenitum su-
um victimam holocausti. **C**uius obligatiōis
placate mundo placaretur. abundauit et ip-
se vnigenitus eius benedicta misericordia.
qui de seipso hoc fecit scilicet victimam holo-
causti. offerens seipsum tanq̃ agnum imma-
culatum in odorem suauitatis / in ara crucis
quo sacrificio et placatus est pater misericor-
diarum mundo: et mundus ei reconciliatus ē.
sic ap̄ls scripsit illū q̃ nō nouerat pctm̄ p nob
fecerat pctm̄ qd̄ ē dicere hostiā p pctis. **E**t ite-
rū. de^{us} erat in xp̄o mundū sibi recōciliās. **D**e
vtroq; igit: p̄re miscōdiar^{um}. vicz / et bñdicto vni-
genito ei^{us} / rectissime itelligo qd̄ ē dñm p pphaz
Abūdauit vt auerteret irā suā. **A**būdare igit
te decz mīa sup iusticiā: qz mīa tua superaltet
iudiciū. an decz p largā bonitatē tuā vt ira tua

Capitulum

supabundet misericordie tue: si enim hoc est ira tua contineres misericordias tuas. Amplius nonne omnipotentia tua pcendo maxime et miserando manifestas? Quid autem est manifestatio omnipotentie et bonitatis tue: nisi glorificatio tua: maxime igitur glorificaris pcendo et miserando. Hoc autem te decet maxime misereri et parcere. Maxime autem digni sunt quibus pcis et miseraris scilicet qui propter te sibi nec pcunt nec misereantur sed potius se uere se ipsos iudicant. Illis ergo nullo modo denegenda est misericordia tua: homines quidem aliquid agunt dum in semetipsos iusticiam penalem exercent: nisi quia uices iusticie sue agunt: et executores eiusdem se gerunt: tanquam quidam tortores et satellites tui. Si igitur cum illis pacem non habet iusticia: qui ministri eiusdem sunt ociosissimi atque fidelissimi: sed in illos condemnationem et mortem intendit iusticia tua: quis sibi sperare potest pacem ab illa. Amplius bellum quod contra iniusticias meas suscepi: bellum commune est mihi et iusticie tue et bellum utique iustissimum. Impossibile igitur est ut iusticia tua contra me sit in bello isto. Alioquin cum inimicis meis erit: et hoc in bello iniustissimo. Bello enim iusto nunquam pugnat iniusticia. Iustissimum siquidem in bellum meum contra iniusticias meas. Ipsarum uero contra me non potest esse bellum nisi iniustum. Quod admodum bellum spiritus aduersus carnem ipsum iustissimum esse necesse est. Bellum uero carnis aduersus spiritum: nunquam possibile est esse nisi iniustissimum. Manifestum autem est bellum illud contra iniusticias meas: bellum esse spiritus aduersus carnem: et aduersus omnes alias iniusticias: quia iustissimum esse illud necesse est. Et propter hoc iusticie bellum non potes ergo opponere te. Quod de iusticia mihi in hoc bello alioquin stares per iniusticias meas: et contra te: quod manifestum est esse non posse.

Faciat homo quod in se est licet modicum possit. La. XIII

Quod si dixeris mihi: quia infirmum pugno pro me et inualide sum allegas pro me. Rursum tibi in hoc: quia non est mirum si infirmus infirmum ter seruium tibi: nec si inualidus allego pro te inualide. Ab infirmo autem seruiente quis: ingratum habeat vel molestum infirmum seruitum. Similiter et se habet de filio egrotante: quia patri non est minus gratum infirmantis filij seruitum

um: et interdum magis gratum quanto ipsi filio propter infirmitatem magis onerosum et laboriosum prefertim cum dixerit Ambrosius: ueritatis tue doctor et proco: quia deus non respicit vel attendit quantum sed ex quanto: quid mirum si modicum est quod impendo tibi: ex tam modico quod adhuc habeo: gratum igitur tibi esse illud modicum infirmum et inualidum debet quod ex eo modico me infirmo et inualido tibi impendo: prefertim cum pro qualitate te vel quantitate donorum reddenda sunt fructus pro eis: et merito proportionalia sunt dona et seruicia que pro eis debent. Quis enim ex modico feudo: magnam uelit habere seruiciam. Non debes igitur ex istis modicis que adhuc sola habeo: a me exigere magna: quia propter contraria debes esse ex modicis istis: que ex modicis donis tibi offero vel impendo. Modicum enim lumen adhuc in me salutaris scientie: modicum mor dei: modicus amor: modicus morborum et vulnerum meorum dolor: et ita de alijs donis dei. Ex modicis autem non est tuum o iusticia: ut magna requiras a me. Contenta igitur debes esse de modicis istis. Si dixeris mihi: quia culpa mea est: quia tam modica sunt mihi donata: et propter hoc modicitas eorum non debet mihi procurare nec excusare ius quo minus magna debeam. Respondeo tibi in hoc: quia si quis debitor alieni census: ad omnimodam paupertatem aduenit: ita uidelicet ut soluere illum non possit. Nemo requirit ab eo ut tempore paupertatis debitum homini soluat: nemine namque requirit quod ei impossibile esse scitur: prefertim si impossibilitas eiusdem uoluntaria non sit et placita. Tu autem uides quia mihi non placeat ista modicitas vel paupertas: que me non finit tanta ac talia facere in parte ista que merito essent placita tibi et accepta. Ad hoc enim intendo ut possim enitor: ut augeat mihi miserator largissimus deus: dona sua quibus ad ipsum redeam: et placeam. Si quis etiam in egritudine vel infirmitate licet propria culpa incidet in illam. Nemo tamen ab eo requirit ut agat fortia: et preferat dura. Nemo requirit ab eo actus pugilum vel agonistarum. Non debes igitur exigere a me tam magna et fortia tempore infirmitatis: quanto merito et iure posses tempore sanitatis et fortitudinis. Si tanta a me iudicas requirenda quantum debitor essem tempore sanitatis. Non debes igitur impedire vel obistere mihi: quo minus saner vel fortificer. Nemo enim qui solutionem creditoris querit: et habere uult: impedit debitorem suum quo minus soluendo

soluendo efficiat. nisi forte qui magis vult pe-
nam debitoris q̄ solutionē debitorū suorum.
Hoc autē est malignitas diabolica que procul-
dubio nō vult peccatores diuites fieri: ne sol-
uant debita peccatorū suorum: quorum solutio
pnialis satisfactio vel emendatio est. Et simi-
liter nequitia hec est in quibusdam taberna-
rijs vel potius cauponibus: qui malunt p ma-
lignitate voluntatis sue verberare ribaldos:
q̄ solui sibi cōportū suum. **N**ō debes igit̄ mihi
obstistere quo minus diues efficiar: ad soluen-
da debita in quibus teneor tibi. **H**ec autē sunt
pniales emende. **I**sta tñ obstistentia in p̄iudi-
cium tuū est et detrimentū. **A**mplius p hāc
viam impedis: ne ego iustus efficiar. **I**ustus
autē est solus ille q̄ plena possidet iusticia. **I**m-
pedis ergo temetipsum p hanc viā. et obstistis
quo minus tu meis pla recupes atq; possides:
Et quod videt deterius tueris et conseruas
Inimicos tuos capitales: in possessione iuris
tui: qd ego ipe sum. **A**mplius ride mihi ob-
secro o pulcherrima dei iusticia: aut placet ti-
bi sole pene infernales et ppetue: aut placet ti-
bi alie. **S**i ille sole placent tibi: non placet
igit̄ tibi de pctōibus nisi mors ipsorū ppetua
atq; damnatio. **H**oc autē est in quo euident cō-
cordes cum demonibus. **H**oc em̄ ipi semp su-
per oia volunt de pctōibus. **P**reterea placi-
tum illud non est bonitatis: sed malignitatis.
Tu autē bonitas verissima et purissima es. **S**i
vero alie pene placent tibi: cūz nulle alie sint:
nisi que faciunt ad emendationē et correctio-
nem peccatorum. **I**llis em̄ satisfit de vindicta
gloriosa: de exterminio et expugnatione inimi-
corū tuorū: quos maxime odisti: vicz iniusti-
ciarū que sunt vitia et pctā. **E**isdē etiaz satisfit
tibi de iure tuo: q̄ tibi p illas plene et meliora-
tiua restituit: vel saltem ad restituendū ppa-
ratur: dum ad expulsiōē iniustorū detentorū
peas litigat pariter et pugnat. **A**bsit ergo a te
vt opprimas me opus tuū et consiliū impiorū
adiuues. **P**lacent igit̄ nō īmerito pene peni-
tēiales quas et ego mihi ppter te amore tuo
irrogo: et ad hoc vt possim intendo: vt tante et
tales sint p quas de vindicta tibi p tuo bñpla-
cito satisfiat. **S**ola ergo peccata mea cū ip̄is
demonibus obstistunt: mihiq; aduersant: et q̄-
niam ex cōicata sunt atq; a cōione creatoris et
omniū sanctorū anathematizata: hoc ē sepa-
ra. **P**ropter hoc ego enitor euitare ea: et fuge-
re ab eis. **Q**uāto igit̄ forti tua sanctissima sp̄
q̄ bñdicenda iusticia nō cōicas eis: qui omni-

um penarū atq; tormentorū instrumentis im-
pugnās ea. **E**t de templo sancto tuo tanq̄ ex
cōicata eijcere nō cessas. **I**n hoc em̄ dñationi
tue om̄ia tormentorū et penarū genera deser-
uiunt. **E**t nihil timore tuo nihil etiā punitiōe
illa vel debilitant vel cōpescūt vel proflus ex-
pellunt. **E**t hec attendens dñe mīscōdie / me-
morabor iusticie tue solius. **I**n his quedictu-
rus sum in p̄sentia coram te: et allegabo iustici-
am tuam solam p me: qui ppriam meā iustici-
am et debitā conspicias nō habere. **D**icam q̄z
ius tuū in om̄ibus et p om̄ia ego sum: et hoc iu-
re et debito creationis tue. **C**reasti me dñe ie-
su christe / deus meus / vnus ver⁹ ac sol⁹. **I**us-
tium ego sum hereditarium: te em̄ constitu-
it deus pater heredē vniuersorū p quē fecit
et secula. **S**icut tu ipse p os apli tui testificat⁹
es in eplā eiusdem: ad heb. **T**uus sum iure
amicitię et amoris ei⁹ qui te diligit deus pater
Per hanc em̄ tantā tāq; sincerā et pfectā ami-
citiam: necesse sunt om̄ia que patris sunt tua
esse. **O**mniū em̄ amicorū vere pfecteq; amā-
tium: necesse est esse cōmunia. **T**uus etiam
sum iure et titulo emptionis: sicut p eundem
Aplm testificatus es dicentem. **E**mpti estis
p̄cio magno. **E**t iterū. **Q**ui dedit seipm redē-
ptionē p nobis p eundem. **E**t tu⁹ etiā sum iu-
re mercedis et retributiōis: p magnifico acce-
ptissimoq; obsequio: quod deo patri in sacra-
tissima psona tua impendisti: tibi ab eodē p-
misso sicut ipsemet testatus est p **E**saia dicēte
Pro eo q̄ tradidit in mortē animā suam: et cū
impijs deputatus ē: videbit semen longeuū
et fortiū diuidit spolia. **T**uus etiā sum bello
iustissimo tibi acquisitus: illo vicz p̄lio de quo
ipse testificatus es dicēs ad patrē. **E**leccle-
sia tua loquēs ad eundē. **O**bumbrasti sup ca-
put meū in die belli. **E**t tibi nāq; ecclesie tue
rectissime congruit intellectus f̄monis isti⁹.
sup caput tuū / et etiā sup totū corpus tuū: ob-
umbravit deus pater in die belli: qui fuit dies
victoriosissime passionis: qua potestates ae-
reas debellasti: palam triumphans p̄ncipat⁹
et potestates in te ipso. **H**oc fuit p̄lium magnū
q̄ tu verus michael p̄liatus es: ibi cū dracone
scz antiquo serpēte: quo bello proiect⁹ ē de ce-
lo eccleie tue. **E**t tu⁹ etiā sum iure sanctissime
adiudicatiōis: q̄ tibi adiudicat⁹ suz i iudicio il-
lo: i q̄ tuipe ore tuo sacratissimo dixisti. **N**ūc iudi-
cium est mundi: **I**n ipā nāq; sacratissima inui-
ctoriosissima passione tua: cām tuā imo meaz
scz et aliorū credentiū allegabas: et orando et

temetipsum offerendo pro nobis. propter quod iudicio sanctissimo dei patris adiudicati fuimus diabolo. Et ideo abiectus est foras de possessione qua nos possidebat. adiudicati sumus tibi. qua propter intraisti possessionem nostri per sacramentum regenerationis plene obtinens possessionem nostri. Ius tuum etiam sum iure donationis: qua donatus dono tibi sum ad ipsam petitionem tuam qua dixisti ad patrem orans: non pro mundo rogo sed pro his qui credituri sunt per verbum eorum in me. De his ego sum per gratiam tuam unum. ego enim credo in te. quoniam fidentem in te et peruenire enitor ut possim ad te et in te. vix ut totus sim in te. sicut palme in vite: sicut arbor plantata in terra benedicta. ut totus viuam ex te. duabus. scilicet quasi radicibus cordis mei radicatus infixus in te: ubi ex toto infugam vitale nutrimentum a te mee: ex quo et viuam et tibi fructificem. quod est dicere fructus feram tibi delectabiles et placitos: et qui non pereant sed maneat. qua propter quod tuus est et ad te iure et ex debito priner: id multiplici iure plenissimeque liberare de manibus inimicorum tuorum. saluare atque defenderet tu. eri ab eis debes. Si enim aliena iura eis quibus auferant iustissime restituas eis quorum iure sunt. quanto fortius hoc tibi ipsi debes. Te namque plurimi qui iniuriam patiunt confidenter requirunt: ut iusticiam facias eis de inimicis suis iniuste: quibus iniuste ab eis sunt ablata restituens spoliatis. Hoc inquit petunt a te tanquam iuris debitum petentibus. Quanto fortius igitur habes tibi ipsi debes vix et tibi in iure tuo propter quod aliter enim alij sperare poterunt a te: quod tibi ipsi facere noluerunt.

Deus vult ad eum reuersionem et plenam satisfactionem. **Ca. XIII**

Quod si dixeris
mibi quoniam indignissimum me feci donationem tua ac seruitute nobilissima et ipsam possessionem quam in custodiendam quam mihi excolendam: modis omnibus meliorandam commiseras: ego dissipavi: et eousque deterioravi: ut pene inutilem eam tibi reddiderim. imo quod verissimum est: notiam atque prouiosam. cum de illa et pillam bellum tibi faciant vel fecerint tibi inimici tui et mei usquequomodo. Verum utique dicis domine deus veritatis. Ego enim respondeo. licet tibi non possim respondere unum pro mille: nisi donationis tue dignatio fuit recuperare me. hoc enim facto: quicunque

dissipata sunt a me. in meipso plene restituentur. et integre salua erunt tibi. per beneplacito etiam tuo erit tibi satisfactum et emendatum quicquid contra te peccaui. Non debes igitur causare dissipationem bonorum que mihi commisisti. neque alia quam pretendebas aduersum me. Nihil enim a me iure poteris petere: nisi plenam restitutionem et gratiam satisfactionem. Hec autem duo plene indubitanter tibi fient si plenam iustificationem mihi prestiteris. Hec enim continet indubitanter plenam conuersio siue reuersio ad te. Amplius domine misericordie iesu christe: neminem possibile est venire ad te. et nemini possibile est moueri a te: nisi a te. quicunque enim mouet ad te: necesse est ut hoc ei det a te. Quia igitur tibi soli hoc possibile est. a nullo alio debet. Si igitur ab aliquo debetur a te solo debet. et propter hoc a te solo requirendum est. Quod si dixeris. quia ipsi peccatores auertunt se a te rumpentes funiculos caritatis quibus a te traherant. verum utique dicis quia veritas es. Retentio tamen peccatorum in te et reuocatio eorum ad te non est possibilis nisi tibi. Et sicut propter quod est illis infirmitas et corruptio atque malignitas: quibus recedunt a te. Sic incogitabiliter amplius est tua fortitudo et benignitas: quibus eos retineas in te et reuocas ad te. Multo igitur fortius decet fortitudinem tuam et benignitatem tuam: retentio eorum et reuocatio. quoniam infirmitatem et malignitatem eorum recessio a te. Amplius domine misericordie: quoniam mouet: or licet exiliter et infirmiter a te: non mouet: sic nisi a te utique tractus a te. Vis igitur utique me reuocare ad te. Volo et ego: vel ut veri loquar vellem. Infirmitas enim est velle meum et imperfectum et tanquam iacens. Sed tuum velle quod vis me venire ad te: est usquequaque forte atque completum. Voluntati enim tue quod resistit. Velle meum domine misericordie tale est de redeundo ad te: quale est et velle tuum de reuersione mea ad te. Si igitur vis perfectum esse velle meum. in hoc profice et tuum in eodem. Ego namque velle meum in parte ista nec perficere. nec adaugere possum. Tibi autem perfectum est perfectum. atque imperiosissimum velle tuum ad te. Igitur incipe perfectionem huius. et tunc erit mihi vel perfectum et completa iustificatio. Hec loquar sic de velle tuo domine deus veritatis: tanquam locum apud te habeat aliquid perfectionis et villo modo. de his enim per gratiam tuam plene doctus sum a te. Velle namque quod in me est: et quod tu es: nihil possibile est habere defectus vel imperfectionis. Tu autem nosti qualiter dixisti velle: ut perfectior perueniret et viuaret. Et qualiter dixit Paulus. quia tu vis omnes ho-

mines saluos fieri: proculdubio ad modū vo-
lentis: hoc est in multis signis et opationibus
te habens et nobis exhibens. **¶** Dñe iesu xpe
nōne tu venisti saluos facere pctōres: nonne
tu venisti querere et saluū facere quod perie-
rat: Queris igit me: et ego quero te. **¶** Elis igi-
tur inuenire me et inueniri a me. **¶** Occurrere
igit debes mihi/ qui scis viam qua venias ad
me: et qua eundū ē mihi ad te: vt inueniam te
dñe iesu christe. **¶** Nōne tu medicus es et sa-
nitatis atq; salutis auctor et largitor largissi-
mus: videāt oculi sancti tui: vtrū istoz decen-
tius sit te videlicet venire atq; descēdere ad
me egrū et adeo infirmū: vt nec ambulare pos-
sim ad te: nec etiam vertere me. **¶** An me ascē-
dere ad te. **¶** Ineffabili largitate pietatis et dul-
cedinis tue suscepisti istud salutiferū officiu
scz medicationis: qua ppter debitor es euidē
ter sanatiois: porissimū in illos qui sanari cu-
piunt et querunt: nōne ppter hoc constanter
petebat a te **¶** Dauid: Misere mei dñe quo-
niam infirmus sum. sana me dñe. **¶** Et alibi. Sa-
na aīam meā quia peccaui tibi. similiter **¶** Dñe
remias. Sana me dñe et sanabor. **¶** Quis enī ē
a q nō iure et tanq; ex debito peti nō possit: vt
exequat et impleat susceptū officium: quia de-
bitor in hoc ipo sanctificationis et consecrati-
onis effectus es omnibus: qui sanctificari vel
consecrari cupiunt et querunt.

¶ Dominus pfecte sanat egrotum vel mi-
leretur peccatori. **¶** Ca. XV

Modus respon-

Queris mihi: quia exiliter et infirmi-
ter et p omēm modū indigne cu-
pio et quero sanctificari et sacrari a te. **¶** Rñdeo
q hoc nō est nisi ex grauitate infirmitatis: q
qto maior est/ proculdubio tanto maior ē in-
digentia atq; necessitas mihi medicinalis au-
xiliū: et ppter hoc magis accelerandum reme-
dium: nō igit ppter hoc est mihi denegandū.
¶ Amplius qd ex medicis corporalibus aude-
at obijcere egro/ petenti medicinale auxiliū:
indigentiam vel necessitatem illius: quis de-
negare deniq; audiat: ppter hoc infirmanti
cuiusq; medicinale auxiliū: qstū valet ad cor-
poris egritudinez. **¶** Qto igit amplius longe
debet esse a te: imo et est: vt nō ppter maiore
necessitatem vel indigentiam salutaris auxi-
liū: deneges mihi vel retardes salutis auxiliū
Quis enī ex medicis corporalib? silem opaz de-

dit humanis corporibus curandis: q tu impen-
disti curandis aiabus nostris: qui et p̄ciosissi-
mum sanguinē tuū syrupū fecisti: ad curādas
febres vitiorū et peccatorū: ad extinguentes
ardores cōcupiscētiarū et aliarū pestilentium
passionū. **¶** Ipsam q carnē viuificā tuam: thy-
riacā nobis efficere dignatus es: ad effugā-
da venena mortifera vitiorū. **¶** Et vt ad verus
dicam ipa: vulnera tua medicamēta saluber-
rima fecisti vulnerū nostrorū: et ipam mortez
tuam curationē esse salutare omnīū egritū
dinum spiritualiū nostrarū. **¶** Manifestū autē
est q nullus ex medicis corporalibus/ adeo ha-
bet cordis parū vt cū sanitatē vel salutem su-
scepit curandam: q magnitudo morbi retar-
dat ab impendendo medicamentū: qd requi-
rit infirmitas patientis. **¶** Cū igit apud om̄ipo-
tentissimam virtutē tuā: nō referat vel differat
q grauis vel leuis sit morbus meus spūalis:
qn eadem facilitate sanas et maximas medio-
cres et minimas. **¶** Bullo ergo modo vl ne-
cessariū vel decens est te differre sanationem
meā: p̄sertim cū manifestū sit te suscepisse cu-
ram saluationis: et mei et aliorū/ qui a te cupi-
unt et querunt sanari. **¶** Tu enī es qui sanas cō-
tritos corde et alligas contritiones eorū. **¶** Et
ppter hoc pos pphete tui **¶** Esaie dixisti. Pre-
cipitabit dñs in monte isto faciē vinculi colli-
gati: sup omēs populos: et telam qua orditus
es sup vniuersas nationes p̄cipitabit mortē i
sempiternū. **¶** Et iterū in die qua alligabit dñs
vultus populi sui: et pcussuram plage eius sa-
nauit. **¶** Si dixeris: quia si me totū tibi tra-
derem: et iterū me cure tue cōmitterē statim
me saluum faceres. **¶** Respondeo tibi domine
misericordie: quia si hoc expectaueris nun q
me sanabis. **¶** Hoc enī quādiu infirmus sum p
culdubio facere non possum: si tñ hoc facere
quis dubitet qn sanatus essem. **¶** Manifestū
est igitur te non debere expectare hoc a me:
qd mihi scis nō esse possibile: totum me trahē
ad te: et eripe me mihi ipsi: totū quidem susci-
pe si totū me sanare est pietatis tue bñplacitū
Si enī me ipsum mihi dimiseris: cado: totusq;
deficio. **¶** Ampli? nōne sic gaudiū ē iusto face-
re iudiciū: sic et mltō ampli? gaudiū ē misicor-
di facere miām: Quia igit iustissim? non mi-
nus: imo multo amplius placet bonitati tue
facere miām: q facē iudiciū. **¶** Sic igit nō decet
iustū differre iudiciū in guamē aut iudiciū pe-
tentis illud. **¶** Sic multo min? decet te differre
miām petēti illā: maxie i detrimētū et dispēdiū

Capitulum

meū. Tu autē vides: quia omnia ad nudū et liq-
dum intueris: quia ipsa dilatio p quam viuifi-
candus et sanandus sum: p telatio est mihi et
plongatio egritudinis et mortis mee. Tadiū
em mortuus et sepultus in vitis meis et p tō
iaceo: qd diu viuificationē meā differē dñe mi-
sericordie: quo iure petebat dauid. **A**ccelera
ut eruas me. **E**t iterū: ad adiuvandū me fe-
stina. **E**t alibi velociter exaudi me. **E**t qz tu
ipse mandatū dedisti p Salomonē dices. **N**e
p trahas datū angustari. **E**t iterū. **N**e dicas
amico tuo cras dabo: cum statim possis. **D**e-
bes seruare legē quā ipe statuisti. **S**icut et ipe
Dauid petebat a te dicens. **E**xurge dñe de-
meus in pcepto quod mādasti: quod indubi-
tante est pceptū de dilectiōe. **E**t ppter hoc
idem est: ac si tibi diceret: dilectionē pcor im-
pende et ostende: sicut et fecisti. **N**onne nos p-
ores dileximus te: sicut tu prior dilexisti nos: qm
nemo maiorem habet: nobis exhibuisti. **O**mne
Edisti: mortē crucis pferens amore nri. **D**ñe
miscōie magna et multa habes contra me: et
mīta et magna potes excipe ptra me: et obijce
re mihi quo min⁹ debeas magnificare et miri-
ficare miscōiam tuā mecum. **E**t in pmiis grauif-
simas et pene innumerabiles offensas quib⁹
offendi. **E**go autē replico contra offensas
peccatorū meorū sacrificiū qd obtulisti in ara
crucis p peccatis nostris et aliorū: vbi fuisti p-
pitiatio sufficiens p totū mūdi peccatis: q p-
pter sicut ppiatio illa incogitabilis gratiosi-
tas: euacuauit pctā et offensas meas et aliorū
sic replicatio elidit sufficienter ac validissime
exceptionē: quaz contra me pponis de ipsis.
Si excipis contra me: de grauissimis et in-
numerabilibus debitis meis: replico contra
hoc exceptionē et pugnamētū: qd in ipsa vi-
ctoriosissima passiōe tua fecisti p me et alijs de-
bitoribus. **D**e hoc pugnamēto tui p se dixisti
que nō rapui tūc exoluebaz: ppter h cātar de
te omnis ecclesia sanctorū: qui p nobis eterno
patrī ade debitū soluit. **E**t quia nō pro adam
solum pūssime mortis illius supplicii ptulisti:
imo etiam p omnibus: q sibi illud prodesse vo-
luerint: atqz curauerint: nec nō p puulis omni-
bus: qui sacramento regeneratiōis et reno-
uationis sufficienti: decesserunt vel decedēt
in posterū in etate illa. **T**u autē dñe miscōie
scis quia ego vn⁹ sum de numero illorū: q pas-
sionem tuā et mortē tuā prodesse sibi cupiunt
et querūt sibi. **I**git debita mea tu soluisti. **V**a-
lida igit est et sufficiens replicatio ista: solutio

nis et pugnamēti quod in cruce fecisti: con-
tra exceptionem debitorū ppositam. **C**on-
si dixeris cōtra me: quia mortē merui: nō solū
tempalem et eternalem: etiā et hoc modo iusti-
ciandus sum. **R**eplico et cōtra hoc: quia iusti-
ficatus sum supplicio mortis: qd p me et alijs
peccatorib⁹ ptulisti: et mortuus morte illa: sic
testatus est. **A**plus tuus dices. **S**i vnus p om-
nibus mortuus est: q omnes mortui sunt: qua-
ppter et de iustificatione et de morte: quarum
debitor eram satis fecisti tui p se morte ipatua
et iustificatione quas dixisti: nō potes igit de ce-
tero mihi obijcere illa: cū iam sim mortu⁹ et iu-
stificatus sim iam in te: quēadmodū in vno p
pugnatore vincit totus vn⁹ exercit⁹: aut vni-
citur cum pro illo pugnet in exercitu: sic in te
chrīste dñe te vincēte p nob te reuera pugna-
toze nro omnes vincimus et triūpham⁹. **P**ri-
cipales et pates in plio illo ut eos tu palā triū-
phasti in temetipso. **A**ddo qd in te fideiussore
et sponfore pro omnibus nobis: q tum ad omnia
in qbus tenebamur vltra omnem sufficientiā
satisfactū est: incomparabiliter sup omnem est
mationē et cogitatū plus est tu q omnia illa q
peti seu exigi poterāt: a nobis omnibus. **T**u
autē dedisti temetipsum redemptorē pro nob
et omnibus debitis nris et ppiationū pro omni-
bus peccatis nris. **T**radisti etiā temetipsum
iustificandū pro nobis omnib⁹: et iniusticijs no-
stris: atqz suspendendū pro omnibus latroci-
nijs nostris. **N**ihil igit restat de omnibus quo-
rum debitor es eramus: vel que a nobis de iu-
re peti poterant. **S**i forte dicere volueris
quia de his solis qbus obligati eram⁹ satisfec-
ci vel satisfactum est p te. **R**ūdeo in hoc q in-
comparabiliter maiora exoluisti: q etiā omnia il-
la quibus aī baptismalē satisfactionem tene-
bamur: et q omnia recidiua incomparabiliter et i-
cogitabiliter: quia etiam pro illis satisfactum
ē p te et a te: de illis q nihil de cetero petere po-
tes a me: neqz p illis. **S**ed si forte illō obij-
cere volueris: quia adhuc reus sum omnium
illorū et debitor. **L**ū em sanctitatē baptismalē
habeam: nec vere ac pfecte penitentiā: verū
vtiqz dicit: sed hoc nō debet mihi obesse: cum
nō sit potestatis ac virtutis mee: vere atqz p-
fecte penitere: manifestū em est: quia h op⁹
est omni potentissime vtutis tue: et ppter hoc
a te nō petendū est: nō aut tibi a me requirē-
dum: a me em nō est requirendū villo modo qd
qd nō possum: pferim cū hoc ipm q penitentiā
verā atqz pfectā mihi salutarē ac necessā

riam esse cognoscam: quod tam cupio et tam pe-
to a te: quod ad eam utique enitor: donum misericordie
tue magnae sit. **¶** Quod si et illud mihi obijce-
re volueris: videlicet quod solutiones/sive paga-
menta et satisfactioes omnes quas pro me et alijs
peccatoribus fecisti ego irritavi et inutiles mihi
penitus/imo occasionaliter noxias reddidi.
¶ Verum utique dices: si per hac ipsa irritatioem et per
alijs omnibus si longe plures essent: ista paga-
menta et satisfactioes sufficerent: quemadmodum dixi
et de recidiuis peccatis. **¶** Et autem ad unum dicam ad
omnia antedicta et ad alia omnia que mihi obij-
cere potes pro iusticia dico quod pro me debet respo-
dere misericordia tua. **¶** Voce enim misericordie tue dixisti
Euz qui venit ad me non ejiciam foras: et tu domine
misericordie scis indubitanter: quod ego venio ad te: pro
ea quattuor quod pronominavi tibi quoniam si vere ac pro-
fecte penitens essem. proculdubio iam pervenissem ad
te. et non solum tecum/ sed etiam in te essem. nec suffi-
cit hoc dicere in mensurati misericordie tue: imo decet eam
facere atque perficere: ut ad te perveniat. et ad te in-
tret quicunque venit ad te. et etiam trahi in funicu-
lis Adam: et in vinculis charitatis: sicut dixisti
et promissisti per prophetam tuum **¶** Osee. xi. c. **¶** Amplius
cui tot et tanta proponat iusticia tua contra me/
et contra alios peccatores. nunquam tacebit misericordia
tua. ut non loquatur pro peccatoribus: pro me scilicet et
alijs. **¶** Ipsa utique respondet pro me et alijs: que
hec sola facere scit et potest. voce namque illius dixi-
stis. **¶** Ego sum qui deleo iniquitates tuas pro-
pter me. **¶** Et alibi deleui ut nubem peccata tua et quasi
nebulam iniquitates tuas. **¶** Et propter hoc de te dixit
alii per prophetam: deponet omnes iniquitates nostras:
et periciet in profundum maris omnia peccata nostra. **¶** Quia
igitur nec minoris sapientie/ nec minoris eloque-
tie/ nec minus armata rationibus et allegationi-
bus: est misericordia tua: que sola est spes peccatorum: quam
iusticia tua. **¶** Ipsa quod est que sola spes et stat pro peccato-
ribus/ in illo sublimi divinumque consistorio. non est
mihi dubitandum: quin ipsa illic stat et alleget
pro peccatoribus: et quando semper obtineat pro quibuscumque
allegare voluerit. prosertim cum omnes allegatio-
nes eius irrefragabiliter valide stant apud mi-
sericordissimum iudicem. **¶** Manifestum namque est mise-
ricordissimum iudicem a misericordia sua nunquam disside-
re vel discordare posse. **¶** Cum etiam adeo in prece
sua est habere et solum pro his pro quibus allegandum
vel interveniendum duxerit iudicare. **¶** Incorpabili-
ter namque minus est: et incogitabiliter absolutio
ne ab eis obtinere: quam ut ipse iudex misericordissi-
mus non solum patrocinium eorum esse: iudicium propter
quod supplicium debitorum eis suscipiat: et etiam absol-

uat. que omnino eum fecisse interpellatione mi-
sericordie tue soli: nullus fidelium ignorat.

¶ De forma petitionis. La. XVI

¶ Est hec autem **¶** b
consequens est petitionem formare/
misericordissimumque iudici porrige-
re. allegationes namque quas promisi de forma pe-
titionis/ vel orationis: inter alia ad duo potissi-
mum utiles sunt: videlicet ad faciendum fi-
dem/ de impetrando quod petitur. **¶** Et ad firmam
fiduciam obtinendi. **¶** Sic enim docuit nos
Iacobus apostolus dicens. **¶** Postulet. autem in fide
nihil hesitas. **¶** Petentibus enim omnibus debet
esse et fides omnino non dubia: de superabundantissi-
mis divinis pietatis/ et dulcedinis omnipoten-
tis dei. **¶** Similiter et fiducia non hesitans fixa et
firma impetrandi: quod ipse pie ac devote peten-
tibus esse salutare cognoverat. **¶** Quid au-
tem petendum sit ipse misericors et benedictus sal-
uator: ore suo sanctissimo in euangelio Iob.
evidenter edocuit. dicens. **¶** Petite et accipie-
tis/ ut gaudium vestrum plenum sit. **¶** Similiter et
sermone illo quo dixit. **¶** Primum querite regnum
dei et iusticiam eius. **¶** Similiter et in oratione quam
apostolus ipsemet docuit: septem nobis esse pe-
tenda manifeste expressit. **¶** De quibus modo
non est dicendum per singula. **¶** Ipse etiam publicanum
cuius orationem ipse laudat. **¶** Non parum orare volen-
tes instruxit: a longe stans et percutiens pectus
suum caput oculosque non audens ad celum le-
vare dicebat. **¶** Deus propitius esto mihi peccatori.
¶ Oratio quoque illa Aristotelis: quam in libro de es-
sentia pure bonitatis: et in fine illius libri fecit
se et posuisse dicit. **¶** Nunc inveni te o causa cau-
sarum: fac me tibi acceptabilem. **¶** Sic enim dixit
sed dicit. et proculdubio omni fidei iugiter facien-
da est. **¶** Ipse vero sapiens et sanctissimus Augustinus.
ita exorabat in libro confessionum suarum dicens.
¶ Domine da quod iubes. et iube quod vis. **¶** In libro vero
psalmodiarum orationes optimas indubitater docet
et precipue in tribus illis psalmis videlicet. **¶** Misere-
re mei deus secundum magnam misericordiam tuam. etc. **¶** Ad
te domine levavi animam meam. etc. **¶** Inclina domine aurem
tuam et exaudi me. **¶** Necdubium in sacris elo-
quijs etiam ad modicum exercitatis: sacris et effi-
cacissimis orationibus librum psalmodiarum esse refer-
tissimum. **¶** In alijs etiam sacris libris inveniuntur
orationes prophetarum. et quorundam sapien-
tum necnon et aliarum sanctarum mulierum: de quibus
evidenter est videre intelligentibus: quod spi-

Capitulum

ritus sancto dictante. et edite et scripte sunt.

Conuenientissimum igitur est celestem ac diuinalem oratorem et aduocatum. prenomatos psalmos et predictas orationes tenere memoriter. Tullius namque latinorum orator ac rethor egregius: non erubuit duas nobilissimas orationes rethoricas demosthenis et eschini: et laudare et transferre de greco sermone in latinum. Jam quidem sibi difficilem latinitati vero utilem euidenter asseruit. Hanc utilitatem indubitanter oratoribus et rethoribus intendens. vel solis vel maxime.

Quot igitur magis oratores spirituales ac diuinales: orationes viro sapientissimorum atque sanctissimorum: quas de ipso fonte spiritus sancti hauerunt. nobis exquirende ad imitandum sunt.

Item quoniam profundissime sunt et interdum difficilis intellectus. ponam tibi breues ac lucidissimas omnes orationes intelligentissimas orationes. et dicam sic domino miscere. fac me tibi seruum in omnibus acceptabilem. seruum tibi per omnia placentem. aufer a me radicem et ex toto quicquid bonitatis tue displicet in me. et largiri mihi dona gratiarum tuarum. atque virtutum: quibus tibi totus et tecum viuam. videlicet ad regulam rectissime optimeque bonitatis tue. Auerte faciem tuam et oculos sanctissimos tuos. a tot et tantis vitiis meis et peccatis. Respice in me solus id quod tuum est: vix in me quod tu solus fecisti. et non respexeris ad ea que ego in me feci. quoniam quod in me tu solus pulchrum et bonum feceras: deformavi horribiliter. deturpavi abominabiliter. inquinaui execrabiliter. puertum iniuriose et contumeliose: ultra quam cogitare sufficiat. Et huiusmodi te largire obsecro mihi tanto peccatori veniam omnium culparum quas commisi. omnem penam quas merui. da gratie tue etiam mihi integritatem et plenitudinem: per quam tibi per omnia acceptabiliter et place te viuam. hinc et post hanc vitam. ereptus per te de omnibus angustiis et pressuris. liberatus ab omni seruitute corruptoris. beatissimus et gloriosus tecum pheniter cum electis et dilectis tuis regnem. **C**ontempe et tribula in me et propterea extermina a me quicquid vel originali occupatione. vel ex abusu donorum et beneficiorum tuorum mihi turpiter et male apposui. Subuerte funditus quicquid in me mali edificatum conspicias. auelle a me omnem plantationem diabolicam. omne quod ex originali corruptione. vel malicia in me succreuit. lauat munda me totaliter ab omnibus iniquitatibus carnis et spiritus. reforma in me imaginem et similitudinem tuam. restitue me etiam naturali pulchritudini et rectitudini. redde etiam gratiositatem specio-

sitatem que me iustificatione baptismali decorasti. redde mihi etiam et primam stolam vestem polimitam spirituale: ex omnibus videlicet virtutum et gratiarum pulcherrima varietate contextam: que ibi me vestisti et ornasti ad instar spiritus preparate et ornate. tanto ac tali sponso. quatus et qualis tu es videlicet rex regum et dominus dominantium. Ille fuit cultus et ornatus regius: que me preparasti in ipsa vincione. consecratione. et coronatione mea: que facte sunt mihi in ipsa sanctificatione baptismali. Ibi enim me filius adoptionis et gratie tue fecisti. et propter hoc regem et heredem regni. Ibi me in regem vixisti ac coronasti. Hanc preclaram hereditatem spreta: hoc preclaro regno pretempore tanto tanquam considerabili honore abiecto: instar vilissimi rabidi tanquam preciosis. tanquam speciosis vestimentis et ornamentis nudatus post diabolum nudum ad infernale patibulum currere non expaui. ipse siquidem dux est et rex hominum ribaldorum. Et propter hoc vilissimum et abiectissimum factus sum. Restitue me obsecro ad hanc tam sublimem gratiam adoptionis et filiationis tue. et ad instar nobilissime reditionis tue: atque ad honorem istius regni. restitue me nobilissime seruituti tue: ut tota vita mea. tota puerlatio mea: sit solum seruitutis tue totum me veda tibi: totum me recupera et posside solus. sicut totus tuus sum iure plenissimo. ac singularissimo. omni cogitatu de te. omni memoria bonitatis tue. omni auditu cuiuscunque. ex sanctissimis notationibus tuis: totus semper iradier. totus semper viuificer. totus semper inflamer. amore tuo sanctissimo atque viuifico. totus semper rapiar ad te. totus semper abstrahar ab omnibus alijs: totus ferar in te. conglutiner tibi et vniam vnitione purissimi. rectissimi. tibi que placidissimi amoris. nomen tuum sacratissimum. nomen tuum benedictum. nomen tuum gloriosum. sit semper oleum effusum in corde meo. me totum semper penetrans. semper pungens. semper sanans. totum me sanctificans. totum me rapiens in te. et in te. Illuminositatem viuifica sapientie tue me totum constitue et incessanter conserua: ad cognoscendum et recognoscendum te vnum verum deum ac dominum omnium seculorum. vnum solum ac verum auctorem. vnum solum ac verum effectorem. vnum solum ac verum largiorem largissimum ac benignissimum omnium bonorum. Et ad cognoscendum et recognoscendum dignis benedictionibus. dignis gratiarum actionibus. dignis collaudationibus. dignis glorificationibus. et inmensitate incommensabilis largitoris et beneficentie tue: infatigabili continuatione: in me licet tam ingratum tanquam malum semper perfusissimum. necnon ad cognoscenda

atq; recogitanda mala mea: que semp reddidi
tot et tantis diuitijs bonitatis tue. tot et tantis
magnalib⁹ pietatis et dulcedinis tue. Et qđ ē
maioris infanie/ reddere nō dū ex toto cello/
cognoscere inq; et recognoscere tot et tanta ma
la mea que facio/ que feci. que merui. et que
me expectāt nisi me oīpotētissima benignissi
ma dulcissimaq; miscōia tua liberauerit atq;
sanauerit. ¶ Da inq; largissime misator ista
cognoscere et recognoscere mihi debite peni
tudinib⁹ dolorib⁹. da mihi bñdicte dñe gratiaz
vere ac tibi placite cōpunctiōis: p quā displic
eam mihi. in cūctis ingratitudinib⁹/ abomi
nationib⁹/ iniquitatib⁹ et iniustijs meis. ¶ Eru
bescā atq; confundar in cōspectu sancte et ve
nerāde maiestatis tue/ confusione adducēte
mihi gratiā tuā et gloriā: da mihi gratiā inter
ne ac vere penitudinis: p quā ex totis intimis
meis/ recedā ab oīmbus que displicēt bonita
ti tue: et reuertar ad te dñm deū meū. adhe
reāq; tibi dño deo meo ex totis intimis meis
cui adherere: ē vita mea/ sal⁹ mea/ gaudium
meū totū: et solū bonū meū. ¶ Da mihi incon
spectu sancte et gloriose maiestatis tue semp
apparere. semp loqui tibi. et semp cogitare de
te. in timore et tremore: in dolore et pudore. in
ira magna et indignatione aduersus memet
ipm: semp cūctis ingratitudinib⁹/ et alijs vitijs
meis et pctis. in fide tua saluberrima incessant
me illumina/ viuifica/ scifica/ roborat/ adauge
timore tuo sanctissimo atq; purissimo/ me in
cessanter sanctifica purifica/ custodi et conser
ua. Et longe fac ab oīmbus inquinamentis
carnis et spiritus. Fac me declinare per ipsū
semp et fugere oīnia contagia diabolica: et om
nino oīnia que displicēt bonitati tue/ spe tua
saluberrima ac iucundissima/ me incessanter
cōforta: et consolare me. incessanter erige et
subleua ad te. incessanter letifica de te me. in
cessanter firma in te faciens me inniti totalit
et singulariter miscōie tue magne. totaliter et
singulariter. Da mihi de te semp lucifluos co
gitatus: ac flāmeos. totum me semper splen
dificantes. totum in te exhilarantes. totū in
te rapientes: totum me conglutinātes et vni
entes tibi vnione purissimi rectissimi tibiq;
placidissimi amoris. Desiderabilissimum ac
gloriosissimum aduentum tuum: in quo om
nis iniquitas opilabit os suum/ palam ac lu
cidissime oīniū oculis apparentem. oīni po
tentissime dñationis tue gloriā magnificē
tissimā ac supeminētissimā. Iustissimū

ac tremendum iudiciū tuum: in quo euide
ter videbitur iusticie tue admirabilis ac iucū
dissima pulchritudo. p vindictas iustissimas/
quas daturus es in contumaces et rebelles q
charitatem dñitatis tue recipe noluerunt: nec
nō et in oīes nō contumaces pbs magnifi
cas promissiones tuas. que oīne desiderium
supant et incogitabilis felicitatis tue gaudia/
et pmiā: que daturus es dilectis et electis tuis
Hec inq; omnia fac me expectare expectatio
ne securā/ firmā/ et iucunda. spem meā totū
vite mee anchorā: figere in misericordia tua
magna. fixione firmissima. ita vt nulla pcella
temprationis mee vnq; inde amoueatur. vt ab
rumpat me totū facpendere ad reditū tuū.
sicut dixisti per prophetam. quia populus me
us pendeat ad reditum tuum. Omnia desi
deria mea dirige. erige et collige ad te totum:
cor meū/ aggregat constitue in sanctitate iu
sticie tue. totū cor meum abstrahere et abrūpe/
ab oīmbus que displicent bonitati tue. Totū
aggrega ad te/ a dispersione sua rape ad te/
totū fige in te fixione incorruptibili. ¶ Et vt
ad vnum dicam da mihi plenam veniam et in
tegram oīniū culparū mearū atq; penarū:
que mihi pro his iustissimo semp laudādo iu
dicio tuo reddi merito pñt. Da mihi et gratiā
tuam/ et conserua eam mihi: vt in illa me inue
niant dies et hora exitus mei ex hoc mundo: p
quā gratus et acceptus tibi p oīnia in conspe
ctu glorie tue gaudens veniam et secur⁹. Da
mihi tunc salutem cum dilectis et electis tuis
a te promissam et preparatam.

Confirmatio petitionis. La. XVII

Dest hec aggregare
diar confirmationem pñs ipsius
orantis: et dicam ea per que con
firmetur vis exauditionis eidem in petitioni
bus quas predixi. Dicam igitur dñe miseri
cordie. non est alicui fidelium tuorum dubiū.
qn placeant tibi orationes et deprecationes
humilium et mansuetorum. sic docuisti sanctā
illam mulierem Judith que loquens ad te di
cebat. Dñe inquitens/ tibi semp mansuetorū
et humilium placuit oratio et deprecatio. Sed
etiam in peccatoribus exorari voluisti. q ob
lationes et sacrificia eisdem pro peccatis im
posuisti. Illa etiam oratio in qua tu docuisti
vt diceretur tibi. Dimitte nobis debita no
stra etc. Qui sunt qui petūt sibi dimitti debita

Capitulum

sua/nisi debitores? Et qui sunt debitores: nisi peccatores. cum peccata debita eē: dubitari nō possint. Amplius ille qui clamabat ad te sicut tuipse narrasti plucam euangelistam dicens. Deus ppiti^o esto mihi peccatori: qd erat nisi peccator. Et p hanc orationē teipso teste descendit iustificatus in domum suam. Amplius in euangelio. Matthei tuipse dixisti. Serue neq omne debitum dimisi tibi qm rogasti me. Claret igitur orationes peccatorū apud misericordiam tuā. alioqn non soluz illuzorie sed etiā pernitiōse precepisses eis vt orarent te. Amplius si summus ille pontifex precepisset alicui dicens. hoc pete a me/ et dictaret ei petitionem suam. ipse preciperet ei dicens: hanc porrige mihi. si porrectam exaudire nollet. Nūquid non illuzor et deceptor a petente merito reputari posset. Quia aut tu veritas es/ in qua in vltimate elongationis longe ē nō solum omnis illuzio atq deceptio: sed etiā quicqd falsitatis est atq mendaciū. Tu inq dñe ore tuo sacratissimo docuisti nos: q petere^m in orōne illa tua bñdicta que incipit pater noster. tu dictasti et formasti nobis petitionem illam seu orationem: tuipse pcepisti. vti nam porrigeremus tibi vel patri cui^o tu vnigenitus es. Nō em refert an/ tibi vel illi porrigatur. necesse igitur habes exaudire offerentes eam tibi. Alioqn nō solum illuzorie vt dixi: sed etiā pñiciose hoc pcepisses. Amplius nunquid hec est voluntas tua de me vt conuertar et viuam. et ego h̄ accepto a te: Igitur peto idipsum quod est voluntas tua quō potes mihi hoc denegare: quod ipsemet vis vt fiat. Amplius totū quod hic peto sanctificatio mea est. et hec est voluntas dei sanctificatio nostra. vt tuipse dixisti p apostolū tuuz ad Thessal. iij. An potes hoc denegare mihi vtz vt voluntatem dei in me et de me nō facias. Amplius tuipsemet dixisti p Salomonem in prouerbij. Delicie mee eē cum filiis hominum. Et ego hoc solum peto a te: vt sis mecū p societatem perfectam: a te igitur peto idipsum quod tu dicis delicias tuas esse. Amplius a te peto quod te prestare maxime delectat. Nihil em placet magis tibi facere in nob: q ipa sanctificatio. qd inde euident^r apparet/ quia ipsa passio et mors tua tibi placuit. ppter sanctificationem nostrā. Quia ppter magis tibi placet ipsa sanctificatio nra. placuit autez tibi passio et mors tua eousq vt dies passionis et mortis tue: dies leticie cordis

tui/ in ipsa sacra scriptura tua/ vocat^r sit. In die inq desponsationis eius: et in die leticie cordis eius. Amplius placuit tibi creatio et formatio mea. et nō placuit tibi nisi quia bona. qz ergo incompatibiliter maior est ista reformatio mea que nō est nisi iustificatio et sanctificatio mea incompatibiliter tibi magis placet reformatio ista sanctificationis mee. q placuerit tibi ipsa formatio. Et igit illam nō rogasti: gratuita sola bonitate tua. fac et ista reformationem tuam supabundantissima pietate bonitate et dulcedine tua. Tu em scis domine misericordie/ quia in malum meum nat^o suz et istam formationē nō fecisti: nisi ppter istam reformationē. Ista igit sunt que confirmant ptem meā coram te. et que firmat spem meā in te. Adde aut ad cōfirmationē cause mee et pīs. preces et supplicationes omnium ciuū celestium et singulorum: de quibus certum ē vnicuiq fidelium: q nullus eorū vnq apud te repulsam patit/ sed et mihi certum est: quia preces eorū supplicationes paratissime sunt in adiutorium meū apud te. Quod inde mihi certissimum est: quia ego qui vix stillam pmodicā pietatis habeo: nulli possum denegare pces meas apd misericordiam tuam: cui scirem illas pfuturas. Et magis igit vnusquisq eorū qui tanta charitate tua ardentes tanta pietate toti defluunt: mihi denegare pces suas et supplicationes nō poterunt. qui vident tātas miseras meas et pauprates. Et q igno rare nō possunt qn exaudiant. et qn mihi vnam grām/ et gloriāz/ etiam impetrēt. Quia igit omnes et singulos inuoco: omnibus et singulis supplico: vt pro me intercedant apd misericordiam tuā. qua ppter omnes et singulis misericordiam tuāz orant pro me. Quia igit nō decet gloriā magnificentie tue: tot et tātorū preces repellere. tot inq et tātas tāq venerabiles/ tāq tibi caros intercessores repellere. Necesse est te misere mihi et tribuere/ quod mecū ipsi petunt p me. alioqn qd vnq psumere deberet orare te. Quis sperare deberet a te gratiam exauditionis: si tot et tanti oratores apud te grā nō inuenirēt. Amplius p ora. pphetarum tuorū: multonēs annūnciatū ē alijs peccatoribus. Clamauerūt iusti et dñs exaudiuit eos. Et iterū. Orōnes iustorum exaudiet dñs et multa alia h̄mōi. Liues aut omnes ciuitatis tue celestis nō solum iusti sed etiam iustissimi sunt. Impossibile est igit orōnes eorū apud te nō exaudiri. **C**on-

fortasse mihi dicere volueris quia pro seipſis
perentes: ſemp̄ exaudiunt iuſti: non aut̄ pro
alijs. hoc veritas tua dñe miſcōdie nō patitur
qui ad preces moysi dimiſiſti peccatum idola-
trie populo iſrael. Dixiſti em̄ ipſi moysi oran-
ti pro populo illo. Ecce dimiſi eis iuxta vbum
tuum. Ipſos etiam ſacerdotes veteris legis
ad placandū te / et orandū pro ipſo illo conſti-
tuiſti. In nouo etiam teſtamento vbi te per-
penſiorē atq; profuſiorē incompatibiliter tri-
buiſti et oſtendiſti: tam crebro nos orare et do-
cuſti et p̄cepſti. nō ſolum p̄ amicis et bñfacto-
ribus: ſed etiam pro inimicis et perſequētib⁹.
Quod nec fruſtra facere voluiſti: fruſtra aut̄
oraremus p̄ illis q̄tū ad ipſos / ſi nos exaudi-
re non velles pro eiſdem. Amplius aut̄ oꝛo
eſt alicui⁹ gratie et meriti apud te: aut nō. eſt
vtrq; incogitabilis et gratie et meriti apud te.
Et quia nec meritoria nec gratioſa vnq; eſt
apud te: niſi p̄pter gratioſitatem et meritum
radicis ex qua eſt: videlicet charitatis et pie-
tatis. Quia igit̄ ex eadem charitate et piete-
te ſunt oratiōes ad te a quibuſcūq; iuſtis ſi-
ant p̄ ſet alijs: neceſſe eſt vt eiſdem gratie et
meriti ſint apud te. **E**que ergo digni ſunt vi-
ri ſancti exaudiri apud te pro alijs vt pro ſe.
Sicut igit̄ pro ſe preces eorū apud te impoſ-
ſibile eſt eē vacuas: ſic et p̄ces eorū pro alijs
Quare et pro me / potuerunt ne eſſe vacue a
fructu exauditionis p̄ces incliti martyris ſte-
phani: quas fundebat coram te p̄ lapidanti-
bus ſeipſuz. Abſit hoc ab imenſitate miſcōdie
tue: vt tante pietatis et charitatis p̄ces repu-
leris: et vacuas eſſe p̄miſeris. **Q**uod procul-
dubio te reuelante cognouit ſanctus confeſ-
ſor tuus et pontifex Aug⁹. qui Paulum preci-
bus illius cōuerſum fuiſſe teſtat. et a te tā ma-
gnifice viſitatū. **S**cio dñe miſcōdie mltos ex
peccatorib⁹ impedire et q̄tū ad ſe oꝛones ſan-
ctorum euacuare. quod eſt dicere eas impe-
dire quo minus eis proſint. et hoc cōtumacia
et rebellione: qua rebelles ſunt tuo lumini. q̄
p̄pter interdū phibes ſanctos tuos orare p̄
talibus: ſicut q̄ndā Hieremiā phibuſti dicēs
ad eum. Noli orare p̄ populo hoc. **N**ec aſſumes
pro eis laudem et oꝛonē: qm̄ nō exaudiam te.
De his mihi videt̄ eſſe non imerito q̄ ſcōs
ipſos p̄ſequunt̄. aſpernant̄: et oꝛones ipſoz
deſpiciunt: auxiliumq; tuum. nec ſperāt / nec
querunt / nec curāt / nec etiā volunt / vel vel-
lent vt pro eis p̄careſ. **E**t iſti ſunt qui peccāt
in ſp̄m ſc̄m. et ſp̄s blaſphemie eoruſq; ſubuer-

tit eos atq; puerit: vt etiam ipſam gratiā tu-
am / et om̄e auxilium: quod eis impetrari vel
p̄curari poſſet oderunt et deteſtant̄. **E**go
aut̄ dñe miſcōdie p̄ gratiam tuā longe fact⁹ ſuz
a tantis tāq; execrabilibus impietatib⁹. dili-
go em̄ et veneror ſanctos tuos. et bñ ſentio at-
q; confido de meritis et p̄cibus eorū / ap̄d mi-
ſericordiam tuā. deſidero em̄ et peto adiuua-
ri / meritis et p̄cibus ipſozū apud miſcōdiam tu-
am. **E**t hec om̄ia magne benedictiones dul-
cedinis tue ſunt: in quibus p̄ueniſti me in
debita largitiōe dulcedinis tue gratie. **E**t p̄-
pter hoc nō imerito ſpero de ſuffragijs. **S**cio
em̄ q̄ honorari tibi placet in ipſis. **E**t quia di-
ligis venerationem eorum atq; remuneras.
Quid em̄ dignius eſt remuneratione magni-
ficentie tue: q̄ veneratione ſanctorū et electorū
et dilectorum tuorū. **Q**uicq; em̄ eis obſequiū
vel honoris p̄pter te impendit: nō min⁹ tibi
impendit q̄ ipſis. **Q**ua p̄pter obſequiū tuū
et honor / eſt om̄is honor et obſequiū ipſorum.
Qua p̄pter a te remuneratione digniſſimū.
Merito igit̄ confidendū eſt / et electos et dile-
ctos tuos delectari de veneratione et remune-
ratione hm̄i. quia ergo nō parum eos hono-
rant qui eos inuocant in auxilium tuum ap̄d
miſcōdiam tuā. **N**eceſſe eſt vt inuocatio hm̄i
proſit eis apud illam magnifice. **N**āq; de glo-
ria eorum ſentiunt: qui eos tante gratie ap̄d
te eſſe credunt / q̄ ſuffragari peccatorib⁹ poſ-
ſint. **A**mplius que vel quāta vel qualis eēt
miſcōdia tua: ſi electi et dilecti tui et peccatoruz
reconciliationē / et reorū atq; damnandorum
abſolutionē apud illaz impetrare nō poſſent.
Quis em̄ tyrānus in hoib⁹ eſt adeo ſeuus:
vt hec amici eius apud ip̄m nō poſſint. **N**ōdū
em̄ audita ē adhuc ea ſeuicia in crudeliſſimis
hoib⁹ / quā amicorū gratia et interpellatio i
aliquā p̄tem clementie flectere non potuerit.
Et magnifice igit̄ / q̄q; ſup̄abundanter ſen-
tiendū ē atq; ſperandū de imenſitate miſcōdie tue
p̄ctorib⁹. **E**t de gratia vel de gratioſitate di-
lectorum et electorū tuorū corā te ſiue ap̄d te.
vt nihil om̄ino vnq; eis deneges / qd̄ tibi da-
re deceat. **E**t ex hoc ſiliter arguo. q̄ et ipſi p̄ci-
bus peccatorū ſupplicantiū eis: aures miſeri-
cordie ſue nunq; claudunt. Alioq̄n longe mi-
nor eēt et charitas et pietas eorū. **I**nſup emi-
nentia illa et gloria patrie q̄ eēt (ne dicā ſcōrū
et iuſtorum in viā preſentis miſerie) imo etiā
q̄ ſeuiffimorum tyrannorum q̄tūcūq; mo-
dica benignitas.

Peritio intercessionis beate Marie vir-
ginis. La. XVIII

H Dibo te imo

etiam conueniā gloriosissima
dei genitrix: quā matrem mise-
ricordie et reginam pietatis vocat/ imo clami-
tat omnis ecclesia sanctorum. An poteris de-
negare peccatoribus interpellatiōis tue gra-
tiam: apud benedictum ac semper et ubiq; be-
nedicendum deum ac dominum nostrum ie-
sum christum filium tuum. Tu inq; cui⁹ grati-
ositas nunq; repulsam patitur. Cuius miseri-
cordia nulli vnq; defuit. Cuius benignissima
humilitas nullū vnq; deprecantem q̄tūcūq;
peccatorem desperit. Clerissime namq; de te
dixit deuotissimus ille: claudum tuarum pre-
co mirabilis sanctus Berni. Clareuallēsis in-
quiens. Sileat misericordiam tuam xgo bea-
ta: si quis est qui inuocatam te vnq; in necessi-
tatibus suis meminerit defuisse. Totum siq;
dem quod habes gratie: totum quod habes
glorie: et etiā hoc ipsuz q; es mater dei: si phas
est dicere: peccatoribus debes. Omnia enim
hec p̄p̄ peccatores tibi collata sunt. Cui igit̄
dubiū eē potest per hoc: qn preces tuas q̄te-
cūq; necessarie eē p̄nt: peccatoribus illis de-
beas. Nō denegabis ergo mihi: quod debes.
qn potius sup addes: maiora mihi impendēs
q; debeas. Et intendo maiori instantia ac de-
uotione orabis pro me: q; ego auderem pete-
re: et maiora etiam impetrabis mihi q; petere
presumā. An posset hoc pati pietas illa/ et dul-
cedo tua/ que nulli vnq; defuit: vt denegares
mihi in tanta nēitate auxilium. Et tā misera-
bili tāq; periclitanti cause mee: misericordie
tue patrocinium. An faller inaniter vocat te
omnis ecclesia sanctorum: aduocatam suam/
et miserorum refugium. Absit ergo a mīe dei
que fontē pietatis toti mundo pepit: vt cuiq;
miserorū sue misericordie subuentionē vnq;
deneger. Innumeris exemplis magnificorū
opez misericordie tue que opata es erga pec-
catores miserrimos: docuisti nos et persuasi-
sti de tua misericordia cōfidere. de tua pieta-
te sperare et in omībus necessitatibus nostris
subalis tue p̄tectionis fiducialiter confuge-
re. An est misericordie tue onerosa multitu-
do ad te clamantium: an est aliquatenus dif-
ficilis gratiositati tue impetratio: v̄l venie v̄l
gratie q̄teccūq;. Scio dñā miscōie quia nihil

horū est apud te: qn poti⁹ gaudiū est tibi sus-
fragari miseris et reuocare gratiosissimis/ ac
semp efficacissimis precibus tuis periclitan-
tes/ et etiā periclitatos a perditione et perdit-
onis periculis. Tu em̄ dulcissima dei mater
sup omēs angelos et hoīes: nosti q̄tum place-
at bñdicto filio tuo salus nostra: q; p̄na q; q;
prompta sit miscōia eius/ ad saluandū nos.
Nosti etiā q̄ta gloria sit ei saluare p̄ditos. hec
em̄ est gloria sup omēs alias. Inde est illi col-
laudatio bñdictio/ et gratiarum actio atq; col-
laudatio sup omīa alia bona que facit vel fe-
cit vel facturū est. Nec mirū: cuz miscōia ei⁹
sup omīa opa eius sit. Ex his em̄ opibus ma-
xime innotescit/ plarga ac magnificentissima
bonitas ipsius. Quia ergo sup omēs hoīes et
angelos diligis gloriā bñdicti filij tui: q̄ indu-
bitanter maxima est/ ei ex saluatione p̄ditoz
maxime placet tibi p̄curare illā. Hoc aut̄ em̄
petrare peccantibus grām ipsius: his q̄ vitij
et peccatis suis offensi sunt illi. Quare recon-
ciliatio peccatorū est maxime grata et placita.
Dum ergo te exoro/ vt me misericordissimo
filio tuo reconcilies: hoc procul dubio a te pe-
to/ qd maxime gratum atq; placitū tibi certis-
sime scio. Nō potes igit̄ mihi denegare quod
peto. Si em̄ denegares qd tibi placitissimum
atq; gratissimum est/ quid posset sperari vn-
q; a te: vel sup quo vnq; exoranda eēs domia
mea dulcissima. Amplius quia displicet vi-
tia mea et pctā. que sunt offensiones mee gra-
uissime: qd⁹ offendi charissimū ac bñdictū fili-
um tuū. placet igit̄ tibi p̄trariū earū. i. eximi-
natio. Quis aut̄ dubitet recōciliationē meā
ad ipm: p̄trariā eē offensionib⁹ meis qd⁹ illuz
offendi. Et etiā exterminationē esse atq; de-
structionē illaz. Placet igit̄ tibi recōciliatio
mea ad bñdictū filiū tuū. p̄cura igit̄ illā et im-
petra. Ampli⁹ oīs ecclia scōz vocat te me-
diatricē hoīuz ad deū: et h̄ nec false nec vane.
Officiū q̄ tuū ē mediā te inponere int̄ ipm et
hoīes/ nō mediā qdē diuisiōis: s̄ poti⁹ recōcili-
ationis. Quid aut̄ iusti⁹ a te peti pōt: q; vt im-
pleas officiū tuū. Quid deniq; mīi dignū⁹
q; glīam filij adaugere. et ad id ipm p̄pter qd
mar dei es totis studijs ac virib⁹ intēdere. qz
igit̄ in h̄ et ad h̄ mī dei effecta es: in q̄ ē illd ad
qd ip̄e ver⁹ de⁹ et hō et fili⁹ tu⁹ effect⁹ ē. h̄ autē
nō nisi p̄p̄ recōciliationē mūdi ad ipm: siq; dē
deuserat in christo mūdum sibi reconciliās.
Et vt ad vnū dicat. venit filiū hominis q̄re-
re/ et saluū facere qd perierat. Sicut ip̄e met.

dixit. Et item apostolus. Fidelis sermo et omni acceptio dignus: quia venit iesus christus in hunc mundum saluos facere peccatores. Iustissimu igitur et dignissimu est ut tu dulcissima dei mater in hoc ipso studiose ac vigilanter intendas. vnder propter quod tibi tantus honor accreuit et gloria: ut dei mater sis reginaque mundi et domini. Hoc autem nullus fidelium ignorat esse reconciliationem et salutem peccatorum. In hoc igitur intendat pietas et dulcedo tua deuotissimis/gratiosissimis et semper efficacissimis precibus: et supplicationibus tuis. Frustra namque clamabimus ad ipsum te tacere. quoniam voces nostre nulle erunt coram eo / vel apud ipsum: si tue nobis defuerint: imo si tu is adiutor non fuerint. Moueat ergo te gloria dei mater benignissima: misericordia tua que maior incogitabilior est omnibus virtutibus meis et peccatis. Absit a te dulcissima dei mater: ut plus possint apud te contra me vitia mea et peccata: quam possit misericordia tua pro me. Absit ut clamor eorum que implacabiliter semper odisti: preualeat clamori meorum obstruat aures misericordie tue. Absit ut omnia mala mea licet tot et tanta sint possint obstruere os sacratissimu tuum: et labia tua in quibus tanta gratia infusa est: cōpescere vel prohibere ne loquatur pro me. Absit ut possit suspendere te a tam salubri officio pietatis tue quo et aduocata es et mediatrix hominum: post filium tuum spes vnica / et refugiu tutissimu miserorum. Et ne allegaueris iniusticiam qua indignissimum me confiteor omni auxilio pietatis tue: et omni respectione misericordie tue. Non enim phas est ut allegas pietati contra me vel contra quemcumque alium: hoc enim est stare te pro iusticia / contra misericordiam: cui certissimu est et totum quo polles gratie / et totum quo fulges glorie: ut illud precellentissimu omnium videlicet quod es mater dei te debere misereri. Absit a te igitur piissima dei mater ut vltimo in modico vel stes vel alleges: non enim hoc debes iusticie: ut vltimo modorum obsistas vel misericordie benedicti filij tui: ex qua sunt tibi quibuscumque predita es bona: vel misericordie proprie tue / videlicet que super omnia bona tua alia glorificat. Hec enim est: pro qua maxime matrem dei te esse demonstras: et potissimum peccatoribus et miseris: qui per veniam et gloriam quas eis impetras: incessanter matrem dei te esse cognoscunt euidenter. Nulla enim creatura et tot et tanta et talia impetrare posset / apud benedictum filium tuum miseris: quanta tu apud ipsum impetras eis deus. In quo procul dubio non tamquam ancilla sua: que indubitan-

ter es: sed tamquam matrem verissimam te honorat.

Amplius alijs matribus assimilari debet filij: te autem gloriosa domina decet assimilari benedicto filio tuo: et potissimu in ea virtute per quam se fecit filium tuum: et te matrem suam. Hec autem est misericordia propter hoc in misericordia es eidem filiam. Accede igitur est ut totam te possideat misericordia: et propter hoc nihil potes contra illam etiam de iusticia: ne steteris igitur pro iusticia contra illam. Et propter hoc ne allegaueris illam contra me: qui soli misericordie tue post filium tuum imitor: spes mea post illum totaliter in ipsa posui atque fixi. Ne allegaueris dulcissima dei mater / peccata mea contra me / qui misericordiam tuam allego contra misericordiam tuam: que omnibus virtutibus et peccatis super omnem cogitatum / fortior est atque potentior. Absit ut reminiscaris ipsorum: de qua seruus tuus ille deuotissimus scilicet beatus Augustinus de te loquens dixit. Quia quotiens de peccatis agit nullam inquit pro: sus de iusticia dei genitrice volo fieri mentionem. Absit ut peccata vel alia audacia habeant apud te: que ad hoc et propter hoc mater dei effecta es: ut peccata tollerent et exterminarent. Auerte igitur aures misericordie tue a clamore ipsorum: et inclina eas ad clamorem meum. Absit a peccatis meis ista potestas / vix ut aures misericordie tue auertere possint a clamore meo: vel obstruere eas contra illum. Absit ab eis ut eorum possint officium misericordie tue: quod est misereri: prohibere contra me: vel aliquatenus retardare. Absit ut officium filio tuo placitum: et toti mundo tam salutare: tam necessarium / suspende vltimo modo possint.

Conuertat se iterum peccator ad patrociniu iesu christi supplicans ut alleget. p. ipso. La. XIX

Duissime ad te
refugio et recurro domine mi iesu christe
qui primus es et per omnibus primatus te
nens / in benignitate et misericordia. Primus inquam et
maximus incogitabiliter et incogitabiliter / super omnes
qui in circuitu tuo sunt: super omnes vices exercitus
pulcherrimorum / sublimiumque miliciarum tuarum: et
super omnia sanctorum milia. Quos enim et charitate inestimabiliter omnes ardeant: et pietate incogitabiliter
defluant: nec scintilla tantum est omnium illorum charitatis
ardor / ad caminum seu fornacem imense charitatis
qua tu ardes in nos: nec stilla pro modica
ad abyssalem illam pietatis tue dulcedinem: quam
ostendis et exhibes pietatibus et reuertentibus ad te

Capitulum

Quis enim admirari vel etiam cogitare sufficiat
imensitatem misericordie tue qua homo pro peccato-
ribus factus es: moribusque peccatis: ac placentiis eo-
rum suspendi dignatus es. Et ut ad unum di-
cam: seruus pro omnia misericordie factus es: et vena-
le mancipium. ut enim vulgo dicitur cum plenam quod
donationem in aliquo vult ostendere: dicit indu-
bitanter meus est ad suspendendum / ad dilace-
randum / et ad vendendum. Sic domine misericor-
die: misericordia tua donatione plenissima te posse-
dit: et adhuc possidet. Quia est namque hac serui-
tute / tua nobilissima et hac donatione sua plenis-
sima inter. Et hoc in ipsa purissima sacratissima
que passione et morte tua. Hec enim est que in cru-
ce suspendit te et illi patibulo te affixit: que est
preces que tibi mortem intulit: nisi misericordia tua.
Si enim totus mundus ferrum esset et inde cathe-
ne et vincula fabricate essent minimum capillum
capitis tui vel pilum alium ligare vel tenere non
posset. Cui igitur tanta virtus tantaque potentia /
vix ligandi / tenendi / crucifigendi / occidendi /
attribuenda est: nisi benignissime misericordie tue
pro qua sola hec omnia pati pro nobis dignatus es:
et charitati illi pro quam nimiam vocat Apostolus: que
sic te nobis alligauerat et astrinxerat: ut homo
omnia pati pro nobis potius velles: quam nos inferna-
li patibulo / et morti eterne: gehennalibusque tor-
mentis iustissime cruciandos derelinquere.
Per istos igitur usus: manifestus est misericordiam
tuam in possessione esse omnimode seruitutis.
Et quam iure suo quod iniuste priuari non potest: a te
dico: quam adhuc plenissime possidet te. Et pro-
pter hoc eisdem modis et ad eadem liceret ei uti
adhuc te si opus esset. Verum mors tua uni-
ca sufficiens fuit pro totius mundi peccatis
propitiatio: et etiam incogitabiliter superabundans:
sicut me tu ipse docuisti: pro gratiam tuam et ministe-
rio meo multos alios. Hoc enim testificatus est
apostolus tuus Paulus ex te et parte in epistola ad Hebr-
eos. Una oblatio consummavit in sempiternum
sanctificator. Et quamque pietas possidet
pauperum ac miserorum sunt: Necesse est etiam
ex hac causa te esse nostrum. Amplius nunquam
non dixit Esaias: ex te et parte de te ipso. Paruu-
lus natus est nobis. Et apostolus tuus Paulus ad
Romam. viii. Qui proprio filio suo non peperit: sed
pro nobis omnibus tradidit illum: quoniam non etiam
cum illo nobis omnia donauit. Datus igitur es
nobis: et quam dare est suum accipientis facere. No-
ster: ius nostrum et possessio factus es. Prop-
ter hoc spiritum tuum dicebat David. Benedicat nos
deus deus noster: hoc ius et hanc possessionem

insinuando addidit repetitionem huius nominis
deus pro pronomen possessiuum: quod est noster. Et
aut factus es: ad omnem usum et utilitatem nostre
salutis. Datus enim es nobis in antidotum no-
stre saluationis: in pabulum nostre refectionis
in sacrificium nostre reconciliationis: in sacra-
mentum nostre sanctificationis: in pugnator
nostre defensionis: in advocatum nostre allega-
tionis: sicut tu ipse testatus es per Esaiam dicens.
Ego sum qui loquor iusticiam: et pro pugnator
sum ad saluandum: loquendo iusticiam in iudi-
cio quod de nobis agit: iusticiam in quam non no-
stram sed tuam. Advocatus noster es: et pro pu-
gnator es: ad saluandum: fuisti nobis ubi pala-
triumphasti in temetipso principatus et pote-
states in agone videlicet victoriosissime pas-
sionis tue ubi fortiter diabolum viciisti atque li-
gasti. Datus es nobis et in sponsum nostre se-
cundationis: tuis enim mundissimis ac castissi-
mis amplexibus: tuoque sacratissimo poculo quod
ad omne bonum steriles eram: ad omnem prolem
gratiarum donorum et virtutum atque ad omnem fructum
bonorum operum secundamur. Datus es nobis
et in precium nostre redemptionis sicut dixisti per
os tui prophete. Redemptionem misit dominus populo
suo. Datus es et in scutum nostre protectionis: si-
cut promissisti pro os ipsius david dicens. Scuto
circumdabit te veritas eius. Tu enim domine in cir-
cui populi tui: ex hoc nunc et usque in seculum
Datus es nobis in coronam glorie: et sertum ex-
ultationis: populo tuo: et hoc quidem finaliter. Et in
nouissimo datus es et in magistrum nostre erui-
tionis: sicut tu ipsemet dixisti in euangelio.
Unus est magister vester christus. Datus es
nobis et in iudicem nostre remunerationis: sicut
dixit Esaias: ex persona patris clementissimi. De-
di eum ducem ac preceptorem gentibus. Datus es
nobis et in lucem spirituales ac salutaris illuminati-
onis: sicut dictum est per eundem Esaiam: ab ipso patre
misericordiarum. Dedi te in lucem gentium. Datus es
nobis et in regem nostre gubernationis: sicut tu
ipse dixisti per os David de te ipso. Ego autem
constitutus sum rex ab eo super syon montem
sanctum eius. Datus es nobis et in sacerdotem
sive in pontificem: sicut dictum est ad te ab ipso pa-
tre misericordiarum. Tu es sacerdos in eternum secundum
ordinem melchisedech: ut sis nobis omnibus et
singulis in his que sunt ad deum: ut patet in om-
nibus sacerdotalibus officiis et pontificalibus.
Datus es nobis et in custodem: contra omnes of-
fensiones: insidias ceteraque universa pericu-
la. Datus es nobis et in saluatorem omnimode

saluationis: sicut p̄misit de⁹ pater p̄ prophe-
tam. **C**lamabūt ad dñm de facie tribulantis.
mitter eis saluatōrē: rē. **R**ecordare dñe mise-
ricordie quia in tot et tantis tanq̄ salutare
v̄sus datus es nobis et ad omnes illos noster
effectus. **E**t p̄pter hoc cōfidenter peto vt in
om̄ibus istis v̄sibus v̄tar te in salutē meā. **E**t
vt om̄ia officia ista adimpleas et exequaris p̄
me. **A**dimple igitur officiū aduocati pro me/
et allega causam meā. **A**peri igitur os sacra-
tissimū tuum/ os b̄ndictū/ os gratiarū/ et alle-
ga cū thimiamate ineffabilis suauitatis. i. gra-
tiosissima interpellatiōe tua: tota sancti spiri-
tus apotheca semp̄ flagrantissima. **A**llega istū
incogitabilis flagrantie incensum. deprecare
pro me. te nanq̄ aperiente os illud b̄ndictū
tuū pro me: obmutescēt om̄es accusatores
et aduersarij. te prestante patrocinium cause
mee que cōsurgit ex aduerso. te stante p̄ me
quis stabit aduersum te. dante vocē gratissi-
mam et gratiosissimā in cōspectu patris mise-
ricordiarū. vocem in q̄ illam incomparabile elo-
quijs angelorū. **A**n prebebit pater misericō-
rum aures suas accusatoribus et aduersarijs
meis. et auertit illas ab incogitabili placore et
suauitate vocis tue. **A**bsit hoc et ab imēitate
misericōdie ipsius/ atq̄ amoris inestimabilis quo
diligit te. sed et q̄ vides iuges offensas meas
quib⁹ iugiter offendi patrē misericōdiarū. **P**laca-
eum mihi iugi illo placabilissimo ei⁹ semper
acceptissimo: preciosissimi viuificiq̄ corporis et
sanguinis tui sacrificio: quo placasti eū mun-
do in ara crucis: agnus imaculatus: agn⁹ dei
qui tollis peccata mūdi: offerens temetipsū
eidem in odorē suauitatis pro nobis: vbi pa-
cificasti p̄ sanguine crucis tue: siue q̄ in celis
siue que in terris sunt. **D**ñe misericōdie quāta
deuotione q̄tis gr̄arū actiōibus: q̄tis piarū
lachrymarū p̄ fluuijs: rememoranda semp̄
recogitāda sunt tā stupēda tanq̄ longe a me
rit⁹ n̄ris b̄nficia. **E**go at̄ miserrim⁹ atq̄ vilissi-
mus: arido et frigido tenebrosissimoq̄ corde
atq̄ per om̄ia pauperrimo hec in p̄spectu mi-
sericōdie tue/ vtrūq̄ tñ recogito dulcissime
redēptor atq̄ misericōdissime. saluatorq̄ be-
nignissime: dñeq̄ deus mī iesu ch̄riste qui nō
solū cause nostre patrocinij: sed etiā dānati-
onis nostre iudiciū: pariterq̄ supplicij: stupē-
da et largitate incogitabili pietatis et dulcedi-
nis tue suscepisti. **A**llega eaz incessanter: qui
vides accusatores nostros et aduersarios nō
cessare ab accusationibus nostris die et nocte

Qui vides q̄tam materiā accusationum eis
dedimus. **E**t ego in plures atq̄ grauiorē in
numerabilib⁹ alijs in tot et tantis vitijs et pec-
catis cecidi et quod fere deterius ē: hec om̄ia
stupido et intensibili ac p̄ om̄ia temerato cor-
de et audiuim⁹ et cogitauim⁹. **D**ñe misericōdie pro
istis ipsis delictis interpella: ne prestet impe-
dimentū miserationis quā peto. dñe misericōdie
allega causam meā iusticia et sanctitate tua: q̄
vides meas nullas eē/ qui vides aperte mea
mihi obesse: quod allegari possit. dñe misericōdie
hec potest malignitas aduersariozū meozū:
vt nō cessent die ac nocte ab accusationibus
meis. **P**ossit igitur hoc misericōdissima be-
nignitas tua apud te pro me: vt non cesses a
patrocinij et suffragationibus meis. **D**ñe
misericōdie allega causaz meam sapiētia tua: qui
vides insipiētias et ignorācias meas. et in orā-
do et in om̄ibus alijs: que ego dñe misericōdie alle-
ga eam gratiositate tua: que p̄ semetip̄az solā
sufficit impetrare mihi et om̄ibus alijs. om̄ez
veniam. om̄ez gr̄atiā. om̄ē gloriā. et om̄e
bonum aliud. **E**t rasq̄ istas diuicias dñe mi-
sericōdie fac me sentire. ita videlicet vt hec
omnia et tu mihi impetres. et eadem ipse lar-
giaris. **D**ñe misericōdie non possint om̄ia mala
mea vitiaz peccata. eozq̄ cōtra me. et p̄pter
rea exequaris officiū/ quod incogitabili pie-
tate suscepisti. **H**oc est aut̄ officiū patroni et
aduocati. **N**ō possint dñe misericōdissime eo-
usq̄: vt vel ad punctū hore cessare te faciant
ab interpellādo pro me: et ab allegatiōe cau-
se mee. aliōq̄n et incessanter et irreuocabiliter
in perditionē et mortē eternā totus dilabor.
Absit vt pl⁹ possint cōtra me om̄ia mala mea
apud te: q̄ misericōdia tua p̄ me. absit vt pl⁹ pos-
sint obstruere os b̄ndictum/ et sanctissimū tu-
um: quo min⁹ loqueris p̄ me. absit vt possint
suspēdere a patronali officio quod p̄ p̄torib⁹
suscepisti: et causā illorū allegādā et agendā co-
ram p̄re misericōdiarū suscepisti. absit vt possint
te suspēdere a sacerdotali vel p̄tōficali officio:
quo et temetip̄m obtulisti: hostiā in odorē sua-
uitatis et interpellare nō cesses/ sicut aposto-
lus tuus de te loquēs dixit. **Q**ui paret vultui
dei p̄ nobis. **E**t iterū. semp̄ inueniem⁹ inter-
pellādū pro nobis. **D**ñe misericōdie tu ipse scis et
testis es: q̄ ex modica illa scintilla dilectiōis
quā habeo ad te et ad om̄es hoies: et p̄ modi-
ca illa scintilla pietatis quā dedisti i corde meo
q̄tacūq̄ essent vitia et p̄ctā cuiuscūq̄: qui pe-
teret a me vt orārē p̄ illo/ vt possent obstrue-

re os meū in pre illa nec suspendere organuz
voci mee: qn orare pro eo misericordiam tuam
Absit igit hoc vt possint pctā mea contra me
apud te: cui⁹ pietatis et dulcedinis nec nume
Nrus ē nec mensura. Amplius non poterunt
omīa vitia et pctā mea prohibere vel auertere
quo minus in mortem te traderes pro eis p
pitandis. Quō igit poterūt pctā: vt nec eti
am apies os tuum sacratissimū p me dñe mi
sericordie. Quid oderis pctā nostra: euiden
ostendisti fidelibus tuis / in ipso crucis tue vi
ctoriosissimo mysterio: dum ea morte ipa tua
mortificari voluisti / vt ea morerent. mori di
gnatus es / qto facilius est tibi dicere pat mi
sericordiarū dimitte huic pctā. Ampli⁹ an
sum ego magis offensus tibi q ipsi crucifixo
res tui eēnt. dum te crucifigebant. p ipis dñe
orasti cum hoc ipi non peterent a te et dixisti.
Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciūt
Quō igit denegabis mihi: imo vt euidenti⁹
loquar: quō continebit se multitudo visceruz
tuorū sup me? Aut qualiter cōtinebis os bñ
dictum tuuz: et nō apies illud p me: qui nō te
crucifigo: sed veneror p gratiā tuā. qm te oro
et adoro. et a te vt possuz et tu adiuuas. hoc ex
posco dñe misericordie iam nō opus est vt moriar
iterū pro me et alijs peccatoribus. Satis ē no
bis ad viuificationē nostrā pijsima interpel
latio tua / et oratio gratiosissima quam expelli
et offiū nō exaudiri a patre misericordiarū impos
sibile est. Adde illi pijsime passioni tue et mor
ti: gratiosissimā interpellationē pro me et alijs
pctōribus te inuocantibus. Alioqn nō solum
te inutiliter sed etiam supra modū noxie cru
cem et mortē pro nobis sustinuisti. Et viuifica
illa / saluberrimāq mors tua: in pñcie mortis
feram nobis vertit. **D**ñe misericordie nō sit: nō
tñ vacua a fructu nostre salutis: sacratissima
illa mors tua: sed etiam nō pmittas: vt sit no
bis in augmentū mortis et pditionis. Dñe mi
sericordie nō est opus vt fundas iterū precio
sum viuificum sanguinem tuum: in absoluti
onem et sanctificationē nostrā: sufficit nobis
vt fundas pces flagrantissime suauitatis et ir
reparabilis gratiositatis in conspectu patris
misericordiarū pro nobis. An denegabis nobis p
ces rogatus q sanguinē propriū etiā nō roga
tus tribuisti. Dñe misericordie ne patiaris frustra
te tot et tanta fecisse nobis / et ptulisse p nobis
et ne sustineas vllō mō vacua eē tam magnifi
ca opa misericordie tue. Ne dimiseris imperfectū sa
lutis nostre tam gratū tāq sibi sumptuosum

negociū: cui hoc solum deest ad pfectum con
sumationē siue cōsumatā pfectionē: vt aperi
as os gratiarū / coram patre misericordiarū p me
et alijs redire vtcūq conantibus. **Q**uod si
forte dixeris mihi. quia illa beneficia tua ego
met mihi irrita feci et vacua. et sup prouocaui
iustissimā iram tuam contra me. verū indubi
tanter dicis. Et qz prouocaui iram: misericordiam
peto. vt tu eaz auertas qui solus potes. qm
tu das et adiuuas exoro. tu em es os et pax no
stra et ppiciatio pro omībus peccatis nostris
sufficiētissima: et supabundātissima. tu sol⁹ po
tes nobis placare patrē misericordiarū: et teipsuz
et spm sanctū. qui solus per temetipm accedis
ad patrē misericordiarū: cui in te solo bñdicto pla
cuit. qui in omībus semp exaudiris ab ipō p
tua reuerentia.

Cōclusio petitiōis et pfirmatiōis. Ca. XX

Dest hec autez
p concludam. i. cōclusionem huius
orationis faciā. Et dicam interro
gans te an velis misereri vel non. **D**ñe vis
misereri. vtiq non posses nisi volēs. inutilis
imo nulla misericordia tua. cū misericordia eē non pos
sit nisi voluntas miserēdi. **D**ñe vis misereri
sicut reuera non solū euidēs sed etiā necessa
rium est. Interroga te dñe quibus et qualib⁹.
Si em nō vis misereri nisi iustis et intēdo. si i
ustificaris. confidēter dico qz illud non patit
veritas tua. illis em q iam iustificati sunt: an
q iusti eēnt misertus es. faciens eis hāc mise
ricordiā videlicet vt eos iustificares. anteq
aut iustificarent iusti nō erant. **U**nde igitur
eis iusticia: nisi de multitudine misericordie tue pe
ueniētis eos et pdonātis eis iusticiā. **C**ha
nistuz igitur ē qz proculdubio et misereri vis
non iustis: et misereri eis potissimū in hoc: q
absq meritis prestas eis vt iusti sint / cuz hoc
apud te non meruerūt. **I**nterduz aut et illis
supabundātissime misereri. qui maxime iram
tuā prouocāt. quēadmodū miserr⁹ es paulo
apostolo tuo: non solū misericordiam tuā nō que
renti / vel etiā curanti. sed etiā iram tuā iustis
simā implacabiliter puocāt. **D**ñe em te perse
queret totis studijs et virib⁹: enitēs extingue
re nomē tuū / et fidē: dñe eēt spirās minarū et ce
dis in discipulos tuos. magnificētissime eum
vocaisti plenissime auertens eū ab iniusticijs
suis. pfecteq conuertēs eū ad te / totaliterq
iustificans. **Q**uia igitur proculdubio vis

orari a pctōribus postulātib⁹ misericōdiam tuā qua indigent: hoc autē maxime ex gratia iustificationis. **E**is igit⁹ vt pctōres a te petāt istā misericōdiam. **E**t hoc ipm tu inspiras eis: ⁊ p̄rogas: vīc⁹ vt petant a te misericōdiam: qua liberētur atq; mūdēt a miserijs vītorū suozum ⁊ peccatorū. **Q**ua ppter manifestū est te velle peccatoribus misereri: ⁊ potissimū illis qbus hoc p̄rogas ⁊ plargiris: videlicet vt hoc desiderēt querāt ⁊ petant a te. **Q**uia igit⁹ de illis ego sū vn⁹: miserī vis ⁊ mibi: misere igit⁹.

Excusatio proprie infirmitatis. **Ca.** XXI

Quod si dixeris

Quod mibi: quia illis misereri vis: qui toto corde hoc exposcūt a te. mibi xō ⁊ si milibus meis quozū tam exigue / tam exiles tam aride / tam frigide / tam tenebrose sunt p̄ces: nō vis misereri: hoc est misericōdiam impendere / quā sic petimus: **R**ūdeo tibi in hoc dñe misericōdie: quia nemo orat te ex toto corde: nisi cui⁹ totum cor iam occupasti ⁊ repleuisti: ⁊ ppter hoc totū cor illius iam possides. totūq; traxisti ad te. **Q**ua ppter totū ipm liberaisti a peccatis ⁊ vitijs: qua ppter totū iustificasti totū tua iusticia repleuisti. **A**mplius q̄ toto corde orat te: toto corde concupiscit ⁊ desiderat te. qua ppter toto cor amat ⁊ diligit te. **Q**ualiter em̄ totū cor ei⁹ inflāmares concupiscentijs tuis ⁊ desiderijs: nisi in illud iā misisses ignē spūs sancti: quē venisti mittere in terrā. **E**t de quo dixisti: qd volo nisi vt accendatur. **A**mplius si ppter hoc nō velles misereri qm̄ exiguū ⁊ exiliter / arideq; ⁊ frigide exoraris vt miserearis. **S**i hāc causam dignā ⁊ iustā iudicas / phibitōis tue misericōdie: q̄ iustificas quos vis. **N**ō igit⁹ vis misereri. quoniā ista causa nec amoueri / nec auerti potest p̄ ipsos pctōres. p̄fectio em̄ orōnis: quod est dicere p̄ quā tibi merito placeat orō eozūq; vt eam exaudias: donū inestimabile ē miserī cordie tue. **Q**ua ppter inde solū mō nō exaudis hm̄i debiles ⁊ iualidas orōnes: quia desunt eis p̄fectiōes: que sunt dona magnifica solū misericōdie tue. **C**ū igit⁹ n̄ p̄donas / vt sic exoraris: p̄culdubio nō vis misereri: quēadmodum exposceris. **E**t intendo / non vis largiri qd postularis: qua ppter vez ē qd p̄dixi: qz p̄culdubio nō vis misereri peccātib⁹ qb⁹ non das vt toto corde te p̄cent: ⁊ ppter hoc non vis misereri pctōrib⁹: cū nunq; pctōrib⁹ hoc

largiris: vt te ex toto corde orent. **N**ō em̄ possibile est cor pctōris totaliter exorare te: ⁊ simul esse cor pctōris: quēadmodū nō ē possibile vt totū sit plenū gr̄a deuotionis ⁊ orōnis. ⁊ ex pte pctis ⁊ vitijs occupatū. **Q**ua ppter manifestū est: quia vis orari a pctōrib⁹: ⁊ vis offerri tibi orōnes eozū. **N**ō autē vis offerri tibi eas frustra vel in vacuū: vis eas igit⁹ exaudire. **A**mplius qua confidentia petit oīs ecclesia scōz ⁊ dicit: **C**ōuerte te nos deus salutaris noster: ⁊ auerte irā tuā a nobis. **N**ō em̄ puerus est: qui conuerti petit: neq; ab offensa est: q̄ irā suā a se auerti p̄cat. **H**ec autē est orō / quā ab ipso spiritus scō tuo edocta ē ecclesia tua / et facere ⁊ offerre tibi. **N**ō autē orat te sic ecclesia tua insipienter. neq; ita vt tibi displiceat ista eius orō. **O**rarī igit⁹ a pctōrib⁹ vt eos conuertas: ⁊ ab infestis: vt ab eis irā tuā auertis indubitanter placet tibi. **Q**uicqd autē placet tibi vt petat a te: proculdubio placet ⁊ tibi: vt id largiaris petenti: p̄sertim si ipm largiri tibi cedat ad gloriā ⁊ honorē: petenti xō expediat ad salutem. **N**ihil autē te ipso teste: ad maiorem cedit tibi gloriā. **N**ihil petentibus magis ad salutē: q̄ pueri ad te. expedit ⁊ auerti irā tuā ab eis. **H**ec ē igit⁹ cōfirmatio cause mee corā te. hec firmitas ptis mee / vīc⁹ benignitas misericōdie tue: qua nō dubito te velle misereri pctōrib⁹ / misericōdiam tuā petentib⁹ / atq; desiderantibus: vt eis des / eosq; adiuues / querentib⁹. **E**st ⁊ hec alia firmitas ⁊ confirmatio ptis mee: q̄ tui p̄se aduocatus es ⁊ p̄pitia rō: qui es ⁊ iudex me⁹. **E**t ppter h̄ nō ē possibile vt patiaris cām meā piclitari / in manibus tuis. **A**pod hoīes em̄ nō ē possibile vt aduocat⁹ fidelis ⁊ iust⁹: p̄mittat piclitari causā cui⁹ patrociniū suscepit. **E**t ē tertia firmitas ⁊ p̄firmatio cause mee: qz scio te nec velle vinci / nec posse. **H**ec ē possibile te succūbere in iudicio: q̄ ppter nō ē possibile: vt ego cada mā cām meā te p̄stante ei patrociniū: ⁊ allegati illā. nec ⁊ tui p̄se (qd etiā cogitatu nephas ē) vinci videaris. **E**t est q̄rta firmitas ⁊ cōfirmatio ptis mee: qz ipa allegatio tua sufficētiſſima: p̄ orō ē vrgentiſſima: qz omnimode irrefragabilis p̄suasio ad obtinendā sententiā absolutiōis / ⁊ liberationis mee. **A**bsit em̄ ab abyſſali illa sapiētia tua / ⁊ gratiositate incogitabili: vt allegatiōi tue resistat ab accusatoribus ⁊ adūſarijs meis. vel vt p̄tra eū p̄nūciat vela te ipso vel alio iudice iustiſſimo. **E**t intendo vela te. vela p̄re misericōdiā. **E**t q̄rta fir-

Capitulum

mitas et confirmatio patris mee: quia ipsa allegatio tua iustificatio est cause mee. In eo enim ipso quod eam allegas iustificas illam et iustam efficis. Et hoc est quoniam iusticie tue: quicquid patris meis debeatur debet super omnia quam allegatio tua obtinere intendis. Et est sexta firmitas et confirmatio patris mee atque cause: ipsa gratiositas tua: quia eousque patri miscerari in te solo placuit: ut in omnibus semper exaudiaris apud illum. semper pro ipso placore tuo atque reuerentia. Quia propter quicquidque odibilis/detestabilis et execrabilis sit causa mea: nihilominus in ore tuo benedictio in ore tuo sacratissimo et in labijs tuis quod tanta gratia diffusa est: est fauorabilis. Et est septima firmitas et confirmatio patris et cause mee: ipsa vereranda et reuerenda sanctitas tua: ad quam necesse habet respicere pater miscerari: propter quod ab ipsa ecclesia tua exorat et dicitur eidem ab ipsa. Respice in faciem christi tui: quam vix opponit sanctissimis oculis tuis et inponit horribilis atque monstrificis feditatibus et abominationibus nostris: et vultui clementissimi patris: tanquam oprensas eas et abscondens ne illas intueatur. sicut legitur in libro sapientie. Dexteram tuam teget eos. Non enim solus filius sic nos regit et opit. imo pater per ipsum oprensas iniquitatem et abscondens sanctitatem suam: quam respiciens pater miscerari necesse est ut placatus respiciat. Non enim possibile est ut in eam respiciat: nisi vultui sereno propter iocundum quod et ipse obsecro vix ut faciem plenam gratiam charissimi ac benedicti vnigeniti tui respicias: et a patris meis illam proorsus auertas. Abundant enim sunt oculi tui sancti obsequii: ut non videas mala et respicere ad iniquitatem nisi cum ira et indignatione non poteris. Non igitur respexeris abominaciones/execrationes horribiles et feditates quod misereri potius eligis quam irasci. Sicut dicit ecclesia tua orans te. Respice igitur in faciem christi tui: cuius placore ab ira tua mihi placeris: me vix quod in me fecisti: quodque iure tuo plenissimo tuum est: in me placido sereno iocundo ac propter iocundum vultu intuearis atque suscipias gratia imo gratiositate et meritis illis: que non solum reconciliacione totius mundi sufficiunt imo etiam in infinitum superabundant et super omnem cogitatum.

Ad quid valeant predicta. Ca. XXII

Prima aduerte solerter et studiose: quia omnia verba hec que hic aggregavi tibi atque

congressi: de verbis petentibus sunt et ad deprecandum composita: que et si non sit possibile per ea moueri immobile per omniaque innumerabile deuipotentia tamen mihi videntur esse et validissima ad mouendum ipsum recitantem vel meditantem illa. Ad mouendum inquam et preparamum: utique ad gratiam deuotionis et gratitudinis et largitatis et beneficentie incogitabilis dei. Similiter ad gratiam compunctionis: dum vitia et peccata per eas sic sugillant et aggerant et agrauant. Ipsaque beneficia creatoris et declarant et magnifice extolluntur: et quatenus possibile est numerant. Valida tamen mihi videntur: ad gratiam interne ac de penitudinis prouocandam et procurandam. Dum enim vultus illius et placor/apud deum tam euidenter per ipsam ostenditur. non est possibile ut ab agnoscantibus ipsam non desideret vel querat. Quis enim videre vel cognoscere possit gratiam istam: esse liberationem a carcere et vinculis horribilibus vitiorum et peccatorum et non concupiscere vel non desiderare eam? Quis denique illam viuificationem et resuscitationem a morte pessima hominum eam vel leuiter opinari possit et non amare et querere. Amplius quoniam nihil magis ingerit dolorem: quam ipsa mala/ipsaque detrimenta atque dispendia quod passus sumus vel patimur. et hoc quoniam videntur vel cogitantur. tu autem vides euidenter quod verba ista ante oculos cordis tui: mala omnia tua tibi ponunt et etiam in ipsos oculos tue mentis ingerunt et impingunt. Insensatum igitur et insensibile potest esse cor tuum: si dolorem tibi tot et tanta mala tua non ingerunt. Amplius cum omnia vitia et peccata instar telorum cuspidis ex altera parte vel obtusa vel blanda sint. ex altera vero acuta ducesque ac dire vulnerant atque transfuerberant propter quod cum transiunt et insigunt sine dolore vixque et intrant et admittunt. Cum vero recogitant mala eorum: que hic vixque irrogant. sicut mors spiritualis culpe et mors gehennalis pene ceteraque tormenta que inferunt patientibus. tunc cuspidis eorum vertunt in animas nostras. quod propter si viuax et fortis fuit recogitatio eorum: puniunt eas profunde et cum dolore saluberrimo compungunt eas. Et inde nominata est compunctio tanquam vixque a culpe et aculeis vitiorum et peccatorum ex omni parte profunda punctio. Et he sunt puncture quod diaboli imo omnes cateruas demonum: de aiabus humanis exilire: totaque velocitate diffugere compellunt. Quoadmodum enim puncture iste saluberrime: animas resiliere faciunt et effugere a viciorum peccatis. Sicut demones ab aiab. hec enim est natura et consuetudo

vitiōrū dēmonū: vt semp fugiāt / fugiētes se
 vt dicit sapiens in eccliaſtico .xxj. Quasi a fa-
 cie colubri fuge pctā. z si acceſſeris ad illa ſu-
 ſcipient te. ſequunt̄ em̄ ſequētes ſe / z fugiūt
 ab eis qui ea fugerint. eoſq; ſuſcipiunt: qui a
 ſeipſis eadem nō repellunt. **E**lide igit̄ h̄ mi-
 rabilia dei. qui de veneno mortifero vitiōrū
 z pctōrū: euidenter p̄ hanc viā ſaluberrimā
 nobis z vitalem efficit medicinā. Et vt vulgo
 dicūt de bufone facit nobis ſalutare anthido-
 tum. z de ſerpente ſaluberrimā tyriacā. **I**ux-
 verbū poete quod dixit. **V**ulnus achilleo que-
 rēdā ferat hoſti. **V**ulneris auxiliū pelias ha-
 ſta tulit. **A**pparet aut̄ euidenter ex his tibi: q̄ p-
 pe eſt ſalus z ſanitas ſpūalis pctōrib⁹: cū ipſi
 morbi vulneraq; vitiōrū z pctōrum: paratiſſi-
 mi ſunt fieri anthidota cōtra ſemetipſa. Et h̄
 eis dōtarat qui adiutorio dei: cuspides eorū
 z aculeos in ſevertere / ſeq; inde repercutere
 volunt. Et qd̄ eſt mirabilius: ipſiq; deo ſalua-
 tori nō glorioſius. quia maiores morbi / ma-
 ioraq; vulnera / in mai⁹ auxiliū ſalutis potē-
 tes ſunt. **Q**uā ſicut maiores habent cuspides
 z aculeos ad pcutiendum aīas n̄as: ſic ma-
 gis efficaces ſunt ad eas cōpungendas: z ad
 cōpunctionis grām pcurandā. **H**oligit̄ de
 ſperare o peccator: p̄ magnitudine z multitu-
 dine vitiōrū z pctōrū. ſed inuoca om̄ipoten-
 tiſſimum / miſericordiffimū / atq; promptiſſi-
 mum adiutorē deū: qui nō ſolum medicus ē
 animarū noſtrarū: ſed etiā medicina / z ſalus
 vt ip̄e op̄et̄ z mirificet miſericōdiam ſuā in te. **F**a-
 ciatq; illa mirabilia: que ſoli ei poſſibilia ſunt.
 vic; vt de morte tua reuiuſcas. z vt de ipſis
 morbis tuis atq; vulneribus tibi ſalutem z ſa-
 nitatem eliciat. tantaq; z tot venena vitiōrū
 z pctōrū: in tyriacā ſaluberrimā conuertat.
 Et de tantis ſpinis z tribulis vuas: ex q̄b⁹ vi-
 num cōpunctionis exprimas tibi colligere lar-
 giat̄. Et de rubis iſtis ſpinat̄ z aculeoſiſſimis
 vuas h̄mōi vindemiare te faciat. **Q**uod idu-
 bitanter faciet: ſi vitia tua z pctā: coram te ſp-
 fuerint: ſi ea iugiter mediteris. **N**ō em̄ potēſt
 tibi nō diſplicere: nec tu tibi ipſi in illis: ſi ea iu-
 giter recogites. **P**er hoc nāq; ſolum q̄ nō be-
 ne aut plene vident̄: placent amatorib⁹ ſuis.
Lū em̄ nō ſit turpitudine aut deformitas / aut
 ſeditas aut ſetulētia adeo abominabil̄: adeo
 horriſica: vt vitii vel pctm̄. pculdubio mani-
 feſtum eſt eam nō poſſe nō diſplicere intuen-
 ti illam z clare videnti. **Q**ua ppter de illa re-
 ctiſſime veriffimeq; dictū eſt: qui viderit te re-

ſiliet a te. **R**eminiscere aut̄ debes: quicūq; **T**k
 cupis de vulneribus z morbis vitiōrū tuorū
 z pctōrū haurire ſanitatē iuxta illud qd̄ dictū
 ē p̄ aplm̄. de pctō damnauit pctm̄. quia de ip-
 ſis cum adiutorio diuine gr̄e eliciunt̄ aroma-
 ta mire virtutis decem vel plura: ex quib⁹ cō-
 ſicitur z condiſ iſta tyriaca ſalutifere cōpun-
 ctionis. **Q**uorū primū eſt timor gehennalis
 ſupplicij: quē admodū fur furtū ſuū inſpiciēs.
 z pvincendum ſe de illo certiffime ſciens: nō
 poteſt nō timere ſuſpendiū. cu; de iuſticia iu-
 dicis / atq; potentia nulla ſit ei dubitatio. Sic
 z pctōr om̄is clare ac ſtudioſe peccata ſua z vi-
 tia ſua intuens: nō pōt nō timere gehennale
 ſupplicium. cum certiffimū ſit eidem ſe nō poſ-
 ſe latere: nec abſcōdi ab oculis iudicis / cūcta
 cernētis. **E**t ignorare non poſſit eā eſſe iu-
 ſticiam illius. q̄ in die vltionis nō acquieſcet
 cuiuſq; p̄cibus. **N**ec accipiet p̄ redemptione
 dona plurima. ppter quod dixi: quia neceſſe
 habet timere in primis. **E**t ob hanc cām dicūt
 timor initii ſapientie. **E**licit̄ aut̄ ab ipſo pctō
 vel vitio: p̄ hoc qd̄ eſt penale ſiue puniendū
 p̄ iuſticiam dei: timor iminentis. **S**imiliter p̄
 hoc q̄ turpe elicit̄ pudor / eodem modo q̄ ip-
 ſum eſt iniuria: nobis vel a diabolo vela nob̄
 ipſis irrogata. **E**licitur ex hoc ira: que ſm̄ phi-
 loſophum eſt inquiſitor victorie: ſm̄ quoldā
 inquiſitor vltionis. ppter quod z dicta eſt ira
 aliqui appetitus vltionis. **H**ec ē igit̄ ira p̄ quā
 ſibi ipſi irāſcūt penitens: volens cōtra ſeipſū
 vlcifci iniuriā ſiue contumeliā creatoris:
 z mortē p̄p̄iā. **I**n quo manifeſtū eū executo-
 rem quēdā eſſe z miniſtrū diuine iuſticie: con-
 tra ſemetipſū. ppter quod certū eſt / ex ipſius
 apli teſtimonio: ipm̄ penitentē liberū z imu-
 nem fieri ab ipſo iudicio diuine vltionis. **I**ra
 nāq; dicit aplūs. **S**i nos metipſos diiudica-
 remus: nō vtiq; diiudicemur. ſi em̄ vlcifce-
 remur in nobis dei iniurias z cōtumelias: q̄s
 eidē irrogauim⁹. **S**iliter z mortes p̄p̄ias ani-
 marū n̄arū: nihil ſuſpect̄ vel reſtaret diuine iu-
 ſticie in nob̄ vlti⁹ vlcifcendū p̄ eandē viam
 q̄ om̄e vitii z pctm̄ vuln⁹ ſpūale ē ſiue mor-
 bus. **E**licit̄ ex eo dolor. vel p̄p̄ h̄ qm̄ dāniſcū
 ē ſiue dānoſum: eo q̄ p̄ ipm̄ z p̄p̄ ipm̄ z grām
 z gloriā amittim⁹. **E**licit̄ etiā ex eo dolor alte-
 rius generis z modi alteri⁹. **N**ō em̄ eiufdem
 generis ſunt dolor ex vulnere: z dolor ex dam-
 no. **B**ene aut̄ eſt penitētī ſi ex vtroq; genere
 dolore doleat. ſic tñ z quouſq; z quē admodū
 p̄dixi vt ſanitatē animi dolor h̄mōi / querere

urgeat: cureq; medicinali ipm subijci faciat. Sic se habet de dolore q; eē debet ei ex amissione tantorū bonorū grē vicz glorie. quem ad hoc sufficere arbitror: vt vere pñialis dicē dñs sit: si ipm penitente ad recuperationē iporū tanto pposito inciter: vt fm consiliū ecclesie p eoz recuperatiōe laborare velit atq; pponat

Quid facit recognitio pctōrū. Ca. XXIII

Iuxta hūc modum: elicit ex ipō peccato / horror tanq; ex mortifero: iuxta testimonium qd audiuiti in pcedentibus quo dictuz ē. Quasi a facie colubz fuge pctm. Venenata em vel venena potius / sunt omnia vitia et peccata. et ppter hoc qui ea attenti⁹ intuetur: resilit ab eis / quasi a mortiferis et venenatis. Sic et odium ex ipsis vitijs et pctis elicit. cum q; inimica sint q; q; noxia peccatibus: stuoio se considerat. Et in alijs quidē hostib⁹: ad cōcitandū cōtra eos in nobis odiū: sufficit aspectus eorum: cū credulitate / qua credunt inimici nobis: vel hostes eē. Et est intentio odij nocere. Odium aut istud nō quiescit vel cessat in q̄libet lesione vel documento: qd ex peccato irrogat. s; in solo exterminio et morte ipō. Quia ppter cū eousq; inualuerit in penitente odiū hmōi: vt bellum contra pctā et vitia suscipiat: vel suscipe velit tanq; iuratus in mortem et exterminium iporū: pfecto odio indubitant odit illa: pfecto inq; pfectione pñialis sufficientie. Nō em maius odiū req̄rit de⁹ in penitente / cōtra vitia et pctā: neq; maius bellum q; qd eximiare illa et mortificare sufficiat

De pudore et erubescētia ex peccato. Capitulum XXIII

Iuxta hūc modum: ex aspectu vel inspectu potius vitiorū et peccatorū: elicit ab eis pudor et verecūdia p hoc q; turpissima sūt vel qd est verius / turpitudines vltra modū erubescēde. ppter qd increpat ipē dñs deus aīam peccatricē: et potius peccatorē: qui peccare diu et multipliciter in oculis dei et hominum nō erubescit. ppter quod dicit ad eam p hieremiā pphetā. Srons mulieris meretricis facta ē tibi: et erubescere nesciuit. Ipc autem est pudor tunc sufficiens penitenti q̄stuz capio: cū ad hoc ipm induxerit vt vitia sua et

omīa pctā abscondere ab oculis dei et hominum: p consilio ecclesie sit paratus. De illis q; pctm suū q̄si zodoma pdicauerunt nec absconderunt. Ubi sciendū est tibi. q; trib⁹ mōis abscondit ignominia vitiorū et pctōrū. Primo discooperiēdo in cōfessione coram sacerdote. Est igit cooptoriū ipsius: ipa discooptio eiusdem p cōfessionē. Si em nos p confessiones sincerā sacerdotibus illa detegimus et reuelamus: illa deus p virtutem sacramēti confessionis abscondit ab oculis suis. Et q̄to studio sius illa detegimus et discoopimus. tanto studiosius ille ea coopit et abscondit. Et de hō dictum est. Beati quorū remisse sunt iniquitates: et quorū tecta sunt peccata. Q̄to aut illa vel magis abscondimus vel negligentius in sacramento confessionis detegimus: t̄to deus illa et manifestius / et in maiore confusione absconditū: illa nouissime reuelabit. Per eundē modū ex vitijs et pctis / ppter spurcitiam et ferulentiam iporū: elicit abominatio: q; est fastidiū / siue appetitus vomendi. Hanc at abominationē tūc sufficientē in penitentib⁹ opinor eē: cum spūalem nauseā in his eousq; puocat: vt vomere ea velint atq; pponant. hica aut vomitus / ipa eoz cōfessio est. Spūaliter nāq; ea tanq; ore vomunt: cū poris confessionē foras et in manifesto corā sacerdote illa ponant. nec magis humores noxi vel sordes: quecūq; ore vomentiū eijciunt / a vtre vel stomacho: q; vitia et pctā vomitu confessionis eijciunt a corde. Et hō cū pfectio integra sinceraq; fuerit: et virtute sacerdotali clauis consecrata.

De indignatione a peccatis. Ca. XXIII

Iuxta hūc modum: elicit et indignatio ab ipsis peccatis et vitijs p iporū vtilitatem. nihil em vilius cogitari potest imo nulla ē vilitas nisi hec. et nihil omīno vilescit nisi vitium et pctm. Quia igit vile nō solū est: sed parū vt nihil valet: imo multo fortius deualet: vt ita dicat. hoc est dicere qd nocet et minuit valorem habentis. Manifestū igit est vitium vel pctm nō solū vilissimū eē: s; etiā longe deterius ipsa vtilitate. Attendens igit ipa anima humana nobilitatem et dignitatē suā: attendēsq; ipam vilitatē vitiorū suoz et pctōrū: nō pōt nō indignari et sibi et illis: cū videat ea tā indigna dignitate sua. Et nō solum imensurabiliter lon-

ge esse a nobilitate sua: sed etiā contraria illi
 et corruptentia illā. Quā ppter abijcit illa a
 se confestim: et fugit ab illis. Quēadmodum
 regina inclita et magnifici cordis/ fugeret a lu
 panari: tanq̃ a loco regali dignitate indignis
 simo. fugeret inq̃ cū aspernatioe et despectu
 Et hec est indignatio quā brūsi Hieronymus
 vocauit sanctā supbiam. quēadmodum si hō
 magnifici cordis projiciat a se vincula/ vel cō
 pedes quib⁹ serui alligari solēt/ aut opa ipsa
 seruilia facere dedigne. Et Scire tñ debes q̃
 indignatio interdū ira quedā est: et pōt pce
 dere ex supbia/ et magnificentia cordis/ q̃ in
 terdum sancta est. et sancta supbia nō imerito
 nominat. Ex hac igit̃ erigit se/ eleuat de oclad
 iutorē: imo eleuante mens humana sup vitia
 et peccata: conculcat ea spūaliter. aspernatio
 ne forti. Illud em̃ corde et quasi pedibus cor
 dis calcamus seu cōculcamus: qd̃ despiciū⁹.
 Et indignatio ista sufficiens est ad pñiāle ius
 tificationē: cū de imo subiectionis et seruitutis
 vitiorū et peccatorū eousq̃ erigit et exaltat pe
 nitentē: vt sub pedibus cordis vitia habeat et
 pctā: forti aspernatioe. s. cōculcans ea. Per
 viam eandem elicit artificio et virtute gratie
 dei a vitijs et pctis: ipsa execratio eorū. p quā
 tanq̃ pphana/ vel potius tanq̃ sanitati con
 traria: omni modoq̃ ei aduersantia et repugnā
 tia: longe eliciunt et projiciunt. Ita q̃ cor exe
 cratione hmoi pditū: omem attractū eorum
 tanq̃ sacrilegiū repellat a se. Et attractū vo
 co: nō solum desiderii ipsorū/ vel dilectionez
 in ipsis. sed etiā cogitatū vel delectationē ip
 sorum. Illa nāq̃ execramus: que tanq̃ iniq̃z
 adeo contumeliosa a nobis repellimus. Iux
 qd̃ dictū ē. Execratio aut̃ pctōri cultura dei
 tanq̃ em̃ sacrilegā et tanq̃ nefariā eā a se re
 pellunt: et ab ea tanq̃ impietate fugiūt. Hec
 aut̃ execratio ad pñiālem iustificationē tunc
 sufficiens est: cum ad hoc penitentē induxit:
 vt a vitijs et peccatis se longe facere velit: tā
 q̃ ab his quibus nō solum grauissime offendi
 tur: sed etiā ab his qui ea faciunt: largissime
 sepat atq̃ repellit. Nouissime vero p eandē
 viam: elicit a vitijs et peccatis detestatio eorū
 p quam resiliūt ab eis quasi a maledicto et ana
 themate. Et tanq̃ ab his quib⁹ appropinq̃s
 om̃is: in dei maledictionē incidit et anathema
 id est separtione ab ipso. et qd̃ om̃imō cōicare
 separi sita deo. Cōicat aut̃ vitijs et pctis q̃ ea
 diligit: vel in seipso recipit/ vel sustinet/ vlt̃ eti
 am cū in alio sustinet. De om̃i em̃ templo dei

expellēda sunt vitia et pctā: tanq̃ maledictio
 anathematizata. Et ppter hoc nec in se ea su
 stinere debet quis: vel in alio. Cū ipse et quili
 bet christianus templū dei factū sit. Hec igit̃
 sunt decem aromata que nominant: ex q̃bus
 tyriaca sancte ac salutaris penitudinis confi
 citur et condit̃. Et de ipsis vitijs et peccatis ad
 iutorio diuino eliciunt seu colligunt. Iux qd̃
 dicit apl⁹. quia mittens deus filiū suum in se
 militudinem carnis peccati: de pctō damna
 uit peccatum. De ipso em̃ peccato in vere pe
 nitentib⁹ elicit damnationē peccati. Elicit em̃
 de illis vnūq̃q̃ p̃nominatorū aromatu. per
 quorū vnūq̃q̃/ om̃is vere penitens dānat
 p̃p̃iū in se pctm̃. propter quod et sapientissi
 mus ille/ et sanctus David dicebat. Peccatū
 meū contra me est semp. Faciliū em̃ ē om̃i
 peccatori/ semp habenti vitia sua et pctā con
 tra se: elicere inde ista aromata. Om̃e em̃ vi
 tiū et pctm̃: p̃semetipm̃ et p sua vicz que ei ad
 herent: vel q̃ ex eo sequunt: semetipsūz dam
 nat et destruit. et per hec om̃ia vt non diligat:
 et vt ab eo recedatur: magnis vocibus clamat
 de ipso peccato/ testimonio veritatis arguit
 sp̃itus sanctus mundū. eliciens ex ipso pctō
 decem conclusiones istas: quibus et peccato
 ri simul cōcludit et pctō. Pctm̃ igit̃ est ipsi sp̃i
 sp̃itui scō locus quasi dialecticus. vñ inferēs
 istas sententias siue cōclusiones p occasione
 quādā elicit. et pctis simul et pctōrib⁹ cōcludit.
 Et pctm̃ mediū ē spūiscō: ad om̃es conclusio
 nes istas inferendas. Bñ aut̃ agit tecū o pec
 cator: qui p istas cōclusiones eousq̃ artans.
 et eousq̃ tibi cōcludit: vt ad x̃itatē vite redi
 re cōpelleris: qui reditus seu reuersio non est
 nisi penitudo ip̃a. et sequela penitudinis: que
 pñia nominat. Verum scire debes qd̃ dixi de
 cōclusionib⁹ istis: qz p similitudinē h̃ itelligo ad
 p̃clones disputatorias. Cōclusus em̃ dicit̃ qd̃
 vel p̃clusus esse illi/ in disputationibus hmoi
 qñ finibus x̃itatis vt ait Aug⁹ ita circūclusus
 ē: vt nullū ei pateat a x̃itate refugii/ vel eua
 sio. qñ potius quocūq̃ se vertat: necē habet i
 illud incidere. Sic se habet et de ipsis vitijs et
 pctis. quia solerter ac diligenter intuentē ea
 pctōrē: ex om̃i pte sic artant atq̃ diffugāt: vt
 necesse habeat ab eis recedere: vel fugere: et
 in p̃nominatā x̃itatē incidere. Quapropter
 māifestū ē: necessariū eē ac saluberrimū pctō
 rib⁹ pctā sua et vitia corā oclis suis h̃re sp̃. inde
 cū adiutorio diuie gr̃e tot medicamēta salutis
 hauriri p̃sit: tot aromata spūalia: q̃t nominaui

tibi. Et cum vnūquodque eorum attenderis studi-
osius ac intius: inuenies nullū eē quod nō
aliquatenus ledat ac vulneret vitia et pecca-
ta: interdū aut etiam mortificet illa. Timor
enī cum fortis fuerit: expellit peccatū: sicut dicit
Ecclesiasticus. Nec solum expellit ipsam operationē peccati
prohibens eam eē in operatione: vel operante: sed
etiam ipsam voluntatem operandi mortificat et ex-
tinguit. Sic se habet et de ira et de pudore: et
alijs p̄nominatis aromatis: quia cū inua-
luerunt: aut ipsa vitia aut peccata debilitant: aut
propterea extinguunt: interdū etiā ipsas cogita-
tiones a cordibus humanis prohibeāt. Ita eti-
am vt nec cogitare nec peccare velit. Nec re-
putandū est tibi leue vel modicū: si motus et
operationes peccatorum et vitiorum cessant: propter de-
cem p̄nominatas dispositiones. Multum enī
debilitatū est vitium: cum ad hoc redactum est
vt mouere nō possit peccatorem: nō solum ad
op̄ peccati: sed nec etiā ad voluntatē vel co-
gitationem ipsius. Manifestū est igitur tibi
ex omnibus his quā decē iste dispositiones attri-
tione sunt vel etiam attritiones quedā veteris
hominis. Ex quibus si eousque inualuerint: sequit̄
contritio eiusdem: que ē mortificatio et anul-
latio ipsius siue victoria. Iuxta consuetudi-
nem scripture que dixit. Contritos hostes po-
puli dei: cū ab ipso victi sunt. Quia propter sum-
mop̄ intendendū / vigilandū / et modis omni-
bus prouidendū / et laborandū ē: vt iste disposi-
tiones: que p̄culdubio dei dona p̄ciosa atque
magnifica saluberrimaeque sunt: ab ipso impetren-
tur: quod indubitanter fiet per iugem inspectionē
assiduamque recogitationē impietatis atque per-
nitiositatis / feditatis / et turpitudinis / cetero-
rumque malorum: que vel ipsa vitia et peccata sunt:
vel iustissimū dei iudiciū irrogata sunt ipsis
peccatoribus: ab eis dē recedere negligētibus.

Quedam dispositiones corporis iuuantes
orare volentem. Ca. XXV

Quoniam autē
multa sunt que orationi adminiculā-
tur et validū etiā eidem p̄stent ad
iutorium leuique ipsa sibi. Conueniēs ē vt ea tibi
nominē et numerē. Dico igitur quod vnū ex his est
positio seu dispositio corporis: qualis ē p̄stratio
ipsius corporis: genuflectio eiusdem: expansio manu-
um: et eleuatio eorumdem: similiter erectio oculorum
ad celū. His enī nō ē dubiū: et vnoquoque eorum
orationē adiuuari: vt deuotior et obnoxior sit.

propter quod et ecclesia dei statuit et obseruat: vt in
missarum celebrationibus sacerdotes expansis
manibus orent. Presertim ab ea hora quae sur-
sum corda canit. Sit autem in rememoratione
dei ac domini nostri iesu christi qui expansis manibus
et semetipsum et orationē suā in ara crucis obru-
lit: huiusmodi sacrificij et orationis rememoratio et est
et fit in missa. Quia ego autem video: illa dispo-
sicio corporis vnicuique in oratione sua et habenda
et cōseruanda est: per quam adiuuari se maxime
sentit. Scio namque genuflectionē quibusdam
eē impedimētū orationi. Similiter et crebras genu-
flectiones / laboriose namque sunt: et propter hoc de
cogitationibus nō nihil in se rapiūt. Et ob hanc
causam cor humanū ad deū totaliter colligi nō
sunt: propter quod omnium dispositionū corpo-
ris mihi cōuenientior videtur esse accubitus: qui
incubitus sub podiaculo alicui maxime ex parte
sinistra: magis enī quietat corpus magisque li-
berū permittit eē cor in cubitu hominis. Quinimo
expedire mihi videtur orantibus: vt quieto cor-
pore ab omni molestia: et libero corde ab omni
mala distractione: seu solitudine sint in ora-
tione: sicut scriptū ē de iosaphat: qui timore per-
territus: totū se contulit ad orandū dñm. Quid
autem prudentissime intelligens: quia cogi-
tationes cor humanum rapiunt: interdū quasi
violentia quadā. Interdū autem et furant ipsius
etiam sibi ipsi: tanquam enī sibi ipsi perdit: si cogita-
tione aliqua auertit ab ipsa intentione et atten-
tione orationis: et nescit ubi sit aut quo deuenie-
rit: propter quod dixi furant cogitationes hominis
cor humanū. Furant inquam et surripiunt sibi ipsi
ita vt illa hora et ubi sit ignorat: et quā male: quam
indecenter se habeat: omnino nō videat. Et pro-
pter hoc dixi. Hunc inuenit seruus tuus cor su-
um vt oraret te oratione hac. Inuenit inquam tanquam
perditum prius. Quid enim a se rationali indecenti-
us: quam quod ab ore cui summop̄ insistendum est
eidem morsu musce vel pulicis rapiatur: et vt
ab ipso deo cui ex totis intimis suis adheren-
dum est: etiam tactu pedis vnius muscule ab-
rumpitur. Quid enim turpius quam neglecto tam
necessario / tanquam salutari opere: videlicet orationis
tam arduo tanquam discriminoso negotio:
causa videlicet qua de vita eius agitur: vt de
morte se effugiat: et recedat ad vitam: sequi
musculas cogitationum huiusmodi: eisque cir-
cūferri ita vt de eis ludere videamur. He sunt
aues quas Abrahā abigebat a sacrificio: nec
ignorum tibi eē debet orationē eē sacrificiū iuxta
modū quē doceberis in sequentibus. He sunt musce

morientes. que teste Salomone in ecclesia
ste. c. vi. Perdunt suauitatem yngenti. quod. s.
yngenti est oro. Est enim oro yngenti. sic fa-
ciam te scire in sequentibus omnes dolores cor-
dis mitigans. omnes morbos eiusdem vulnera
sanans. mira et incredibili suauitate pfundens
illud atque letificans. super omnia etiam aromata.
flagrantia. suauitas redolens et spiras. huius
aut suauitatem non dico meritum vel substantiam
sed muscule antedictae. Non enim patiuntur
cor antedicta suauitate pfundi. Nec ipsa ora-
tionem esse delectabilem aut iucundam. Et de his fa-
ciam tibi certitudinem in his que sequuntur
post hec. Tu igitur erubescere/abominare/et ab-
horre non solum in sacrificio oronis sed etiam in
omni alio opere. muscarum huiusmodi agmina in corde
tuo sedere vel volitare. Ne tibi dici possit. quod
beelzebubus. quod interpretatur vir muscarum. Auert
te cor tuum a muscis huiusmodi. et ne exponas illud
comedendum et inquantum eiusdem. sicut quibus-
dam moris est. qui tanta desidia atque ignauia
pigrescunt. ut ex muscare se. et muscas huiusmodi
a cordibus suis abigere vel non valeant vel non
velint. Protegendum igitur est cor et operien-
dum quod diu in egypto presentium tenebrarum atque
mortis viuimus a muscis huiusmodi. Egyptus namque
ista musca grauissima diuersi generis supabatur.
Qua propter quemadmodum decalutis homi-
bus musce leales infeste sunt. et plurimum mo-
leste. Sic nudis a sanctis cogitationibus et af-
fectionibus aialibus. bellum continuum indixere
musce iste spirituales. Aut igitur ex muscatario at-
tentissime atque continue discipline. necesse ha-
bes muscas istas incessanter abijcere. et te ab
impullationibus earum defendere. Aut ca-
pur tuum protegere atque semper tenere sanctam aliqua
et forti occupatione. Sola enim corda ociosa pa-
tenter exposita sunt inquantum et aculeis mu-
scarum huiusmodi. Reminiscere autem quia spiritus sanctus
abominatur et effugit cor muscosum. id est plenum
seu occupatum muscis huiusmodi. propter quod scriptum
est in libro Sapientiae. quod spiritus sanctus discipline au-
feret se a cogitationibus que sunt sine intel-
lectu. Manifestum etiam est tibi. omni homini di-
splicere in habitaculo suo muscarum multitudi-
nem atque frequentiam. quanto magis spiritus sanctus
displicet abominanda ista muscositas in cor-
de humano. quod est indubitater habitaculum
spiritus sancti baptismali/sanctificatione sacratum. Re-
misi etiam debes sermonis quem dixit de se ipsa
sapientia eterna. que est christus dominus. Ego inquam
sapientia. habito in consilio. et eruditus inter suos

cogitationibus. Merito etiam totis studiis et
viribus vacandum et insistendum est eruditus cogi-
tationibus unicuique fidelium. ut presentem habe-
at in corde suo christum dominum. qua presentia quid
salubrius. quid iucundius. quid beatius cogi-
tari potest a humane. illa vel modicum sententi-

Petitione lachrymarum ex peccatorum recorda-
tione vel spiritualis mentis. La. XXVI

Et aliud adiu-
torium validissimum. et inexpugna-
bile oronis lachrymositas vel la-
chrymarum profluvium. Dicit enim expositio lib-
thobie. quod oro deum lenit. lachryme vero cogunt
ipsum misereri. Lachrymosa igitur oro. non so-
lum placita seu placida est deo. imo etiam vio-
lenta in ipsum. cum ei cedere vel succubere ne-
cesse habeat. inuincibilis visqueque omnipoten-
tissima creatoris virtus. Qua propter tota dili-
gentia. totisque conatibus exquirede sunt lachry-
me orantibus. Et intendo quod sunt exquirede
duobus modis. videlicet et petende ab ipso actore et
largitore largissimo bonorum omnium deo. et mo-
dis quos tibi hic exponam procurande. Peten-
de siquidem ut donum gratuitum diuine bonitatis
Quemadmodum enim gaudium in spiritu sancto. est unum
de donis et fructibus spiritus sancti. Sic et donum
luctus siue lachrymarum piarum. nullatenus du-
bitandum est esse donum dei. Quemadmodum
igitur sicut audiisti in precedentibus ex verbis
beati Gregorii. quia ire dei tunc resistit. cum ipse
se qui irascitur opitulatur. Sic et ab eodem peten-
dum est omne adiutorium. per quod ire re-
sistatur eiusdem. et expresse ac confidenter. Di-
cendum est ei. Domine misericordie qui misereri poti-
us eligis quam irasci. et cui spiritus magis placet perire
quam vlcersci. qui vis non solum ut resistat ire tue.
sed etiam teneri vis et teneri te facis ab eis quibus
das ut misericordiam tuam obnixte deuoteque deprecantur. Da mihi illud validissimum con-
tra iram tuam adiutorium. scilicet piarum lachrymarum
profluvium. Impigra sacrificium orationis
mee. et irriga piarum lachrymarum aspersio-
nibus. cui cogit etiam ad miserandum spiritus placitissi-
mum est. Da hanc virtutem fortitudinem oroni mee quam
te teneat. et auertat ab ira tua quam te placitet et
cogat etiam misereri. Da piarum et sanctarum
lachrymarum copiam. quam et extinguat ire tue incendium
et ardores semperinos. quos vitis et peccatis merui
et ipsos ardores concupiscenciarum et aliarum pesti-
um cordis mei. Domine misericordie. cui nunquam pro se pla-

Capitulum

cent vel hi vel illi ardores. et cum semper placet
eorum extinctio. da capiti meo aquas. et oculis
meis fontem lachrymarum: quibus extingua-
tur ardores isti. sic petebat Hieremias. Do-
mine misericordie que percussisti petras in de-
serto et fluxerunt aque. torrentes inundaue-
runt. pcute cor meum quod et aruit. quod et obduru-
it in petra durissima. pcute inquam gladio verbi
tui penetrabiliori omni gladio ancipiti. pcute
inquam et transfige in intima. et transuerbera in
profundissima sua: ut medullitus et ex totis inti-
mis suis doleat. tunc enim erumpent torrentes pi-
arum lachrymarum ac sanctarum. Domine misericordie ex-
pandi manus meas ad te. quoniam anima mea sic ter-
ra sine aqua tibi / sitiens scilicet imbre lachrymarum:
et exitus aquarum deducere per seipsas tota hoc
est per omnes partes vite sue: et per omnes etates
scilicet gradus et officia: in quibus non custodiuit
sacratissimam ac saluberrimam legem tuam. Domine
misericordie quot et quantis caris meis hominibus im-
pendi istud humanitatis officium: vix ut de
morte eorum dolerem inconsolabiliter. et ut mor-
tuos ipsos lugerem lachrymabiliter. Da obse-
cro ut mihi istud impendat coram te / ut vix de
ipsa morte mea spiritali que incomparabiliter mor-
tibus illis carorum meorum est deterior: magisque
lucida. Doleam per magnitudinem illius. et luctu
acerbissimo me ipsum / morte ista turpissima
mortuum / lugeam coram te. Domine misericordie que tur-
pe. quod indecens est et quod mihi pernitiosum mor-
tem meam cogitare coram te / et me mortuum con-
spicere. animam meam scilicet in feretro seu sepulchro
corporis mei iacentem mortuam conspiceret. et hoc
corde tepido et nullo dolore tacto. atque siccis
oculis. quod est dicere nullis inde lachrymis per
fluentibus. Domine misericordie / tanta duricia tantaque
ariditate oculorum / non possem intueri cadauer
alicuius ex caris meis. Unde igitur ista insensibi-
litas atque perversitas cordis mei: ut cadauer
anime mee mortuum absque dolore acerbissimo
et luctu conspiciam. Et quod est ad cumulum
malorum meorum: tanto mihi magis dolendum
esset de morte anime mee: quanto minus de ea do-
leo: tanto namque longius sum a vita et salute ip-
sius: quanto minus mortem et vulnera eius sentio.
Et ego miserrimus tanto minus inde doleo:
et inde minus vel potius minime. cum inde ma-
xime dolendum esset. Domine misericordie. scio quod mor-
tuus: nec semetipsum vix mortuum: nec alium mor-
tuum lugere vix potest. Vivorum enim solorum
semper est lugere mortuos. quorum mortem siue
ipsos mortuos: vel vident vel audiunt mor-

tuos esse. Et hoc vix operatur in eis ipsa na-
turalis attrinencia siue propinquitas. In hoc
igitur manifeste cognoscere debere me mor-
tuum esse. quod mortem meam non lugeam. In
comparabiliter enim plus sum mihi: quam aliquis
alius: quia propter incomparabiliter acerbius ip-
sum lugerem ex morte propria si in hoc permit-
terer. Lugerem inquam ex affectu vel affectione
gratie: quam quicumque ex caris meis affectione vel
propinquitate nature. Da domine misericordie
etiam dona gratie tue: ut cumque video et mortem
meam: ut cumque de illa doleam: sed dolore adeo
exili adeoque exiguo: ut non ex illo me vivum
vel vivere presumere audeam. Certissimum
tamen est mihi non usquequam extinctam esse gra-
tie tue vitam in me. sic enim videre: et sic dole-
re proculdubio vite est: licet exigue et exilis /
vivientis vix exigue et exiliter / ad vitam ple-
ne gratie atque perfecte. Jam igitur cepisti in
tantum et totum vivificare me. Perfice obse-
cro domine misericordie tante pietatis atque
mihi necessarium inceptum: ne permittas in ip-
so cepto istius vite initio me suffocare. et in mor-
tem pristinam recidere. Vides in me aliquem
habitum iam tue inspirationis. Inspira vix
rius in me spiraculum vite tue. Insuffla in me
largius spiritum sanctum tuum. donec fiat in
animam perfecte vivientem vita gratie tue.
Perfice in me dolorem interiore quo sen-
tiam tot et tanta mea mala: que medullitus et
ex totis intimis meis in conspectu misericor-
die tue doleam. tunc enim erumpent ex corde
meo lachryme salutare / veri nominis vide-
licet de laceratione mentis mee. Inde enim
lachryme nominate sunt: quia de anima lace-
rata te percutiente scilicet et lacerante profluunt.
Tu enim es domine qui sic vulneras et sic me
deris sic percutis. et manus tue sanant. Elu-
neras vixque gladio acutissimo verbi tui men-
tem humanam: lacerans dolore penitudinis
et lachrymis sanans. Domine misericordie
dolore isto et lachrymis satisfaciens iusticie
tue: vindicta nobilissima qua me ipsum tor-
torem et lictorem meum atrocissimum effica-
as. Ita non frustra lacerem: quin potius tor-
tum me comminuam et conteram. Nihil inte-
grum quod in omnibus que displicent boni-
tati tue permittas esse vel vivere in me: si-
cut David dixit. Et comminuam eos ut pul-
verem ante faciem venti. Hoc tantum est gra-
tia tua: et hoc est gratie tue virtus que gratia
dicitur. Sed cum dederis mihi lachrymarum huiusmodi

plurū pfluuiū. vt lutū platearū delebo inimi-
cos illos. i. totam cateruā opationum/ locuti-
onum/ affectionū/ et cogitationū. q̄ in me mi-
litabāt aduersus aīaz meā. **Q**uēadmodū em̄
inundatio pluuialis lutū de plateis emūdat
et diluit ab illis. Sic inundatio lachrymarum
mearū totā fetulentā vitiorū et pctōrū meorū
diluet/ et delebit omnesq; feditates vite mee.
Omnes grad⁹ et officia que illis inq̄nata erāt
emundabit. Renouabis in me miraculū p̄fi-
guram iucū dissimā et admirabilē. viz s̄mer-
sionis **P**haraonis/ et totius exercitus illi⁹ s̄-
mergens in mari rubro. i. in aquis amarissi-
mis lachrymarū mearū. om̄em istam miliciā
diabolicā que militauerat aduersus animā. et
om̄em istum exercitū sc̄z egyptiū. hoc ē tene-
brarum et mortis reducens sup̄ eos aq̄s ma-
ris. i. lachrymas copiosas et inundantes ama-
rissime penitudinis. **D**ñe miscōie q̄ oīa ad
nutū et liquidū intueris. an possum ego dedu-
cere aquā de petra aridissima atq; durissima
cordis mei. **H**oc em̄ ip̄e **M**oyses p̄posuit fi-
lijs israel dicens. Audite rebelles et incredu-
li. nunq̄d de petra ista poterimus vobis edu-
cere aquas. Educere poterat utiq; et potuit
nō p̄ se neq; virtute sua. sed potuit et fecit per
te dñe miscōie et p̄ om̄ipotentissimā virtutē tuā
Sicut igit affuisti **M**oysi seruo tuo/ et fecisti
in eo et p̄ ip̄m grande illud miraculum/ q̄ edu-
xisti aquā de petra/ et abierunt in sicco flumina
Sic adesto mihi et opare p̄ me et in me ip̄so vir-
tutem. cui⁹ illud miraculū figura pulcherria
fuit. p̄cute igit dulcissime miserator meus pe-
tram istam aridissimā et durissimā. et fac in sic-
co isto cordis mei abundanter abire flumina
lachrymarū. **R**e p̄cas obsecro a dira et dura p̄-
cussione petre isti. que nō solū p̄cuti digna est
sed etiā cōfringi atq; cōminui. **E**ffunde do-
mine miscōie fluentia lachrymarū sup̄ aridam
mentē meā. Sic p̄misisti p̄ **E**sa. p̄phetā tuū. et
fac etiā eam terrā irriguā quā cōspicis mise-
rabiliter arentem. **D**a mihi irriguū istū/ imo
da mihi vtrūq; irriguū sup̄ vicz et inferius.
vt nō solum ab inferiori. i. ab inferno et doleā
et fleam p̄ eo sc̄z q̄ me expectant tormenta in-
fernalīa. imo etiā p̄ amissione sup̄nozū gaudi-
orum. i. celestīū. **F**ac eam obsecro sicut ortū
irriguum cui⁹ aque nō deficiunt. ne deficiant
cordi meo. **D**ñe miscōie riuī piarū ac saluber-
rimarū lachrymarū tā diu mihi sint saluta-
res q̄ diu mihi prodesse p̄nt. q̄ diu tanta ē vir-
tus earum et gratia/ ne referues obsecro gra-

tias eterni fletus: qui nulli prodesse poterūt.
De quo fletu dixisti. **U**bi erit fletus et stridor
dentium. **D**a mihi fletū q̄ nō solū mihi saluta-
ris est: tibiq; placitus: et irā tuā placans/ licet
iustissimam. sed etiam beatitudo est. sicut tu:
ipse testatus es dicens. **B**eatī qui nūc fletis
qm̄ ridebitis. **D**a mihi lachrymas que semia
sunt pheniciū gaudiorū: in quibus qui nūc se
minant: in exultatione metēt. **D**a mihi luctū
p̄ quo daturus es gaudiū. **D**a mihi sp̄m me-
roris: p̄ quo daturus es pallium laudis. **D**ñe
miscōie da mihi sic p̄uidere infernū vt p̄ussio
eius gratiā compunctionis mihi prouocet. **H**
em̄ dixit de te doctus doctor magnus **B**reg⁹
Dñe miscōie magnifica et mirifica simul me-
cum miscōiam tuam dulcissimā: iuxta modū
quo eum magnificas et mirificas: cum latro-
nibus et alijs sceleratis: qui cum vident se iux-
ta modū delicti sui. sibi paratū incendiū vel
aliud patibulum. p̄cidunt ad pedes iudicis/
seu p̄fecti clamantes ad ip̄m p̄re vehementia
timoris pariter et doloris de imminēti sibi mor-
tis supplicio. **C**lamantes inq; nō solū obnix-
fed etiā supra modum diserte: flagitantes mi-
sereri sibi iudicē. **D**ñe miscōie nullū habēt
ibi doctorem: qui eos supplicare doceat et p̄re-
cari. nō habent libzū quem inspicientes/ acci-
pant inde dissertitudinem illam dep̄catiōis.
Nō est ibi fons vel puteus vel aliud vñ aquā
hauriant lachrymarū: solum patibulū quod
lignum aridum ē aspiciunt. solū incendiū vel
aliud sibi paratum attendunt supplicii. **I**nde
accipiunt desiderabilissimā mihi et similibus
mihi peccatorib⁹ dep̄candi dissertitudinem.
Inde hauriunt vbertatē largissimam lachry-
marum. **I**nde placāt iudices suos. **I**nde dat
eis plerūq; venia/ et ignoscāt eis merite mor-
tis supplicii. **F**ac mecū similem obsecro mise-
ricordiam: vt de infernali patibulo: et de gehē-
nali incedio: similem dissertitudinem accipiam
et similem copiam lachrymarum p̄cidēs co-
ram te supplicansq; et ex totis p̄cordijs meis
poscēs a te domine iesu ch̄riste: qui iudex me-
us es: imo omnium viuorum iustissimus pa-
riter et clementissimus. **P**oscēs inq; vt igno-
scas mihi et culpas quas cōmisi: et penas om-
nes quas merui. mirifica/ mecum magnificaz
misericordiam tuam in hoc. vt de ip̄so ram-
arido infernali patibulo colligam dignos fru-
ctus penitentie/ de eternis flammis et tene-
bris. aquas frigidissimas lachrymarum/ que
omnes ardores concupiscentiarum mearū/

Capitulum

irarum/ odiozum/ et aliarum pestium quibus tam
damnabiliter arsi: totusque vastatus sum: extin-
guere preualeat. Da mihi de morte ista eter-
na et infernali viuiscere per timorem ipsius et do-
lorem: qui mihi esse debet pro eo quod eam tam mul-
tipliciter tamque execrabili merui. Da mihi
igne infernali extinguere ipsius incendia.
Hec enim sunt gloriosa miracula omni-
potentissime virtutis et misericordie tue: quibus
de tanta tamque horrida morte eternali vitam eli-
cis penitentibus ut de tantis tamque formidabi-
lis incendiis saluberrimum refrigerium pre-
stent sibi ipsi: mortem eternam conuertens eis
in eterne vite antidotum: per gratiam penitudi-
nis et ipsum ignem eternum in refrigerium et
extinctionem eiusdem salutare inde eis ef-
ficiens medicinam. Sic domine misericordie mirificas
misericordias tuas in eos: quos per gratiam pe-
nitentinis reuocas: reducis et conuertis ad te
Ihesu sunt misericordie mirificentie misericordiarum tuarum
quas petebat sapientissimus et illuminatus
a te sanctus David cum dicebat. Mirifica mise-
ricordias tuas qui saluos facis sperantes in
te. Quid enim mirificentius cogitari potest: quam
mortuorum seu morientium virtus adiutorium:
ut ipsa se ipsam vincat. Non enim refert an dicat
mors ipsa se vincere/ an penitentes mortem
ipsam morte mederi. Igitur domine misericordie per ip-
sam mortem infernalem: per eam moriturum: et ip-
so igne eterno: extinguas illum penitentibus
Ista domine misericordie tanta glorie tue tamque stupen-
da miracula atque magnalia. Placeat tibi ope-
rari in me. Aperi igitur oculos cordis mei: et illu-
mina eos: ut parata mihi iustissimo spiritus ac per
omnia laudando iudicio tuo supplicia videam
et intuear: cum debito timore pariter et dolo-
re: tunc enim verteretur mihi in medicamenta sa-
lutaris: tunc mors illa eterna erit mihi in vitam
et incendia in refrigerium: et ignis ille in extin-
guibilis in aqua frigidissimam. Domine misericordie
satis apparere potest mihi quia velata facie: et
velatis oculis ad infernale ducor suspendium
si tam prope positus illi patibulo: illud videre
non valeo. Si enim illud viderem: quanto non omnia homini
bona mihi illud occasionaliter fieret te ad-
iuuante: qui latronibus et alijs sceleratis fuit
per inspectionem falsi patibuli. Domine misericordie ele-
ua oculos meos ut reuelata facie intueri pos-
sim paratum mihi eternale supplicium: ut inde
colligam saluberrima illa medicamenta que dixi.
Propter hoc enim et tu ipse rex solus et dominus san-
ctorum: tu laus et decus omnium: velari faciem

tuam et oculos tuos instar latronis passus es
ut nos spiritualiter et interioriter sic velatos et ad eter-
nale patibulum sic ductos reuelares: et reuela-
ta facie eterna supplicia ad que ducebamur vi-
deremus ut reuelata facie mirabilia. De le-
ge tua consideraremus: et gloriam tuam reuela-
ta facie contemplaremur. De via illa scilicet qua
ducebamur ad infernale patibulum per nostras la-
tronicas aliasque sceleribus subisti. Illumina
obsecro domine misericordie oculos cordis mei: ut vi-
dere tot et tanta mala culpam: et penarum me-
arum preualeam. Qui enim videtes tot et tan-
ta mala cuiuscumque alteri non dolere et non luge-
re possunt: quanto fortius mea propria absque dolo-
re et luctu acerbissimo videre non potero.
Domine misericordie tu precepisti per prophetam tuum di-
cens unicuique peccatorum qui reuerti cupi-
at ad te: planctum fac vnicuique. Hoc igitur quod iu-
bes me facere: et scis me non posse facere: nisi
munere magnifico misericordie tue plange. Dant
faciam sicut dicebat sanctus et doctus a te be-
atissimus Augustinus dicens. Domine da quod iubes
et iube quod vis. Tu domine misericordie precepisti simi-
liter. Plange quasi virgo super sponsum puber-
tatis tue. Scio domine te docente: quia et incom-
parabiliter longe acerbior et planctus et luctus
congruit miserie mee tu enim es domine sponsus in-
fantie mee: qui animam meam in sacramento ba-
ptismi desponsasti: et illam regali matrimonio
honorasti/ et exaltasti illam utique pauperrimam
vilissimam/ miserrimam/ omnique bono tunc indi-
gnissimam/ cuius matrimonium tam inclitum tam no-
bilis: fidem non seruauit anima mea omni dam-
natione dignissima. Rupit tibi sedus tam sub-
limis matrimonium: amisit te incogitabilis glo-
rie sponsum: adulterata post diabolum qui est
mors: et quam tanta tam sacrilegi adulterii impie-
tate non meruerim: quis illam expiare sufficiat:
atque supplicia excogitari possunt: quibus illa
indigna non sint. Tu ergo domine misericordie cui adeo
placite sunt lachryme penitentium: tui adeo ac-
ceptus est luctus eorum: cui dolores interne
ac vere penitudinis: per peccatis et delictis eo-
rum satisfaciunt. Cuius iram iustissimam extin-
guunt et placant lachryme compunctionis eorum
dem. Da mihi obsecro dolores istos: da luctum
istum et lachrymas qui scis te non posse placari
mihi: et me non posse placare tibi: nisi donis
gratuitis misericordie tue. Hec posse redire ad am-
plissimum copiosissimum dulcissimumque finem
misericordie tue: nisi per hec mihi tam salubria/ tam
mihi necessaria/ tamque placita dona pietatis et

dulcedinis tue. Absit a te dñe misericordie vt dolores istos mihi deneges: qui eterna gaudia mihi promittis: et offers. Absit vt lachrymas istas saluberrimas petens: repulsam patiar: qui aqua vite et torrente phennis voluptatis mihi promittis: et ad illam me et p prophetas et p temetipm inuitare non cessas. Tu em dixisti p prophetam tuum **Esa.** Dñes sitientes veni te ad aquas etc. Ad aquas inq doctrinarum gratiaru et lachrymaru. **Un** ore tuo sacratissimo in euangelio **Iohis** dixisti. Qui sitit veni ad me et bibat aqua vite gratis. Dñe misericordie si dolores istos denegas mihi: q fronte vel audacia sperabo a te eterne felicitatis gaudia. Si lachrymas amarissimas mihi prestare non dignaris: quales sperare potero vel audebo a te dulcissimas aquas torrentis voluptatis tue. Dñe misericordie istam sitim pñialiū lachrymaru tu dedisti mihi in corde meo. hanc esuriem panis similiter. Da igit et mihi saturari et ipsi. **Iste** naq luctus quo esurio et sitio iusticia tua est: qua non solu iusticias sed etiam iustificas penitentes. Dñe misericordie tu pmissisti ore tuo sacratissimo in euangelio tuo esurientibus et sitiētibz iusticia: qm ipi saturabunt. **Ad**imple in me pmissione tua: qui pdonasti mihi ista esuriem et sitim ista. Dñe misericordie lachryme iste sunt vinu cōpunctionis: hoc vino pota me: hoc pane lachrymaru pasc me. Tu em es qui das escam esurientibz et non minus potum sitientibus. Tu em pcepisti unicuiq pascere esuriente: pota sitiente. **Exurge** dñe deus meus in hoc pcepto quod mandasti: et adimple illud in me. **Fac** mihi lachrymas istas panes die ac nocte: sicut fecisti **Dauid** ppter qd ipe dicebat. **Fuerit** mihi lachryme mee panes die ac nocte: qd est dicere refectiones. **Li**ba me pane lachrymaru et potum da mihi in lachrymis et in mēsurā magna utiq et larga et magna quippe ariditas mentis mee: magnā irrigationē requirit et magnis sordibus abludendus: magna copia luxurij opus et magno incendioz extinctio. **Nō** nisi magnaruz aquaru supēffusionibus effici pōt. **Vel** da domine misericordie mihi potu in lachrymis: in mēsurā quacūq siue qstacūq bñplaciti tui. **Quia** deo me grauitē deliquisse et peccasse: cui denegas mihi potus in lachrymis in mēsurā: quēadmodū fieri mos est in monasterijs vbi grauitē peccatibus monachis subtrahit mēsurā vini que vulgo dicit iusta. **Dura** et dura ē ista vindicta: qua tam grauitē infirmanti tā

periculose egrotanti subtrahis vel denegas hanc medicinam salutis et panem suauissimi odoris. Dñe misericordie si placet tibi dolores isti **interne** et de penitudinis: et si reputes eos vinctam iustā. **Da** eos mihi qstū acerbos volueris. **Da** eos pfundissimos et intimos: ita vt si placeat tibi totus imoriar doloribus hmoi: totus dissoluatur et abeat totus in lachrymas et hoc sit mihi consolatio de imensitate pietatis et dulcedinis tue: vt affligens me doloribz istis non pcas mihi vsq ad mortē corpis mei. **Dñe** misericordie non fuit a seculis pctōr adeo scelerat adeo execrabilis: adeo bonitati tue odibilis: qn vna morte corpis fui si eam cum amore et honore tuo sustineret: eaq tibi offerret: omnia scelera sua atq facinora non expiaret et iram tuā iustissimā quātacūq aduersus eam excādesceret: non exstingueret et placeret. **Domine** misericordie hanc mortē non audeo mihi inferre nec manus mihi inijcere: verū in desiderio est mihi: si esset bñplacitū tuū in gladio vbi tui: totus confossus corde: totusq vulnēratus doloribus istis: viuificis pñialibus. **Si** p acerbitate eozū corpe morerer et corpus meū morte hmoi moreret. **Accidit** plerūq domine misericordie vt moriant hoies morte corpis: p doloribus et tristitijs seculi hui. **Urnam** et mihi daret a te vt imorerer doloribus istis pñialibus tam tibi placitis: tam mihi salutaribus et necessarijs. **Dñe** misericordie mihi tam gratū fuit ppter bonitatē tuā desiderare mori: etiam p te morte corpis: que psecutorū gladijs inferretur: quāto igit gratioz tibi esse debet et ē indubitanter mors ista: quā desidero mihi inferri gladio vbi tui: cruciatuq et dolores isti penititudinales. **Et** si igit non est bñplacitum misericordie tue vt vsq in mortē corpis doleam doloribus istis: placeat obsecro pietati tue vt doleant vsq ad effusionem largissimā lachrymarum: et eousq vt exitus aquaru deducant oculi mei: quia non custodierunt legem tuam. **Dñe** misericordie da mihi sic cognoscere: sicq iugiter intueri tot et tanta mala mea: detrimēta scz iparū viriū naturaliu mearū: que abusi omnibus opoz ita lese et vulnerate sunt. **Petrimenta** gratiarū tuarum que pilla amisi et extinxi in me: etiam detrimēta glorie eterne hereditatis ac felicitatis: quibus me exhereditaui: quibus me priuaui atq totaliter spoliaui. **Et** ecce nudus: ligatis velatisq oculis in star ribaldi vilissimi et latronis sceleratissimi: duco: ad infernale patibulū: qui rex coronatus

R

L

C

Capitulū XXVII XXVIII

tus fueras in sacramēto baptismi ad regnum tuū celestē / q̄ lugubre spectaclū facio de me ip̄o om̄ib⁹ viris miscōie. imo etiā cunctis in q̄ rum cordibus vel modicam stillā tue pietatis dedisti: q̄t ⁊ q̄tis derisōib⁹ demonū pareo. q̄tis ⁊ q̄ asperis insultatiōib⁹ eorū expositus sum: Insultare mihi nāq̄ merito ⁊ veracissimē possunt: mihi inq̄ miserrimo atq̄ vilissimō dicētes. Ecce iste factus est sicrynus ex nobis. In hoc vtiq̄ / q̄ tam vilissim⁹ apostota flāmis eternalib⁹ ⁊ tenebris cū ip̄is adiudicatus sum. Et qui dānabiliter associaui me ip̄is in culpa apostasie. i. recessiōis a te / ordine rectissimo associari eis debeo in pena dānationis eterne. Hoc autē pl⁹ habz apostasia mea culpe: q̄ de sublimi gratie adoptiōis qua filiū me adoptaueras: ⁊ de altitudie regni tui celestis cui⁹ heredē me feceras: tam viliter tanq̄ turpiter delect⁹ / imo sp̄ite cadēs in extremā istam ignominiam ⁊ paup̄atē deueni. Quis ista mala mea tot ⁊ tanta videre posset: absq̄ dolore compassionis / ⁊ lachrymis: nisi ip̄i q̄bus me associaui demones. vel qui ex p̄te eorum per similem associationem effecti sunt.

Requirende sunt intercessionēs sanctorū ad impetrationē lachrymarum. Ca. XXVII

Consiliū autē necessariū ac saluberrimū est: vt cui⁹ vides p̄ temetip̄m solum impetrare nō posse / donū luctus ⁊ grām lachrymarū hoc impetrare studeas sanctorū suffragiis. Et potissime suffragiis gloriose marie magdalene. necnō ⁊ beatissime illius marie egyptiace: que istis donis tam magnifice. tanq̄ largiter dotate fuerunt. Hoc factū est tempe meo / vbi quidam magnus / cum doleret ⁊ cōquereret de ariditate cordis sui: eo q̄ aruisset in eo fons lachrymarū: incidit cordi eius consiliū istud: vtz vt iret ad sepulchrū gloriose dñe marie magdalene. Cūq̄ ibi p̄caret vt fontē ei lachrymarū suis suffragiis impetraret. quod p̄ eam obtinuisse suis familiaribus referebat. Debes etiā reminisci q̄ donū luctus siue fons lachrymarum: lauatorium ē in claustro spirituali: in q̄ sanctitatis regula obseruat. Intolerabilis autē est defectus in offi claustro: defectus lauatoriū. Quia p̄pter obsecrandus est tibi deus / qui solus edificator est claustri illius / vt ip̄e in claustro tuo quod tu ip̄e esse debes / vel cor tuū: nō p̄mittat de eē

tam necessariam officinā. Et quod ip̄e eaz in eodem edificet: p̄sertim cū ip̄e sit puritatis ⁊ mundicie zelantissimus amator: que nisi per lauatorium h̄mōi p̄seruari in isto claustro nō possunt. Obsecrandus ē etiā q̄tū pōt ⁊ q̄tūz ip̄e dignatiōe sue pietatis ⁊ dulcedinis te adiuvare voluerit: vt ip̄e tibi largiat in eo copiosas ⁊ indeficientes aquas. Reminisci etiā debes de pena regulariū: cui⁹ tibi feci in p̄cedentibus mentionē: quibus aufert mensura vini q̄ dicit iusta: nō tñ aufert aqua q̄tūcūq̄ deliquerit. nec dat eis panis nec cibis vllus absq̄ potu saltem aque. Obsecra igit ip̄sum ne in te hunc intolerabilem rigore sue severitatis exerceat. qui ⁊ claustralem disciplinam ⁊ duriciam humanā excedat. Obsecrandus est etiā vt in alijs penis si vindicta ei de te placeat. vindicet in te quecūq̄ vindicare voluerit: q̄ illis que longe te faciunt ab illo ⁊ impediunt / quo minus appropinques ad ip̄m. p̄sertim cum ip̄e iubeat dicens. Appropinquate deo ⁊ appropinquabit vobis. Hec autē ariditas ab aquis vicz lachrymarū: phibet euidēter appropinquare te ip̄si. sicut aque lachrymarū appropinquare te faciunt ad ip̄m ⁊ ip̄m ad te.

Afflictio corporalis valet ad impetrationem lachrymarum. Ca. XXVIII

Et aliud adiutoriū orationi: grāde atq̄ fortissimum: ipsa afflictio seu tribulatio / de qua ⁊ p̄pter quā clamat ad deū: p̄pter q̄ ab ip̄o sp̄sancto edocti patres affligebāt se cum oratiōibus suis impetrare vellent aliqd magnū a dño. quod adhuc seruat om̄is ecclesia scōrū: affligēs se ieiunijs / cilitijs / laborib⁹ ⁊ flagellorū etiam disciplinis: ⁊ alijs modis / quos iustificatiōis gratia docere ⁊ fugere cōsuevit. Et tribulatio p̄ qua vel contra quam scz vt auertat clamatur ad dñm: in primis adiuvat orationē: q̄ facit vt eidem clametur obnixius / sicut dicit beatus Aug⁹. videlicet q̄ in tribulatione obnixi⁹ clamatur. Causa autē in hoc ē q̄m ipsa sua acerbitate incitat et incēdit desiderium liberationis ab ea. Et p̄pter h̄ / q̄to maior / acerbiorve fuerit: tanto magis incēdit vel incitat desiderium hominū. Desideriū autē impetrandi quod petit. vox ē orōnis ⁊ p̄pter hoc muta est ⁊ sine voce orō: q̄ desiderii nō habet h̄mōi. Et ideo tacet in orōne q̄ loq̄ videt multotiēs. Cū autē vehemēs fuerit

hmoī desiderū erit clamor. quia ppter verus
ē sermo beatissimi Augⁱ. qui dixit. quia in tri-
bulatione clamat obnoxius. Obhanc causā
dixit alibi. Idem bñs Aug⁹. quia ppter hoc
imittit deus tribulationes: vt tribulati clamēt
ad ipm: clamātes exaudiat: exauditi liberent
liberati glorificent misericordissimū liberato-
rem deum. Quia ppter dixit idem sup̄ euāge-
lium. Matthⁱ. quia tempestatem fecit oriri in
mari: vt nauicula iactaret fluctibus: vt metu
tempestatis territi discipuli excitaret dñm ie-
sum ch̄stū dormientē: et clamaret ad ipsum a-
facie tempestatis: exaudiriq; et liberati glori-
ficarent ipm. sicut et ibi factū est. **S**cdo adiu-
uat orōne afflictio. qm afflictio miseria ē. **A**bi-
seria vero / puocatrix est miserationis apud
misericordissimū. ppter qd et miscdia dicit qd
miseria cordis de alieno malo. qd pprie com-
passio noiā quasi alienū cōsortiū passionis.
Que qdē et si in deo locū nō habeat / q̄tuz ad
effectum. quātū tñ ad effectū subuentiōis cō-
petit eidem quaten⁹ phas est. Subueniens
enī miserator deus tribulatis. **H**oc facit ip̄s
qd socius tribulatiōis faceret si posset eisdem
viz liberans eos / vel tribulationē mitigans
aut leniens ip̄s. **Q**uia igit afflictio ppria in
eis: qui aliū de tribulāt: addit ad miseriā ip̄o-
rum: addit et ad puocationē vt p̄dixi misera-
tionis. **E**t ppter hoc addit adiutorū exauditi-
onis ipsius orōnis p quā miseria intēdit
impetrari. **T**ertio qm ipsa afflictio ppria:
quedā ps est iustificationis. **N**ecesse est vt p-
pter illā detrahatur miserator deus siue minu-
atur de vindicta: quā irrogaturus erat / si ista af-
flictio nō esset. **N**ō quidē minuit aut detrahīt
p quantitatem afflictionis hmoī sed p largitate
sua / fm largitatē et imensitatē misericordie sue. **I**n-
terdū etiā totā detrahīt initio afflictōis hmoī
et sententiā dñatiōis iminentis totam reuo-
cat: totāq; penā minatā ignoscit. sicut manife-
stum est fecisse niniuitis / cū agerēt penitenti-
am ad p̄dicationem **I**one pphete. **E**t **A**ni-
festū igit ē tibi phoc: q̄tū et qualiter afflictio
ppria adiuuat ad orōne adipetrandū misera-
tionē. **I**uxta hoc dixit **B**ernⁱ. **C**lare ualleñ. **I**ō
affligere se debet orans coram dño: vt parcat
saltem flagellato: qd nō p̄cit iustificato. ac si di-
ceret: vt ip̄a flagellatio miscdiam puocet quā
iusticia (quia nulla est) puocare nō pōt. **E**t **S**i
quis aut querat de mugitib⁹ boum: et eiulati-
bus puulorū: et de afflictionib⁹ animaliz q̄s
Passa sunt apud niniuitas: in q̄ vel ppter qd

adiuuabant orōnes niniuitarū. **R**ñdeo in b
quia afflictiones erant hoīm quorū erāt puuli
et quorū erant aīalia. **C**ausa aut in hoc ē qm et
in filiis et in aīalibus suis ac rebus alijs: mani-
festum ē affligi patres et matres et rerū hmoī
possessores. **D**e ieiunio vero q̄tuz adiuuet
orōne: expressit beat⁹ Aug⁹ vbi dixit. qd si vis
orationē volare ad deū: fac ei duas alas: ieiu-
nium / et elemosynā: quarū igit altera alarū:
adiuuat volucrum ad volandū tñ. simili mō
adiuuat ieiuniū orōne ad volandū ad deum.
volatus aut hmoī exauditiō est. nō enī ascen-
dere dicuntur orōnes: nisi quas exaudit de⁹.

Quare ieiunio tanta efficacia tribuatur.
Capitulum XXIX

Nilbet aut que-
stionem et admirationē nō leuem p-
pter quod sapientissimus et sanct⁹
Aug⁹. Ieiunio tantā efficacia et virtutē hic at-
tribuit: vt eā elemosyne parificare videatur.
Nile enī due paris virtutis sunt / et equalis per-
omnia in omnibus volatilib⁹: et equale prestant
eis adiutorū ad volandū. nec porior ē in hoc
ala dextera q̄ sinistra. nec ecouerso. **C**ū econ-
uerso se habeat in maiori pte hominū. **N**ō enī
equalis x̄turis aut fortitudinis sunt dextera
manus et sinistra in hominibus: imo in pluri-
bus dextera sinistram excedit. **I**n solis x̄o il-
lis q̄ vocant ambodextri qualis fuit hayoth et
gabaonite et p̄omnia eiusdē fortitudinis sunt:
et ad opandū eiusdē adiutorij. **A**plius aut dī-
xit. i. ad **T**imothⁱ. iiii. quia pietas ad omnia va-
let. exercitatio aut ad modicū valet. **I**eiuniū
vero vna est de exercitationibus corporalibus
quare nulla est compatio ieiunij ad pietatem
quēadmodū nulla est eius quod est modicuz
ad omnia. **R**ñdeo in hoc et dico verū esse. **H**oc
est veri noīs et rōnis ieiunij. oblatio et sacrifici-
um est pprij corporis: sicut euidenter testa-
tur aplūs ad rhomanos. xij. dicens. **O**bsacro
vos p miscdiam dei exhibeatis corpa vestra
hostiā viuētē / sanctam / deo placentē. prefer-
tim cū nō auaricie: sed miscdie ieiunat. **H**oc
aut est. cum ea que detrahunt corporibus de-
alementis: in ch̄sti paup̄z alementiā / vel in
alios vsus pios erogant. **N**ec videt esse verū
noīs: quo nō et aīa et corpus affligit. **N**ec mo-
dica ē afflictio anīe humane / fames et sitis. qd
inde manifestū ē: qz cū vehementer inualue-
runt: cogūt hoīem comedere man⁹ suas / vel

alia de carnibus suis: que rape de ipso corpore suo poterint. **S**iliter et de vehementia sitis: bibere enim proprium sanguinem vel vinas compellit. Afflictiones vero corporis esse ipsum ieiunium: attenuatio eiusdem corporis: que per pauca et moderata ieiunia fit: euidenter ostendit. Hoc autem non propterea dico quia ita ieiunandum: ut in hominibus sitis esuriens inualecat. Sed potius ut manifestum tibi fiat: quia veri nominis et rationis: ieiunium et sacrificium est ut dixi: et iustificatio quodammodo anime quam corporis. Et propter hoc efficax non merito dicitur ad placandum iram iustissimam dei: et ad minuendum penas meritas seu debitas. **Q**uoties enim quis vehemens se affligit pro suis vitiis et peccatis: tanto minus in se ipso relinquit diuine iustitie puniendum. Quapropter cum semetipsum sufficienter iustificat: non eadeo ulterius iustificandus. Sicut docet apostolus. **I**. Corin. xj. dicens. quod si nosmetipsos diiudicemus: non utique diiudicemur. Jam igitur declaratum est tibi per hoc: quatenus et qualiter alia altera orationis est ieiunium: vicem ad impetrationem remissionis pene merite seu vindicte. **A**diuuat etiam orationem ad volandum in sublime: diuine miserationis quam miserabilem efficit ieiunantem. **Q**uod dicit apostolus. quod exercitatio corporis ad modicum valet. **I**ntelligendum est: ut exercitatio: et hoc est dicere per se: valet namque per se ad frangendum vires carnis: et ad reprimendos: et interdum extinguendos ardores concupiscentiarum carnalium. Et ad hoc efficax est valde ieiunium: quoadmodum subtractio lignorum ad extinguendum incendium. Sic dicitur: detrahe ligna foco si vis extinguere flamas. Et carnis mors omnia: vinum: dapes. **N**ec intelligas hic exercitationem corporis: nisi macerationem carnis: quam fit non solum ieiuniis: sed etiam laboribus: et omnibus sanctis occupationibus. per se igitur in quantum exercitatio corporis: et per hoc quod exercitatio: ad hoc valet quod predictum: quod reuera modicum est cooperatione utilitatum pietatis. **P**ietas enim: id est: misericordia et ad illud valet: et ad omnia alia que salutis sunt siue pertineant ad salutem. **N**ihil enim est: vel venie: vel gratie: vel glorie: quod pietas non impetret: sicut expressum legitur. **T**hobie. quoniam elemosina ab omni peccato et a morte liberat: et non patitur animam ire in tenebras. Et iterum. **N**on auertas faciem tuam a paupere: Ita enim fiet ut nec a te vertet facies domini. **E**lemosina namque non solum potest vel valet peccatum in quo est: vel facit illam: sed etiam pro eis quibus fit: valet etiam pro semetipsa. **E**lemosyna enim pro illo quod ele-

mosyna est: habet: fructus et utilitates mirabiles et mirificas: sicut est euidenter colligere ex testimoniis scripturarum. **Q**uid vero philosophicas calumnias: que in scholasticis disputationibus non tam fructuose quam tumultuose audiuntur: pietatem intellexerunt in sermone permissio. **A**pli illa que theosebia nominat: et hoc indubitanter cultus deo debetur et acceptus nominatur: quam rectissime veneratio sanctorum: id est: rex sanctorum: in quo premaximus principatum supereminetissimum obuiet creator benedictus: tanquam in primis et maxime venerandus. **D**einde beatissima et gloriosissima dei genitrix: post hoc unusquisque sanctorum ac sanctarum in ordine suo. **N**ec dement sacramenta sacramentalia sacramenta bona sua: et sacra vasa atque ornamenta. Et generaliter omnia quecumque benedictionibus pontificalibus sanctantur vel sanctificantur. **O**mnia namque hominum tantumque sacra veneranda sunt.

Assiduitas orationis adiuvat nobilitatem. **La. XXX.**

Et et aliud fortissimum orationis adiutorium: scilicet assiduitas: sicut testatur **J**acobus ultimus. c. epistolae sue dicens: quia multum valet deprecatio iusti assidua. Et apostolus. **I**. ad **T**hessal. **S**ine intermissione orate. Et ipsa veritas in euangelio luce: quoniam oportet semper orare: et non deficere. **Q**ualiter autem orabimus semper. **I**mpossibile enim manifestum est semper aliquem orare: qualiter possibile est dormientem orare cum dormit. **C**redo autem te hic audiuisset verba hominum: de quibus fuerunt qui dixerunt vitam omnium sanctorum: orationem esse: propter auctoritatem que dicit. **I**ustus non desinit orare: nisi cum desit iustus esse. **H**oc autem non est dictum nisi per tropum: quo due res que idem vel equalia efficiunt: solent dici unum esse: iuxta sermonem apostoli. **I**. ad **C**orin. ij. **Q**ui plantat et qui rigat unum sunt. Et intelligit unum in efficacia seu intellectu. Sic se habet de oratione iustorum: et de vita eorum. **I**n effectum namque impetrationis apud deum unum et idem sunt. **E**adem enim impetrant apud ipsum vitam sanctorum: et orationem eorum. **U**traque enim impetrat et veniam et gloriam et gratiam: et omne aliud bonum quod ipsis largitione diuina tribuit. **Q**uidam quod ex sanctis probatur: dixit se incessanter orare: pro eo quod vel ipse orabat in persona sua: vel pauperes quos labore manuum suarum sustentabat. **D**icit igitur se orare cum pro ipso orabat. **N**on est opus ut in explanationibus troporum et

Figurarum huiusmodi detineam te ulterius. Ad illud igitur veniendum est quod oportet semper orare: et qua de causa. Dico igitur quod quodiam ferrum ardet et incenditur: tam diu clamandum est contra ignem pro aqua. Et hoc evidenter vides in incendiis istis fratribus. Quodiam enim ardet ignis: quod domus aliqua comburitur: tam diu continuatur clamor eorum qui ad liberationem domus et extinctionem incendii laborant: vel alias satagunt. Vbi est ergo in tota ecclesia dei domus in qua ignis vel ire vel luxurie vel alterius pestium huiusmodi non incessanter grassatur. Non dubitas quoniam rarissime paucissimeque sint quibus deus peccat ab his doloribus: vel quas ab eis potius tuetur. Quia propter si vellevit vel ad modicum aperueris oculos: et inspexeris in civitatem dei: videbis fere eam ubique variis vastari incendiis huiusmodi iuxta comminationem domini per Esaiam dicentem: Relinquet filia syon sicut civitas que vastata est totis tantis incendiis. Denique tam diu pugna committitur: quodiam durat prelium: an non resonandum est tubis contra hostes? Quia greges autem turbati non sunt clamores orationum. **E**mplius temptatio est vita hominis super terram: et alia littera habet militia. Hoc autem non nisi bellum. Si igitur toto bello: i. toto tempore durationis belli: vociferandum est tubis resonandum: nulla parte vite huiusmodi vel grandis vel modica: cessare licet nobis ab oratione. **E**t si quis fortasse dixerit: quod clerici et sacerdotes: et inter hos potissimum claustrales: debitores sunt instantie istius: et continuationis orationum: cum eis ab aliis operationibus adeo parcat: ut nihil aliud eis impositum sit. Et ipse Hieronymus expresse dicit: quod monachi officium est sua et aliorum peccata deslere. Et generaliter ad hoc: et propter hoc totus clerus constituitur: ut mediator sit inter populum et deum: sicut et iuxta litteram: inter populum et altare loco medio stat in ecclesia. Ad hoc videlicet ut laudibus orationibus: et sacrificiis: non solum iram dei placare studeant erga populum: sed etiam gratiam et gloriam eidem impetrare. **R**ideo in hoc: quod revera instandum est orationi: et quantum permittit ipsa (qua omnes premimur et circumdamur) infirmitas similiter et quantum alia officia permittunt: que nec minoris glorie sunt creatori: nec populo minus necessaria sunt: sicut officium predicationis: sacramentationis. Officium interdicendum iudicationis et pacificationis inter discordes. Sunt et propter hec officium disputandi contra

errores/officium conquirendi et fabricandi arma spiritualia contra hostes ecclesie dei. Officium quoque texendi retia: hoc est componendi et scribendi sermones: ad piscandum in mari magno et spatiofo mundi huiusmodi: pro quibus vani homines et imperiti telas araneorum texunt pro eis: non solum inaniter sed etiam damnabiliter. **I**psiusque auditoribus perniciose seipsos euiscerant dum ea vel docent vel predicant: quibus non solum non capiunt: sed etiam inflamant: interdumque fatigant. Et quod est ad malorum omnium cumulum: ipsa aromata sacrorum eloquiorum fastidiunt et abominant: eorumque ut aures suas ab eis prorsus auertant. **E**rat enim sine intermissione qui alia sibi officia imposita: nec propter orationem intermittit aut negligit: nec propter alia ab oratione desistit. **E**rat igitur semper et non deficit: qui iuxta quod ei ab aliis officiis permittitur: orationi insistit. Propter quod et circumspice adiecit veritas: oportet orare semper et non deficere. Sic enim abundandum est nobis in oratione: ne aliis officiis deficiamus: nec cogimur per exempla illa que de pugna et incendiis habita ducta sunt: in omni momento temporis instare orationi cum alia non minus necessaria vel salutaria vel salubria cum vacare orationi pertinet: non sufficienter implere.

Generaliter enim constitutus est clerus: ut custodiat iustificationes dei et mandata eius exquirat: sicut legitur in psalmo. Et. **II.** Paralipomenon. **II.** precepit rex ezechias populo habitanti in hierusalem ut darent partes sacerdotibus et levitis: ut possent vacare legi domini: et subintelliges intelligende/meditando/implende: et docende: sicut et psalmus legitur: dedit regiones gentium: et labores populorum possiderunt: ut custodiant iustificationes: et legem eius exquirant. **D**e claustralibus vero siue regularibus: quos communiter religiosos dicimus: non est dubitandum quoniam summa cura debeat eis esse de dei laudibus/orationibus: et sacrificiis. **H**is enim tribus omnia officia religiosorum inserviunt principaliter. **D**isciplina namque claustralis: que in capitulo exercetur: custos quidem est trium istorum. **S**iliter et sobrietas ciborum et potuum: que religiosis vindicta est: et in refectoriis eorum regulariter servatur: non modicum nec leve adiumentum prestat tribus illis adiunctis. **U**lex lectione ab oratione distinguere: non multum curo: cum adeo sibi inuicem conne sunt: ut lectio orationem impugnet: et lectionem oratio illuminet. **Q**uia propter arida et modice vel nullius refectio:

nis est oratio: quam lectio nō impugnet. et pa-
rum luminosa lectio: quā oratio nō illustrat.
Ceterum lectio psalmorum: sacratissima atq;
pfundissima: pene tota orō est. Unde sic nec
veraciter psallit: qui psallendo nō orat: et intē-
do cui⁹ psallere nō est orare. sic nec veraciter
legit psalmos. cui⁹ legere orare nō est. Lon-
ge enī differūt ab inuicem psalmoz recitatio
et ipsorū vera lectio. Medullata nāq; debet
ēē psalmodia: nudat iānis a duotiōe psalmo-
rum recitatio: tumultus tñ ē strepitus la-
biorū. ppter quod dixit dñs Amos. v. Au-
fer a me tumultum carminū tuorum: et cātica
lire tue non exaudiam. Et putauerunt se ba-
bere vasa cantici. sicut Dauid. Et iā dixi quia
vox orationis desiderū. internū ē. Et ppter
hoc dicebat Dauid ad dñm. desiderū cordis
eorum audiuit auris tua. Ex omnibus istis q;
colligitur. q; officiū orandi non solū sed maxi-
me impositū ē clero: siue seculari siue reglari.
Et ppter hoc nec est necesse vt isti officio to-
taliter et singulariter se impendant. Assidui-
tas igitur orationis inculpabiliter seruatur:
cum tempe suo et loco. saluisq; alijs officijs ei-
dem put decet insitit. Et intendo prout de-
cet. vt pinguis sit et medullata. put doceberis
insequētibz. Semper igitur orat et non defi-
cit: qui sic orat. quē admodū quis semp dicit
ieiunare. qui omni die vnica refectione con-
tentus ē. **¶** Si quis arguere velit semper
ieiunat igitur etiam cū cōmedit. concedi po-
test cōclusio. q; indubitanter dum cōmedit.
contentus ē refectione vna in die: et abstinet
a pluribus refectionibus. Sic semp orat iste/
et nō deficit ab orōne: qui statutis horis: hoc ē
ad orandum deputatis: orōne facit. Non enī
deficit a quocūq; bono ope nec in defectum ē
opis illi⁹ qui eam suo tempe et loco exercet.

De importunitate orandi. Ca. XXXI

¶ **U**erum quoniā
laudauit veritas in euāgelio im-
probitatem in oratione et impor-
tunitatem tanq; fortissima oratio-
nis adiutoria. Sciendū est tibi q; improbitas
in rogando: nō est nisi instantia tediosa siue
molesta ei. qui rogat. et hoc ppter plicitatem
suā vel vehemētiā. Quidam enī sunt. qui
pces suas nō solū offerunt eis quos pccantur.

sed etiā illas ipsi ingerunt et impingunt: quā-
si pugnantes contra duriciē vel difficultatem
exauditionis: et tandē ipam impugnātes atq;
vincentes et grām seu bñficiū exauditionis
tedio interpellationis. tanq; ab inimicis ex-
torquētes. Sicut in exemplo de vidua. cuius
petitionē exaudiuit iudex nō quia deū time-
ret ipse. vel homines vereret ipse: sed quia mo-
lesta eidem erat vidua. sicut legi⁹ Luc. xxiij.
Importunitas vero simul molestia est siue te-
diositas in interpellando siue rogando. Vex
importunus dicitur quasi inopportunus qui ro-
gando nec loci nec tempis oportunitatē ser-
uat. et vbicūq; potest pces ingerit et impingit
ei quē rogat vbicūq; illū inueniat. vtz in me-
sa siue in cubili. siue in publico siue in secreto.
vel dicitur importunus quasi in portu. vel i por-
ta ita vt arceri inde nisi valde difficile potest.
Et a ianitoribus impulsiones multas et verbe-
ra sustinet: vt accedat vel appropinquet ei q;
rogare intendit. Tu autem scis. quia omnia
ista molesta sunt valde magnatibus. Longe
aut sūt he et omnes alie molestie a pacatissima
et tranquillissima gloria creatoris. sed nec est
ab eo aliqd. tanq; eo inuito extorqueri. **¶** Om-
nia quippe largi⁹ plarga bonitas eius: nō so-
lum liberaliter sed etiam libēter. Voluit igit
in exemplo illo de vidua. antedicta. et in exem-
plo de amico et tribus panib⁹ quod legi⁹ Lu-
ce. xj. nos animare ad orōnis instantiā. Nihil
enī ei gratius offerri pōt a nobis: q; pfecta ex
omnibus modis suis orō. Causa aut in hoc est
abundantissima largitas bonitatis ipsi⁹ p quā
querit in nobis occasiones miserēdi semper
nobis. ac bñficiendi. Adeo nāq; placet eidē
dare: vt ppter hoc omnia creauerit. volebat
enī habere. et quibus daret. Angelos autem
et hoies in hoc specialiter creauit: vt daret eis
semetipm. ppter quod et tales eos creauit. q;
ipsius capaces essent: nisi vitijs et peccatis eo-
usq; seipsos minoraissent et coangustiaissent.
vt diuine inenitatis omīno irreceptibiles et
icapibiles essent: sic et offensis cōtumeliarum
et iniuriarū innumerabiliū et inestimabiliū irā
eius iustissimam adeo cōtra seipsos puocau-
runt: vt iustissime sempq; ac p omīa laudādo
iudicio eius: reddenda sunt eis eterna suppli-
cia. Presertim atq; potissimū illis q; culpis su-
is originalibus et actualib⁹: cōtumaciā obsti-
nationis et incorrigibilitatis ptnaciā addide-

rūt. Apparet igit tibi si tñ videre vis / et vales
 q̄tus sit placor q̄taq̄ gr̄a piarū ac deuorariū
 orationū coram deo / vel apud eum. dum per
 eas eidem p̄stat occasio id faciendi. p̄pter q̄d
 ei placuit ei om̄ia facere. et hoc est largiri quo
 nihil eo gr̄atius esse potest. Et ob hanc cām
 gr̄atiosissima est in conspectu eius humilitas
 Ipa em̄ semp querelosa est. semper mendica
 semp egera. dum hic viuūt. semp saccum suū
 vacuum eidem ostendens / et porrigens. sem
 perq̄ indigentē ac pauperrimā se ac clamās
 miseriasq̄ suas imēsas et innumerabiles ocu
 lis pietatis ipsius ingerens. nō tam ostentās
 q̄ uehementi improbitatē et importunitati im
 pingens. iux̄ consuetudines trutanorū. q̄ sca
 bies suas et vlcera / mēbrozūq̄ suorū corrosio
 nes / nuditatē / ceterasq̄ miseras suas: tanta
 studiositate oculis spectantium ingerunt / et
 intueri illas eos cogunt. vt si nullo misratio
 nis affectu in eo moueant. necesse tñ habent
 aliquo bñficio oculos suos ab aspectu tā hor
 rificarum miseriariū redimere. Et habet ad
 huc aliud gr̄e singularis humilitas eius / vic
 q̄ saccus eius ne hic impleri pōt donis largi
 tatis: nec paup̄tas eiusdem ditari. Causa aut̄
 in hoc est qm̄ quāto maiora amplioraq̄ dona
 recipit: tanto amplius ip̄a crescit. Et p̄pter h̄
 tanto amplius vacuā et paup̄em se proclamat
 Ipsa igitur quasi contendit cum imensitate
 diuiciarū / et beneficentie creatoris / et dicit au
 denter. imple saccum paup̄tatis et vacuitatis
 mee: si potes dñe deus meus. Propter h̄ igit̄
 vt p̄dixi / gr̄atiosissima est humilitas in cōspe
 ctu creatoris: qm̄ occasiōes ei semp ministrat
 largiendi simul et ministrandi / donandi pari
 ter et p̄donandi. sicut em̄ gaudiū est iusto face
 re iudiciū. vt legi. Proverb. viij. Ita gau
 diū est largissimo ignoscere et largiri. qz igit̄
 sup̄ om̄em cogitatum est largitas creatoris.
 Ita sup̄ om̄em estimationem nostram est bo
 nitati eius placitum largiri. Propter hoc igit̄
 tur merito tam placite sunt ei occasiōes lar
 giendi: quas ei humilitas subministrat.

¶ Fides adiuvat orationem. Ca. XXXII

Quia vero fides
 q̄ fons est orationis. sicut dixit san
 ctus et sapientissimus Augustin⁹.

Manifestū tibi ēē facile potest: rememoratio
 nem fidei / nō solum adiumentum esse oratio
 ni. sed et oratiōis gratiam ex ea et per eam mi
 ra affluentia redundare. Rememorandi igit̄
 sunt orare intendentibus atq̄ volentibus il
 li articuli fidei: qui maxime gratiam gr̄atu
 dinis et deuotionis in nobis excitant et incen
 dunt. Hi autem sunt de mysterio incarnatio
 nis / passionis et mortis / necnon victoriosissi
 me resurrectionis eiusdem / atq̄ in celos glo
 riose ascensionis. Similiter et sacramenti al
 taris. in quo incogitabiliter larga atq̄ profu
 sa est in nos beneficentia ipsius. et inestimabi
 liter admiranda dignatio magnifice glorie ip
 sius. qui quotidie nō solum multotiens / sed
 vicibus innumerabilibus / descendit de sum
 mo celorum: de altissimo solio glorie sue: i ma
 nus sacerdotum / mysterium illud altaris ri
 te celebrantium / descendit inq̄ ad inuocatio
 nes ecclesie sue que per ora sacerdotum fiūt
 in sacramento illo. **¶** Rememoranda igitur
 sunt officia ineffabilis pietatis charissimi et
 benedicti vniuersi patris dei. propter illud
 venerandum sacramentum instituit / et que
 in eodem in omnibus missarum solennijs ad
 implet et perficit. **¶** Quorū primum est offi
 cium medicationis: quo medetur ecclesie san
 cte sue tyriacaviuifica sacratissime carnis sue
 et syrupo saluberrimo preciosissimi sangui
 nis. **¶** Secundum officium est sacramentati
 onis siue sanctificationis: q̄ officio nos emun
 dat ab omnibus inquinamentis carnis et spi
 ritus: et replet omni sanctitate et gratia.
¶ Tertium officium est recōciliationis quo
 per sacrificium corporis et sanguinis sui / pla
 cat nobis in mysterio illo patrem misericordi
 arum / et reconciliat nos eidem. **¶** Quartum
 officium est refectionis spiritualis: quo tam
 nobili / tanteq̄ suauitatis cibo et potu nos re
 ficat et satiat. extinguens in nobis famem et
 sitim mortiferas / carnalium et secularium de
 sideriorum.

¶ Cum quanta gratiarum actione est salutā
 dus dominus iesus in missa. Ca. XXXIII

Et ista quattu
 e or in omni missa ab ipso / tota de
 uotione. toto fletu cordis ab eo
 c 4

Capitulum

dem exposcēda sunt. ita vt in ip̄a hora eleuati
onis dñici corp̄is p̄cidat corā eo cū gr̄arū acti
one deuotissimāz laudib⁹. Et dicat bñuener⁹
tu bñdicte saluator. et bñdicat tibi q̄cquid tibi
bñdicē pōt: p̄ tot et tāt⁹ magnib⁹ pietat⁹ et dulce
dinis tue. p̄ tot et tāt⁹ dignitatib⁹ magnificē
tie gl̄ie tue: p̄ tot et tāt⁹ tāq⁹ magnifici donis/
icogitabil⁹ largitat⁹ tue et bñficētie. Ecce oculi
tui sac̄tissimi vidēt ariditatē/ frigiditatē/ tene
brositatē/ vacuitatē oīmodā/ et paup̄tatē cor
diū n̄rōz. Ecce nō sufficim⁹ ad gr̄az actiōes/
et bñdictiōes et collaudatiōes/ et gl̄ificationes
tuas. q̄n poti⁹ p̄ oīa deficim⁹ a debiti⁹ deuotiōe
et gratitudine etiam p̄ vnico aduentu tuo de
celis. pro vnica ascensione tua. sed ne totus
mundus regratiari tibi pro vna eius descen
sione et aduentu sufficeret/ q̄to minus igitur
p̄ quotidianis assiduissq⁹ et idubitatē in nu
merabilibus. Nemo tibi satis gratus. satisq⁹
deuotus esse potest. **T**u ergo ne attenderis
et ne respexeris ad tantos defectus nostros.
tātāq⁹ paup̄tatē. s̄ respice poti⁹ ad sup̄abun
dantissimas diuitias pietat⁹ et dulcedinis tue
que te huc adduxerunt et de sup̄eminētissi
mo gl̄orie tue solio huc descendere te fecerūt
in manibus hui⁹ p̄sentis sacerdotis: qui tam
venerandū tāq⁹ sac̄rū ministerium/ in nomi
ne tuo celebrat: posuerūt. tanq⁹ oblationem
patri miscōiarū gratissimā et acceptissimā: vbi
offeris p̄ manus illius p̄ tota tua ecclesia/ et
ex pre ipsius. **I**nde obsecro/ p̄age et admitte
officia ista imense miscōie tue. **I**nde op̄are in
nobis quattuor istas virtutes sac̄ratissimib⁹
mysterij. **I**nde medere aīarū nostrarū vulne
ribus atq⁹ languoribus. **I**nde fac nobis istaz
vitale viuificāq⁹ p̄ciosissimi corp̄is tyriacā vi
uificiq⁹ sanguinis tui/ in medicinā/ in vitā/ et
salutem mentis et corp̄is. **P**laca nobis patrē
miscōiarū hoc placabilissimo/ ei⁹ acceptissi
mo sacrificio: quo placasti eī nobis in ara cru
cis agnus imaculatus. **A**gnus dei qui tollis
peccata mūdi: offerens temetip̄m eidē hosti
am in odorē suauitatis pro nobis. **U**bi pacifi
casti p̄ sanguinem crucis tue: siue que in celis
siue que in trīs sūt. **D**ñe miscōie q̄ta deuoti
one/ quātis piarū lachrymarū p̄fluuijs/ reme
moranda ac iugiter recogitanda essent nob/
tam indebita nostris miserijs. tam stupenda
tāq⁹ excedentia oēm admirationē et oēm cogi
tatum bñficia. **T**u igit⁹ q̄ vides/ q̄ longe nos
fecimus nostris vitijs et peccatis: a tam neces

sarijs/ tam salutaribus/ tam desiderabilibus
nobis tanq⁹ bonitati tue gratis et accept⁹ do
nis. **A**diuuā insup̄ imp̄fectū nostrum. et sup̄le
tam miserabiles defectus nostros. tāq⁹ mor
tiferam paup̄ratem/ sup̄abundantissimis di
uitijs gratiositatis tue/ vic⁹ gr̄arū actionib⁹
tuis. **E**munda nos ab oīib⁹ inquinamen
tis carnis et spiritus: et reple nos oīū sanctita
te et gratia/ et omnibus donis et virtutibus: q̄
bus tibi placet. seruitur et viuatur: ad placen
dum/ seruendum/ totaliterq⁹ viuendum ma
iestati tue cum patre misericordiarum et spiri
tus sancto. **H**oc inq⁹ fac p̄ virtutē venerandi/
tāq⁹ ineffabilis sacramenti. quod et p̄pter hoc
tui p̄e instituiti: et celebrandū ecclesie tue san
cte tradidisti et precepisti. **I**n quo mirificen
tissima x̄tus tua semper operatur. quod nul
la virtus nature. nulla potentia/ preter sin
gularem illam et omnibus dominantissimam
ac supereminētissimam tuam operari pōt.
vt panis ille materialis et vinum visibile: in sa
cratissimum corpus tuum/ et viuificum san
guinem tuum conuertatur/ quātā mirificam
operationem tuam/ soliq⁹ omnipotentissime
virtuti tue possibilem: et te ductore et actore
te ispirāte magnifico munere gratie tue cre
dimus et tenemus: que fides inter mirabilia
siue miracula tua/ mire virtutis et gratie tue
donum ē. **R**efice nos. satia et firma hoc pa
ne vite. id est. viuo et vero. hoc pane vite. id ē.
de te ip̄o/ qui de celo descendisti: panis viuus
ac verus qui das vitam mundo. et extingue
nobis omnem famem carnalium ac seculari
um desideriorum. **P**ota nos et inebria hoc pa
ne viuifico ac saluberrimo teip̄so. et extingue
in nobis omnem ebrietatem vel potius insa
niam vitiōrum et peccatorum. **H**oc inq⁹ ope
rare in nobis de teip̄so. per ipsum viuificum
corpus tuum et sanguinem tuum p̄ciosissi
mum. **T**u es enim domine misericordie/ in
temetip̄so/ et per temetip̄sum. quod est dice
re. in quātū deus es/ in quātū verbum summi
et eterni patris. cibus et potus et refectio vita
lis saluberrima/ et super omnem cogitatum
suauissima animarum nostrarū. **P**lacet au
tem tibi vt in sacramento isto ineffabili sacra
tissimi corp̄is/ et viuifici sanguinis tui/ quos
pro nobis suscepisti. p̄stes nobis istam sacra
tissimam/ viuificamq⁹ refectionem quam su
auitate ineffabili/ absq⁹ signo et figura sacra
menti. **I**psa p̄ntia tue x̄tatis nuda et lucidif

fima angelis sanctis/ac beatis aīab² in celo/
 in templo. s. sublimissimo/habitaculo glorie tue
 largiris autē h² mirabiliter/et misericordissime
 consulis puerilitati et infantie aīarū nostrarū
 p² signa ista sacramentalia. **N**ō em̄ capaces sūt
 imensitatis vitæ tue/ut ipa est et se exhibet
 ad plenā fruītiōē/ciui² supne illius ac sup
 celestis hierusalē. **A**deo nāq² strictū est. adeo
 modicū et angustū/os anime humane: qd est
 intellectus ipius: in ista morte p² sentis miserie:
 ut in illud p² semetipm nuda ac lucidissima in
 trare nō possit. **E**t ppter hoc/non est aīchu
 mane in puulitate ut p² dixi/p² semetipm gu
 stabilis sic est de palato ipsius et ventre/ quia
 nō est in hac puulitate et angustia imensitatis
 suauitatis et refectionis/ quap² temetipm ciues
 supnos reficit. **E**t ppter hoc sub signis istis sa
 cramentalibus/et p ipa intrat quoquo modo
 veritas viua/et viuificans omnia. veritas inco
 gitabilis suauitatis. veritas abundantissime
 satietatis et plenitudinis/in aīas n²as. **D**ila
 tabis autē et ora animarū nostrarum. fauces et
 ventres. et pfundabis ad sanctissimorū equa
 litatem/et beatissimorū angelorū. **B**isiter et re
 fices et satiabis/ita ut non esuriam² nec sitia
 mus amplius. hoc autē erit cū nuda ablati oī
 bus signorū et figurarum velamenti. incogi
 tabili claritate manifestā se p²bebit omib² ele
 ctis et dilectis tuis gloria tua sicut intellexit p
 pheta tuus **D**avid cū dixit. **S**atiabor cū ap
 paruerit gloria tua. **T**ūc em̄ dilatato ore ple
 nis faucibus et ventre/comedem² te integrū
 et illesum p omnia: qd comestioni spūali totus sp
 et integer comederis. **H**ic igit² dñe miscōie.
 da nobis aliquatenus licet p speculū et in eni
 gmate puidere desiderabilissimā virtutē tuā.
 et utiq² p² gustare bonitatē tue viuificā ac refi
 cientissimā suauitatē: ut amore sanctissimo
 ac viuifico. cōcupiscentiaq² castissima exarde
 scamus in pulchritudine/et esurie et siti inex
 ringuibili. rotis faucibus cordis inhiemus in
 istam totius satietatis et plenitudinis dulcissi
 mam viuificāq² refectionē. **H**ec em̄ beati
 ma fames/et sitis desiderabilissima: que nō so
 lum nō minuit aut vllō modorū ledit animas
 sic esurientes. qn potius ipas hic sanat atq²
 viuificat vita grē tue. et ad vite eterne gloriā
 eas nō solū comparat: s² etiā a morib² vulnerib²
 peccatorū et vitiorū/eas liberans: ipas ad illā
 incogitabili velocitate facit et currere et vola
 re. **D**ñe miscōie mi iesu christe. **N**ōne tu vi
 ta es/et fons vite iudeficientissimus atq² re

dundantissimus. **N**ōne tu panis vite es/et pa
 nis viuus qui de celo descendisti et das vitam
 mundo: nō stes igit² aī te mors aīarū n²arum
 fugiat quicqd mortiferū in nobis est de sa
 cie tua: et a p²sentia glorie tue/p²xtutē tā vene
 randam mysterij tui. **I**ntra penetralia cordi
 um n²orū/et pfundissima aīarū nostrarum/
 ibi habitare nobiscū. et p²sta ut i te adheream²
 tibi totaliter singulariter ac inseparabiliter in p
 petuū. **I**bi sentiamus te vitam nostrā. te san
 ctificationē inq² eousq² ut omnia que displicēt
 bonitati tue nobis displiceant. ut ab omibus
 vitijs et peccatis nostris/totos nos abstrahas
 et abrumpas: totos nos trahas ad te/imo to
 tos rapias: in te pglutinesq² et vnias tibi vni
 one purissimi scīssimi tibiq² placitissimi amo
 ris. **D**ñe mie iesu christe/dñe miscōie. nōne
 tu panis es omne delectamentū et omnem sua
 uitatem saporum in te habens. sicut legi² in
 libro Sapientie tue. **Q**uāta igitur est corru
 ptio palati cordis mei: quātus error virtutis
 mee: appetituum interiorum: quāta pueri
 tas gustus mei: qui in te nihil suauitatis inue
 nio nihil huius saporositatis sentio ex te. **E**t
 magna est multitudo dulcedinis tue domine
 sicut clamat cum admiratione propheta tu²
David. **E**t addit sapientissimus **Aug²** qui ei
 soli sapit qd palatū cordis non perdidit/ de fe
 bre iniquitatis. **H**ec febris mi dñe iesu christe
 abstulit mihi palatum cordis/et sensum p²dul
 cis saporis tui. quo incogitabiliter bene sapis
 omibus illis/quos ab ista febre tam mortife
 ra tāq² piculosa liberas. **S**ana me dñe/qm in
 firm² sum. **E**t hoc est mihi indicū certissimū
 infirmitatis istius mee tam profunde: qd tu nō
 sapis mihi: qui non solū es in vltimate suauit
 atis sapidus et saporus: sed etiam fons aby
 salis omnium deliciarum seu delectamento
 rum spiritualium. **D**omine mi iesu christe/qd
 in extremis vestigiis tuorum vestigijs. id
 est. odoribus scz et saporibus/pulchritudini
 bus/ceterisq² rerum sensibilibus dispositioni
 bus/inueniat misera anima mea tātos sapo
 res tantasq² suauitates ut in vnaquaq² ea
 rum totaliter se immergat: et eousq²/ut inde
 euacuare nō valeat. **I**n te vero abyssali fon
 te suauitatis: nec stillam vnā suavis sapo
 ris inuenio. **A**ccidit ergo mihi infaustitatis
 infortunij ridiculum/valde et stupende per
 uersitatis malum: quod exprobratur inter
 dum aliquibus hominibus/et dicitur eis: eo
 rum scz vnicuiq² adeo infaust² et infortunat²

es vni toto mari stillam vnā aque inuenire
 si posset nec d' toto mari stillā modicā haurire
¶ *Quē mi iesu chris̄te q̄ p̄nitiosum/ q̄ stupen-*
dum/ q̄ q̄ pfunduz ē chaos illud atq̄ mortif-
ferū: qd̄ firmaui inter me et te. Hoc est chaos
vitiorū z p̄cōrū meorū: quod diuidit inter me
z te/ z odorem suauitatis tue venire non sint
ad nares spūales cordis mei. Hec est nubes
densissima atq̄ deterrima: quā opposuisti int̄
me z te. Ne transeat a fonte pietatis z dulce
ominis tue ofo ad me. Et bñ obsistit nubes ista
maledicta iustissimo iudicio tuo/ hoc patiēte
me/ nisi largiris gratiam ofonis p̄ quā impe-
trem a te/ qui es dulcissimus z plargus mise-
rator veniāt gratiā quā desidero. Dele igit̄
tuverus sol iusticie z intelligentie/ nubē istā/
tam tibi odibilem/ tam mihi noxiā. Dissipet
illam atq̄ diffugiat lux speciosissima/ atq̄ dul-
cissima miserationū tuarū: que lumen clari-
tis tue penetrare nō sinit intima cordis mei.
Aufer dñe miscōie mortiferam istā diuisionē
inter me z te: vt sentiā odorem suauitatis tue
q̄ p̄cupiscētiās in me generet eternas: sic fec̄
in Johe euāgelista dilecto tuo. vt curram in
odore yngentorū tuorū. Currā inq̄ ad te/ et
pcurrā viam mandatorū tuorū/ que ducit ad
te veritatē z viam veritatis: in qua nō est of-
fendiculū erroris aut fallacie: i qua nemo la-
bitur/ in qua sola tutissime z absq̄ om̄i piculo
ambulat. Hanc mēsam sacratissimā/ bene-
dictam/ venerabilissimā/ z om̄ibus sanctis
adorandā. Hāc mēsam/ opulentissimāq̄ refe-
ctionem/ ita vt in fortitudine illius ambulem
tora quadragena vite istius/ donec pueniāz
ad montem dei/ hoc est ad eminentissimā sub-
limitatem beatitudinis z glorie: quā prepara-
sti z promisti dilectis z electis tuis. Ihs et
h̄mōi verbis vteris de consilio meo quotiens
interes missarū solennijs. Solerter aut̄ attē-
de/ q̄ sub specie panis z vini tanq̄ sub signis
z p̄ designationē x̄itatis veri panis z veri po-
tus qui indubitanter ch̄istus est/ ab aīabus
nostris/ vt p̄dixi tibi pro modo puulitatis in-
fantie animarū nostrarū atq̄ tenebrositate
p̄sentis noctis/ vtcūq̄ capiēt z ad effectū spi-
ritualis refectionis p̄cipiēt: q̄ in nuditate sua/
tanq̄ īmensitate glorie sue atq̄ suauitat̄ ab
animabus nostris/ hic capi nō posset. Intro-
ducunt igit̄ eā signa illa z species ille visibiles
panis z vini/ cōuenientissima designatione:
cum p̄ se ip̄am z īuisibilis z īsensibilis sit ani-
mabus nostris. Babilonū? tñ p̄sentia sua at

q̄ x̄tute opat̄ refectionē spūalē animarū no-

strarū. z hoc p̄ ip̄am x̄itatem corpis z sangui-

nis dñi n̄ri iesu ch̄risti. q̄bus z esse voluit z de-

dit hanc x̄tutē: vicz vt ip̄a refectione ista spū-

tualis p̄ficeret. Et quia de isto sacramēto taz

venerādo tanq̄ ineffabili: ubi in libro de sa-

cramētis (put decuit z possibile fuit mibz) la-

te diffuseq̄ tibi satisfactum est: Cōsulo q̄tea

tractatū illū diligenter solerterq̄ inspicias:

vt plenaz fidē de illo habeas. nāq̄ illic ē fons

indubitanter deuotissimarum orationum et

obnixarum supplicationum.

Quedā p̄tinētia ad sup̄dicta. Ca. XXXIII

Tinam autem

z noscas z memoriter teneas mi-

rabilia: que placuit deo ac saluato-

ri nostro ostendere de isto sacramento. Qui-

dā nāq̄ cōuersus ordinis Cisterciē. in ab-

bacia Abiensī: eiusdē ordinis quotiens sacra-

tissimam eucharistiam accipiebat: tanto gau-

dio in eius acceptione pfundebat̄/ q̄ in aera

rapiebat̄ spatio duorū pedū a terra: ibiq̄ sta-

bat spatio circiter dimidie hore/ nō alio fulci-

mento sustentatus q̄ gaudio aīdicto. Quid

ergo mirū si rapiendi sumus obuiā iam ch̄is-

to dño in aera/ reuelata facie eius gloriāz in-

tendentes: qñ iste tam modico lumine p̄sen-

tie dei ac saluatoris n̄ri irradiatus: vtcūq̄ ra-

piebat̄ ab ipso in aera/ z tenebat̄ inibi ab eo-

dem. Fuit z alius tempore meo eiusdem or-

dinis monachus mihi notus/ z familiaris mi-

hi dilectus: qui tāte suauitatis odorē ex p̄xi-

de in qua venerabilissima ac sacratissima eu-

charistia reponebatur/ z seruabatur sentie-

bat: vt famen adeo vehementem de ip̄a p̄xi-

de cōmedendi in eo excitauerat ardor hui⁹:

q̄ ipsam p̄xidē eum comedere compulit.

¶ Operabatur z idem venerabilissimum sa-

cramentum in eodem monacho/ aliud me-

morā dignissimum miraculum. quātocūq̄

enim spatiosa esset ecclesia/ z quicūq̄ habe-

ret abdita receptacula: non poterat tamē ei

abscondi benedictus saluator in sacramento

isto. q̄ cito nāq̄ ītrabat ecclesiā sentiebat odo-

ris illius flagrantiam. quo odore perfusus z

attractus accurrebat illuc cum festinatione/

vbi illum esse tam stupendo odorū iudicio-

p̄sentiebat. **¶** Fiebat z aliud eidem: vt si

quis eum intellige dominum creatorem et

saluatorem transire vellet/ et ab ipso loco

Capitulū XXXV XXXVI

vbi odor suauitatis eius illū esse indicauerat ad locum alium. hoc prefatū monachū latere nō poterat statim eū dicebat. **H**inc recedebat dñs meus ac trāsīit: illuc iuit tanq̃ via ista trāsīit siue trāslatione ip̃i aromatisans effecta eēt. qđ r̃ reuera fiebat. hāc tñ suauitatem odorū illi soli monacho sentire datum erat.

Quare deus laudauit importunitatē orantis in euangelio luce **Ca.** XXXV

Morabitur autē

fortassis aliquis: quam ob causam ipsa veritas laudauit importunitatē r̃ improbitatē orantis in euangelio: cum in oratiōe locū habere nō possit. **E**st eū dei tranquillitas inultimate quietis pacacissima: r̃ inultimate inmutabilitatē ipturbatissimā: q̃ ppter ad ip̃m nullo modo attingere pōt molestia vlla vel tediositas. **H**ec min⁹ facile nec iucundū est ei orare hac nocte incessant. q̃ orare hora vna vel vicefissiter q̃ orari a multis q̃ ab vno. **N**ō eū laborabat vllō modo in tendens orōnibus nostris: vt fatiget eū. aut vllō tedio afficiat orōnis q̃stūcūq̃ instantia. **H**ec vna hora magis oportuna est ad orādūz ip̃i q̃ alia. sicut accidit in regibus r̃ alijs magnatibus: q̃ hoies tñ sunt. qui vel occupatiōibus vel tribulatiōib⁹ interdūz exorabiles interdū vero difficiles ad exaudiendū rogan tibus inueniunt. **P**ropter hoc r̃ quecūq̃ mulier sancta r̃ inclusa nō audebat se dare in orationem. donec videret ei q̃ ordo **L**istercieñ. exiisset. ad laborē. qualiter inquebat attendet vel intenderet orōni misere vni⁹ muliercule: tanta multitudine sanctorū magnorumq̃ viroꝝ ad ip̃m clamāte qualiter tot/et tantis ip̃i loquētib⁹/ intenderet voci mee. **C**redebat igit̃ mulier istū ordinē **L**istercieñ. vacare ab orōne dum essent in labore: q̃ diu aut in claustro vel monasterio essent: orōnibus r̃ colloctionibus occupari. **E**rrauit igitur indubitanter/ r̃ modicū valde apprehendit adhuc virtutē omnipotentissimam creatoris. **D**ico igit̃ q̃ illis exemplis duobus p̃nomina tis/ de vidua videlicet r̃ amico/ voluit nos in ducere misericordissimus saluator ad amoris studiū r̃ instantiā orōnis. **E**t p̃ hoc scz validissimum argumentū. **S**i eū instantia p̃cū vincit duriciā iudicis/ vt viduā exaudiret. **E**t si improbitas amici h̃ potuit/ vt media nocte dormientem vicinū excitaret r̃ surgere faceret: r̃

ab eo quotquot panes habebat necessarios obtineret: q̃to facilius a magnificentissimo et misericordissimo deo obtineri speranda sunt omnia bona data. omnia salutaria/ omnia necessaria/ pie obnixeq̃ petentibus. **J**udice nāq̃ illo obfistebat duricia cordis eius/ vidue p̃cibus. **I**n amico somnolentia p̃pria/ r̃ puerorū ipsius obfistere poterat: vt ip̃e sumpt⁹ siue expensas panum presertim si vel avarus erat/ vel nō eousq̃ abundans panibus. **A**pud pre largum aut r̃ p̃diuitē deū r̃ sup̃ omnē cogitatum nihil horum obfistit/ vel aduersat̃ petentibus. solū hoc ad exauditiōē eorum requiritur: vt qua possunt instantia atq̃ deuotiōe p̃cent. **H**ec p̃tereunda est hic astra onomorum confutatio atq̃ confusio: qui cū eligēdas horas/ adeundos p̃ncipes/ r̃ porrigendas eis p̃ces vel petitiones/ r̃ docuerint r̃ scripserint. **N**ō autē tñ fuerūt vt docere vel scribere q̃ ali qua hora infausta vel infortunata esset ad p̃candum deū/ vel ad quodcūq̃ seruitium impendendū eidem. **E**t cū de hoc cum q̃busdā modernis astronomis sermonē cōferrem: h̃ ipsum contexerunt/ vicz q̃ omnis hora infausta r̃ fortunata esset ad seruiendum deo altissimo/ r̃ ad exorandum r̃ ad deprecandum illū. **E**t quia nec celi nec luminaria nec stelle de talibus intromittunt se. quod si adiecisset p̃mo ni suo/ quia dei seruitium est sup̃ virtutem celorum lunarium r̃ stellarum/ r̃ verissime hoc dixissent: quod inde apparet euidenter q̃ dei seruitium/ ipsos dei seruitores/ adeo exaltat r̃ potentes efficit/ vt eis celestia illa subdita sint r̃ obediant. **Q**uod euidenter ostensuz ē **J**osue. x. c. vbi p̃cipiente **J**osue seru o dei r̃ dicente. **S**ol contra gabaon ne mouearis et luna contra vallem baylon. r̃ consequenter s̃ iungit. steteruntq̃ sol r̃ luna r̃. **H**oc aut̃ ignorare non poterunt astronomi cum duplicata sit dies sole stante super terram spatio duorū dierum.

Quod in deo delectari r̃ ei esse subditum adiuvat orationem. **Ca.** XXXVI

Nunc pref̃ hec **N**alia duo adiuvamenta fortissima orationis subiungam: que spiritus sanctus in p̃s docuit euidenter/ dicēs per os **D**avid. **D**electare in dño r̃ dabit tibi petitiones cordis tui. **A**lterū vero quod sequit̃ ē subditus esto dño/ r̃ ora eum. **U**bi sciendū ē

tibi/ q̄ nullo leuiori siue faciliiori p̄cio obtineri
p̄t exauditiō petitionum cordis nostri/ a mi
seratore deo/ q̄ p hoc quod dicit hic delectan
do scz in dño. delectari nāq̄ in dño iam nō fa
cilimum est: sed etiā iucundissimū z magis p̄
mum q̄ meritū. nec labor est vllō modo: imo
quies valde suauitatis/ z retributiō supabū
dantissima molestiarū quas hic dilecti z ele
cti dei ppter deum patiunt: vtinā autē z h̄ do
cuisset sp̄s sanctus vel hic vel alibi delectari i
dño. **H**oc autē nō est possibile cuiq̄/ nisi q̄ pala
tum cordis sanum z curatū habuerit a febre
iniquitatis/ que sanitas z puritas nō est xtu
tis z elaborationis humane opus: sed omni
potentis virtutis creatoris p̄ciosissimū donū
z merces sanctorū. **I**n patria em̄ sic dicit **Boe**
tius in libro de trinitate. delectatio erit cibus
compatio vero laus ppetua conditoris. **H**oc
quod dicit mihi p̄tereundū est/ quia grandis
sermo ad illud explicandum requirit. **N**ec ad
hoc mihi dicendū occurrit/ nisi q̄ egritudo ista
sp̄ialis interior/ qua eousq̄ palatum cordis
in nobis corruptum vel infectum est: vt ipsuz
fontem suauitatis/ deum in nobis sape probi
beat/ desipere vel potius amarū sape cōpel
lat. **C**ognoscenda z recognoscenda est etiā
am sanitas contraria: q̄tū dñs adiuuare di
gnabit obnoxius exposcenda. **S**entiebat em̄
dauid cū dicebat ad dñm/ miserere mei deus
qm̄ infirmus sum. ac si medico p̄ssimo satis
esset infirmitatē pandere: eamq̄ corā ipso al
legare. **I**dem dicendum ēet in alio adiuto
rio/ quo dicit subditus esto dño. **N**ec em̄ nre
virtutis aut possibilitatis est frangere supbiā
cordiū nostrorū. **N**ec abijcere iugum seruitu
tis vitiorum: quo q̄diu p̄mimur: quod est di
cere cui q̄diu subiecti sumus: deo subditi esse
nō possumus. **N**emo em̄ p̄t duobus domis
seruire. sicut dicit ipa veritas **Matth. vi.** **D**e
p̄candus igit̄ est/ modis quib⁹ possum⁹/ oīm
miserator deus largissimus: vt ip̄e a seruitute
vitiōrū turpissima/ vilissima/ nequissima/ nos
liberet: z seruituti nobilissime sue nos totali
ter subijciat/ totaliterq̄ possideat. sicut sui su
mus iure plenissimo z singularissimo. **H**ec au
tez duo adiutoria in potestate nostra sunt: vt
eavicz nobis p̄stent/ z illa habeamus/ licet ex
nobis illa elicere per nosip̄os nō possumus.
p̄sto nanq̄ est nobis gratia dei/ z nō solum of
fertur: imo nobis repugnātib⁹ pene ingerit̄/
peneq̄ violenter impingitur. z de hoc multa
audiuisti in precedentibus.

De alijs septē adiutorijs oīs **Ca. XXXVII**

Sunt et alia se
ptem adiutoria oīs/ q̄b⁹ vox
acuit z ipa quodāmodo conditur
Primū illorum est clamor. secundū eiulatus
qui est vox puulorū ad patres et matres. vt
possunt vociferantium/ vel pro absentia eoz
vel p defectu alementi. **I**ta z faciendum ē no
bis pro separatione dei a nobis/ vel potius no
stri ab ipso. **S**imiliter z pro defectu vitalis ac
sp̄ialis alementi seu cuiuscūq̄ alterius q̄ su
stentatio vite nostre spiritualis indigeat. a fa
cie interdum cuiuscūq̄ rei terribilis/ vel por
ci vel canis/ vel bestie alterius eiulare cōsue
uerunt puuli. **S**ic z nobis faciendū est a facie
peccati/ tanq̄ a facie colubri/ a facie leonis/ z
a facie rumpheebis acute. sicut legit̄ **Ecc̄i. xi.**
quasi bis acuta om̄is iniquitas. **E**t dētes ei⁹
dentes leonis interficiētes animas hominū.
Tertium est rugitus quasi a damno grauif
simo. sicut legitur de **Esau** q̄ supplantat⁹ a fra
tre hereditatē patris amisit q̄re irruguit cla
more magno. **E**t ipse **Dauid** rugiebat a ge
mitu cordis mei. **D**ebes autē scire q̄ rugit⁹ p
pria vox turturis est z columbe. **Q**ua ppter
quia nullum damnum compabile est amissio
ne vite/ gratie/ z hereditatis eterne. **N**ullus
rugitus compabilis est rugitui/ qui est vel eē
debet penitentium. **E**t hoc ostendit **Iob** i se
ipso dicens. quasi inundantis aque rugit⁹ me
us. **xxx. c.** **N**ō quia tempalem eousq̄ doleret
amisse substantiam: sed de amissione sp̄itu
aliū ita rugiebat. **Q**uartū vero istoz adiuto
riorum planctus est. hic p̄prie p morte vel p
mortuis fieri solet. **P**eccator igitur q̄ se mor
tuum in peccatis vider: habet mortuū quem
plangat. semetip̄m videlicet. **P**langat igitur
inq̄ planctu nulli compabili. **N**ihilomin⁹ em̄
z plangere debet christum dñm/ sibi mortuū.
Mortuū inq̄ a corde suo/ in quo habitare p
fidem z viuere debuit. **I**psaq̄ presentia sua/
vitam anime sue viuificare. **I**nstar igit̄ marie
magdalene stare debet penitēs p̄cōr ad mo
numentū plorans. **M**onumentum autem si
ue sepulchrum ipa fouea: siue profunditas vi
tiorum z peccatorum est. **A**d hanc debet sta
re/ eamq̄ attentissime oculis cordis intueri.
Ibiq̄ plangere semetip̄sum mortuum/ z chri
stum dñm vt p̄dixi tibi. **H**oc ē a corde suo mor
tuū. sicut legit̄ de maria magdalena **Iob. xx.**

Quintū est gemitus/hoc est resonantia ex
intimo dolore. ppter quod dixit Gregori⁹. qz
veraciter orare/est amarus in compunctiōe
gemit⁹/ nō verba cōposita resonare. **S**ex-
tum ē suspiriū. z ē quasi fatigati animi/ spira-
tio debilis ad formationem vocis non suffici-
ens. vnde suspiriū dictū est. quasi modica vel
diminuta spiratio. Et videt eē ex vehementi
desiderio aliqd obtinēdum: siue qd amissum
siue quid aliud. ppter quod vniuersaliter di-
cūt suspirare qd/ vltaspirare ad aliud. **S**ep-
timū dō est singultus qui inuehementē diuqz
dolentibus excitari solet. **C**oncutit vhe-
mentia dolor: quousqz viscera/ dolētū/ ac singul-
tus in eis ppter hoc generetur in ventre/ nā
inuenit plerūqz in eis qd cū dolore magno pe-
nitent: z est in ventre peccatorū vera designa-
tio quedā penitudinis. de hac etiā qd idem be-
ne dolet cogitauit. vel eo ipso tunctionib⁹ duro
rū suppliciorū dignū se confitetur. **F**uit autē iste
pcussiones pectorū. p eo qd cor humanū sede-
re habet in pectore. **P**ublican⁹ ille euangeli-
cus **L**uce. xviij. percutiebat pectus suū dicēs
Deus ppeti⁹ esto mihi peccatori. Et de iā di-
ctis septe manifestū ē vnicuiqz/ qd ad ofonē
adiuuant: z per ea deuotio ei⁹ occasionaliter
auget. **P**ercussiones vero pectorū: grām pe-
nititudinis prouocant/ similiter z augent. **I**m-
primū em vheementē qd cor talia cogitauit.
qd talibus consensit qd talia dignūz voluit sibi
esse duris ac diris pcussionibus. **I**nsinuāt eti-
am ipsum peccatorē iam rediisse ad cor suū
z ppter hoc in uenire se/ z videre in illo qd di-
gnū sit pcussionibus. **E**t hic quidē finē fa-
cio pris prime tractatus istius: in qua agitur
de ofone/ put ipsa est quodāmodo oratio re-
thorica: z partibus assimilantur eis.

Oratio sit quasi nuncius ad deum mis-
sus. Capitulum XXXVIII

Est hec igitur
Prosequamur alias similitudines/
z compationes ofonis. **D**ico igit⁹
in primis: quia ipsa ofo que est ad deum: ve-
lut quidā nuncius est/ qui ad deū mittit⁹: z ad
ipm intrat. sicut dicit brūs **A**ug⁹. super verbo
isto ps. **I**ntret ofo in conspectu tuo. **D**ñe. di-
cit inqz his verbis. **A**dira inqz virtus ofonis:
que illuc intrat ad deū. quo caro puenire ne-
quit. **E**ccl. xxxv. **S**aris ipam esse euident⁹ nū-
cium fidelem/ ac diligentem exprimit: vbi le-

gitur. **D**ñs humiliātis se/ nubes penetrabit:
z donec ppinquet nō consolabit⁹: z nō descen-
dit donec pspexerit altissimus: vel obnubilā-
tium cogitationū. vel nubes ipas sanctorum
penetrabit/ ad modū nunciū ingrentis ac i-
pingentis in mediū turbarum: z irrūpentis
eas vt appropinquet ei ad quē mittit⁹. **E**t hoc
sonant illa verba. donec appropinquet nō cō-
solabit⁹. **I**nstar fidelis z strenui nunciū qd nec
requiē nec consolationē habet: donec puenit
ad illū ad quē mittit⁹. **Q**uēadmodū ille **E**lia-
zar dispensator domus **A**brae: qui comedere
noluit donec locutus eēt sermōes suos. sicut
legit⁹ **Gen.** xxxiij. **E**t hoc est qd sequit⁹ in ser-
mone pdicto. **N**ō descendet donec aspexerit
altissimus. **H**ic igit⁹ cōsideranda sunt nunciū
qui sint boni. omnia em hmoi requirunt in ofo-
ne. **E**t primū illorū ponam/ agilitatem ipsi
us nunciū. **N**emo em sapiens in longinquam
regionē mittit nunciū: qui nō valeat ambula-
re. **H**ic autē est vel qui iam infirmitate pmitur
vel facile lassatus deficit in via. quod euiden-
ter apparet in illo qui difficultate magna/ z co-
natu magno z multo: vix tota vna septimana
ofonē dñicam dicere poterit. ita vt in vnaqz
die septimā ptem ipsius. **H**oc est vna de petiti-
onibus septem/ que in ea cōtinent⁹ cum ma-
gna difficultate etiam diceret. **E**t hoc narra-
uit mihi sacerdos cui⁹ prochianus erat z qui
ab eo vix istud potuit extorquere vix qd saltē
septimā ptem ofonis dñice vna quaqz die
diceret z sic totā ofonē dñicam in septimana
vna compleret: **C**ui similes multi sunt qui vix
incepta ofone statim ab ipa desistunt z defici-
unt: ipm ofonis laborē importabilem reputā-
tes. z velut onus grauissimū/ illud statim proij-
cientes. **Q**uibus quo ad ipsos pñet z qñtū
in eis est. hoc est dicere ex pte iporū. hoc solū
video remediū vt paulatim assuescāt/ ad ora-
tiones breuissimas: z deinde ad largiores. co-
nantibus em ad se/ put pmittit eorū infirmi-
tas/ nunqz deerit auxiliator deus. **Q**uemad-
modum z in illo de quo primo feci mentionē
factū est: qui paulatim intrū robur ad penitē-
tiam agendā conualuit: vt ab ipso suo sacerdo-
te peteret: qd ei penitentiā qñtūcūqz grauē
z durā veller iniungeret. **N**on em solūmodo
leuis ad portandū facta erat ei pñia ois: sed
etiā desiderabilis z iucunda. **Q**uod siqz qñtū
vñ nobis ista infirmitas orandi. qui bñ pñiez
integrā fabulantes nō fatigamur/ in fñmonib⁹
bus ociosis vel etiā noxijs/ z etiā in fñmonib⁹

Capitulum

orōnū qui vtiq; salutare et iucundissimi sunt tanto labore affligimur: tamq; facile fatigamur. **R**ideo in hoc q; sicut ascēsus corporalis admodū laboriosus ē nobis: et tam facile nos fatigat: ppter grauitatem corporū nostrorū sic etiā orō que ascēsus spūalis est in deum ppter originalis corruptiōis grauitatē: nos tñ fatigat / et deicit in defectum. **A**ssuetudie tñ leuiter leuigat: hmoi grauitas presertim cum adiutorium gratie dei semp assit orantibus: et orare conatibus. **E**t est nunci⁹ hmoi qui in via spoliat a latronibus: interdū autē occidit. **L**atrones intelligo / improbas cogitationes / que se orōni ingerūt: et eam lachrymis pijs et sanctis desiderijs / etiā ipis cogitationibus et attentione spoliāt. **I**psamq; suauitatem yngenti: de qua in pcedentibus audiuit / subripiunt vel etiam rapiunt violēter. **E**t hec sunt bona ipsius orōnis / quibus in celesti consistorio pcurare debet / et expedire ne gocium orantis. **H**eu quot nuncijs sic spoliati intrant / celeste illud consistoriū: ppter qd et minus bene ibi recipiunt: et difficilius expediunt negocia ipsoz: a quib⁹ mittunt. **D**e pauperatus em nuncijs: a paupē missus videtur. **N**ec apparet etiā missus pro magnis velarduis negocijs: negligit etiā negocium vel negocia sua: qui talem et taliter mittit. **Q**ui em sunt cordi negocia: que deferre debet iste nunci⁹ ad celestem curiam: solennē mittit nuncium ad illam: nō paupem / vel pannosum: et q; nulli honori vel grē ibi habēdus videat. **H**ec autē est solennitas nuncijs istius: apparatus scz / et ornatus: quem tibi pdixi vicz intentiōis et attentionis desiderioz et alioz / p que in pcedentibus audiuit orōnem adiuuari. **A**n vero negocia ista p orationem gerenda et expedienda sunt: tam ardua tanq; magna sunt: vt solennitatē nuncijs merito requirant. **A**banifestum est ex his que petunt p cam / et ex ipso a quo petunt. **N**ulla nāq; negocia compabilia sunt negocijs veniarū / gratiarū / et gloriarum: et hec p orōnem pncipaliter intendunt. **N**egociū vero pacis reformande inter deum altissimū / et eos p quibus orat: qstuz sit quis ignorat. **Q**uid dicam de negocio salutis: de negocio in quo tantis accusatiōibus ad mortem orātis agit: qualem aut qsta oporteat eē nunciū / vel pcuratorē: p quem tantis accusationibus / et sup tantis accusationibus: responderi oportet quis ignorat. **E**st em accusator in negocio isto ipē diabol⁹ et omnes angeli eius

qui non cessant nos accusare die ac nocte: sic legit Apocal⁹ xij. **L**ui⁹ astucia nulla iuris peritorum prudentia compari potest. **E**t si q; dixerit: quia postq; causa orantis criminalis ē qm in ea in multis criminibus agit: cōtra ipsum: nō potest agi seu expediri p nunciū seu pcuratorē. **D**ico quia fm illam cōmunē ac regularē intelligentiā: verū est quod dixit: q; niam fm hoc pcurator / nec vox / nec verbus / nec responsio eius est contra quē agit criminaliter. **O**ratio autē et vox / et verbū / et responsio est orantis: qua ppter psonaliter comperet celesti ac diuinali consistorio: cui⁹ orō ibi ē / ac psonaliter / ac p semetipm se defendit: qui per orōnē in illo consistorio accusationib⁹ resistit. **V**oce nāq; ppria verbo et responsione sua p priam causam suā ibi defendit: et ibi est psonali pſentia: vicz in cōspectu dei altissimi: vbi et ipsi et coram ipso loquit. **S**i vero quererēs a me: vñ et vbi accipiet ista solennitas nuncijs: vnde habebit nuncijs iste solennis. **R**ideo tibi / quia pater ipse miscdiarū: qui toti generi humano tam misericorditer / tāq; mirabiliter prouidit de aduocato et ppugnatore / atq; interpellatore sempiterno: vicz de charissimo et bñdicto vnigenito suo deo: vicz ac dñō nro iesu christo: prouidebit et tibi de nuncio isto: et nuncijs solennitate: nisi ignauia et negligentia tua hoc impediuerit. **D**e ignorantia quippe vt impericia circa ea que orōnis sunt nō erit excusatio: postq; que pcellerunt in hoc tractatu vel audiueris vel inspexeris. **A**diuuaberis q; nō parum ad impetrandū a patre misericordiarū / nunciū istum solennē: si verbis potestibus et ad deſcandū compositis quozū multa supra tibi in pcedentibus aggregata et congesta sunt: vsus in conspectu eius fuerit: ad petendū ab eo mun⁹ et grām orōnis hui⁹ / qm in eo et per ipm omnia salutaria tribuuntur: qua ppter toto studio inuigilandū est: totisq; cordis conatibus exposcendū est: mun⁹ grāte deo orōnis. **I**pse em est qui et sol⁹ docet orare quos vult: et dat tam pciosum munus orōnis. **Q**ua ppter in ipso principio orōnis: qstū ipse pater miscdiarū adiuuare dignabit: dicendum est ei. **D**ñe deus pater miscdiarū q; scis: et mihi magno munere gratie tue scire dedisti nō esse auctore: nō esse effectore: nō esse largitorem alicui⁹ boni: nisi te. **D**edisti etiam mihi scire donū orōnis tante xtunis / tāteq; gratiositatis esse apud te: vt in eo et cum eo omnia salutaria dona largiaris: omnibus illis quibus

donū illud prestare: fuerit pietatis et dulcedi-
nis tue dignatio. **L**argire mihi donū istud in
eo placere in ea pfectione quibus tibi illud et
suscipere placeat: et omnia alia salutaria quae per
ipsum petere mihi donaueris: concedas. sic mihi
tribue orare misericordiam tuam: ut audire me ti-
bi placeat: et in omnibus quae a misericordia tua peti-
ero exaudire. **S**cio enim te docente: quod nec alio
nec alio de potest mihi: vel esse vel venire tam
placitū tibi: tanquam efficaciter apud misericordiam tuam
donū. **D**ebes etiam scire: quia fidelis ac per-
omnia laudabilis nunciū esse non solum instare apud
iudicē: vel curiē dñm: sed etiam sollicitare acces-
sores eiusdem: et assistentes omnes eidem dño
per negotio seu negotijs: pro quibus ad curiam
illam missus ē: maxime autē illos qui maioris
gracie/ maiorisq; potestatis in curia illa esse co-
gnoueris. **S**uper autē omnem admirationē et
mittentib; et nuncijs de quibus agit: et salubrit-
atē vt iliter psum est in curia illa celesti: vbi
quod maxime possunt necessitatib; miserorū sub-
uenire et omnē negotia ibi habentium: maxime
prompti atq; parati sunt et nuncios istos intro-
ducere ad reges: et dñm curie illius: eosq; poia-
et in omnibus adiuuare. **T**ales habet omnis
orans aduocatos et mediatores: quos non ve-
nalitas/ sed mera liberalitas/ ad interceden-
dum inclinet: utpote quos taliter charitas et
pietas possidet et qui orantib; occasiones in-
uenire desiderēt adiuuadi. **A**ccedit ad hec
et aliud dei collaudatiōe et admiratiōe dignis-
simū: quia nullus ē qui contradicat vel aduer-
setur negotiū. propriū/ vel aliene salutis agen-
tibus vel agere volentib;. **O**mnes enim idipsum et
solum volunt: quod sciūt velle regē ac dñm om-
niū seculorū: qui vult omnes homines saluos fieri
et ad cognitionē vitatis venire. **H**anc enim con-
cordiā facit sublimib; suis omnipotentissimus
ille dñs seculorū sicut legi Job. xxv. **A**ccedit
etiam et illud bonū: ad obtinēdū fiduciā secu-
rissimā impetrandi: quod nullus ē ibi qui non totus
ardeat charitate: totus non disuatur pietate. **A**-
ccedit et aliud quod nullus est ibi cuius intercessi-
onē vel deprecationē possibile sit ab altissimo re-
pelli. **E**t propter hoc in eadem mensura: neces-
se habent/ precibus et supplicationibus nrīs
semp̄ anuere. **I**llud quoq; non est hic ptereū-
dum: quia maiori cōfidentia: qui maiores ibi
sunt exorari possunt/ et debent: non solum quia
humiliores/ sed etiam quia charitate et pietate
semp̄ in omnes propensiores atq; profusiores.

Quāmodū igitur i curijs magnatū: qui non
omnes sollicitant qui promoueri negotiū pos-
sunt et volunt: ac parati sunt/ pro quo nunci-
us est ibi: merito ignarus et negligens aut infide-
lis reputandus est. **S**ic nunciū est de quo agi-
tur: si vel vnum ex totis tantis adiutoribus in
curia illa dei altissimi sollicitare pro negocijs
orantis obmiserit: de negligentia aut infideli-
tate merito arguendus erit. **D**ocet nos et
ipsa ecclesia celesti imo diuino magisterio eru-
dita et edocta sic orare: quod est dicere/ talem
homini nunciū ad celestem curiam mittere:
qui omnes deo altissimo astantes/ et singulos
pro nobis sollicitet. **I**psa namq; orationib; su-
is plerūq; letanias adiungit: quae sunt singu-
lorum sanctorum inuocationes. similiter et
omniū. propter quod et multi ex eis sigillatim
inuocantur. multo vero in generali. quoniam
non ē possibile ecclesie dei: nominare tot san-
ctorū milia sigillatim. **S**ollicitudo quoq; et
diligentia gerendi negotij in nuncio hoc po-
tissimū requiritur: quod ipsa arduositas/ pe-
riculositasq; negotij euidenter ostendit. **Q**uid
ergo dici potest de nuncio: qui circūquaq; va-
gat atq; discurrit varietate cogitationū huc
illucq; distractus/ ac ventilatus/ ac de ipso ne-
gocio pro quo mittitur: nec curat nec etiā co-
gitat: sed nūc in hispania castra edificat. nūc
in britaniā rapitur: nunc in almaniā diffilit
et velut palea: variarum cogitationum flati-
bus dispergit. **H**eu quot et quanti sunt sic orā-
tes. **N**am igitur tibi omnis qui orare intēdis
a nuncio homini cuius negligentie similis aut
compabilis vix aut nunq; in vitijs litteralib;
inuenitur. **E**st et nunciū homini qui et anteq;
ad celeste consistoriū proueniat: imo statim
cepto itinere/ vel ad modicum progressus: in
via moritur. **H**ic est/ oratio cuius intentio in
ipso orandi tempore vel momento extingui-
tur: et irruens alia intentio vel affectio: ad ali-
ud agendum et intendendum cor rapit. **E**x-
empli gratia: accidit interdum. ut cum orare
quis ceperit: incidat cordi eius cogitatio de
pulchritudine mulieris: profundeturq; in eo
quousq; ipsum in consensum turpitudinis in-
clinet. **E**t eodem modo se habet de alijs con-
cupiscentijs. **N**ullum enim genus concupiscentie
quod per cogitationes eousq; in cordib;
orantium profundari non possit. **O**bscra-
ndus igitur est omnipotens et misericors deus
ut dirigat nunciū istum ante conspectū suū

Capitulum

custodiat sanum et incolumem in ipso itinere: et etiam coram se. **N**unciū istum totis astutie sue conatibus interficere intēdit diabolus. vtpote q̄ negociū nostre salutis implacabiliter sp̄ odit atq̄ persequit̄. **N**ec solum in via vt p̄dixi tibi: sed etiam in ipso dei aspectu. **P**lerūq̄ em̄ ipsa oratio que ante dei conspectum iam intrauit: modo quo predictū est ibi extinguitur: de quo memini meipsum exclamasse multotiens ad dominum: vt saltem in cōspectu ei⁹ atq̄ presentia esset ofoni mee pax atq̄ securitas: et ne pmitteret vllō modorum coram se illam occidi: p̄sertim cum nunciū qui ad illū destinantur: protectiōe eius atq̄ custodia gaudere debeant: non solum ante illum: sed etiam in itinere siue in via. **P**etebat hoc satis euidenter propheta cum diceret. **D**irigat oīo mea sicut incensum in conspectu tuo. **C**um em̄ petebat eam dirigi ante conspectum dei: petebat etiam eam et in via custodiri. **S**imiliter cū ipsi dei conspectui eam oraret dirigi. **O**rabat etiam et cum hoc: eam ibi custodiri: ne intorqueretur vel distorqueret a rectitudine intētionis. **D**ebes etiam scire cum his omnib⁹ quia inuenit nunciū hui⁹ excommunicatus interdum: et propter hoc in celeste consistorium nullatenus admittetur: sicut legit̄. **P**rouerb. xxviii. **Q**ui declinat aures suas ne audiant legem: oratio ei⁹ erit execrabilis. **Q**uia p̄pter nec in celum sacratissimum admittet̄: nec a sacratissimis ciuib⁹ celestibus recipietur. q̄n potius vt execrabilis excludetur et repellatur cum indignatione et execratione. p̄pter hoc aut̄ nō īmerito a verbis eius aures dei auertunt̄. **A**libi etiam scriptum est. **M**aledicti qui declinant a mandatis tuis: quā p̄pter maxime maledicti qui maxime declināt ab illis. **I**pi aut̄ sunt: qui nec etiam p̄pinquare volunt vt illa audiant. **M**axime em̄ se longe faciunt a mādatis dei: qui nec illa audiūt nec faciunt. **Q**ui vero illa saltem audiūt: nec faciunt: non tam longe a mandatis dei sunt. **C**um ergo manifestum sit tibi: quia nunci⁹ excommunicatus non impetret nisi sup̄ excommunicatione manifestū est et tibi: quoniam cum celeste illud consistorium: latere non possit talis excommunicatio talis nunci⁹: quia omnino iste nūci⁹ ibi nec aliquid impetrabit nec audiet̄. **C**ave ergo tibi: ne deus eum pro excommunicato habens: verbis eius auditum communicare recuset: tunc em̄ est necesse: vt ipse

te excommunicatum habeat. et p̄pter hoc auditus sui vel audientie sue cōmunionem nō īmerito tibi denegat. vtinā aut̄ auertat q̄ formidāda sit / q̄q̄ horrida excommunicatio ista: per quam nec verbum suum quib⁹dam cōmunicat misericors de⁹: cum oīi generi peccatorum verbum dei cōmunicandum sit. **E**xceptis illis dūtaxat quos canes / et porcos vocat veritas. **M**att. vii. vtinā attendant et illi quibus tam studiose tanq̄ abundanter cōmunicatur verbum dei: q̄ta largitate gr̄e dei hoc ipsis fiat. **N**on em̄ facit taliter oīi natio: p̄sertim cum expresse legatur **Act. xvi.** **Q**uia prohibiti fuerunt apostoli a spiritulanc̄to: verbum dei predicare in asia. **L**audendū est a fatuitate et stulticia nunci⁹ istius. **F**atu⁹ em̄ est atq̄ stultus nunci⁹: qui petit qd̄ non est petendum: sicut dicit beatus **Augustinus** de illo qui petit a deo: vt occidat inimicū suū. **S**tultissime enim petit cum velit se esse iudicem inimici sui. **D**eum autem suum tortorem. **I**udicem em̄ se gerit inimici sui: dum ipm̄ reū mortis diiudicat: proculdubio deum vult habere tortorem illius. **H**oc autem q̄ inconueniens sit / quis non videat: dum in tam vili officio deum sibi seruire vult: officio vicz carnificis seu tortoris: semetipm̄ autem in tam sublimi: tantq̄ honoris officio: facto ipso collocat vicz iudicis presidentis. **E**st ibi et alia stulticia sicut ibidem dicit idem **Augustinus**: quia vult homo huiusmodi: frangi pontem misericordie diuine: ne habeat inimicus eius: p̄ qd̄ reuertī possit ad deum. **H**oc enim per mortē agit impatis et improuisis peccatoribus: vt redire nō possint ad dei misericordiam et gratiam: quam cum possint inuenire: querere cōtempserunt. **C**onsidera ergo arduitatē multitudinem / et magnitudinem negotiorū: que agenda habes in illa sublimi curia: et ne mittas verba tua per nunciū stultum. **E**xpresse namq̄ legitur **Prouerb. xvi.** **C**laudus pedibus / et iniquitatem bibens: qui mittit verba per nunciū stultum. **M**anifestus est tibi: quia claudus pedib⁹ nec ad bona currere / nec ambulare: nec a malis fugere / nec declinare potest. **E**t propter hoc necesse habet bibere iniquitatem: hoc est penam iniquitatis sue. **H**ui⁹ autem nunci⁹ cum sapiens fuerit / et bona / procurat atq̄ impetret mittēti se: et auertit mala ab eodem. **I**ndulgentia quoq̄ et culparum et penarum / nihilominus

obtinere. Inuenitur et alia stulticia in nuncijs
hominum: qui cum ire debeant ad illam rem
veram. s. nominis sublimem atque dominantem: ce-
lestem scilicet curiam: vadunt alias. et ad ali-
os quam ad ipsum regem et dominum seculorum. et pe-
tunt ab eis que ab illo solo obtineri possunt.
Propter quod dicitur **Eccli. vii.** Noli quere-
re ab homine ducatum: nec a principe cathe-
dram honoris: a deo enim ista solo obtinenda sunt.
Nemo namque assumit sibi honorem: sed qui vo-
catur a deo tanquam aaron: sicut dicit **Apostolus.**
Nec dico ista propter hoc quod a deo petenda sint
alicui talia: viris enim bonis: et petenda et pecu-
randa sunt honorum et potestatum sublimia.
Clamant non ab ipsis sed ab alijs. Impuden-
tissima namque presumptio esset unicuique: quod
cuius excellentie viro atque presumptuosa tur-
pitudine et intolerabilis dicere deo et petere: fac
me regem. fac me episcopum. Cum officiorum
hominum tanta sint: tanquam periculosa onera: ut ne-
mo sapiens sit qui non ea potius reformidet quam de-
sideret. viri namque sanctissimi: non nisi tracti
sive coacti illa susceperunt. unicuique ergo ec-
clesiarum est desiderandus actor et deuotione
et instantia appetendus: et a deo petendus pa-
stor bonus. Et quoniam ab hominibus plerumque pe-
tunt: et a solis hominibus: atque per eos solos
obtinere sperantur. fit per iram dei maximam
atque semper iustissimam: ut deo permittente
et approbante: mali et apostoli ipsi reprobil loca subli-
mitati obtineant: propter quod ipse dicit **Psalm.**
Ultimo. Dabo eis regem in ira mea: et auferam
in indignatione mea. In pena igitur grauissi-
mam et in vindictam iustissimam: preesse per-
mittuntur: qui prodesse nullo modo curant.
Et propter hoc per eundem prophetam dictum
est. Regnauerunt et non ex me. Principes ex-
titerunt: et non cognoui. hominum ergo opera
ra manuum sunt: et idola surda et muta atque va-
nissima: et reputantur et vocantur. sicut expre-
sse legitur **Zach. ii.** Reperitur et nuncius hominum
qui cum debeat volare in celum: currit ad ter-
ram. Et hec est oratio: que cum debeat petere
celestia: hoc est spiritualia bona et eterna. ter-
rena solummodo petit. Illuc enim tendit omnis
oratio: ubi est quod per eam petitur: et obti-
neri per eam intenditur. propter quod dixi
nuncium hominum ad terram pergere: qui pro-
fiscisci debebat imo volare ad celum. Inuenitur
et alia stulticia in nuncio hominum: quia a deo igna-
rus est in scius ut celestis curie vires profusus
ignorer: et an habeat ibi contradictores et ad-

uersarios nec videat nec attendat. sed et ipsas
voces aduersantium et contradicentium sibi
nec audiat nec intelligat. Heu quot et quanti sunt
qui nobis orantibus: et veniam atque gloriam peten-
tibus aduersantur quorum unusquisque clamat in
aures dei omnipotentis. **Contradico.** In his
primi atque fortissimi contradictores atque ad-
uersarii nostri: sunt ipsa nostra vitia et peccata
quorum clamor usque in sublime celorum extollit-
ur. sicut **Gen. xvi.** legitur. ubi ex persona dei
omnipotentis dicitur. Clamor sodomorum ascen-
dit ad me. Fortissimi isti contradictores. qui
primi et radicales sunt in aduersationibus et
contradictionibus istis. et eis cessantibus atque
tacentibus: omnes alij tacerent siue cessarent
penitus ab aduersationibus contra nos.

Secundi contradictores et aduersarii sunt
omnes exercitus pulcherrimarum sublimiumque
militiarum celestium. Similiter et omnium san-
ctorum: necnon et animarum: que occasione vi-
tiorum nostrorum et peccatorum in igne pur-
gatorij vel in inferno etiam detinentur: toti
que curie celesti inimici sumus: quod vitij et
peccatis vel etiam mundo amici sumus. sicut
legitur **Jacobi. iij.** Quicumque voluerit esse ami-
cus seculi huius: inimicus constituitur dei.
Herito igitur tanti amici dei / inimici nostri
sunt: quod diu inimici dei sumus. Amicus enim ini-
mici dei: inimicus est dei: quibus vero occasi-
onem / vel peccandi vel perditionis dedimus:
et propter hoc in purgatorij igne vel flammis ge-
hennalibus detinentur. Quis dubitat quin
die ac nocte clamant contra nos et dicant. Vin-
dica domine sanguinem nostrum. sicut legit **Apo-
cal. viij.** Que etiam si voce tam naturali quam spi-
rituali tacerent: ibi tamen cruciatus eorum acerbis-
simi ipsa veritate clamant ut predixi. **Luz** enim
redemptio anime vnus proprie diuicie sunt.
sicut legitur **Proverb. xij.** Qualiter putas
vel putare potes non clamare animas contra
clericos et sacerdotes qui redemptionem eo-
rum comedunt et in luxurijs suis infigunt nec
pro liberatione earum a tormentis et cruciati-
bus in quibus sunt satagunt. **Tertij** aduer-
sarii nostri atque contradictores contra nos in
curia illa sunt ipsi sancti / quibus iniuriamur
vel iniuriati sumus. et hoc vel in personis eo-
rum / blasphemantes contra eos nepharijs
iuramentis: quibus nec ipsi gloriose dei geni-
trici a multis nec patet in aliquo / nec defertur
vel in ecclesijs ipsorum. Et hoc duobus mo-
dis: siue cum ipsi ministri dei qui in illis deser-

Capitulum

五

४

uersarij ⁊ contradictores contra nos non so-
lum audiant/ vel admittant in isto spūali iu-
dicio: sed etiam vt inibi moriant. **I**psa em̃ pia
oratio: cum pfecta fuerit: mortificatrix ē om-
nium vitiōrū ⁊ peccatorū. sic orantis. mortifi-
catio aut̃ eorū est p̃ modos ⁊ vias quas tor-
ens audiuiſti. **I**psa nāq; discretio ipsoꝝ mors
est eorundem. cum recedit ab eis anima hu-
mana/ seqs eisdem subtrahit/ necesse habent
ruere vel cadere. cū sustentamentū aliud nō
habeant/ q̃ miseram animā ip̃am: que illa in
semetipsa sustinet ⁊ supportat. **E**t nō est opus
vt enarrem tibi ⁊ enumerem hic modos des-
tructionis/ ⁊ mortificationis ipsarum. **S**i
vis igit̃ vt clamores nō audiant vel admittā-
tur contra te. clama tu ex aduerso/ ⁊ exalta in
fortitudine vocem tuam contra ea. quāto em̃
fortius ⁊ altius contra ea clamaueris: tanto
debilior erit clamor ipsoꝝ: ⁊ minus exaudibi-
lis/ donec penitus obmutescēt. **O**bmutescēt
aut̃ prorsus/ ⁊ sine om̃i voce erunt: cum toto
corde clamaueris. **M**agnificandi igit̃ multi-
plicandi exaltandiq; tibi sunt clamores orati-
onum/ ⁊ confessionum: si vis aduersarijs istis
⁊ contradictorib⁹ silentiū imponere. **C**lamo-
res em̃ ipsoꝝ: validis clamoribus hmōi non
solū retundunt/ vt nō audiant: sed om̃ino ex-
terminant. **Q**ua ppter manifestum est q̃tū
valide/ q̃tūcūq; audibiliter imo exaudibili-
ter apud deū clamant/ contra illos: qui coraz
eo tacent a clamoribus orōnū ⁊ confessionū.
Validissime nāq; sunt corā dño deo accusati-
ones aduersarioꝝ hmōi: contra illos q̃ non
seip̃os iugiter/ confessionib⁹ in cōspectu ei⁹
accusant. **N**ulle aut̃ prorsus. i. null⁹ vigoris
⁊ virtutis cōtra eos sunt qui se studiose in cō-
spectu dei increpare ⁊ accusare non cessant.
qđ expressit nobis spūs per os **D**avid dicens
Dixi confitebor aduersum me iniusticiā meā
dño: ⁊ tu remisisti impietate peccati mei. **A**t-
tende anima mea ⁊ admirare ⁊ lauda ex totis
intimis tuis: sup̃ abundantissimā pietatis dei
dulcedinem. qui solo pposito hui⁹ accusatio-
nis/ vicz que fit in confessione corā ipso: remi-
sit statim impietatem peccati mei. **E**t ppter
hoc nō solūmodo silentiū imposuit vitijs ⁊ pec-
catis cōtra ip̃m **D**avid: sed etiam remisit ea:
deleuit/ prorsusq; exterminauit. **S**i quis
dixerit. nō ē mihi potestas aut x̃tus ad clamā-
dum sic: vicz orationibus ⁊ confessionib⁹: cuz
adhuc corde mortu⁹ sim. **E**t scriptum sit: qm̃
non est in morte qui memor sit tui. in inferno.

sunt quis confitebitur tibi? **A**hors autem et in
fernus: pculdubio status est peccatoris in p
fundo peccatorum suorum sepulti: et adhuc in
eo iacentis/acputrescentis. Sicut euidenter
legit **Eccl. xvij.** ante mortem inquit confitere.
mortem inq; hmoi qua pdixi. ppter quod et
couenienter sequit. a mortuo em quasi nihil
erit confessio. **S**imino eniz insensibilis corde
peccator efficit. p mortem istam. **E**t ppter hoc
nec videt nec sentit illa/in quibus tor sepul
tus est. **Q**uid igit facto eius opus est: quod
est illi consilium salutare: hoc est indubitate
vt procuret qui clamet pro eo. **E**t horum cla
matoru duo sunt genera. **P**rimum est opa ip
sa misericordie. sicut expresse legitur **Abacuc**
j. quia lapis de pariete clamabat/ et lignu qd
est inter iuncturas edificiorum/ respondebat
quod et in bono et in malo intelligi potest. **P**i
orum em edificioru et ligna et lapides clamant/
in aures dei omnipotentis: pro edificatoribus
queadmodu de rapinis et male acquisitis: edi
ficationes sunt contra edificatores suos/ ad
dm. sicut dicit **Jacob** in. iij. c. eple sue. **Au**
rum vestrum et argentu eruginauit/ et erugo
eorum vobis erit in testimoniu. **Q**u aut vox
bonorum operu/ et etiam maloru: et magna et
valida sit. expresse legitur **Sapient. iij.** **E**x ini
quis omnes qui nascuntur testes sunt nequi
tie eorum interrogatione sua. **E**t alibi. **I**pse i
terrogabit opa nostra. **D**e hoc etiā alias au
diuisti in precedentibus. **B**ona igit opa no
stra et inter ea opa pietatis/ no solum clamant
pro oratoribus suis coram dno et ad ipsum. s
etiam pugnant sup scutum ad protegendum
iplos. **E**lemosyna nanq; exorat ab omni ma
lo: et super scutum potentis/ ac super lanceaz
aduersus inimicum tuum pugnabit. **S**icut
legitur **Eccl. xxi.** **A**lij clamatores efficacissi
mi atq; validissimi intercessores sancti siue q
hic militant: siue qui iam cum christo domino
regnant. **E**t hi inter eos validiores in conspe
ctu dei altissimi gratiosiores sunt. **P**ropter h
igitur et commutatione bonorum temporali
um virosum sanctorum qui adhuc in mundo
isto sunt: preces procurande tibi sunt. et etia
precibus et obsecrationibus emendicande.
Quanto fortius igitur eorum qui cum chri
sto domino regnant et gloriatur. **C**on tines
ne tot et tantis clamantibus pro te: clamo
res vitiorum et peccatorum tuorum audiat
prelargus miserator deus. **A**bsit. cum nihil
odiat miserator deus prelargus/ nisi vitia et

peccata. **A**bsit/ vt ea audiat contra te: et tam
caros taq; gratos intercessores tuos repel
lat. **S**ancti quoq; qui contra nos clamant:
ppter iniurias et cotumelias. placadi sunt emē
datioe cotumeliaz et iniuriaru/ qd eis irroga
uim. **E**t nihilomin p cibis et supplicatiobus
qualib et qris possum. **H**oc aut docemur in
exemplo beati **Genesij.** qui priusq; orare pre
sumeret p archidiacono/ que in vita ista dile
xerat: placauit inclitā xginē et martyre agne
tam: et quendā alium sanctu: quibus ablatio
ne possessionu quarūdam/ iniuriatus fuit ar
chidiaconus ille in ecclesijs eoru. **D**e aia
bus vero que tam in inferno qm in purgato
rio contra nos clamant: quid aliud nobis fa
ciendū est: nisi vt et per nosmetipos qtu nob
datur: pro liberatione ipsaru satagamus. **E**t
etiam per alios ad hoc ipsum laborem: emē
dicantes eis alioru suffragia: qui nostra illis
subtraximus. nec intelligas in hoc sermone
meo/ q pro liberatione animaru que in infer
no detineri sciunt: preces faciente sint. **S**ed
hoc ignoratur: non est pigritandū qn pro eis
et cōiter p fidelib defuncti oib/ suffragia fiat
Scit em de ois qd pdesse vel possint vel de
beant. nec patietur aliquē eoz defraudari a
fructu/ qui ei cōpetere potest ex huiusmodi
suffragijs. **L**auce aut tibi tota diligentia. ne
beatam et intemeratā dei genitricem aduer
sariam habeas vllō modo: cuz impossibile sit
te placatum aut propitiu habere benedictū
filium eius: ipsa tibi offensa vel aduersante.
Ipsa quoq; tibi propitia vel fauente: impossi
bile similiter sit/ vllum ex omnibus militibus
celestibus/ vel queq; ex tota illa ecclesia san
ctoru nō eē ppiu et fauētē. **I**psa etiā apien
te/ os sacratissimū/ os gratiaru/ os bndictū
suu/ ad loquēdū misericordissimo filio suo
pro te: omnis iniquitas tua/ et aduersariorum
suorum opilabit os suu. **O**mnes em obmu
tescent. totaq; illa celestis curia: incipiente
ea loqui pro te: loquetur benignissimo mise
ratori filio eius. **Q**ualiter aute placandus
sit ipse iudex vniuersoru/ et dominus noster
iesus christus: iam audiuisti in precedentib.
Et vnus modus eum placandi est: vt tu ipse
placatus sis proximis tuis. **A**demor igit esto
eius. quod legitur **Eccl. xvij.** **H**omo homini
feruat iram: et a deo querit medelaz. **D**e hoc
et in eis q pcesserunt. **E**t in tractatu de opib
et mirabilibus virtutū. **E**t in caplo de miscōia
multū audiuisti. **A**thth. xvj. expse legit ex

Capitulum

verbis dñi. serue neq; omne debitum dimisi tibi / quoniā rogasti me. **E**x quo expresse colligitur q̄tū possunt et valent apud misericordiam dei preces etia; peccatorum. cum ex toto corde ad ipsum clamauerint. **N**umerat etiam et nō imerito inter stulticias et fatuitates nunciū istū: q̄ ipsis negocijs licet arduissima sint: nec curat nec cogitat / nisi hoc solū q̄ petitionem nudam porrigit et offert deo omnis ignorans. quid illa contineat / et quid per eaz petat. **E**t hec manifesta sunt in omnibus orantibus / qui labijs suis strepunt / et tumultuant in ecclesijs sola inania / proorsus ab eis que de siderare et per oronem petere deberent contraria cogitantes: et de his que verba orationum signant nihil omnino intelligentes / q̄uis autē ista magne stulticie et itolerabiles sint: nō sunt tamē orationes hmoi contemnende vel abijciende. **I**ste em̄ sunt / quē admodum laici litterarum. s. ignari / porrigentes et offerentes summo pontifici petitiones suas in scriptis. cum omnino ignorent quid in illis contineat: et quid in ipsis vel per ipsas petatur. **S**ūmus vero pontifex / nō ad ignorantiam ipsorum / sed ad petitionem respicit et attendit. **N**ec parum velleue est q̄ per ignorantiam istam interdum / et oroni deperit et oranti. **O**m̄i em̄ modo et studiosius et obnixius q̄ illud qd etiā non cogitatur. inuenitur: et cum eis que audi uisti in nuncio isto / quam orationem dixi / duplex est peruersitas. **P**rima est. quia sibi met contradicit. **E**st em̄ rectitudo orationum cōuenientissima: vt orans eum / om̄is / manum porrigat ad capiendum quod petit: ad que; dirigat sermonem petitionis. **E**t ita faciunt om̄es mendicantes et elemosynaria beneficia petentes. **A**banu em̄ et voce in eum intendunt / a quo benefici sibi petunt. **T**ibi autē; notissimum est: quia manus in eam partē; extenditur / in quā tendit et opatio. **Q**ua ppter qui tantundem agit nisi opa diaboli: ad eum habet extētam proculdubio manum suam. **A**deo igitur petit impleri manum suam: cui illam porrigit. **Q**ua ppter contrarius est sibi ipsi. **D**e uore et a deo petit beneficium: manuz vero ad diabolu; tendit qua peruersitate qd intolerabilius estimari potest. **S**ecunda peruersitas est qualis in ludo fieri consueta est. ludo inq; qui vulgariter vocatur ludus asini. vbi ad ipsum emptorem dorso verso sermo dirigitur: et de precio asini cum eo tractatur. **D**ico igitur quia ad eam partem / et ad eas res /

facies mētis obuersa est: et ad eas respicit q̄s cogitat / vel de quibus. **I**psa em̄ cogitatio siue cogitatus: mētis intuitus est siue aspectus. qua ppter q̄ ipso momento orationis ad alia mente intuetur / vel aspicit: quasi dorso verso ad deum: loquitur ipsi. quere vt ita dicat asinum. **O**ratio igitur hmoi et ridiculosa est / et ipsi deo contumeliosa. **Q**uis em̄ fortasse iocose aut illusorie cuiq; homini sic loquitur: vt dorsum ad ipsum habeat / et facie ad alia. **I**ste igitur peruersitates in oratione sunt contrariates. seu contradictio eius ad semetipsum. et ridiculositas illusoria contra deum. que ambe / in om̄i nuncio et procuratore / q̄tū dedecet: q̄tūq; ipsum impediatur: nemo intelligens ignorat. **D**efectus quoq; vocis et loquē; q̄tū noceat negocijs que per nuncium gerenda sunt: manifestum est tibi. et iam audiui sti in precedentibus: quia vox orationis desiderium est. **E**t quia muta est oratio: que voce caret hmoi. **D**ebilitas vero in desiderio / siue cupiditas: raucedo est in voce orationis. **Q**uarta ergo stulticia / est nuncium mutū aut raucū et sine voce audibili existentē / ad eam sublimē curiam mittere. presertim p tot et tantis / tanq; arduis negotijs: vt sunt negotia animarum. **E**t quoniā iam edoctus es / p dei gratiam / de oratione. quia ipsa est preciosissimum desiderabilissimum atq; magnificū dei donum: presertim cum depurata est: et immunis ab imperfectionibus / et alijs impedimentis que audiui sti. perfecta vero dispositi onibus q̄s per me in hoc tractatu audis: nō relinquitur tibi ignorare: q̄ a deo studiosissime me deuotissimeq; ac obnixē petenda est. cum ipse solus auctor et doctor ipsius est / atq; inspirator est.

De cantico peccatricis ale. La. XXXIX

Hec est hec profe. **P**rofe. **Q**uar tertiam perfectionem orationis. per quā est cantio / canticū et cantilena. **M**anifestū ē em̄. qz psalmi et cantica s̄m plurimū; sui / orones sunt. **P**reterea **E**sa. xliij. exp̄sse d̄r ad aīam peccatricē / sume citharā circū ciuitatē meritr̄x obliuioni tradita. bñ cane / frequēta canticū vt memoria tui sit. **E**o nāq; ip̄o q̄ vocat eā meritr̄x: ip̄am eē peccatricē clamat apte. **Q**ue at ē cithara quā sumē iubet: nisi cor hūilitate excauatū ac p̄fū datū: et bonaz cogitatōnū et affectōnū cordis

superius intēsum: ac preparatū ad resonādū
 concentū quem audit. **E**t dixi cogitationū
 seu affectionum: non audens dicere virtutū:
 cum illas anima peccatrix non habeat. nec li-
 bera potestate ipsius sit: vt illis tendat et pre-
 parat os suum tanq̃ citharam. humilitatem
 vero intellexit. **D**e qua dicit Bernardus. q̃a
 est humilitas quā veritas parit. **E**t alia hu-
 militas quā charitas parit. **F**acile est autem
 vnicuiq̃ peccatori deprimere cor suum/ ac p-
 fundari sub mole vitiōrum et peccatorum suo-
 rum: et euacuare ipsū atq̃ exinanire a bonis
 virtutum/ et bonis meritis. quod non est ali-
 ud q̃ cognoscere vel recognoscere vacuita-
 tem suam et paupertatē: atq̃ sentire vacuum
 a bonis/ quibus deberet esse plenissimum.
Proinde cogitatioēs bonas quibus se ac-
 cuset peccator: ministret ei conscientiam/ si-
 desq̃ etiam mortua sacrate doctrine. cui⁹ no-
 stris temporibus tanta copia est. **A**ffectiones
 quoq̃ bonas/ quales sunt timor/ pudor/ ira/
 et dolor/ de quibus in precedentibus/ decem
 numerate sunt ipsa vitia et peccata: ea intue-
 ri volentibus copiose ministrant. **E**t hoc de-
 clarabo tibi: licet per occasionem hoc faciam.
Sunt namq̃ huiusmodi cogitationes et affe-
 ctiones de benedictionibus dulcedinis: qui-
 bus deus preuenit illos/ quos ad gratiam pe-
 nitentis illustrat et preparat. **S**i queratur
 cuiusmodi canticum vel canticum/ cantare
 iubetur meritoria ista. **R**espondetur q̃ cantio
 ista vt plurimum habet lamentationem/ et ve-
 parum aut et vel modicū carminum. **D**ecem
 enī ille affectiones/ quas prenumeraui tibi/
 lamentatorie tantū sunt/ et malorum que pec-
 catores in seipsis spiritualiter patiuntur: ex-
 pressorie. **E**t quoniā peccator/ vere spiritua-
 liter mortuus est/ et malis suis obsessus et op-
 pressus: que vox decet eū nisi lamentaria/ et
 malorū suorū expressoria: magnum autē ini-
 tium vite est peccatori lamentari/ et lugere se
 ipsum. **E**t magna speratio atq̃ appropinqua-
 tio ad resurrectionem et vitā: imo vite nouita-
 tem que est vita gratie: qua. s. deo grate siue
 gratiose viuatur. **E**t debes scire/ quia quēad-
 modum in citharis et alijs instrumentis/ ma-
 gnitudo concanuitatis atq̃ profunditatis: re-
 sonantiā adauget atq̃ dulcorat. **S**ic in citha-
 ra cordis: humilitas quā predixi. q̃to enī siue
 cogitatioibus siue affectibus magis se humi-
 lat et deprimat peccator coram domino: tanto

ipsi gratius et acceptius resonat in oratioē co-
 ram ipso. **Q**uēadmodū dicit beatus Hiero-
 nymus. **N**ihil adeo deo displicet in peccatore: vt cer-
 uix erecta post peccatum. ita nihil ei gratius
 in eodem/ q̃ curuatio vel humiliatio eius de-
 sub mole peccatorū. sicut legitur Baruth. i.
Anima que testis est magnitudine mali et in-
 cedit curua et in infimis et oculi deficientes/ et
 anima esuriens: dat tibi dñs gloriā et iusticiā.
Quā enī pro peccatis suis semetipm humili-
 at/ sub potenti manu dei: tñ sup seipm siue in
 seipso deū exaltat. **Q**uāq̃ semetipsum in
 eis et pro eis despiciat atq̃ viuificat: tantū in se
 metipso deū honorat. **S**imiliter et quātum/ se
 metipsum confundit in peccatis suis/ et pro il-
 lis: tantū deū glorificat: tantūq̃ gloriā dat
 deo in semetipso. **D**at ei et iusticiā: cum se iniur-
 ste contra ipsum egisse fatetur/ et recognoscit.
Dat ei et iusticiā/ cū vitia sua et peccata sibi
 soli attribuit: non facto/ nec constellationi/
 nec ipsi deo contra eos qui naturā malā eum
 creasse blasphemant. **E**t quosdam planetas
 malos creatos fuisse/ infauscosq̃ et infortuna-
 tos/ et ad nocendum naturaliter. id est. ip̃a na-
 tura sua potentes et prodesse nō valentes de-
 lirant. **Q**uēadmodū de Saturno et Marte
 astronomi fatidici/ mentiri sunt et scripserūt
Dat deo iusticiā qui se iustificatione et vltiōe
 diuina/ dignū esse confitetur. ipsumq̃ deū iu-
 ste acturū secū predicat: si vitia sua et peccata
 placeat vindicare. **C**urua incedit et in infimis
 anima/ que nec etiā audet oculos leuare ad
 celū pre confusione. quia celo spreto eiusq̃ se-
 licitate/ infernum et eius tormenta eis pretu-
 lerit. **I**n hac enī resonātia. **P**rima chorda de-
 bet resonare/ fides. **E**t primum quattuor so-
 nos siue voces de imēitate incogitabilis lar-
 gitatis et beneficentie dei: vbi primus sonus ē
 recogitatio beneficiorū/ seu donorum nature.
Secundus recogitatio veniarum: quibus re-
 misse sunt nobis tam culpe q̃ pene. **T**ertius
 recogitatio gratiarum/ per quas ad decorez
 diuine similitudinis reformati sumus. **Q**uar-
 tus/ recogitatio gloriarum/ seu hereditatis
 eterne: in qua ius hereditarium nobis in ba-
 ptismo collatum est. **P**uta sine voce atq̃ so-
 no est/ vel debilis et pene rupta chorda fidei:
 que sonos istos incessanter non resonat/ et
 idubitant in eis et apud illos sic resonat chor-
 da fidei: quibus data est scientia salutis. **P**os-
 sibile ē tñ tibi et aliter distinguere et assigre so-

Capitulum

nos fidei. vt primū ponat recogitatio singula-
ris illius ac stupendi beneficii / vicz incarnati-
onis ac passionis charissimi ac benedicti vni-
geniti filij dei. **¶** Deinde beneficiorum / que
per sacramenta nobis incessanter vel collata
sunt vel tribuuntur. In quibus sup omnem
admirationem / ē sacratissime eucharistie sa-
cramētum. **¶** Tertius recogitatio beneficii
doctrinarum et reuelationum / quibus erudi-
ti et docti sumus de secretis sapiētiālibus / de
quibus non fecit deus taliter omni nationi.
¶ Quartus sonus est recogitatio diuitiarū
patientie et longanimitatis dei. per quas tam
magnatos et malos / in tot et in tam malis / tā-
diu tam benigne / tam misericorditer / tā dul-
citer sustinet / et expectat: mirisqz et ineffabi-
bus sibi soli notissimis vijs et modis: ad miseri-
cordiam suam et gratiam reuocare et reduce-
re / q̄tū in ipso est non cessat. Interdum autē
obstinatissimos et durissimos / et obduratissi-
mos / et omnino rebelles: conuertit ad se. id est
iustificat. **¶** Quid putas corāz deo cogitat: qui
ista negligit cogitare? Licet igitur chordam
vnam istius cithare fidem dixerim: non incō-
ueniēter tamē psalterium decachordum dici
potest. **¶** Decem vero ille affectiōes que tibi su-
perius nominate et numerate sunt: psalteriū
decachordum rectissime nominatur. in quo
tanto iucundius deo psallitur: quāto maiori
angustia cordis / decem illi soni resonāt in eo-
dem. **¶** Et ne mireris si fracta cithara / et nerui
debiles et non bene tensi: debitum et perfectū
concentum non reddunt vel resonant. **¶** Cor
confractum cithara fracta est. **¶** Confractum
inqz fractione de qua legitur **Ecc̄i. xxi.** Cor fa-
tui quasi vas confractum / et omnem sapienti-
am non tenebit. **¶** Nerui debiles et pene rupti /
gratie preparatorie et benedictiones dulcedi-
nis: quidem quibus preuenit et preparat nos
dominus: preparat inqz ad gratiam peniten-
tialis iustificationis. **¶** Et sunt reuera initialia
quedam adiutoria ad illam. **¶** Hi quattuor de-
cim soni / cum de cithara cordis sonuerunt: li-
cet debiles / licet exigui: auribus tamen miseri-
cordie dei / iucundum sonant: et ad ipsū im-
petrant: vt memoria sit meritricis obliuioni
tradite. **¶** Cū vero perfecta fuerit cithara cor-
dis: et neruis omnibus debitis conuenienter
preparatis et ordinatis: erit cor humanū psal-
terium iucundum / simul cū cithara / resonās
ab inferiori: hoc est pro liberatione a malis / et

etiam pro condemnatione impiorum / gratia-
rum actiones / benedictiones / collaudatio-
nes / et glorificationes. **¶** A parte vero superio-
ri: pro omni largitione beneficiorum. **¶** Hec ea-
dem vel resonans a pre inferiori / dei iudiciū
iustissimum ac per omnia laudandum. **¶** A par-
te vero superiori misericordiam. **¶** Misericor-
dia namqz dei super omnia opera eius est: sicut
legitur in ps̄. **¶** Et misericordia super exaltat i
iudicio: sicut legit **Iacobi. i.** propter hoc ergo
dictum est in ps̄. misericordiam et iusticiā can-
tabo tibi domine. **¶** In penitentibus et etia ad
penitentialem gratiam conantibus / conue-
nientissime sunt: omnibusqz pijs viribus au-
ditu iucunde. **¶** Septem resonantie exteriores
quas preaudiuisti: scz gemitus / suspiria / eui-
latus / et planctus / clamor: qualis est vlulatus
deinde singultus / atqz rugitus / an putas / su-
per omnem cogitationem et admirationem mi-
seratozem largissimum / deum continere pos-
se aures suas / aut auertere ab hmoi concen-
tibus? **¶** An putes aliquem in omnibus illis exer-
citibus / pulcherrimarum sublimiumqz mili-
tiarum celestium: continere posse vocem ora-
tionis et deprecationis / qn q̄ eā emittatur vt
profit orantibus? **¶** Sciendum autem est tibi
quia quēadmodum chorde seu nerui littera-
les / in cithara litterali / seu alio quocunqz mu-
sico instrumento: binatim ordinātur atqz ten-
duntur. et ppter hoc bini et bini resonant. **¶** Sic
et in cithara ista spiritali / virtutes omnes bi-
ne et bine inuicem connexe sunt: sibiqz inuicē
adiuuant / sicut legitur de alis animalium se
inuicem tangentibus **Ezech. i.** **¶** Exempli gra-
tia amor bonorum et odium malorum: spes et
timor: continentia et abstinentia: magnificen-
tia et humilitas: et ad hunc modū se habet de
alijs. **¶** Et attende concordiam ipsarum ad in-
uicem: quia vnaqueqz discordaret et male per
semetipsam sonaret / imo dissonaret nisi alte-
ra alteram moderaretur ac temperaret vlad-
iuuaret. **¶** Manifestum est enim tibi qualis ab-
stinencia continentiam adiuuet: rumpit eni
neruus continentie aut vehementer debili-
tatur et deprimitur sonus eius: si abstinentia
illum non adiuuet et confortet. **¶** Notum est
vnicuiqz nostrum qualiter comessatio et ebri-
etas repugnent continentie / aut interdum
extinguunt. **¶** Tenter enim mero estuans / vt
dicit **Hieronymus.** **¶** Facile spumat in libidine
Similiter et spes in presumptionem eleuaret

sonum suū: nisi eā timor repimeret et moderaretur. **T**imor vero in desperationē rueret: nisi illū spes ab imo fulciret et sustentaret. sic humilitas in vilitatem abiectiois semetipsam abijceret nisi illam magnificentia sustentaret. **I**psa quā magnificentia: ne nimis in altū prosiliat et in supbiam se eleuet: ab humilitate pmitur et in rectitudine suū ordinis retinet. sicut inuenies in amore et odio. **N**ō enim est possibile bona laudabiliter p omnia facere/ custodire/ nutrire/ atq; defendere p omnia amore bonorū. nisi contra mala pugnet assidue: nisi eis resistatur viriliter: qd pprie ac p se odij est malorum. **E**odem modo nec mala impugnabunt fortiter/ nec resistet eis viriliter: si amor bonorum ad h non adiuuerit. **S**i enim bona nō amētur: p que malis resistit/ et mala repelluntur: nō est possibile vt contra ea laudabiliter pugnetur. **S**i querat quis de ipsa fide: quam virtutē habeat sociā et cōnexam: ac si quereret de neruo fidei/ quis ei neruus alius in ista cythara associet. **E**idem rīdeo in hoc: qd discere dulitas erroris et impietatis/ est chorda: q si dei cōiungit in cythara ista vt ex hac tam horrida detestatione/ nō solum declinant erroreshmōi: sed etiam abijciunt. **E**t omnis error impietatis/ tanq; venenū mortiferū abijci p virtutem istam atq; declinat et fugit et etiam abhorret. **S**i quis autē obijcere voluerit: quia contrariorū eadem est disciplina/ et idem sensus. **R**īdeo in hoc/ quia alius motus est psecutio erroris et impietatis/ et odiū. alius incutio salutarium credulitatū/ et amor ipsarū. **E**t possibile est vt aliquis peritus sit in procurandis et educendis egritudinibus: omnino inscius sanitatis procurande vel inducende sicut manifestū est in bellatoribus multis/ q vulnerare et occidere doctissimi sunt. **S**anare autē et a morte suscitare prozsus ignorant. **S**ic quoq; possibile est vt aliquis de veneficiis acquirendorū: conficiendorū acuendorūq; venenorū habeat peritiā/ eorūq; porrigendorum astuciā: sanādi autē a lesionibus earū nō habeat licentiā. **C**ausa autē in hoc indubitanter esse potest/ vt animo solo nocendi vel vni vel pluribus studuerit/ vt in talibus fit. **E**t aliud de venenis scire nō curauerit: possibile nāq; est vt solo odio alicui psonē vel aliquarū inductus fuerit ad hoc: vt talia fieri vellet. **L**uz autē psalmi cantiones vel cantica sint. **M**anifestū est q qui psallunt/ vel psallentes audiunt saltare debent: quēadmodū lasciuiohes

et mulieres/ ad auditum cantilenarū turpius saltant/ id est gestulationibus corporū suorū rident modulationibus quas audiunt. sicut dicit veritas **M**atth. ij. **L**eciniū vobis et nō saltastis. lamentauimus vobis/ et nō plorastis. **S**altationes igitē iste sunt motus spūales: qbus moueri debemus/ et ipsi psallentes et psab alijs audientes. **E**xempli grā cum psalmi distractionē diuine iusticie et vltionis resonāt: timore debet concuti cor/ et deorsum poni. **C**ū autē miscōiam: debet spe erigi sursum. **C**ū autē honore et gloriā dei resonant: gaudio dilatarī vt de beatitudine pmissa dilectorū et electorū ipsius: desiderio et amore illius cor accendit. **E**t p viam istā currit res in omnibus psalmis et psalmodijs. vt quid enim in ipso pncipio psalmi nominat tibi beatitudo/ cū dicit. **B**eatus vir nisi vt desiderio et amore in illam saltet vel in fileas. **D**einde ppter similitudinem causam denominat tibi virilitas. vt a puerilitate animi dissiliat: et virilitatem tanq; pfectionē tibi debitam concupiscas. **S**ic ppter eandem causam subsequēter dicit tibi. **Q**ui nō abiit in consilio impiorum. miseria est quā beatitudo et virilitas a se procul expellunt. **N**ominat ergo tibi sub negatione: vt ab ea declines et fugias animo atq; proposito: qui beatitudine et virtute tanq; inseparabiliter annexum ipsis/ diligas et teneas. **N**ec dubites qn cor p omnia bñ dispositum et a seruitute corruptionis plene et pfecte liberum ad auditum psalmodie congruentibus illis motibus moueat. **A**lioq; qui vel psallit vel psallentes audiunt onos lyros sunt. id ē asini ad lyram. qui cōcentui lyre vel cythare nullo motu gestulationis respondere norūt. **C**ausa autem in hoc est quia ipsam suauitatē concentus huius non sentiunt. **H**eu qd onos lyros/ et asinos insensibiles habet hodie sanctus **D**avid: imo spiritus sanctus ad cytharā suā et psalterium. qui nihil prozsus spirituales armonie ibi sentiunt. **N**ihil de his que per psalmos spiritus sanctus omnibus loquitur/ intelligunt vel etiam cogitant. **E**t quod ē maioris absurditatis/ ipsas voces psalmorum ita ruditer: adeoq; inepte resecant et vociferant: vt voces eorum a rudibus asinis differre valde modicum videntur. **Q**uod ē de his qui milicie clericalis stipendia tam auide cupiunt: q; districte exigunt et quanta diligentia nūmos ipos bladū et vinū q rōne hmōi milicie sibi debere: ipudētissime aptissimeq; metunt: q nō solū voce psallere negligunt corā

Capitulum

dfio: sed etiam psallentes impediunt. et pro sa-
cratissimis psalmis fabulis in choro resonant
ytinā attendant/ quia fures et latrones/ et cō-
tra deum et contra aīas quibus psallendo suf-
fragari debuerant se exhibent: dum sine cau-
sa stipendia pēpiunt/ vel quod mai⁹ est rapi-
unt. **P**ropter hanc causam vīcz qz psalmo-
dia thesaurus est/ continēs aurū et gēmas di-
uitiarum spiritualiū. Et apotheca spūs sancti
est continēs aromata omniū donozū virtutū et
gratiarū. Statutū est in ecclesia dei/ vt super
omnes scripturas/ liber psalmozū frequentet^r
Nulla em scriptura de veteribus/ que mentē
humanā ita ditare et replere sufficiat. Nulla ē
medendis animarū languoribus/ consolā-
dis/ confortandis/ et delectandis animabus
humanis adeo potens aut efficax. Sūt et mul-
te spūales virtutes et pprie: que alibi et docen-
de et discende sunt. Thesauri igit tam precio-
si/ tanqz nobiles/ a spūs sancto p psalmos et in
psalmis ostendunt. puocemur ad amorem et
desiderium ipsozū. Apotheca sancti spūs cor-
ram nobis in eis apit et exponit: nō solum ad
medelas vt p dicit: sed etia ad delicias/ quas
illi solum norunt quibus datur eas sentire.

Quid intelligat p vitulos labioz. La. XL

Proest hec profe
p quar de orōne fm qd ipsa est vitu-
lus labioz. Nihil em aliud pos-
se videt vitulus labiozū in vltimo. **O**see vbi
dicit. Reddemus vitulos labiozū nostrorum
Cui cōcordat **A**plūs in vltimo ad heb. dicēs
Per ipm ergo offeramus hostiā laudis semp
deo. i. fructum labiozū confitentū nomini
eius. Abusiue nāqz vltra modū intelligentur
vituli labiozū/ vituli labijs promissi. Dico
igit quia in vitulo intīmū est medulla/ omib⁹
alijs q vituli sunt gustu suauior. Deinde car-
nes. tertio ossa. quarto pīguedo. qnto pellis.
Et similiter in orōne intīmū deoqz placitissi-
mum ipsa pietas/ orantis/ intentio siue volū-
tas pncipalis obtinendi quod p orationē im-
petrari intendit. Et ppter hoc qui absqz intē-
tione orōnē dicit vel recitat/ ipsam potissima
sua pte mutilat et detrūcat. Cogitare igit de-
bet apud semetipm atqz formare/ quid ei per
orōnem querendum vel petendum sit. Ad h
em orandus est deus/ vt veniam et gratiam/ et
gloriam/ et cetera bona data sua. put ipse no-
uit expedire largiat orantibus. et his pro qui-

bus orat. **S**i quis nihil horū intendat p vo-
ciferationem orōnis: strepit indubitanter et
tumultuat in ecclesia dei oīno a deo nihil pe-
tens. **Q**ua ppter nec orans est homo hmōi:
cum omis orō petitiō sit/ sicut in pcedētibz
audiuisti. **I**ntende aut quia non est necesse/
vt omis orans intendat certe et determinare
aliquid istorū que predixi. **M**ulti em vniuer-
saliter vel generaliter/ intendunt p orōnes
bona data dei. nō cogitantes singulariter de
venia aut aliquo aliozū: qto autē feruentior
fuerit intentio hmōi tanto erit medullata ma-
gis orō/ et ossa eius medulla pinguiori refer-
ta. **O**ssa vero in orōne/ fortitudines sunt q
bus sustentari et defendi habet orō. **D**ifficili-
mum quippe est muscas irruentiū cogitatio-
num/ ab orōne abigere: eaqz impedimentis
omibz depurare/ depuratqz seruare. **M**a-
nifestum aut est tibi contra omem difficulta-
tem/ fortitudinem esse necessariā. sicut dicit
Aristotel. quia virt⁹ et ars circa difficilima sūt
Necessaria est vt alia fortitudo/ contra tes-
dium plicitatis: a quo multi ex orantib⁹ vici-
cuntur: qui vix inceptam orōnem consumma-
re sufficiunt. **I**nterdū aut et a cepta statim des-
sistunt. **E**st et alia fortitudo necessaria/ con-
tra dilationem doni quod peti. **D**iffert enim
deus interdum dare quod postulat ipsa dilas-
tione cor preparantis et aptans ad recipiēdū
sicut dicit **A**ug⁹ sup illud ps. **C**oncupiuit aīa
mea desiderare iustificationes tuas in omni
tempore dicens ibi/ q vt tu voles implere sac-
cum vel ventrē/ aliquo bono vel pccioso: distē-
dis illum atqz dilatas vt capatorem ipsum ef-
ficias. **S**ic deus volens implere cor tuum/ di-
stendit illd atqz dilatat longo desiderio: vt ca-
patius id/ eius quod petitur efficiat. **C**ontra
moram igit et dilationē istam: necessaria ē for-
titudo quedam: que pprio nomine longani-
mitas appellat. **E**st et alia fortitudo necessa-
ria contra iram quādā et ipatiētiam: qua mul-
ti eousqz exagitant et deficiunt: vt vix pstra-
ti ad orōnē/ ab ea statim exurgāt: p eo q gra-
tia orōnis et deuotionis eis nō statim tribuit:
dicentes quid facerem hic aridus et frigidus
corde duro et vacuo ab omi gratia deuotiōis.
Hic pculdubio ignorant orōnem et deuotionē
dona gratuita esse dei. et vt hoc ipsuz addiscāt
nō statim eā cū volunt obtinent. **I**nsinuatur
igit eis p hoc: vt ea petere discant et assuescāt
Interdum aut et qsta difficultate obtineant.
ipsa expientia edocent. quasi em preda qdaz

gratia orationis et deuotionis interdum rapitur a deo et de medio irruentium cogitationum duricieque cordis in quadam violentia eripitur sicut dicit Seneca. vix datum predam putato. Improbitate igitur et importunitate vult a se eripi gratiam orationis misericors deus et ut obtenta gratior et carior habeatur iuxta illud. Gratiores est fructus quam spes productionis edit

P Est et alia fortitudo orationis et est quasi grauitas quedam contra leuitatem cordis que tanta est in aliquibus stultis et indoctis ut non permittat eos ea uti nisi ad modicum et breue cum illam adepti fuerint tunc enim ab oratione surgunt cum in ea potissimum esset immorandum et potissimum insisterendum eidem. Hoc autem est quia cum datur eis gratia orationis abundans deuotione pinguis et lachrymis irrigua cum tantis bonis eis utendum esset imo cum tam bono sic impatientes sunt tanti boni quod proculdubio est quedam felicitas tunc namque datus est eis aduocatus gratiosissimus et eloquentissimus de quo non immerito sperare possunt quod obtineat eis quicquid petunt. Ipsi autem tunc imponunt silentium et vocem eius interrumpunt et cum gratiosorem et magis propitiā habet audientiam atque cum efficacius allegat causam ipsorum os eius obstruunt imo quod deterius est ipsum mortificant et extinguunt. Qui enim tunc orare desinit cum ei bene est in oratione et deuotione et lachrymis oratione indubitanter mortificat et extinguit etiam eo tempore quo utilius et efficacius eidem insisteret. Ille vero qui sentiens in semetipso paupertatem omnimodam et defectum deuotionis et lachrymarum et propter hoc orare desinit vel desistit insanissimus pauper est qui mendicare et panem ceteraque sibi necessaria querere differt. Diues enim indubitanter est qui gratia deuotionis et lachrymarum abundat.

Qui enim etiam homo est ea stulticia laborat ut quia videt hauritorium suum vacuum ad fontem vel fluuium probauriendā aqua ire contemnit paratus ire ut dicit et haurire cum hauritorium eius plenum viderit aut senserit. Proculdubio stultus homo spiritus sancti esse fontem orationis atque deuotionis et omnium gratiarum nescit ipsum esse flumen cuius impetus letificat ciuitatem dei. Ignorat insipientissimus cor suum esse hauritorium quod orando in fontem istum immergitur vel mittit ut inde gratiarum muneribus impleatur. Non videt quod orando ad fontem istum vel fluuium accedit vel venit vel potius ad cor istius fons vel fluuius attrahit sicut ipse spiritus sanctus per prophetas nos docuit dicentem. Os meum

aperui et attraxi spiritum. Et est tertia stulticia huius qui frigidity cordis sui sentit et ad caminum appropinquare non vult. Donec illud sentiat calefactum. Ignorans proculdubio spiritus sancti fornacem esse et caminum spiritualis ardoris vitalis et viuifici caloris. Ignorat etiam quia orando ad fornacem istam et caminum propinquat. Et in appropinquatione ipsius vicem imo presentia corda primum tepescunt deinde calescunt tertio vero flammescunt. Quis adeo stultus est qui dicat sustinebo frigus istud mortiferum longius a fornace nec appropinquabo ad illam donec plene fuero calefactus. Cum autem perfecte calefactum me videro appropinquabo ad illam. Et est quarta stulticia hominis huius. Ipse enim est quemadmodum stultissimus qui videt se ventre vacuum et refectione admodum indigentem mensamque refertissimam in conspectu suo positam et paratam et dicere non erubescit non accedere ad mensam istam donec ventre plenus fuero et opipare saturatus. Quid enim aliud est homo cor habens gratia deuotionis vacuum nisi homo ventre spirituali ab escis et potibus spiritualibus vacuus. Quis autem ignorat nisi insipientissimus in oratione ventre hominis cibis et potibus repleti spiritualibus ipsumque hominem ibi spiritualiter satiari. Quia propter manifestum est quia miserrimus erroneus est qui propter hoc ad mensam refectionis spiritualis que est opulentia spiritus sancti ad eam per orationem accedere negligit quia se vacuum ab hominis alimentis sentit similis est stulto qui fame se perire sentiens ad mensam opiparam ut in ea comederet et reficiatur accedere contemnit. Est ergo negligentia hec et torpor infirmitas hominis que etiam viros religiosos interdum reuocat et auertit et in paupertate prenomina detinet. Irrumpenda igitur est aliqua fortitudo ista infirmitas. Quia ergo iste fortitudines quas nominavi tibi orationi necessarie sunt ut eam sustentent et fulciant eamque fortem et robustam efficiant non immerito ossa orationis vituli nominantur. Hec sunt ossa medullam pie intentionis et orationis continentia fortique prectione custodientia. Carnes vero istius vituli intellectus sunt et cogitationes que verbis orationis signantur. Pinguedo vero carnum hominis deuotio est nec obstitit quod dicit Gregorius super verbum illud per prophetam holocaustum tuum pingue fiat dicens quia holocaustum pingue fit cum bonum opus quod agit etiam lachrymis irrigatur. Lachryme namque non deuotio ipsa sunt sed ex deuotione profluunt et procedunt. Pellis autem vituli istius ipse preterit et series

Capitulum

verborū ofonis est/ quib⁹ alia que dicta sunt continent/ et tanq̃ a pelle exteriori operiunt. Ipsi quoq̃ in vitulo isto/ strepit⁹ est vocalis exterior. Tales reddere debem⁹ vitulos labiorū nrorū. pp̃ q̃ dñi ē. Reddem⁹ vitulos labiorū nrorū. Osee vii. vt p̃dixi. Nō em̃ p̃ prie reddi nisi quod debet. Apparet igitur de omnibus que p̃cesserunt/ de vitulo isto/ q̃ iniuriosi sumus deo/ etiā in illis p̃ que iniurias irrogatas eidem em̃dare debem⁹. Quis em̃ nō videt/ innumerabiles in ecclesia clericorū tam seculariū q̃ etiā claustraliū/ nec etiam pilos vitulorū istorū dño reddentes/ nec ea vocali strepitu in ecclesijs resonant/ sed tanq̃ in dormitorio medias matutinas/ aut etiā intergras dormiunt/ nunq̃ eas postmodū domio reddentes aut restituentes. Multi p̃ vocib⁹ ofonis/ vocibus inutiliū fabulationū/ aut etiam seculariū negociorū in eis strepunt et tumultuant/ tractātes sibi inuicē sua secularia/ et interdum negociationes/ faciētes p̃culdubio domū ofonis/ domū negociationis. Excrabilius autē est/ q̃ p̃ laudibus et hymnis dei turpiloquijs/ p̃phanant et polluant/ et ip̃m dei seruitiū/ et chorū diuinis honoribus et laudibus consecratū. Sunt et alij qui vt pellē vituli istius deo reddant/ totū in hoc studiū suū cōferunt/ nec vnā syllabā vel vnū iota de tota integritate verborū ofonis negligi p̃mittentes. Et hoc vtiq̃ bonū est/ nisi deū poriorib⁹ vituli istius defraudarēt/ sed dū intellectus et signata verborū ofonis/ vel nō habēt vel nō curent/ et si in altera pelle vicē deo satisfacere videant/ in reliquo tñ. i. in carnibus nō modicum sacrificiū laudis detrahunt et detruncāt. Multi delinquunt circa adipē siue pinguedinem/ om̃imode aridi et indeuotī orātes. cū offerre debeāt vitulū saginatū. Clerici quoq̃ de medulla istius vituli nō curant/ et forsitan curare nō norunt. Multi nec pellem verborū nec pilos exterioris vociferationis offerre curant/ vel dignant. Dicit autē David ex p̃sona recte offerentiū. Holocausta medullata offeram tibi. Quis ex magnatib⁹ hmōi fraudes vel rapinas ṽl iniurias sibi fieri sustineret/ ṽl delictet vt p̃ vitulis medullatis et pinguib⁹/ ex medullati/ ex carnati/ macilentissimi/ et per oēm modū pinguedine carētes/ exossati/ decoiati/ et nec pilos etiā habētes offerrentur? An nō vides congregationes hmōi orantiū et tam apte vitulorū hmōi sacrificia deo s̃brahentiū/ ne dicā spelūcas esse latronū/ s̃ magis

acies vel cuneos raptorū. Quis ignorat/ q̃ si ne cā accipiūt stipendia oratorie militie/ imo tanq̃ fures et raptores. Et p̃pter hoc ad restitutionem omnium sic perceptorum teneri?

Quare per fumum thuris signat oratio/ et quid per puluerem pigmentarij. La. XLI

Debet nos spi-
ritus sanctus p̃ Jõhem euangelistam Apocal. iij. vbi dicit de vigin-
tiquattuor seniorib⁹: qui habebant singuli ci-
tharas et phialas aureas plenas aromatorū
que sunt ofones sanctorū. Et iterū eiusdem
viij. Stetit angelus ante altare habēs thuri-
bulum aureū in manu sua/ et data sunt ei incē-
sa multa: vt daret de ofonibus sanctorum su-
per altare aureū: q̃d ē aū thronū dei/ et ascen-
dit fumus incensorū sanctorū/ de manu ange-
li corā deo. Per David quoq̃ docemur orati-
onem incensum esse vbi dicit. Dirigat oratio
mea sicut incensum in conspectu tuo/ qua di-
rectione et ascensu ipsa quoq̃ anima orantis
ascendere dicit in lib. canticorū. c. iij. vbi dicit.
Que ē ista que ascendit p̃ desertū sic virgula
fumi: ex aromatib⁹ mirrhe et thuris: et vniuer-
si pulueri pigmentarij. Virgula igit̃ fumi ofo ē
q̃l̃ ē ē indicat aromata mirrhe et thuris/ et vni-
us pulueri pigmentarij. veteri q̃ lege Exo. xxxi
thimiamata fieri iussit sibi dñs ex quattuor aro-
matibus stacte: onica: galbani boni odoris: et
thure lucidissimo. Quia igit̃ hec quattuor tñ
aromata noiant vt ex eis cōficiat̃ thimiamata:
p̃ quod ofo rectissime intelligit̃. Vbi dñs noiat
mirrha et thus: et deinde exp̃sse vniuersi pul-
ueris pigmentarij. Colligit̃ euidenter quia ora-
tio p̃fecta ex omnibus modis suis. Virgula fu-
mi est: quales describit lib. Cantico. Quattu-
or vero illa aromata: que moyses noiat quat-
tuor virtutes que in ofone necesse valde sūt
indubitanter signant. sic apparebit tibi ex pro-
prietatibus aromatū illorū. Habet autē que
stionē quid intelligi debeat. hic puluis pigme-
tarius: Virtutes em̃ nec frangende nec con-
terende sunt nec in puluerem redigende. q̃n
potius in om̃i integritate sua querende. In-
tegritas nanq̃ earū et p̃fectio a deo plus dili-
gitur: q̃ minutie vel fragmenta ipsarum pul-
uis aut pigmentarius: vnde erit nisi ex pulme-
tis virtutū cōfractis atq̃ cōtritīs. Cōfractio
vero et contritio virtutū q̃d ē nisi mortificatio
earū. Et si forte quis dixerit: quia cōtritio

ista cordis ē. aut intelligit h̄ de corde nouo qđ
in se creari petebat. **D**avid. qđ vtiq; ē bonū &
sc̄m. ppter hoc om̄i custodia seruādum. sicut
pcepit **S**alomon. **P**rouerb. iij. **N**ō est igitur
frangendū aut conterendū. **S**i x̄o intelligit
hoc de corde veteri qđ totū est ex mēbris viti
orum & pctōrū. qualiter cor h̄mōi contritum
erit puluis pigmentarius: qñ potius puluis fe
tidissim⁹ & odoris pessimi. **D**ebe igit scire
in hoc quia contritio nō ē sicut cōfractio aut
contritio corporalis: que indubitanter destru
ctio est eius quod confringit aut cōterit. sed
est subtilis examinatio & p singula discussio q̄
examinat/qualiter ipsa eloquia sacra & p̄frin
gi & conteri dicunt. cū subtiliter & p singula di
scutiunt examinant & exponunt: integra tñ
remanent & om̄ino nihil lesionis passa. cū sic
cōfracta & contrita fuerint. **G**l̄ia vero & pec
cata/ malleo verbi dei sic confringunt & con
terunt/ vt penitus destruant & annihilant. **C**ū
enī nō solum volūtas peccandi/ sed ipsa cogi
tatio etiā peccati/ sic confringit & conteritur
& nihil eorū prorsus remanet in eis/ qui vere
penitent. **C**ontritio vero ista nihil lesionis in
fert/ vel suffert cordi contrito: qñ potius lesi
ones vitiorū & pctōrū in eo sanat. **N**ō frangi
tur igit cor/ sed fractum integrat & solidat/ &
fractioes ipsius atq; contritiones omnino
curat. **C**ontritio igit ista diligens ē & subtilis ex
aminatio ac preparatio cordis: qua seipm sic
p̄scrutat/ vt qcqd deo displicere in se inueni
rit atq; cognouerit: conterat atq; confringat
vt p̄dixi/ malleo verbi dei semetipm duriter i
om̄ibus & singulis male actis pcutiens. qđ est
dicere vsq; ad mortificationē/ om̄imodamq;
destructionē eorū que in se punienda cogno
uerunt. **C**or igit contritū dicit̄ fm̄ duas inten
tiones/ vtz fm̄ se/ vel fm̄ ea que in ipso cōte
renda sunt & mortificanda. **C**or enī intelligit̄
sensus & voluntas. & sensus cū erroneus est
tanq; periculosus cōterendus ē & mortifican
dus in pte ista. **S**iliter voluntas improba siue
puersa est conterenda & mortificanda ē vita
vt nihil de pueritate sua viuere pmittatur in
ipso. **N**ō igit essentialiter cor. i. ipsa aīa conte
renda est/ sed fm̄ ea que in ipsa sunt/ vtz in
tellectū erroneū & pueram volūtate. **H**mōi
nanq; cōtritio nec frangit nec ledit in aliquo
animā humanā: qñ potius lesionem ei⁹ & pla
gas grauissimas/ que sunt vitia & pctā/ sanat
Iuxta modū igit hunc dictū est illud. **C**or cō
tritum & humiliatū deus nō despiciet. **U**el di

ctum est ppter h̄mōi contritionē/ que procul
dubio deo acceptissima est. **E**st enī sacrificiū
spūs contritulus/ cum nō aliud sit contri
bulatio spūs/ q̄ contritio cordis. & hoc est di
cere p vitijs & peccatis ipsis. **P**ossibile nanq;
est ex zelo rectitudinis vel alia compassione/
dolore vehemētissimo cōtribulari spiritu cor
alterius. **P**uluis igit pigmentari⁹ dictus ē spi
ritus. quia quēadmodū in puluere pigmeta
rio ipsa puluerisatio/ nihil saporis vel odoris
pmittit latere in aromatibus. **S**ic p̄scrutatio
& examinatio/ nihil latere sinīt vel in sacri elo
quijs vel in ipsis virtutibus. **T**unc enī totus
sapor & totus odor/ virtusq; aromati istorū
sentit/ cum iuxta qđ p̄dixi eorum intimi & dili
genti p̄scrutatione examinant/ quod in sin
gulis est euidenter videre virtutibus. sic do
ctus es p me in tractatu de opibus & mirabili
bus virtutū. **I**n expositionibus vero sacroz
eloquiorū: vides euident quod dixi/ put enī
edicta & scripta sunt sacra eloquia/ aromata
integra sunt. **S**ubtili aut & p̄scrutata inuesti
gatione exposita/ aromata cōtrita sunt atq;
puluerisata. **S**i q̄s aut dixerit ipsa vitia & pec
cata/ contritione & mortificatione quā p̄di
xi puluerem pigmentariū fieri/ sapidumq; et
odoriferū/ ppter hoc vicz: quia indubitatē
placita est deo mortificatio vitiorū & pctōrū/
merito quis intentionē eius approbet. **L**ōbus
fit quoq; **M**oyses vitulū conflatilem contri
uitq; illum/ & rededit in puluerē/ & ipsum pul
uerem sparsit in aquā. **S**icut copulatio seu fa
briatio vituli & integritas ipsius/ deo displic
uit. sic cōfractio & contritio ipsius vt puluis/
eidem placuisse nō imerito dici pōt. **P**uluis
aut vitiorū & peccatorū in aquā p̄fessiois sem
per mergendus est: tunc enī aqua confessio
nis vitia & peccata lauat & diluit: cū iuxta mo
dum ante dictū contritione fuerint contrita
& in puluerē redacta. **M**ortificationes igitur
vitiorū odorē suauitatis ad nares dei dirigūt
que vita sua & integritate odorem mortis in
mortē facientū & cōsentientū spargēt. **O**do
rem aut abominabile & odibile deo altissimo
Qua ppter p viam istā/ sicut animalū mors
in sacrificijs erat ei in odorē suauitatis. **S**ic vi
tiorū & peccatorū contritio est puluis. **I**ā igit
declaratū est tibi p hoc/ quia oīo odoramen
tum est suauitatis/ nō solum ex parte aroma
tum vtroq; nominatorū/ sed ex parte vitiorū
& peccatorum. **E**xperientia nanq; docet oīo
nibus inistates q̄ nunq; subtilius/ nunq; per

Capitulum

scrutacius examinant sacra eloquia & virtutes
nunc melius/nunc intimius saporibus eorum
& odores sentiunt: quod in oratione & etiam per illam.
Sic dico de saporibus qui sunt amaritudines
vitiis & peccatorum. Et de fetoribus quod om-
nes bone nares offendunt. Dico inquit/quod uult
quod melius pigmenta ista vel examinantur vel
sentiunt/quod in oratione & per illam. Ostendit autem
& hoc miserator deus miraculo euidentissimo/
vixit quod oratio deuota/odoramentum suauitatis est/
in quadam sancta muliere & inclusa. que cum da-
bat se in orationem/cella eius flagrantia oratio-
nis/tota efficiebat aromatizans. Et hoc nar-
rauit mihi socius eius qui multoties odoris
istius flagrantiam sensit. **N**ec mirum si de contri-
tione aromatum spiritualium: spirat odor spiritua-
lis suauitatis: propter presentiam spiritus sancti: qui
non solum apotheca est omnium orationum spiritualium
sed etiam est apothecarius omnium hominum pi-
gmentorum/ & aromatum auctor vnicus/ & lar-
gitor benignissimus atque largissimus. **I**pe etiam
est pigmentarius/ contritor hominum aroma-
tum/ & confector: hominum pulueris. quia propter non
est mirum/ si de presentia illius tota domus in qua
hominum pigmenta conterit aromatizans efficitur
quod ex presentia vnus solius angeli/ multoties
domus aromatizasse leguntur in libro de mi-
raculis sanctorum. **Q**uod autem virtutes in ora-
tione motus suos operantur & aromata virtutum
odores suos pulueri illi pigmentario ingerunt.
& immiscunt. **N**ec dubitandum tibi est fidem si-
ue fidei virtutem odorem suauitatis inestimabi-
lis/ ad nares dei imo ad nares omnium & singu-
lorum qui sunt in curia illa celesti semper spar-
gere. Scriptum est enim in Ecclesiastico. quod bene
placitum est & mansuetudo. **P**rimum quoque sa-
crificium humani cordis/ mactatio est sensus
humani & sapientie mundane. **F**ides autem
intellectum omnem extollentem se aduersus sci-
entiam dei: aut mortificat penitus: aut saltem
in captiuitatem illam redigit seu captiuat. **Q**uia
si mors animalium innocentium: odorem su-
auitatis spirabat apud deum altissimum de sa-
crificiis hominum animalium: quomodo non potius de
morte tam venenati animalis: & de sapientia
humana non ascendit odor suauissimus ad na-
res dei altissimi: de corde hominum animalis imo-
lante. Et de captiuatione ista legis expressit. **I**-
Corinth. x. In captiuatione inquit **A**pplius re-
digentes omnem intellectum extollentem se
versus scientiam dei: redigentes inquit in obse-

quum christo. **N**ec est tibi pretereundum quod in
sacramento altaris maxime odorifera est in pre-
ista fides & maxime victoriosa. **S**eptem enim sa-
crificia offert tibi: tanquam septem ibi animalia
mactans atque mortificans. ne contra scientiam
dei que est ipsa fides in nobis ibi se erigat vel
extollant. & primum ipsos quinque sensus corpo-
ris. **C**um enim visus ipse corporalis quantum in eo
est paratus esset contradicere & asserere pa-
nem purum esse: pureque materiam solummodo
in altari. Et negare ibi esse verum & viuificantem
panem/ qui de celo descendit: aut esse ibi ve-
rum corpus aut verum sanguinem dei: ac deus
ac saluatorem nostrum. **F**ides adeo mortifi-
cat vel saltem captiuat vel conculcat: ut om-
nino ab hominum contradictione obmutescat. Et
si forsitan obmurmurat: murmure tamen debilissi-
mo/ pressoque sub pedibus fidei/ atque fortiter
calcato hec faciat. **S**imiliter se habet de audi-
tu de gustu. de olfactu. & tactu. quod eadez for-
titudine atque victoriositate mactat eos fides
atque conculcat. Et propter hoc mortificatos ip-
sos/ offerte illos. **I**n illo sacrificio corporis & san-
guinis dei mactat & imolat/ calcatur ac captiuat
sensus humanum interiore qui est intellectus.
Mactat inquit & captiuat cum omnibus contra-
dictionibus suis/ & rationibus/ quibus contra il-
lud murmurat sacramentum/ et contra fidem
eiusdem. **S**ecundo vero mactat errorem
omnium philosophorum & hereticorum cum omni-
bus contradictionibus & rationibus rationabi-
lissimis ipsorum. **P**ropter quod dixi/ quia multi-
plici flagrantia. scilicet septem sacrificiorum aroma-
tizat ibi fides. & tam multiplici victoria coro-
natur & glorificatur in sacramento isto. **F**acilis
autem est tibi via similis inueniendi & agnos-
cendi in alijs virtutibus/ in ipsa oratione cum per-
fecta fuerit ex omnibus suis. **C**um enim oratio pro
inimicis ad deum funditur/ placabilissimo sacri-
ficio paternum in eo odium/ ab ipsa fraterna
charitate in ipsa mactatur atque calcatur: sic man-
suetudo & patientia nostra ibi mortificant/ cum
in oratione incurrunt iniurie/ quas passus est orans
& extinguit eas inibi mansuetudo seu patien-
tia ne iracundie incendium in anima orantis in-
flammet. **S**ic humilitas contra contumelias
quas sibi irrogatas orans in ipsa oratione reco-
gitat/ pugnat ipsas eousque mortificat: ut cor
vindican- di simul cum eis captiuat/ simul etiam
mactet. **E**odem modo se habet & de aliorum
vitiis/ cogitationibus/ quibus antiquum ho-

istis tanq̃ viperis seminibus seminare ⁊ ingi-
 gnere illa in ipsa orone molitur. **U**ides igit̃
 q̃ oratio est multiplicis laudis sacrificium: et
 multiplicium sacrificiorum odoramentum.
Hoc est cum perfecta fuerit ex omnibus mo-
 dis: non est autem possibile subitam orationē
 atq̃ breuissimam hec omnia habere. **C**olli-
 gis autem euidenter ex predictis testimonijs
 lib. Apocal. q̃ tantus placor est sanctis omni-
 bus ⁊ angelis. s. ⁊ animabus: q̃stus amor est
 eis in orationes sanctorum ⁊ q̃sta delectatio
 eisdem ex ipsis: cum phialas odoramentorū
 istorum plenas in manibus suis teneat. **Q**uod
 utiq̃ facere vident̃ inter orandū: tanq̃ illi in
 cessanter vel crebro nares illas purissimas at-
 q̃ sanctissimas suas porrigētes ad odorame-
 ta hmoi. **U**el ipsas phialas ppter suauitatez
 odoramentorum crebro suis naribus applicā-
 tes: in quo mira virt̃? magnificaq̃ laus ora-
 tionis apparet: que de corde orantis tanq̃ de
 apotheca spūssancti: tanq̃ de cella pigmenta-
 ria: sicut virgula sumi ex aromatibus mirrhe
 ⁊ thuris: ⁊ vniuersi pulueris pigmentarij fla-
 grantia: aromatizans ascendit in conspectu
 dñi: ⁊ totam illam curiam suauitate sua reple-
 at: ⁊ nares omniū inibi astantium reficiat et
 delectet: quod est super omnia hec. **I**psis au-
 tem naribus omnipotentis atq̃ sublimis dei/
 delectabilem se ingerat ⁊ placorem. **I**uxta il-
 lud quod legitur **Gen.** viij. de sacrificijs noe/
 quia odoratus ē dñs odorem suauitatis. **D**e-
 bes aut̃ scire: quia benedictiones/gratiarū
 ctiones/collaudationes/glorificationes/et
 cetera que hmoi sunt: odoris nomine in scri-
 pturis frequentius signari solent. **S**ama q̃ ⁊
 opinio cum bona est: odor vite in vitam. **L**uz
 vero mala: odor mortis in mortem interdum
 dicitur: sicut legitur expresse ad **Corinth.** vbi
 legitur: quia christi bon⁹ odor sumus. **O**dor
 vite in vitā: alijs odor mortis in mortem. **A**t-
 tendendum autem est tibi solerter ac studio-
 se: quod audiui in pcedentibus de lib. Apo-
 cal. vicz quia stetit angelus iuxta aram tem-
 pli: habens thuribulum aureum in manu sua
 ⁊ data sunt ei incensa multa: vt daret de orati-
 onibus sanctorum super altare aureum: qd ē
 ante oculos dei. **N**ec est tibi dubitandum: qd
 angelus iste est magni consilij angelus: qd chri-
 stus dominus intelligitur. **E**t ipse est habens
 thuribulum aureum in manu sua: id est: cor

omni excellentia donorum ⁊ gratiarum pre-
 ciosissimum: ceterisq̃ omnibus supereminen-
 tissimum: vt aurum ceteris metallis superem-
 inet. **H**ic iuxta aram templi stetit. **C**ū tem-
 plum in illa celesti ciuitate non sit: sed potius
 dominus deus est in ea templum: sicut dicit
Iohannes euangelista Apocal. vltimo. **E**t
 templum non vidi in ea: dominus enim deus
 omnipotens templum illius ē: et lucerna ei⁹
 est agnus. **C**um inq̃ templum non sit in ea:
 per verba ista signatur nobis sedulum ac iu-
 ge interpellandi officium: cui pro nobis inces-
 santer assistit ipse sacerdos noster et pontifex
 christus dominus noster. **H**uic data sunt incē-
 sa multa: id est: dona gratiarum multa: id est:
 multitudine preeminētia: vtpote illi qui so-
 lus sufficit interpellatione sua impetrare no-
 bis omnia. **T**alem enim decuit imo necesse
 erat propter inscrutabiles abyssos miseriarū
 nostrarum: nobis esse pontificem: cuius pla-
 cor et gratiositas per se sufficeret nobis impe-
 trare omnem veniam: omnem gratiam: om-
 nem gloriam: et omne aliud bonum: contra
 quem nihil possent offensiones nostre: nihil
 omnes accusationes vel allegationes diabo-
 lice. **P**ropter hoc sunt data christo domino:
 incensa multa flagrantissimarum virtutum ⁊
 gratiarum: vt tam sublimi pontificio seu sa-
 cerdotio idoneus esset ac sufficientissimus.
Sacerdotium ipsius vniuersale est: quod
 est dicere super totam vniuersalem ecclesiam
 absq̃ exemptione vlla: talem decebat etiam
 tanto gregi pastorem pfici: qui tanta preemi-
 nentia omnibus alijs precelleret: vt compa-
 ratione ipsius omnes alijs essent greges: qui adeo
 coruscans: adeo aromatizans: adeo placatu-
 rus per omnia: adeoq̃ gratiosus ad patrem
 misericordiarum accederet: vt eo aperiente
 os suum sacratissimum: os benedictum: os
 gratiarum: eoq̃ dante vocem interpellatio-
 nis pro nobis: obmutescerent omnes accusa-
 tores et aduersarij nostri: eo prestante patro-
 cinium cause nostre: nullus auderet ex adu-
 so confurgere: eoq̃ stante pro nobis: nullus
 contra nos se presumeret erigere. **Q**uan-
 tum ⁊ quante suauitatis odoramentum pa-
 ras ex illa apotheca spiritussancti: q̃ ipsemet
 christus domin⁹ est: p os ipsius sacratissimuz
 ad nares p̃ris misericordiarū ascendere: quorū
 pietatis ipsius dignatio est: illud p nobis ad

Capitulum

interpellandum apire. Interpellatio nanq[ue] ipsius thimiamma est incogitabilis suauitatis: vtpote tota apotheca sp[irit]us sancti flagrantissi-
Sma. Quid ergo nobis cogitandum est/ cū ip-
 sa gloriosa dei genitrix/ om[ni]q[ue] illo milium be-
 atissimorum sc[ilicet] angelorum et sanctarum ani-
 marum consortio/ et felicitate/ aperiunt ora
 sua ad orandum pro nobis. q[ua]ntus est sum[us] tor-
 et tantoru[m] aromatum: q[ua]nto suauissimoru[m] odo-
 rum flagrantia replet tota illa aula celestis.
 An putas patrem misericordiarum attendere il-
 la hora ad fetores vitioru[m] et peccatoru[m] illoru[m]
 pro quibus orat[ur]. An putas illum velle respi-
 cere ad abominationes eorundem: cum tot et
 tanti gratiosi vultus militiaru[m] ac sanctarum
 animarum quas predixi apparent ante eum.
 An putas ipsum posse auertere oculos mise-
 ricordie sue/ et vultu clementie sue ab ipsis: q[ui]
 p[ro]pter beatus indubitanter/ cuius orationis
 odoramentum tante suauitatis est/ vt om[n]es
 nares curie celestis/ ad id se aperiant: et ex il-
 lo reficiant. Beatior aut[em] si virgule fumi sui/
 de qua in p[re]cedentibus audiui[stis]/ addu[n]tur in
 numerabiles illi et m[en]s odores celestiu[m] odo-
 ram[en]toru[m]/ que predixi: vt inā innotescat ora-
 tionibus q[ua]ntos et q[ua]ntos adiutores/ t[ame]nq[ue] promptos
 et paratos/ et p[ro] om[n]ia voluntarios adiuuadu[m]
 habent in curia illa summi regis: sed et quā pla-
 corem: sic est ipsius altissimi dei narib[us] et om-
 nium ciuium celestium odoramentum pie ac
 deuote or[ationis]. q[ua]nta putas studiositate: q[ua]ntis
 conatibus/ et si venalia essent q[ua]nto p[re]cio et sum-
 ptibus/ exquirerent et comparent aromata/
 de quibus odoramentu[m] illud confiteretur.
 Elides igitur q[uo]d p[er]niciosa sit ignorantia hec
 que t[ame]n bonu[m] imo nos tāta negligere et amit-
 tere facit. Quod aut[em] sequit[ur] i[n] textu Apocal[ypsis]
 vt daret de oronibus sanctoru[m]/ daret materi-
 am ipse christus d[omi]n[us] odoramentum propriu[m]
 quod est laudis et gratiaru[m] actionis de orationi-
 bus sanctoru[m]. Ipe eni[m] est cui[us] os sacratissimu[m]
 atq[ue] b[e]n[e]dictum/ sicut nō cessat a p[re]ssimis et sp[irit]u
 efficacissimis interpellationibus pro nobis:
 sic nec a gratiaru[m] actionibus de omnibus b[e]n[e]fi-
 cijs/ q[ua] p[er]stant nobis a patre misericordiaru[m].

Quid signat per altare aureu[m]. La. XLII

Quod autem se-
 quitur/ sup[er] altare aureum/ ornatus
 est parabole. Vel altare aureum ip-
 semet est/ quoniam ex ipso tanq[ue] ex altari placa-

bilissimo/ suscipit pater misericordiarum ora-
 tiones et sacrificia sanctorum. Aliter etiam al-
 tare aureum/ ipsa misericordia patris accipi-
 tur. Altare eni[m] p[ro]pitiat[ur]ium est: vnde acce-
 pra efficiunt oblata. Et ipsa misericordia sum-
 mi patris est/ ex qua et p[er] qua[m] accepta sunt ei/
 quecunq[ue] placabiliter et remunerabiliter ei-
 dem offeruntur a nob[is] p[ro] et illud. Data sunt
 ei incensa multa/ aliter et nō incōuenient[er] in-
 telligi/ v[er]o vt accipiat/ data pro eo quod est
 attributa. Nanq[ue] d[omi]n[us] / q[ua]cunq[ue] recte sapiunt
 totaliter attribuunt: quecunq[ue] habent bona
 vel faciunt. Et p[ro]pter hoc ipsi viri sancti ip[s]as
 orones suas christo d[omi]no attribuunt/ confiten-
 tes humiliter se et dono et impetratione eius
 accipe illas. Aliter etiam satis congruent[er]
 intelligitur. Data sunt ei incensa multa: vide
 licet q[uo]d recta et oblata ei tanq[ue] mediator[is] si vt
 ipe in quo soli patri/ misericordiarum cōpla-
 citum est offerat. De cui[us] ore vel manibus re-
 cusari nō possunt. Tanta quippe est gratiosi-
 tas ipsius in conspectu dei patris/ etiam fm
 quod homo est mediator dei et hominum: vt
 quecunq[ue] patri p[er] ipsum offerunt[ur]: a nobis ei-
 dem grata sint et accepta. Quod attendens
 et cognoscens omnis ecclesia/ in om[n]ibus ora-
 tionibus quas ad deum patrem dirigit/ adiu-
 git semp[er] p[er] d[omi]n[u]m nostru[m] iesu[m] christu[m]/ quas
 si diceret/ et si nō p[er] merita nostra/ placere tibi
 potest oratio nostra vel deprecatio. Placeat
 tibi p[er] ipsum quem inter te et nos mediat[ur]
 rem constituisti. vt p[er] ipsum placita tibi f[aci]at
 et accepta: que p[er] nos tibi placere non pos-
 sunt. Est igitur hic quemadmodum in curijs
 magnatu[m] sicut est videre in curia summi pon-
 tificis/ quia cancellario vel vicecancellario of-
 feruntur vel dantur petitiones: vt ipse porri-
 gat eas summo pontifici: atq[ue] promoueat apud
 eum vel coram ipso/ quoniam in hoc constitu-
 tus est mediator inter petentes et summum
 pontificem. Sic christus d[omi]n[us] mediator cōsti-
 tutus est inter totam vniuersalem ecclesiam
 et patrem misericordiaru[m]. Et p[ro]pter hoc tradit ei om-
 nis ecclesia sanctorum: oēs orones siue petiti-
 ones suas: offerendas deo patri misericordiaru[m] et
 promouendas apud ip[su]m. Est igit[ur] dicere in or-
 onibus ecclesie: cum dicit. Concede nobis hoc
 p[er] ip[su]m iesu[m] christu[m] d[omi]n[u]m n[ost]r[u]m. i. eo impetrātes:
 quoniam istud impetrare merita n[ost]ra nō suffici-
 unt: sed gratiositas eius in q[uo] solo tibi b[e]n[e]f[ic]i[um] com-
 placuit: hoc impetrare potest et sufficit. Al-
 bilominus tamē ab ip[s]o christo d[omi]no n[ost]ro om[n]ia

bona petenda et peti debet et sperari. **S**iliter a spiritus sancto: quoniam trinitas hec unus solus ac verus deus et deus est: omnium seculorum unus ac verus auctor: unus solus et verus effector: unus verus ac solus largitor largissimus ac benignissimus est omnium bonorum. **E**t si pater honorat in hoc quod orat a tota ecclesia sanctorum in hoc quod orat quod prestat que petunt: honorat et filius in hoc quod per ipsum exorat pater ut largiatur. **I**ta honorat in quoque filius ut mediator et impetrator eorum. **N**ihilominus tamen et honorat et exorat ut unus auctor: unus effector: unusque largitor largissimus ac benignissimus: cum ipso patre et spiritus sancto: quoniam cum illis et cum utroque illorum et etiam per se: in se est unus solus et verus deus. **Q**uoniam vero factus est homo pro nobis: factusque nobis in eo quod homo: mediator: pontifex: et advocatus: per ipsum tanquam mediatorem: pontificem et advocatum nostrum: apud patrem et semetipsum in eo quod deus est et spiritus sanctus petimus nobis omnia bona prestandi per ipsum. **Q**uia propter dant ei in celsa multa orationum: scilicet omnium que sunt a tota ecclesia sanctorum. **D**ant in quoque ei sicut predestinati tanquam mediatori pontifici et advocato: utripe eas porrigat et offerat patri misericordiarum: et promoveat apud ipsum gratiam exauditionis impetrando. **Q**uia vero thymiana **E**xod. xxxj. oro aromatisans intelligitur. **E**xpedi et conveniens est ut docearis hic: quoniam ob causam in consecratione thymianatis: quattuor tamen aromaticas species in consecratione seu in compositione ipsi assumuntur bene. **H**e autem sunt stactes etonica galbanum boni odoris atque thus lucidissimum. **S**tracte autem gutta est arboris mirrhe sicut dicit in illo loco expositio. **I**n psalmo quoque dicit mirra et gutta et cassia: que igitur per expositionem cum dicit mirra addidit et gutta: cum nomine mirrhe lignum arboris mirrhe quod intelligeret: ac si diceret. **M**irra non utique lignum sed gutta que est gummi arboris illius. **I**ta autem didicisti alibi: quia gummi istud quod mirra dicitur: consumptiva est putredinis et verminum. **E**t propter hoc corpora mortuorum ut a putredine et verminibus conserventur illela: mirra conduntur. **Q**uia igitur gratia compunctionis: et tota fetulentia siue spurcicia preterite vite exterminat: vermesque vitiorum et peccatorum mortificat et consumit. **I**psam etiam odorem suavitatis spirat: in odorem mentis isto seculo ofoniam: scilicet merito primo ponitur gratia compunctionis: que offensas vitiorum et peccatorum tollit: et iram dei placat: quod nullus exaudit orantes donec eis placatus sit. **E**t quod mirra literalis odorem suavitatis habet:

at: expresse legitur **E**ccli. xxiij. ubi dicitur: quasi mirra electa dedi suavitatem odoris: exper sona Sapientie. **O**nica vero astreola parva **R** est ad vnguis humani magnitudine: propter hoc et onica dicitur quasi vnguina: onis namque grece vnguis dicitur latine: unde et sardonix de quo alibi. **S**ardonice faciunt duo nomina sardonix et onix: est enim vere loquendo onix lapillus qui apud sardos reperitur: melius ergo onix diceretur quod onica. **E**t est onica vel onix boni odoris ut dicitur sicut et nonnulli pisciculi. **I**n onice igitur intelligitur non immerito gratia humilitatis quod magnum locum in ofone tenet: sicut **E**ccli. xxxv. **O**ratio humiliantis se nubes penetrabit etc. **E**t est ordo congruentissimus: ut gratiam compunctionis in qua est viva recognitio vitiorum et peccatorum comitem humilitas: quia nihil adeo displicet deo sicut dicit **H**ieronymus: sic ceruix erecta post peccatum. **G**albanum vero idcirco potissimum boni odoris inde dictum videtur: quoniam mirifice virtutis est odor ipsius. **E**xtinguit enim omnia venena draconum et serpentes arcet et diffugat. **U**bi nihil rectius quam gratia benivolentie seu benignitatis intelligitur. **V**enenata namque peccata et vitia venenosa: vel potius venenata vitia et peccata malignitatis intelliguntur. **H**oc autem est pro animo vel studio nocendi: sine qua nunquam sunt qualia sunt odium/ira/invidia et superbia/que sine iniuria et lesione proximorum nunquam in aliquo est. **H**uicicia que amore lucrorum adeo excecatur eos quos possidet: ut aliena detrimenda nec considerent nec reputet: quapropter noxia animalia siue maxime venenata reputandi sunt merito vel habendi. **C**ausa autem in hoc evidenter est: quoniam tanquam pestilentes siue pestiferi alijs hominibus sunt. **Q**uia igitur manifestum est benivolentiam siue benignitatem non solum studium nocendi sed etiam omne alienum exterminare ab his: in quibus merito galbanum ipsa intelligitur. **D**ebe etiam scire quia peccata huiusmodi et vitia cruenta siue sanguinolenta dicenda sunt: et dicitur ab eis qui in sacris doctrinis eruditi sunt. **N**ec mirum tibi videatur: si gratia ista locum habet magnum in oratione. **N**ecessesse est enim benignos benignitatem apud deum benignum invenire: quemadmodum et misericordes misericordiam: scriptum est preterea **E**ccl. xxi. primo: quia quod beneplacitum est deo: si des est et mansuetudo. **B**enignitas autem non est nisi mansuetudo: licet ex alia causa

benignitas. ex alia aut mansuetudo nominetur. Hoc etiam nouit **H**ester que in oratione sua dicebat ad dñm. Tu dñe cui mansuetorū et humiliū semp placuit deprecatio. sicut legitur **H**ester. xliij. Solum errorem pietatis venenum intelligit: et venenata animalia heretici consueuerunt haberi. Et intelligo hereticos nō simpliciter nec per imperitiā seductos / et in errores hereticorū prolapsos: tales em̄ nō animalia venenata dicendi sunt: sed magis a venenatis veneno pcussa. Heretici vero qui venena errorum mortiferozū predicādo et suggerendo diffundūt: animalia venenata et serpentes nequissimi cēsendi sunt / et merito nominandi. quia ppter fides ipsa merito. id est galbanū spūale accipiendum est / que et omnia venena hmōi et ab alijs in quibus est exterminari: et in alijs etiā uiueret regnare q̄tū pōt. phibet et auertit. Q̄tū aut locum fides in orationibus teneat / iam didicisti in eplā Jacobi iij. et eiusdē. c. j. Ubi dicit postulet aut in fide nihil hesitans. Pietas aut ad omnia vicia bona impetranda / et mala auertenda seu exterminanda / recte intelligi potest galbanū spūale: et orantibus pietate siue miscōia p̄ditis p̄mittitur. **M**atth. v. Non em̄ nisi stulte sperare vlt petere miscōiam a deo potest: qui misericors in alios nō fuerit. sicut legit **Eccl. xvij. H**omo homini seruat iram: et a deo petit medelā. Et **M**atth. xvi. Non igit oportuit te miseri conseruis tuis. Ipsa quoq; veritas in euāgelio **L**uce expresse dicit. quod supest date elemosynam / et ecce omnia munda sunt vob. Et omnis ecclesia sanctorū cantat. sicut aqua exstinguit ignem / ita elemosyna exstinguit pctm̄. Et est galbanum istud spūale. id ē. misericordia valde boni odoris / nō solum a pte erogātis elemosynas: sed etiam a pte recipientium qui miro affectu et deuotione bñdicunt largitoribus et misericorditer deū exorant pro eis.

De deuotiōe q̄ requirit in orōne. **Ca. XLIII**

Quarta species
aromatica que in compositione venit thymiamatis istius: thus lucidissimum est: quod vocat clibanum quod est dicere incensum album. vocat et incensum masculum. qm̄ in forma seu figura similitudine habet testiculū humani: vel potius masculum thus dicit / id quod fortius est et maioris virtutis cum in omnibus aiantib⁹ mascula sunt po-

tiora et fortiora. vnde et virgili⁹ verbenas adole pingues et mascula thura. vñ et masculabilis a persio dicit. Intellexit ergo moyses thus lucidissimū. id est purissimum qm̄ de puritate est ei luciditas. **T**hus istud nihil rectius intelligi pōt / q̄ in orōne deuotio. **N**ec tibi dubium est q̄tum valeat / et q̄tū condiat / q̄tūcumq; p omnia meliorat orationē deuotio. **C**um dicat auctoritas / quia qui in deuotus orat iudicium contra se postulat. **I**n ipsa vero deuotione puritas / quid aliud intelligi potest: q̄ in thure luciditas. **E**t iam audiuit q̄ noxia sit in oratione impuritas: que est admixtio voluntarium cogitationum / que sunt musce morientes / et perdunt suauitatem vngenti. sic audiuit in precedentibus ex verbis salomonis in ecclesiastico. **E**t ista suauitas iucunditas ē qua viri sancti in orationibus iucundantur.

De breuitate orationis. **Ca. XLIII**

Propter hoc dicit beatus **B**er⁹. quia orō debet esse brevis et pauca / nō q̄ prolixitas et longitudo orōnis deo displiceant: nisi vbi ipsa prolixitas alijs impedimentum etiam pstat orādī. sic notū ē de q̄busdā sacerdotib⁹ cereorū p̄sumptorib⁹ q̄ missas adeo longas faciunt q̄ tedio p̄lixitatis sue corda circūstantiū a grā deuotiōis arefaciūt. **E**t ipam refectiohem spūalem quā in missis pcipere debet / in molestie amaritudine eis vertūt. **D**e his igit pōt cōqueri p̄plus missis circūstans et dicere / dederūt in escam meā fel. **S**tulticia igitur huiusmodi hominū hec est. vt qui p pugillo deuotionis quod eis in missis tribuit torius populi deuotionē deo auferūt. **E**t p tribus vel quatuor vt ita dicam lachrymis compunctōis vel deuotiōis: vasa magna. i. cor deuote ac lachrymose orantiū effundant. **I**bi igitur brevis debet esse oratio / vbi brevis eius deuotio aliorū orationum / militat et deseruit / possunt etiā et alie cause abbreviāde oratiōis fieri sic infirmitas corporalis. multi em̄ in amētia et morbum melancolicū / ppter oratiōes vel plōgationes nimias inciderunt. **I**nfirmitas etiam spiritualis / causa fuit ap̄d aliquos / q̄ ipa vehemētia deuotiōis adeo affliguntur / vt postmodū octo vel q̄ndecim diebus vel pluribus languere necessario habent. **I**nterdū aut et adeo rapiunt / vt mors. i. totalis sepatio aīaz suarū / a corporibus non immerito timeat.

Abbreuianda etiam oratio est publicis personis: hoc est platis: et curam aliorum sue temporalis seu spiritualis gerentibus. Plerumque enim non sine iniuria et detrimento graui subditorum prolongari non potest oratio platorum. Causa autem in hoc est: quoniam debitorum sunt subditis in multis: ratione officiorum suorum. Interdum enim iura sunt reddenda subditis: nec possunt eis differri sine graui dispendio vel spirituali vel temporalis. Quia propter illa hora: tempus est a prolixitate orationis: sicut debet eis sacramentatio: et alia innumera: que sicut auferri non possunt eis sine iniuria eorum: ita interdum nec differri. Vidi multos prolixitate missarum adeo obstinatos: ut potius eligerent missas hominum non audire: quam prolixitatis tante molestiam sustinere. Hicigitur videtur mihi intellectus: et ista intentio sermonis istius beati Bernardi. Quoadmodum enim dicit Iulius: quia nunquam nimis dicitur quod nunquam satis dicitur: mihi videtur quod nunquam satis pretendit seu prolongat orationem: quia nunquam deuota et pinguis oratio mihi videtur nimis posse esse nisi in casibus antedictis. Nunquam enim mens humana familiaris cum deo est: nunquam artius ei coniungitur in vita ista: nunquam lautius ex eo reficitur: quam in oratione. Nisi forsitan eiusdem speciei contemplationis: de qua et alias si deus deiderit vitam et spatium et gratiam ad hoc necessariam: desiderio est mihi et proposito scribere. Post hoc autem absoluiam me a promisso illo quod in precedentibus promisi: vix de merito orationis: ubi dixi: quia musce morientes perdunt suauitatem vnguenti non autem substantiam: vel meritum principale: hoc tamen promissum: quia oratio vnguentum est: et propter hoc habet virtutem suauitatis. Ad medicinam enim conficiuntur vnguenta ista hominum et multarum infirmitatum sanitas per ea praestatur. Non est autem morbus vel vulnus vel lesura vlla spiritualis: cui per vnguentum orationis deus non medeat. Conficiuntur et vnguenta ad sanctificationem: sicut expressit legem Exo. xxxi. de oleo unctionis: quod ex quattuor aromaticis speciebus et oleo oliuarum confici precepit dominus. De autem sunt species ille vix mirrha prima electa: cinnamomum: calamus: et casia. Et intelligo quia casia ista est lignea: vixque est rubij coloris: boni saporis pariter et odoris. Hoc igitur oleo unctionis caput aaron in consecratione ipsius perfundebatur: sicut crismate et oleo sancto perfunduntur manus et capita pontificum hodie in ecclesia dei. Nihil enim efficacius ad prestandum gratiam sanctificationis: quam oratio: per illam enim san-

ctificatur in ecclesia dei: quaecumque in ea sanctificatur. Quia propter ad ipsas animas orantium virtuosissimam illam esse efficacissimam manifestum est. Si enim in ea que foris sunt: hoc est extra animam: ministri sanctificationis: eorumque potest oratio: ut omnia sanctificata per illam sanctificentur: quanto fortius in animabus: in quibus est et ex quibus exiit et procedit ad deum: in gratia sanctificationis efficaciter erit. Conficiuntur vnguenta ad nitorem et candorem corporum: quis autem ignorat qui vel ad modicam virtuositatem orationis apprehenderit: quantum nitorem: quantumque decor: per virtutem orationis praestetur digne et deuote orantibus. Que anima humana adeo tenebrosa: adeo deformis est: ut illam oratio non splendet et decoret. Sunt et vnguenta ad conseruationem corruptibilis: sicut apparet euidenter tibi in his vnguentis quibus conduntur corpora mortuorum. Ad hoc enim vngentum hominum fit: ut a putredinibus et verminibus illesa conseruentur. Manifestum est autem orationem frequentantibus: et gratia deuotionis in eadem habentibus: virtutem istam: consumptiuam spiritualiter orationem non abesse. Non enim possibile est assidue orantibus: vermes vitiorum et peccatorum putredinemque corruptionis spiritualis nocere posse. Similiter non est dubitandum: quia nec durare in eisdem possunt. Et si quicquam in eos irrumpat virtute orationis extinguuntur. Conficiuntur et vnguenta ad odorem suauitatis atque fragrantiam. Et iam audisti ex testimonijs lib. Apocal. quantum odor suauitatis flagrat in aula celesti ex orationibus sanctorum: etiam quod adhuc in terra peregrinant. Quanta igitur credenda est fragrantia esse ex orationibus sanctorum: qui iam cum christo domino regnant: quibus tanta est affluentia aromatum spiritualium: ex quibus odoramenta orationum conficiuntur. Potissimum autem ex orationibus dei ac saluatoris domini nostri iesu christi: qui secundum quod est: homo: apotheca est omnium aromatum: omnia alia donorum vix et gratiarum atque virtutum incogitabili precellentia transcendentium. Qualem autem quantumque putas esse fragrantiam orationis gloriose genitricis eiusdem: quotiens pietatis et dulcedinis eius dignatio est exorare christum: ac benedictum suum filium: pro nobis. Quod si per singulos sanctos angelos et beatas animas considerationem hominum feceris: inestimabile et incogitabile fragrantiam: ex aggregatione omnium celestium orationum certissime esse vel aspirare certissime cognosces. De merito vero orationis de quo mentionem feci: sciendum est: quod duplex est vix principale et secundarium. Et principale quidem est remuneratio.

nis seu felicitatis eterne. Et intendo illud principale esse: quia ad ipsum et propter ipsum omnia alia merita tribuuntur. Et ad hanc ipsam charitas: quae radix est omnium meritorum principaliter donat. Cum ergo oratio ex hac radice merito isto nunquam fraudatur sed ei semper debet. Huius namque radice ratione meritoria est oratio principaliter et proprie felicitatis eterne. Sceleraria vero merita sunt conservatio gratiae: augmentum ipsius: et remissio vel diminutio pene merite: omniaque alia bona data: quae in oratione ab universali datore bonorum obtinentur. Et haec sunt quae principali merito: fervor orationis: puritas et devotio lachrymarumque pluviae supaddunt. Quia igitur volutantes et irruentes muscae: id est cogitationes pravae: in orationis cordibus cum et radice meriti principalis quam praenominavi non extinguunt siue mortificant. Ideo nec principale praemium auferunt. Causa enim permanens illesa et integra homini: necesse est et ei effectum permanere. Sciendum est etiam tibi: quia de secundariis meritis: ex affectibus orationis est diffusio demonum: et diminutio potestatis ipsorum.

Quare viri sancti difficile habent gratiam devotionis. Ca. XLV

Quod si quis in-
terroget quare viri sanctissimi vix et
tam raro: gratiam devotionis et pluviam
lachrymarum irriguam habent. Propter hoc
cristiani et immanissimi: facile habent eas interdum.
Rursus in hoc: quam admiranda est mirabiliterque
laudanda dei nostri misericordia: quae tam indignis:
tam promptam tamque paratam se exhibet: atque ad-
iutoria quibus tantis peccatoribus ad gratiam iustifica-
tionis siue conversionis adiuvant: tam benig-
ne eis de tam facile largitur. Hanc puto esse causam:
videlicet ut cariora illa habeant et soli gratiae illa attri-
buant: iuxta sermonem beati Augustini dicen-
tis: quia christum non novit quod alij quam gratiae dei alij
quid attribuit. Debes tamen scire cum his: quia im-
manitas scelerum: et monstruositas peccatorum: oc-
casionem non modicam dat timori dei et erubescen-
tie et alijs quibusdam donis. Puritas vero conscientie
et virtutis fiducia: securitatem interdum generat in
electis. Et propter hoc non nunquam gaudium tribu-
it. De gaudio certum est tibi: quia merore cor-
dis et luctum excludit. Nec pretereundum est tibi ex-
emplum quod ad hoc inducere consuevi: videlicet de
piris et pomis: alijsque fructibus quibusdam vides in
se habentibus: quia maiorem suavitatis odorem ipsi

rant quam fructus suavissimi et illesi. Cermes enim
calore suo adiuvant calorem naturalem in eis: pro-
pter quod facilius maturescunt: et odorem debitum
spargunt verminosi fructus. Sic et aliquor-
iens horrida atque monstrifica vitia et peccata ad-
iuvant timorem: horrorem et verecundiam: et iram ipsam
ad irascendum contra semetipsum: ex quibus gratia in-
terne penititudinis et odoramentorum orationis
non modicum adiuvantur.

De merito illius orationis in qua non co-
gitat actu quis de deo. Ca. XLVI

I quis autem
quesierit qualis sit vel durat meri-
tum orationis: quod agminibus muscarum
momentum refertissima est: et strepitu earum de-
tumultuosa: qualiter eterne remunerationis
praemium pro oratione aliquis mereri poterit. In qua nec de
deo nec de praemio homini cogitavit: aut actu etiam
am curat. Rursus in hoc: quia si cum peregrinatione
qua quis visitat limina sanctorum: meretur suffragia eo-
rum: de quibus in proposito solo vel initio cogita-
vit. Non enim facile est: nec unquam credo evenisse:
aliquem ex hominibus peregrinantibus pro passus singu-
los de suffragiis sanctorum ad quorum ecclesias vel me-
morias peregrinant cogitasse. Possibile autem est
ut nec uno puncto temporis de eis cogitet ex illis.
Occupant enim et labore itinerationis: et solli-
citudine necessarium ad illam: et alijs irruentibus
et emergentibus. Ceterum quia voluntas siue inten-
tio obtinendi suffragia homini: causa est et radix
totius peregrinationis illius: tota meritoria est illi
peregrinatio ipsorum. Et exemplum evidenter
similitudinis: in lapide qui iacet: vel sagitta quae
trahit arcum. Non enim cogitat iacens de singulis
partibus spacijs: quod lapis ille vel sagitta transierit.
Sic igitur unus impulsus: debet totius illius spa-
cij transitum: et singularem partem illius: cum nec de illis
actor: vel tractor: nec de alijs eorum cogitavit.
Sic unus impulsus voluntatis siue intentionis:
ei quod peregrinat: debet totus motus peregrina-
tionis: et singule partes ipsius: licet neque de illis neque
de aliqua earum peregrinatus ille cogitaverit. Et pro-
pter hoc totus motus ille meritorius est ei deus. Sic de-
code orationis et partibus ipsius: quam praemio ac princi-
palis voluntati: ex qua oratio cepta est: licet mens ora-
tis ad alia evaget: et alia in corde ei irruant vel
immergant: propter intentionem ipsam et cogitatum. Oratio
tota praemio voluntati et intentioni attribuitur
et ei deus. Et propter hoc ex illa: et plura meritoria in-
dicat. Omnis enim operatio ex radice voluntatis

ex qua est: vel bona vel mala: vel meritoria vel
alterius modi iudicanda est. **I**uxta simones
Amb. dicentis. quia nō attendit de^o q̄stuz s̄
ex quāro. et q̄stū intendis tñ facis. **Q**ui simo-
nes intelligendi sunt in eis opibus: que ex ra-
dibus intentionū et voluntatū mutari p̄nt:
quod dico p̄pter illas que in semetipsis male
sunt. sicut est fornicari. furari. adulterari. que
nulla bonitate radice bene effici p̄nt. **F**ac ad
hoc idem sermo beati Gregorij quo dixit. q̄a
nihil habet viriditatis ramus boni opis: nisi
p̄cesserit de radice charitatis. **D**ebes autē re-
minisci eorū que dixi tibi de cogitationibus:
et alijs in corda orantium irruentibus: quia nisi
radicem: hoc est p̄ncipalem voluntatē: et hec
est intentio: mortificauerint et ipam ofonem
sibi rapuerint: ita vt ex eis et ab eis p̄cedat me-
ritum ofonis p̄ncipale. **S**auferre nō possunt
Et autē in hoc ē: qm̄ radix et cā meriti: que p̄n-
cipalis voluntas est: siue intentio illesa q̄stuz
ad essentiam suam permanet cum ipsis.

De igne et gladio qui debet esse in sacrifi-
cio orationis. **Ca.** XLVII

Dest hec quo-
niam ofo est sacrificium et oblatio
deo acceptissima: que deo in omni
ecclesia scōz offert: ad ipm placandum et re-
conciliandū ei totū dei populū. **P**rosequar
de ipsa dispositione et p̄fectione que sunt con-
uenientes ei: p̄ hoc q̄ ipsa est sacrificium. **E**t
iam quidē notū est tibi ex alijs: quia sacrificiū
est oblatio deo sacrata atqz dicata sacrans si-
ue sanctificans etiā ipm offerentē: que etiam
hac intentione semp offert. viz vt ipse offe-
rens: p̄ illam deo sacret siue sanctificet. **Q**uod si
quis querat: quid p̄mōi sacrificiū deo sacre-
tur vel sanctificet. **R**ūdeo q̄ cor humanū si-
ue mens humana in primis et maxime: et intē
do hic de ofone que ad placandū deū offert
a quo atqz ad hoc vt ipse offerens reconcilie-
tur ei per illam. **I**uxta illud qd dictū est. **S**a-
crificiū deo spūs cōtribulat. **E**t de ofonib^{us}
que pro alijs sacrificandis offerunt licet p̄ce-
tissimū atqz congruentissimū sit interdū: vt
cum sacrificio cōtribulati spūs offerant. **P**os-
sunt etiā viris sanctis q̄ cōscientiā nō habent
q̄ sit in eis aliqd mactādū siue mortificandū
solo desiderio et intentione impetrādi sanctifi-
cationē: offerri sanctificationē earū rerū qua-
rum sanctificatio p̄ ofones illas intendit. **E**t

querit vtrū ab his que mactāda vident in se
vitia q̄cūqz: vel peccata nō satis pueniēter of-
ferunt absqz sacrificio qd p̄dixi: quo scz mactē-
tur illa et mortificent vel in ipsis ofonibus vt
ante. **N**eqz em̄ ad sacra mysteria cuiqz tali ac-
cedendum ē absqz p̄paratione hui^{us} sacrificia-
tionis et sacrificij. **P**ropter h̄ dictū ē in ps. **D**i-
rigat ofo mea sicut incensum in cōspectu tuo
Similiter et illud. **E**levatio manū mearum
dñe sacrificiū vespertinū. **Q**ue reuera sacri-
ficiū ē: sicut corā te sacrificiū vespertinū: qd i
lege veteri pinguius erat sacrificio matutino.
Et qm̄ animalia in lege veteri in omnibus sa-
crificijs mactabant igne et gladio: volens of-
ferre sacrificium ofonis: necesse debet habere
re ignem et gladiū. sicut legit. **Gen. xxij. q** imo-
laturus abraā filium: portabat secū ignem et
gladiū. **M**actatur igit cor tuū: qd est dicere
mactatur animalia vitiorū et animalium bru-
talium in corde tuo: accinge te gladio: adbi-
be tibi ignē: **E**t intelligo ignē spūalē q̄ vel ire
vel desiderij est. **Q**uod si quesieris a me: vñ vel
vbi accipia ignem istum: **S**tultissimā dico q̄-
stionē istā. **H**oc em̄ est ac si quereretur: vñ vbi ob-
quā cām irascaris animalib^{us} venenatissimis
atqz nocentissimis atqz pestilētissimis. **Q**uis
vidēs colubrē vel bufonē: quesitū vnqz hoc
vñ irascaris isti colubro vel bufoni: p̄sertim si ab
ipso vñ morsu vel veneno vsqz ad mortem le-
sus est. **Q**uis vnqz ad hanc inopiam deuenit
vt ita ira deesset ei cōtra hec. **M**iser atqz stul-
tissime irascaris vnicuiqz pulci vel musce pro
lesione p̄modica atqz leuissima: que nec etiā
lesio dici pōt. **E**t p̄ lesionib^{us} mortiferis et mor-
tem eternā irrogātib^{us}: nō vides vñ vel qua-
de causa miserendū sit tibi: tam noxijs tanqz
pestilētibus beluis. **Q**uis vnqz defectū istum
passus ē nō solū miserabiliter sed inauditū et
intolerabilem saltē: vt ira ei deesset in hostes
suos seuissimos et iplacabilissimos. **Q**uis vn-
qz auditus est medicans irā h̄mōi: qn̄ poti^{us} cō-
traria audient et videant incessanter: impla-
cables et p̄modū omnem inexecrabiles inue-
niunt hoies in hostes suos. **E**t si qm̄ audient
importabili difficultate et laborib^{us} interceden-
tium grauissimis vix iduci p̄nt ad pacē. **Q**uis
illi hostes sunt vilissimorū ac vilipendendorū
nocumentorū. **I**sti autē hostes spūales super
omnem compationē imo sup omnem cogitatur
maiorū lesionū et nocumentorū sunt cōtra te.
De his p̄cepit tibi dñs deus: per **Aplm in iij.**
Col. vt ea mortifices dicēs. **M**ortificate mēs

Capitulum

Abra vestra que sup̄ terrā sunt / fornicationem
imundiciā. **7c.** Tulaūt cum tam iustā cām ha-
beas vicz dei p̄ceptū districtissimū: queris vñ
vel ob quā cām irascaris tā atrocibus / tanqz
seuis hostibz tuis. **S**tupenda patientia tua /
si ea videre / vel de ipsis cogitare potes / et
nō totus statim excandescere in eos / tātoqz
furore iracundie tue irruere in ipsos. **I**sta p-
culdubio est diabolica patientia / 7 sol⁹ diabo-
lus illā te docuit. vt beluas hmōi seuissimas /
que die ac nocte a deuoratione eius non ces-
sant absqz vlla rebellionē 7 contradictionē
sustineas. **U**ñ tibi ista pax maledicta / vt con-
tinuum bellum 7 capitale hmōi / hostiū cōtra
te ferre potes. **E**t qđ ē sup̄ admirationē atqz
stuporē: vt eas 7 hospitio foueas: 7 ipetra-
libus atqz intimis domus tue. id est. cōscien-
tie hospitio foueas: pascas: nutrias: ptegas.
7 defendas: om̄ibus inimicis eorū factus ini-
micus. **I**stud nāqz generale est / vt amatores
oim̄ vitorū 7 p̄ctorū: in pugnatores ipsoz /
vicz doctores / predicatorēs / implacabiliter
odiāt 7 inozabiliter psequētur. **A**n accepisti
hoc ex sacratissimo illo mandato euangelico
vicz **M**atth. v. diligite inimicos v̄os / bñfa-
facite his qui oderūt vos. **H**oc indubitanter
tu facis de inimicis / qui gladio offi. 7 igne p-
sequēdi 7 exterminādi sunt. **I**sta patientia 7
bñficientia alijs inimicis debet. **I**stis vero ni-
hil / nisi ignis 7 gladi⁹ / 7 om̄ioda exterminatio.
Auerte pacē / patiētiam / 7 bñficientiam istā p
omnem modū hmōi inimicis tuis: in eis em̄
nutris / in eis cōseruas / custodis / 7 protegis
mortem tuaz. **Q**uēadmodū ligna arida qđ de
ip̄a substantia sua nutriūt / ignē deuorāt illa:
Respice miserrime 7 insanissime: ad damna
inestimabilia qđ iam pass⁹ es ab eis. **E**t primo
ip̄am exheredationē tuam a p̄cl̄aro ac inclito
regno celozū. 7 a p̄ desiderabili gloria heredi-
tatis illius: a sublimitate 7 nobilis regni: in
illud exiliū paup̄tatis 7 miserie deiecerūt te /
et pastorē porcorū fecerūt te. **I**psi nāqz porci
infernales sunt / quos incessanter de sangui-
ne tuo pascis 7 morte. **H**i sunt de quibus dicit
Job. **Q**uicomedunt / non dormiūt. **R**espice
miser ad cōtumelias 7 ignominias. **S**pectacu-
lum em̄ obprobriū te fecerūt om̄ibus inimicis
tuis: 7 assiduis derisib⁹ eoz te exposuerūt.
Hi sunt demones qui irridere te se 7 subana-
re nō cessāt qđ ab altitudine tate glie. **I**n igno-
miniosissimam vilitatē deiecerunt te: qđ eras
adunatus collaudatiōi 7 adiurationi om̄iū

militariū celestium. nunc pareas obprobrijs
7 irrisionibus vilissimozū infernaliū canum.
Attende stultissime qualiter depauperauerūt
te: qui etiam nudū atqz miserrimum te fece-
runt vestimentis p̄ciosissimis atqz speciosissi-
mis: imo regalibus: quibus in sacramēto ba-
ptismi te deus vestierat: decorauerat: 7 exor-
nauerat spoliauerunt. turpitudine vitorum
7 ignominia abominabili atqz horifica totū
operuerunt atqz repleuerūt. **R**ecordare mi-
ser quotiens 7 in q̄tā iracundiā exarsisti cōtra
iniuriatores tuos. 7 hoc p̄ vilissimis ac vilipē-
dissimis iniurijs 7 damnis. **N**ec ad modicum
irascersis his qui tibi grauissimas 7 intolerabi-
les iniurias has intulerūt. vbi meruerūt ap̄
te istam gr̄am vt ingratari eis liceat in te: vñ
qđ in extremas iniurias 7 cōtumelias: 7 vsqz
i extrema dāna 7 supplicia. vñ tibi in ea: siue er-
ga ea deo tā odibilis: tibi dānabilis tāqz mortis
fera patientia. **I**ra sceris inquit **A**ug⁹. seruo
tuo ne peccet amplius. **I**ra scere igit 7 tibi p-
si ne pecces amplius. **S**i iniurie 7 cōtume-
lie damnaqz ab amicis illata grauī ferri p̄sue-
uerunt: q̄to grauius ferenda sunt mala tot 7
tanta: que tuipe tibi irrogasti. **A**mplius qz
nemo potest adeo debitor vñ obligat⁹ eē tibi:
vt tuipe es / debitor: in q̄ pacis 7 amoris. **N**e-
mo igit adeo inimicosus eē pōt tibi q̄cūqz 7
q̄taciūqz mala irriganda / vt tuipe es tibi. q̄-
to nāqz qui maior debitor est / alicui i bonis
q̄buscūqz: tanto magis iniuriolosus est eidē ir-
rogādo cōtraria. **Q**ua p̄pter vex est qđ tibi
quia nemo potest eoulsqz iniuriolosus esse tibi:
vt tuipe es. **N**emo igit pōt te magis puoca-
re contra te qđ tuipe. puocaueris te cōtra te.
Insurge igit insanissime contra teipm̄: 7 ira-
scere tibi p̄si. **I**ra scere inqz vsqz ad mortem. i-
vite mortificationē 7 extinctionē: qui tam in-
iuriolosus: tam damnosus: tam pestilens con-
tra temetipsum vixisti. **E**xurge igit 7 exter-
mina penitusqz consume in teipso: qđ qđ ē vi-
te istius tam neqz: 7 p̄sertim ipsos fontes 7 ra-
dices sicut sunt vitia 7 peccata. irascere igitur
ipsis de quibus nihil cogitare potest aliud: ni-
si qđ ira om̄i 7 vltione dignissima sunt. **A**mplius
cū nihil te adeo puocare possit: adeo
tibi nocere: vt ista tibi nocuerunt: quibus vel
qualibus reseruas iram tuam: si ista in pace
dimittis. **A**ut igit extermina ea incendio: ne
aut ipsa incendia sua eternis flāmis exurant
te. **I**psa em̄ sunt pabulum 7 nutrimenta ignis
eterni sibi met. **Q**uid loquar de demonibus

qui phmōi satellites suos/te in abyſſos miſe-
riarum in quibus es deiecerūt: et te in ipſis ca-
ptiuū detinent/et oppreſſum: atq; miſerabiliter
deuictum atq; concluſum/tam durum tanq;
durum bellū ab eis ſuſtines: tanta damna/tā-
tas iniurias et cōtumelias: nec ab eis q̄cūq; ſpe-
rare poteſ/nifi eterna ſupplicia. ¶ Attende
q̄ta dementia tam ppitiuſ es eis/tam paciſ-
cuſ et patiens in eos imo tam ſeduluſ tam of-
cioſuſ ſeruitor eorū: tam promptuſ obeditor
omnib; mandatis ipſorum: et vt ad vnū dicā
tor: tozoſ tuū ipſiuſ et carnifex imaniſſimuſ. H̄ ē
ſeruiū qd a te iugiter expetūt. Hec ſunt iuſ-
ſa que cōtinue tibi imperant: vt nō ſolū qual-
cūq; inimicitiaſ ipſorū contra te ipſum exer-
ceat: ſed etiā crudeliſſimā carnificinā tuū ipſi
vt de ſanguine tuo viuō de te ipſo/mēbris tu-
iſ/et mēbrozū officiū ipſoſ aſſidue paſcaſ:
cum voracitaſ eorū inſatiabilis et inexplē-
bilis ſit. ¶ Cōſidera q̄ palpabileſ ſunt tenebre
tue q̄ta inſania tua: q̄ omnem brutaleſ deſipien-
tiam incompabiliter excediſ. Qd em̄ animal
brutum inueniri pōt morti ſue ppitiū/et de-
uorantibuſ ſe vt ei poſſibile eſt/nō irāſcens:
eidem/ p̄viribuſ nō rebellāſ. Si tot et tante
puocationeſ: ignē iracūdie contra ſemetip-
ſaſ et contra puocatozeſ: ignē ire in te nō ac-
cendunt/et illum tibi copioſe nō ſubminiſtrāt.
Nō ſolum hoīſ ſed etiā bruti animalis nomi-
natione indignuſ habēduſ eſ. Neq; em̄ viſ
irāſcibilis in te eſſe putanda eſt: niſi vel peni-
tuſ exterminata/vel adeo oppreſſa et ſuffoca-
ta/vt de ſalute ipſiuſ nō imerito deſperetur.

De igne ſacrificij orationiſ. La. XLVIII

Ignis vero ſa-
crificio iſtī neceſſariuſ: igniſ ē di-
uini amoris/ſiue cuiuſcūq; boni et
ſancti amoris: ſiue ſit charitaſ depurata illa
vicz viuifica atq; dei dilectio/que nihil mor-
tiferū/nihil peccati mortaliſ ſecū patit in p-
prio ſubiecto. ſiue ſit aliūſ ſanctuſ ac bonuſ
amor/quo bona diligunt et mala odiant. Hoc
aūc dico/quia charitatem iſtam que eſt vita/
liſ atq; viuificuſ calor/gelitudinem viciozū
et peccatozū diſſoluens penit? et omnino exter-
mināſ/nō in omnib;/qui ſe ad grām iuſtifi-
cationiſ preparant: ſtatim inueniūt: qn poti?
p̄cedit illum amor quidā p̄paratori?: parāſ
ei viā/et aptāſ cor humanū ad recipiendum
ipſum: quēadmodū quēdā calefactio p̄cedit

arſionem. Nec dubiū eſt qn calefactio h̄mōi
ligna p̄parat ericcando: et frigiditatem ab eis
fugando: atq; vtcūq; calefacienda. Sicut vi-
des in ligniſ viridib; velaqua aſperſiſ: que
nō ſtatim vt in ſtruē componunt/et igni adhi-
ben? ardent. ſed poſtq; phmōi calefactioneſ
vt p̄dixi p̄parata fuerint et aptata: et eouſq; ca-
lefacta vt arſionē recipiant. Sic euidentē ē vi-
dere in illiſ: qui conſiliū beati Gregorij ſequē-
teſ: faciunt quicūq; boni poſſunt: vt deuſ illu-
ſtret corda eorū ad penitentia. Quapropter
amor eſt eis et deſideriū penitentie: cū eam
tam ſtudioſe querant. et ad illam obtinendaſ
ſe p̄parent vt poſſunt et a dei miſericōdia adiuuan-
tur. Huiuſ autem dilectioniſ igniſ: q̄cūq;
mortiferi in anima humana eſt: virtute ſua cō-
ſumit atq; mortificat. Et de ipſa fornace ſpūſ
ſancti ſoliuſ emicat benignitaſ ipſi? largitio
one ſua gratuita ſaluberrima ac p̄ omnia libe-
raſſima. qua p̄pter ab imenſitate et benificē-
tia eiſ petenda eſt totis viribuſ: totaq; de-
uotione: cum aliunde obtineri nō poſſit. Le-
terū amoreſ aliū: qui et ſi nec vitaleſ nec viuifi-
fici ad vitam gratie tamen preparāt et aptāt
corda in quib; ſunt: ac multipliciter adiuuāt
in idipſum procurari poſſe facile? videri pōt.
Et primū quidem inſpectione ac meditatione
ſacrarū ſcripturarū. Ignitum enim ē elo-
quiū dei vehemente et carboneſ deſolato-
riū: ſunt ſacra eloquia. nec poteſt diu iſiſ ver-
ſari cor humanum: qn ab eiſ amore dei vtcū-
q; caleſcit. Et hec debet eſſe poſſiſſima inten-
tio meditantium in lege dei: vicz vt inde ſaltē
p̄paratorie recaleſcant. Tandem vero et ſi-
naliter et inardeant et flāmaſcant. Ex quo ma-
niſeſtuſ eſt multoſ ſcholareſ et doctoreſ the-
ologoſ: qui tanto numero annorum iactan-
teſ ſe ſacriſ ſtudiū inundaſſe: et in ſcolis the-
ologicis cōmoratoſ: corda non in ſacriſ elo-
quiū habuiſſe. ſed aurib; vt ait Apulei? philo-
ſophuſ: et non anima philoſophatoſ fuiſſe:
ad ſimilitudinē ſerpentū qui quotiens in
aquiſ natant: caput extra aquam ſemper te-
neant: licet toto reſiduo corporiſ dimerſi na-
tant. Hi ſunt ſalamandre diabolice: que tan-
tiſ ſacrozū eloquiozū ignibuſ: nec ad mo-
dicū caleſcere poſſunt: ne dicaz ardere. In
hoſ igitur fruſtra tantis aſſiduūq; doctrina-
rum ſacrarū flatibuſ inſufflent ſacri docto-
reſ: quēadmodum enim in carboneſ extin-
ctoſ: et ligna viridia et aq; aſperſa fruſtra ſuf-
flatur: cum in eiſ nulla ſcintilla ſubexiſtat ſan-

et itatis. Possibile tamen est et plerūq; sit gratia dei faciente: ut huiusmodi homines vel meditatione sacrorum eloquiorum: vel auditu calefiant et inflammentur. propter quod dictum est. carbonem succensit sunt ab eo. Carbonem inquit qui prius extinctus et gelidus erat. Insufflauit enim christus deus in apostolos dicens. Accipite spiritum sanctum. Sicut narrat Iob. in ultimo cap. lib. sui. Nec dubitandum est illos in sufflatione huiusmodi: vel calefactos fuisse: vel calorem sancte dilectionis in eis fuisse. Manifestum igitur est ex his omnibus. quia intendentibus calefieri calore isto salutari: ea de scripturis sacris ad medicinam ipsis eligenda sunt: quae maxime igne spiritus sancti flammescunt. Et hoc est quod docet Gregorius super Ezechiel. dicens quia cum ad charitatem incendendam accendendam et inflammandam aut in nobis aut in alijs incendimus: verba in nobis ad hoc eligenda sunt: cuius omne quo loquitur igne charitatis vaporatur.

Que valeant ad accendendum vel nutriendum ignem orationis praedictum. La. XLIX

Uillet permultum
ad hoc consideratio iugis atque rememoratio incogitabilis largitatis et beneficentiae creatoris infatigabili continuatione imo semper profusissima. Manifestum enim est id esse beneficia ad calefaciendum cor amore benefactoris quod sunt torres et ignes omniumque ignita ad calefaciendum corpus calore corporali. Quis enim eorumque obfrigit ut vel leui ac modico beneficio in largitorem ipsius aliquo amore non calefcat. Quis igitur abscondere se potest a calore dei. i. miscdia ipsius qui cognoscat se incessanter obuii beneficiis eius praesertim intellecta immensitate illorum. Primum igitur recogitanda sunt calefieri vel alios calefacere cupientibus et intendentibus: beneficia naturae qualia sunt esse et vita atque ea ex quibus viuimus et sumus. Quae quanto amplius diliguntur: tanto in amore sui largitoris maiori dilectione calefaciunt cognoscetes. Quia igitur super beneficia naturalia omnia ista diliguntur: vel amore pregrandi amari faciunt deum datorē omnium ipsorum: vel perculdubio ignoratur deus esse dator eorum. Et quo manifestum est: quod modica vel nulla sit fides et scientia dei: in maiori pre hominū. Non enim potest stare ista fides vel scientia dei: qua cognoscitur vel creditur actor

et dator: esse ipsius: esse nostri: et vite cum isto mortifero gelicidio: quod ex minoribus beneficiis omnimode solueretur. Si enim non est possibile alicui credere vel scire quod aliquis alterum oculorum ei vel dederit vel reddiderit: quoniam caleat amore magno datoris vel redditoris huiusmodi: qualiter possibile erit ut tanta puerilitas cor humanum peruerterit: ut tam longe magnorum beneficiorum: ut sunt esse et vita: deum auctorem et datorē cognoscat et ipsius non diligat. Amplius cum unusquisque hominum non sit nisi quasi quidam aceruus et congeries quedam donorum et beneficiorum dei proculdubio non est unusquisque nostrum nisi aceruus ignium et rogi ardentissimi: ex tot et tantis ignibus: quot et quanta sunt beneficia dei: congesta et aggregata in nobis et ex ignibus sunt esse et vita et membra singula et vires naturales: bonaeque anime naturalia: similis bona corporis. Quapropter flammis et ignibus maior est rogi iste in vno quoque nostrum: quam fuit fornax illa babilonica: maior inquit super omnem proportionem et comparisonem. Inuenit igitur unusquisque in se fornacem incomparabiliter maiorem ignium et flammarum: quam fuerit illa babilonica. Quapropter in semetipso inuenit unusquisque non solum unde caleat amore largitoris tantorum bonorum: sed etiam unde totus ardeat et flammescat. Et intendo ardore naturalis amoris: quam recognitio bonorum naturalium petit: attende hic frigiditatem diabolicam: quia rogi totus frigidus et tanti ignes et flammis existunt in vno quoque homine: qui amore creatoris adhuc friget. Quid ulterius dicam tibi o homo: inaudite pene et incogitabilis peruersitatis. Tu ipse ignis es totaliter: et fornax immensarum ignium et flammarum: et tamen frigidus. Quis vltro ad haec tempora audiuit: vel cogitauit: ignem congelasse. Factum igitur est in te diabolicum istud miraculum: ex quo apparet: quod sicut ex luce visibili est: vel procedit calor sensibilis: sic ex luce spirituali: que est fides seu scientia dei: qua creditur et scitur actor et largitor vnicus esse bonorum omnium: est vel procedit calor ille spiritualis: videlicet amor in deum: et intendo amor naturalis. Quod si consideraueris ipsa beneficia dei gratuita: remissionem videlicet peccatorum debitarum: remissionem culparum commissarum: emundationem ab inquinamentis vitiorum et peccatorum: reformationem et decorationem animarum humanarum: per do

na virtutum. que sunt pulchritudines et perfectiones animarum nostrarum. gratia qua nos de imo/ imo de extremo vilissime turpissimeque seruitutis/ in sublimitatem tante nobilitatis inaltauit: vt filios dei nos efficeret et heredes. Ipsam quoque hereditatem eternam/ que est regnum preinlicitum et preclarum. Inuenies vnumquodque istorum esse maius incomparabiliter beneficium omnibus antedictis. Quasi alijs omnibus calere amore creatoris forsitan non potuisti ab his tot et tantis ignibus: et incomparabiliter maioribus qua frigiditate vel gelicidio te defendes vel abscondes. Sed in hoc ipso eandem dico causam esse huiusmodi/ tam mortifere congelationis tue videlicet extinctionem lucis fidei/ et scientie dei/ siue defectus. Non enim possibile est hanc lucem fidei et sapientiam dei/ radiare super cor humanum/ et non inflammare illud ardoribus saluberrimis. Ad hec igitur totis studiis inuigilandum est nobis/ totis virium animarum nostrarum conatibus petendum: vt illa luce fidei atque scientia dei perfundamur/ et irradiemur. alioquin in medijs tot et tantis/ frigore morimur. Et quod magis est stupendum et diabolicum miraculum congelamur. Quid dicam de donis et beneficijs dei que omnem estimationem nostram omnemque humanum et etiam angelicum exuperant cogitatum. An non est ipse dei filius donum dei et beneficium incogitabili largitate diuine misericordie et gratie/ nobis singulis et omnibus datum. Quot autem modis et quibus/ et ad quos fructus et utilitates: audiui in precedentibus. An non ipse spiritus sanctus donum est/ et quantum est in misericordia et largitate omnibus nobis et singulis donans. Similiter et ipse pater misericordiarum semetipsum dedit nobis ad omnem usum necessarium. Semetipsum dedit nobis in creatorem et in conseruatorem et protectorem/ in deum et patrem: que sunt dona excedentia omnem estimationem. Similiter in regem et rectorem/ in refugium ad omnem necessitatem. Dedit seipsum nobis finaliter atque nouissime obtinendum/ ad plenam gratie fruitionem. Non enim modica aut leuis est promissio illa quam fecit nobis per Ezechielem prophetam dicentem. Ero illorum deus pregrandis enim gloria est ipsum habere deum: sicut habere patrem. habere namque ipsum deum/ est habere sponsum/ et spirituali matrimonio illi esse coniugatum. Unde alibi debes

esse edoctus/ quia tota illa gloria semperque adoranda et veneranda trinitas/ merces est ac premium totum/ quod et solum bonum omnium scientiarum intelligentium quantum in ea est. Quod dico propter illas que inuisibilissime semper ac per omnia laudanda iudicia ipsius tamen donum non adi piscuntur. Cuius igitur euidenter quia non prunarum minutis neque ignium scintillis/ sed montibus igneis. Hoc est ingentibus et vniuersis beneficijs te non solum circūdedit diuine largitas bonitatis: sed etiam ex illis te condidit mirabiliter et struxit. Et vt predicti rogamus imo fornacem imensam tam grandium flammarum et ignium te fecit. Et tu queris a me dicens vnde accipiam ignem vel calorem: quo caleam dilectione in deum. Et ego viceversa interrogo te: qualiter effugies ardores istos/ et flammam tam grandes beneficiorum dei: vbi te abscondes a tantis istis ardoribus. Nec enim effugere potes temetipsum/ nec elongari a temetipso: qui vt predicti rogatus tam gratus es/ imo fornax immensa.

De memoria beneficiorum diuinorum.
Capitulum

Et quoniam breuis forsitan intellectus tuus/ eousque vt altitudine et imensitate tantorum beneficiorum attingere forte plene non possit: faciam rememorationem minorum beneficiorum: que quidem quicquid intellectus facile apprehendat. Respice igitur et attende in obsequio creaturarum: que tam officiose tam sedule in numeris obsequijs tibi seruiunt. Et primum sanctorum et beatorum angelorum. quorum officia et obsequia que nobis incessanter impendunt: in tractatu singulari de ipsis declarauimus nomina et numerauimus tibi. Et vt de alijs taceamus: quis satis admirari laudareque sufficit fortissimam vigilantissimamque custodiam. qua nos incessanter custodiunt: malignos spiritus arcetes a nobis et conpescetes eos: ne pro voto sue malignitatis in nos seuiant: absterrentes eos et diffugantes a nobis: interdum autem religantes. Deinde quod adeo iniurius est adeoque negligens salutis sue quod adeo ingratus et indeuotus: qui non attendit beniuolentiam ipsorum erga nos: pro qua et orationes nostras offerre deo altissimo/ et suas ipsis adiacere non cessant. Quis inquit hoc attendens/ non agnoscat incogitabilem pietatem et dulcedinem creatoris diuicias erga nos. quam tam fideles

Capitulum

tam industrios: tam diligentes mediatores inter se et nos: nobis dedit. Nec enim cessat sollicitudo eorum apud deum pro nobis nec circa nos in omnibus que et nobis necessaria esse vel salutaria conspiciunt. **E**t idem de sanctis et beatis animabus tibi est sciendum: et quantum ad officium interpellationis pro nobis. Unde quis cause sue periculum et negotiorum que expedire habet coram deo arduum et multitudinem aduertens: tam necessarium tanque salutarium auxiliorum: datorem deum exinde non amare possit? **Q**uis denique sanctorum labores: studia et dolores: quos pro nobis ad dei gratiam adducentes subierunt et sustinuerunt: apostoli sancti martyres et confessores: omnesque doctores meditando. scribendo. predicando. et multi ex ipsis: tormenta immania passi sunt: vel leuiter cogitet: et non in ipsum datorem tantorum adiutorum et adiutoriorum saltem amore debite gratitudinis ut cunctis calecat: et hec spiritualia beneficia sunt. **E**t propterea procedat ad temporalia: quorum amor tam facile attrahit. alligat. captiuat. inebriat. et interdum usque ad insaniam concitat. **A**tendant qualiter misericordissimus creator totum celum inclinat in obsequia tua. **E**t hoc manifestissime aspicitur in obsequiis solis et lune: que tibi die ac nocte lumen ministrant aliasque tam multa seruicia: que philosophis naturalibus solis nota sunt: tamen tibi incessanter impendunt. in sole velut seruum strenuissimum. seruum per omnia impigrum tam mane surgentem singulis diebus ad illuminandum. et interdo mane summe diluculo ad ministrandum lumen tibi in gressibus et in omnibus operationibus tuis. similiter et equo tuo et omnibus animalibus tuis. **S**eruit igitur tibi sol euidenter: quasi seruus lucernam preferens ante te: ostendens tibi discrimina viarum: ne in eis cespites aut corruas: vel etiam offendas: ad regendas et dirigendas vias operibus tuis: que nec bene nec recte nisi in lumen fieri possunt. **P**reterea occulta beneficia: que per stellas et planetas nobis incessanter prestantur: que paucissimis etiam sapientibus nota sunt. **R**espice in aera: et cogita de ventis: qualiter aera interdum serenant. **N**ubes interdum inde diffugantes: et nubila. **I**nterdum autem nubes aggregant tanque vasa aquatica: et aquis plena quasi circuevertentes ea humeris suis: ad ministrandum aquam et ad irrigandum agros tuos et vineas ortos

et prata. nec non ad ipsum aera humectandum et tempandum: qui inde salubrior fit hominibus: et ad expirationes et respirationes conuenientior. **I**psa etiam commotione et exaltatione ventorum: aer ipse depuratur. et ad vitam hominum animaliumque spirantium et respirantium conseruandam fit aprior. **N**ec pretereas utilitates quas venti prestant nauibus: tam marinis quam fluuiialibus. sed et molendinorum que solo vento molunt utilitas negligenda non est. **D**einde respice in aquas: primum in fluctus qui sunt pisces: et non sufficies numerare vel estimare comoditates et utilitates que per aquas tibi prestatur in fluctibus antedictis. **D**einde respice utilitates euectionum. naualium. et molendinorum aquaticorum ablutionum. irrigationum. potationum et condimentorum in pulmentis: et occurret tibi tanta magnitudo tanta multitudo utilitatum quibus tibi seruiunt aque: ut in numeratione et mensuratione earum deficere necesse habeas. **P**ost hec considera terram et videbis tanque quoddam creatoris promptuarium et thesaurarium. diuiciarum innumera bilium et inensarum. **E**x ea enim ut ex quodam promptuario creatoris: et victus et vestitus: et inhabitatio siue tectum nobis assidue ministratur. **E**x ea enim sunt et fruges et fructus olere herbe legumina. **E**x ea enim sunt et carnes animalium quibus vescimur et nutri mur. **E**x ea enim sunt linum et canapium ad nos vestiendos. **E**x ea generant animalia quorum lana et pellibus plumis induimur. **E**x ea sunt lapides et ligna et sabulum de quibus nobis habitacula fabricantur. **Q**uis autem medicinas que de terra gignuntur enumeret. **Q**uis innumeras metallorum gemmarum lapidum preciosorum marinarumque estimare sufficiat. **Q**uis olei liquores. balsami. lactis et vini et omnia genera gummi memoriter teneat. **Q**uis multitudinem venarum terre. varietatemque lapidum earum: vel dinoscere vel numerare potuerit. **P**erito igitur terram dei promptuarium ad escas et vestimenta que nobis inde ad ministrat nomen. **Q**uam vero ad diuicias auri et argenti: gemmarum ceterorumque omnium que homines diuicias vocant: non minus recte thesaurum diuiciarum eiusdem creatoris vocauit: cum in ea tot et tanti diuiciarum huiusmodi thesauri repositi et absconditi sunt ab ipso creatore. **N**ec tibi pretereundum est quod et ceteris visibus et utilitatibus humanis aia-

lia deseruist. et talia quodam euectionibus / alia
equitationibus. alia agriculturis / et alia in oi-
bus et ponia in vrbibus hominum et utilitatibus
et viuunt et moriunt. Ita ut carnes. lane et pel-
les cornua et dentes. et ipse etiam supfluitates: a
varijs utilitatibus non vacarent. Quis enim
non videt ex dentibus elephantorum et cornibus
bubulorum mira ornamenta et instrumenta fie-
ri. **V**ides de lignis et arboribus quod multipliciter
cedunt / dolant / sculpan / in varias utilita-
tes et vsum hominum. et alia quidem exuruntur
ne rigorum supfluitas noceat hominibus. Alia ap-
tant in edificia / ut sint nobis in tectum habi-
tationis et in munimen protectionis a pluuijs et ve-
tis niuibus atque gradinibus. Tantis igitur tor-
mentis suis / lacerationibus scilicet / exustionibus /
ad omnes iniurias / aeris expositionibus / nobis
seruiunt ligna siluarum. Ligna vero domestica
tanta varietate fructuum. Ligna vero et arbusta
aromatica tanta virtuositate medicamentorum
et odoramentorum. **H**ec enim omnia diligenter et in-
tuenti consideratione considerati / apparet eui-
denter prelargam beneficentiam creatoris / que ta-
ta immensitate a multitudine beneficiorum et do-
norum suorum ex omni parte nos obruit / pascit.
vestit. circumdat munit et protegit contra omnia
incomoda et nocumeta: vulnerum / egritudinum
et infirmitatum corporaliu. et despiritibus inco-
modis taceam. Si quis rex magni regni to-
tum et singulas regni partes. omnesque magna-
tes / aliosque vniuersos subditos suos / tuis ob-
sequijs honorasset. Ita vti omnia et singula que
de regno ipsius sunt. omnesque et singuli subditi
sui / obsequijs tuis die ac nocte inuigilarent.
An possis te continere ab amore illius. Et sic
facit et fecit vnicuique nostrum incessanter domi-
nus deus noster. **H**ec enim cuique de his que in
celo vel de celo sunt in parte ista pepercit. Nihil
omnium istorum que eius sunt a seruitijs nostris
voluit esse immune: quia nullum ex angelicarum
militiarum exercitu. Nullam ex sanctis et beatissi-
mis aiabus. nullam ex stellis luminaribus. **A**d
hunc modum curre ponia / quicquid est a summo
celo usque ad deorsum / seruire nobis facit. si tu
hoc dignamur. Ipse etiam infernus non est exem-
ptus a seruitute nostra / vel seruitijs / dum et no-
bis suis terrore et horrore incutiens a malis in-
numeris nos custodit / atque bona nostra nobis
conseruat: que si non esset timor ipsius minime
durarent in nobis. Alias etiam torrens noster est /
et vinde omnium iniuriarum et contumeliarum no-
bis irrogatarum vindictas in omnes iniuriato-

res nostros tam iustas tantasque exercens: ut ni-
hil sit quod ultra eas de inimicis nostris requirat in-
sticia. neque etiam ira nostra. **Q**ue non seruicia
nobis impendat purgatorius ignis / vel locum
ipse nomine suo ipsemet indicat euidenter. dum
quicquid purgandum inuenit in aiabus hinc ex-
euntibus / et ad patrie celestis felicitatem pegen-
tibus / purificat et elimat: mundans illas claris-
simas lucidissimasque deo representans remune-
ratori. **D**e terris ventis et maribus / et alijs eo
compendio tibi satis factum est: ut super hoc quicquid
ulterius non requiras. **Q**uid dicam et de ipso
creatore / qui est trinitas gloriosa / vniuersus
ac solus deus / pater filius et spiritus sanctus / qui
nec sibi ipsi in parte ista vel pepercit vniuersum / vel peccat
quod euidenter apparet in spiritualibus beneficijs: quod
sunt illuminationes / iustificationes / mundati-
ones / decorationes / custoditiones / protectio-
nes et defensiones animarum nostrarum: a quibus nunquam
vacat incogitabilis pietatis sue dignatio. **A**n
potes aliquid cogitare / quod cor humanum
in amore benefactoris inducere posset: quod di-
uina bonitas erga nos negligat / vel obmittat.

Addam autem et aliam considerationem: que vti-
nam nunquam recedat a memoria tua. **R**espice
in vniuersitatem et apparebit / quia ipsa est in-
numerabilis multitudo ministrorum / seu serui-
entium varia dona et beneficia / tanquam ex promptu-
ario quodam diuine largitatis et beneficentie / ti-
bi deferentium et offerentium atque presentanti-
um. **Q**ue quia ut predicti et ostendi / ignes sunt
et flammae ad calefaciendum cor humanum / amore
largitoris ipsorum. Si interrogaueris unde
veniunt / vel quo vadunt. quo tendunt vel quid
intendunt ipsa. In veritate respondebunt ti-
bi / quia nos sumus innumerabilis multitu-
do miserationum dei / portantes ignem et flama-
mas / ad calefaciendum cor humanum / fri-
gore mortifero congelatum / et penitus extin-
ctum. ne tamen tot et tanti ignes flamme: ge-
licidium eius adhuc dissoluere sufficiunt.

Addam et aliam considerationem in qua non
modicum est admirationis nostrique doloris
et confusionis. **D**ico ergo / respice mundum
vniuersum / et videbis ipsum totum arden-
tem atque flammantem largitate et beneficen-
tia creatoris. **E**x omni parte illius micant
flamme donorum et beneficiorum creatoris:
sicut euidenter vides ex precedentibus. **Q**ua
propter manifestum est totum mundum / siue
vniuersum creaturarum omnium / etiam cum ipso creatore
fornacem esse totaliter ardentem et vniuersum flammam.

Capitulum

tem. **Q**ua ppter de mirabilibus diabolicis p grande miraculuz nō solū q tanta fornax nō te calefacit: sed etiā q in medio ei⁹ positi⁹ non totus ea conflagras. **A**ttende igit^r insanissimum cor humanū/ vbi te posuit creator bñdīctus vicin medio tot^r tantorū igniū īmensē fornacis. **Q**ua ppter nō solū calere te voluit ex tot^r tantis ignibus t flāmis/ sed etiā ardere t eē ignitū. ppter quod de lucifero dñi est **Ezech⁹ xviii**. quia ipse erat in medio lapidū ignitorū/ angelorū. s. qui plarga beneficentia creatoris igniti erāt: nō solum calentes amore ipsius/ sed etiā ardentes atq; flāmātes in illū. **D**icā adhuc t vulgare prouerbiū quo dici solet. **Q**ui obruit me aduertat me. quod ē dicere/ caput t ad se trahit. hoc insanissimum cor humanū tibi dici pōt. quia tot muneribus t tantis obruit te deus ex omni pte t tū tu non admittis vel capis vt te attrahat/ t ad se trahat. **I**nterrogo te etiā adhuc: qd peccauit deus aduersum te/ vt eum diligere vel nō velis vel nō valeas: nec tanta fornace tot t tantorum igniū calefieri posses amore ipsius. **S**z vt de donis t bñficijs istius taceā: qualiter defendas te ab īmensitate bonitatis t pulchritudinis ipsius: illa velut camin⁹ incogitabilis ardoris/ totā ciuitatē celestem inflāmat atq; conflagrat. **I**nde ardet omnis exercitus militiarū celestiu/ t omnis scōz ecclesia. i. beatissimarū aīarū que ibi iam recepte t glorificate sunt. **A**ttende q bonitatē t pulchritudinem dei tibi predicat incessanter vniuersitas creaturarū. quēadmodū t in ipsa ecclesia canitur. **Q**uē terra pontus t ethra colūt/ adorāt pdicant. **D**ic queso que mulier adeo refrigerata vel maleficiata esse pōt: vt iuuenē sponsuz diligere noller: si die ac nocte pdicaret sibi bonitas t pulchritudo ipsius. **V**ide igit^r q mortifera est infrigidatio tua: q stupendū gelicidium/ vel vt verius loquar/ q validū diabolicū istud maleficiū quo ita maleficiat^r es: vt tot t tantis dei bonitate t speciositate incessanter nullo amore in eum caleas pferim cū innumerabilibus t inestimabilibus bñficijs vt cor tuum iugiter se ingerat t impugnat. **D**ic interrogo te/ si venalis est amor tuus: quem emptorē aliū queris q deum: expectas: quicquid mundus dare potest p amore tuo. **H**oc est dicere vt amet a te/ compatione eorum q iam dedit deus/ t iam cōtinue dare nō cessat/ atq; eorum que promittit t pparauit diligentibus se: nulla sunt. **S**i vero liberalis atq; gra

tuitus est amor tu⁹. **A**n est aliquid amore tuo dignum/ vel bonitate vel pulchritudine: comparatione dei: imo vt vulgariter loquar/ in omnibus alijs perdit amor/ in eo solo digne et per omnia laudabiliter collocatur. **Q**uod si amor tuus nisi p vim t violentiam extorqueri pōt a te: nec sic fugere vel abscondere te a calore ipsius. **A**ttende minas. considera/ errores. vide ipsum gladio euaginato supereminētē capiti tuo: t mortē anime t corpis intonantē. vide eterna supplicia t ardores sempiternos quibus te traditurum cōminatur: si non eum amaueris. **Q**ue mulier si talia ei fierent vel interpretarentur/ cum allegaret violentiam t per illā nō se excusaret si quis de amore illi⁹ culparet eam. **O**mnibus autem huiusmodi violentijs longe fortior est assidua predicatio bonitatis t pulchritudinis dei: largitate beneficentie ipsius t infatigabili continuatione in vnū quēq; nostrum profusissima. **A**ccedunt t ad hoc non parue virtutes efficacie: diuine patientie t longanimitatis ipsius/ quib⁹ tam malos t ingratos in tot t tantis malis vitiis t peccatorum tam diu tam benigne tam misericorditer tā dulciter sustinet t expectat. **A**pirisq; t ineffabilibus sibiq; soli notissimis modis/ t vijs: ad miscōiam t gratiā reuocare t reducere non cessat. **A**ggrega igitur h omnia. t inuenies per hoc quia nullum patet tibi refugium ab amore dei. **N**on etiam est excogitare latibulum/ vbi te abscondere posses a calore eius. **E**t quia cuiuscunq; modi vlti⁹ conditionis sit amor tuus: necesse est vt in euz te inclines: t ei te conglutinet t vniat. siue enī liberalitas sit quod est ad donandum: siue venalis quod est dicere ad vendendum: siue p extorsiones t violentiam suam acquisibilis: non potest ipsum auertere a deo. **C**um omnes accusationes t omnia prouocatoria siue incētua amoris incomparabiliter maiora et fortiora sint/ pro eo: q vix alia cogitari possunt. **N**on est igitur tibi effugium vel euasio. nisi effugium vel euasionem huiusmodi ab amore scilicet ipsius/ extremum vocas periculum. **E**t est simile/ si quis dicat illum euasisse/ qui extremum atq; supremum incurrit periculū et latronem euasisse cum perferat suspendiū. **A**d vltimum autem ponam quod est omnibus procuratorijs atq; omnib⁹ incentiuis illis fortissimū. **E**t h indubitatē ē amor ille nimius t incogitabilis: quo ipse prior dilexit nos. **O**mnium enī incentiuorum/ t calefa

ctiuorum: maximum est ignis. Amor autem qui dilexit nos ignis est. Quia propter ad calefaciendam et inflammendam corda nostra conveniuntissimus. Ignis enim igne et longe conveniunt et longe efficacius quam aliis accendit. Ego docebo te amatorium subaudis medicamentum sine carmine sine beneficio. Si vis amari: ama. propter hoc ipsum dicebat ad eum David. Exurge domine de precepto quod mandasti quod est dicere. Adimple tu illud. Et hoc est preceptum charitatis siue dilectionis. et tunc synagoga populi circumdabit te. Cum enim ostendit imo exhibuit evidenter in semetipso: quia diligebat genus humanum. tunc factus est ille dilectus hominibus et aggregati sunt ad eum. eius uniti unitione amoris. hoc est ignis. a quo neque homo neque aliud animal se abscondit. Omnes enim homines diligunt diligentes. et omne animal diligita quo diligit. Et hoc est quod ipsemet dicit in euangelio luce. Ignem veni mittere in terram. quod volo: nisi ut accendat. Ignem istum. hoc est singulare istud et stupendum beneficium: ne separet illud a corde tuo. Ipso namque aduentu suo. ignem dilectionis erga nos ostendendum misit in corda hominum. Et licet hoc ipsum omni largitate beneficentie sue. sicut predicti fecerit et faciat incessanter. Hoc tamen in singulari et incogitabili immensitatis beneficio. incarnationis sue vicem passio: nis et mortis. hoc incomparabiliter et incogitabiliter et magnificentius fecit et efficacius. Hunc ignem igitur applica cordi tuo. iugi recogitatione ipsius: et tene incessanter per memoriam tenacissimam in corde tuo. et non effugies ne dicam calorem. sed etiam huius sancti amoris saluberrimi viuiscentis ac iucundissimum incendium. Ne proijcias a corde tuo cito ignem: sicut moris est stultissimis hominibus. Sed quemadmodum cum vis vel lignum vel candelam accendere. tamen coniunctum igni tenes illud. vel in ipso igne donec accensum fuerit. Non enim tam cito tactu ligna ignis vel calent vel ardent. Sic nec cor humanum cito cogitat. flammam istam divine beneficentie: tamen cito calere ex illa necesse habet. sed per mortem. hoc est per mortalem applicationem. paulatim calefit et tandem incendit. Causa autem in hoc. quoniam necesse est profundari in intima cordis credulitate huius beneficii. donec illud inhereat et quasi radice in ipsis. Debes etiam hic attendere magnitudinem ignis istius. de quo ipsa veritas in euangelio dixit. maiorem hanc dilectionem nemo habet. Quia propter istum ignem dilectionis. nullum maius. Igitur manifestum est. quia facile calefit vel etiam accenditur et cor humanum: si diu illi applicaretur atque

coniungeretur. Et intendo si diu per cogitatum et memoriam in illo teneretur. Ex quo manifestum tibi esse debet. quod salutaris. quod necessaria est iugiter recogitatio divine passionis. incarnationis. et mortis. et similiter sacratissime eucharistie. Quamque efficacem rememoratio iugiter recogitatio ipsius. Quia nos diligit. qui tam crebro singulis diebus cum tantis muneribus nos visitat. intelligentibus evidenter ostendit. Et propter hoc in illo tam venerando mysterio. ignem sacratissimi amoris sui mittere venit in terram. Pro magnitudine namque beneficii. imo per immensitatem in illo tam venerando mysterio. ignem immensum sue dilectionis cordibus nostris ingerit et immitit.

De gladio spirituali qui debet mactari anima in oratione vel meditatione. La. Li.

Post hec aures

aggrediar etiam gladium tibi dare: vel potius illum unde accipias ministrare. Gladius igitur iste spiritus est siue spiritualis. vicem verbum dei. sicut legitur ad Eph. ultimo. Gladius iste penetrabilior est omni gladio ancipiti. sicut legitur ad Heb. iij. Huius acumen et penetrabilitas ex dolore penitudinis et profundatione ipsius cognoscitur atque sentitur. Quia propter de sacris omnibus eloquiis. illa ad transodiendum cor. conscindendum et ad lacerandum eligenda sunt: que cor maxime penetrant et conscindunt. maximeque dolorem intimum penitudinis ingerunt. Hec autem quantum capio. efficacius hoc faciunt: que mala vitiorum et peccatorum nostrorum ostendunt et aggrogant. Et intendo mala et que ipsa sunt. vel propter illa nobis iam irrogata sunt: vel imminet ex ordine divine iusticie in futuro iudicio.

Inter mala igitur. hoc primum tibi nominio: mortem pessimam peccatorum. que vitam ipsam extinguit gratie. vel potius ipsa est extinctio gratie eius. Et hec que animam humanam a deo separat: qui est vita beatissima animarum humanarum. que tanto perniciosior est: quanto gratia prestantior est quam natura. tantoque magis timenda: quanto ipsa vita gratie amabilior est quam vita nature. Sacra igitur eloquia: que mortem istam tibi indicant vel ostendunt. proculdubio istam mortem pessimam ac perniciosissimam ingerunt ac impingunt in penetralibus cordis tui. Unde igitur dolor cordi tuo incuti vel ingeri potest: si mors ista cordi tuo dolorem non ingerit.

Capitulum

Presertim cum mors etiā corpalis q̄ nec vera mors est/nec mortis nomine etiā digna. Qd̄ euidentis iudiciū ē/extinctū in eis esse vitale atq; viuificū calorē bone dilectiōis cū flā me turpiū desideriorū cor eorū totaliter occupauerint atq; repleuerint. Quia ppter verū est qd̄ dixi tibi. quia semiuuū hmoi sunt hoies et vnusquisq; eorū ē hō q̄ incidit in latrones/ q̄ spoliauerūt eū. et plagis impositis abierunt semiuuū relicto. q̄q; et vita hmoi dici nō possit/ q̄ mortē in aīa humana secū parit. Cōparatiōe tñ eorū q̄ obcecati sunt omīno vñ ignorantia vel incredulitate/hmoi hoies quātū ē ex pte virtutis intellectiue nō īmerito viuere dicendi sunt. Cogita igit̄ et recogita mortem istam/ et opare cū auxilio diuine virtutis et grē p mortē istā mortificans eā in semetipā. et per semetipā. de morte ipsa vitā eliciens. Illaz em̄ inuenies nō solū mortē tuā/ sed etiā mortem suū ipsius. Dic igit̄ in te ipso/ vicz in corde tuo. Dñe deus vita mea/ non solū dator vite mee: q̄s ē reus mortis mee tam male tam turpis: quis intulit mortem tuā: nisi ego? Quis me separet a te/ nō em̄ tu discessisti a me prior sed ego discessi a te. Nō em̄ deseruisti me/ sed ego deserui te/ vita mea. Abiēs aut̄ post gūratem cordis mei pessimi/ verti ad te dorsum et recessi a te/ abiens post cōcupiscentias meas turpissimas atq; vilissimas. Ego ipse feci diuisionem ipam mortis/ vel poti⁹ mortē in me te. Ego interposui chaos tetrū et horrifera inter me et te/ et vitā meā/ abyssum. s. vitiorū et pctorū meorū. Ego sum q̄ me auerti a lumine tuo viuor/ et a luce viuifica tua/ et immisi me imo me īmersi et ingessi potius in ymbra mortis/ et in tenebras vitiorū et pctorū meorum. Ego sum q̄ in me extingui vitā grē tue/ et mortem virtute baptismalis sanctificatiōis/ in me mortificatam/ viuificaui. imo sepissime p sensus mortiferos/ q̄b⁹ p sensu subiectiōib⁹ mortiferis/ ego mortē istā deletā/ de solio liberi arbitrii mei/ et de regno q̄ regnabā me p̄cipitās exaltaui/ et restitui in regnū p̄stinū. Ego sum q̄ pstratā illā erexi/ et exurgere feci in resurrectionem diaboliā. Ego sum qui hausi voluptates venenatas: quarū hastu vitā grē tue nō mirū si extincta ē in me/ nō solū hauriebas venena hui⁹/ sed etiā inebriabā me illis/ et sepe vsq; ad nauseā replebam me illis. Ego sum qui instar apri insanissimi irruētis in gladium venatorū/ impingebam me in gladios transfodientes aīam meā. Omnia nāq; p̄cupisci-

bilis gladei flā mei et igniti sunt: ad trāsfodientes aīas hoīm īsensatorū. Quoties quesui vt viderē cōcupiscibilia/ q̄tēs exquesui gladios istos vt in eis me impingerem/ et in eos tanq; aper insanissim⁹ toto impetu me darē: imo p̄cipitare. Scio dñe de⁹ meus scio nūc te reuelante et docēte: linguas hoīm esse plenas veneno mortifero. sicut docuit aplūs tu⁹ Iacobus. Scio eas esse gladios acutissimos iacula et sagittas mortiferas. sic docuisti me p Salomonē Prouerb. xvi. Dñe deus me⁹ q̄tens exposui me sagittis istis gladiis et iaculis cōfodiendū. Mors inq; corpalis vñ carnalis carorū tuorū tñ dolorē tibi ingerat vt vix de p̄solationē recipias: qua īsensibilitate mortē istā spūalē ac pessimā absq; sensu doloris intus mi sustines. Dices vtiq; mihi: quia mors spūritualis ista adeo mortificat cor humanū: vt sentiri seipm nō finit. Et ppter h nō videt eē mirum: si mortuū cor: morte ista spūali: nec ipaz mortē nec aliud de incōmodis spūalibus sentiat. Clere vtiq; dicis et verū dicis. sed reminisci debes: quia vba dei spūs et vita sunt. sic dicit Iob. vi. Audiui etia in p̄cedētib⁹ qz illa ē virtus mirifica verbi dei: vt etiā mortui illud audiāt. Iazar⁹ illud audiuit q̄ quadriduanus putrescebat in tumulo: Ea ē impietas vocis dei vt mortui illi obediant. sicut apparet de ipso Lazaro: qui vocat⁹ noīe saluatoris cū eēt mortuus obediuit eidem. Iussus nāq; venire foras de tumulo statim prodijt ex illo: q̄ uis ligat⁹ pedib⁹ et manib⁹ īstis. Quid igitur mortu⁹ ē hac pessima morte pctorū: vocem dei nō audit. qm̄ aut̄ audire incipit illū. tūc cito et aliq̄ modo uiuit. Nō aut̄ vita gratie: q̄ mortem omīno extinguere et exterminare sufficit. Et ppter hoc semiuuū hmoi pctorē: vocat dñs in euāgelio Luce. x. Habet em̄ indubitatē aliqd vite q̄ mortē suā in qua fuit: vel etiā ē adhuc vtiq; videt et cōspicit. Plus at̄ habet vite si vel ad modicum dolet de morte hmoi. Pl⁹ etiā si de ea etiā vñ leuiter erubescit. plus etiā si mortē hmoi irascit. Plerūq; em̄ p̄us lumē aliqd salutaris cogitatiōis respicit vi sus interior q̄ affect⁹ recipiat aliqd vite spūalis. Et h ē qd̄ dicit Aug⁹ sup ps. vicz q̄ p̄uolat intellect⁹. et sequit⁹ tard⁹ affect⁹. Et intēdo qz p̄uolat intellect⁹ ad vidēdū mortē istā vitiorū et pctorū vtiq; iacet aut̄ adhuc mortu⁹ affectus. Et in ipso tyro q̄ renouat⁹ et iuuenescit: et cū ipso spolio pelli sue vetustatē deponit. verū circa oculos incipit ei fieri ista renouatio.

quoniam pellem vetusta in de circa oculos p-
mum eijcit et deponit. Sic fit etiā in multis pec-
catoribus/ quia renouatioz sanitas spiritua-
lis/ vel vita potius incipit eis in oculis cordis
Et de illa vidua quam petrus Ap[osto]lus suscita-
uit in actibus apostolorū/ vix doctas/ q[uod] ipsa
primum aperuit oculos/ et viso petro resedit.
Euidens est autē in multis litteratis/ littera-
tis inq[ue] in sacris litteris/ vt videtur q[uod] aliquid
vite spiritualis habet in oculis cordis/ cū vi-
res motiuas .i. affectus/ corruptissimos ha-
bent prozususq[ue] mortificatas. Neq[ue] em̄ scintil-
la vitalis caloris/ qui ē amor honestatis et ali-
orū que p[ro]pter deū diligēda sunt/ nec aliq[ua] etiā
minima scintilla calet in eis/ cū nihil omnino
diligat de his/ que ad honestatē p[er]tinet. Con-
traria vero .i. vitiorū suozū voluptates et tur-
pitudines/ totis desiderijs cōcupiscant/ et to-
tis studijs acq[ui]rūt. Adiciūt etiā ad cumulū
maloz suoz/ vt et honestatē et decorē morū lau-
dabiliū/ quā in se extinguit atq[ue] radicit[us] extir-
pauerūt/ tāto in alijs odio p[er]sequētur/ vt nec
verbū de illa audire nisi molestissime possint.
Quoties scire volui et inquisiui etiam quid
de me dicerēt hoīes/ nesciebā dñe quia fmo-
nes laudatiū molliti erāt sup oleū/ nūc autē te
reuelāte scio q[uod] hui[us] fmoīs iacula sūt mollita
sunt trāsfīgētia corda stultoz. Scio dñe et nūc
te docēte/ q[uod] fmoēs detrahentiū iacula fellita
sunt. Ista iacula et illa nō declinaui/ s[ed] etiā eis
trāsfōdiēdū cor meū insanissime et vicib[us] inu-
merabilib[us] exposui/ et iacula hmoi q[uod] aīa n[ost]ra
trāsfigeret q[ui]tēs exq[ui]uerā/ tu scis dñe de me
us. Scio tū te docēte/ q[uod] fmoēs adulationū
et detractiōnū/ flat[us] v[er]toz pestilētissimoz
sunt validissimi/ ad extinguedū lucernā scita-
tis et gr̄e tue/ q[ui]tēs exposui eam flatib[us] hmoi.
Quid g[er] mirū si extincta ē/ plerūq[ue] flat[us] istos
vt cor meū p[er]flaret pcurauī et q[ui]siui. Ego igit[ur]
ego ipse sum reus/ tot et tātax[us] extinctionū vite
mee q[ui] viuebā ex gr̄a tua/ ve mibi q[uod] afflat[us] istos
vel vnq[ue] exq[ui]siui/ vel vnq[ue] amaui/ vel sustinui
mibi extictōne viuifice lucerne gr̄e tue .i. mor-
tem spūalē aīe mee/ docuisti me dñe de me p[er]
Salomonē p[ro]uerb[ia] xvij. q[uod] sic in igne p[ro]bat[ur]
aurū/ et in cōflatorio argentū/ sic hō p[ro]bat[ur] ore
laudatiū. Hoc igit[ur] docuisti me q[uod] ignis vehe-
mentissimi ardoris sūt vba laudatiū. hō dñe ne-
sciebā. Prop[ter] h[oc] ad instar furiosi vel poti[us] de-
moniaci/ in ignē istū q[ui]tēs poterā inirebā me
Quid igit[ur] mirū si miserrima aīa mea/ in tātis
ardorib[us] sepe incēdio perijt. Si oīa bona mea

tātis ardorib[us] exusta sunt et psumpta sūt/ nō
tā mibi ad iracūdiā/ q[uod] vt ait Greg[orius] a teipso edo-
ctus/ velut pestis totā mētē de graduat. Et d[icitur]
q[uod] verissime dici potuisset/ q[uod] velut icēdiū aīaz
totā vastat nihil ex bonis gr̄e tue p[ro]zusus re-
linquēs. Quid p[er]seq[ue]r de singulis vitijs meis
et p[er]ctis q[uod]b[us] velut imanisimīs beluis deuorā-
dū me tradidi/ q[uod] em̄ ex hmoi beluis de misera
aīa mea nō ē satiata. Ego miserrim[us] et insanissi-
mus q[ui] si oēs iuitassem oībusq[ue] p[er]uiui p[er]paraf-
sem. Et q[ui] si dixissem vbi tuus/ q[uod] posuisti i ore
Esa. p[ro]ph[etia]e. vniūse bestie salt[em] cōuenite ad de-
uorandū. Sic oīb[us] p[er]curationē opulētissimaz
de aīa mea et p[er]parauī et feci. Hec q[uod] dē dicenda
sunt ab hoīe hūte p[er]sciam/ q[uod] oī genere vitioz
et p[er]ctoz se maculauerit. Uix autē ē p[er]ctōz q[ui]tū
capiō/ qui nō multas cathervas demonū de
aīa sua spūaliter pauerit. mltasq[ue] eis p[er]uiua de il-
lis fecerit. Pū me laudabant/ q[uod] faciebā dñe
de me. Nūquid nō flatu oris mei lucernam
scitāt/ tue extinguebā/ et cor meū lāpadē. s[ed] q[ui]n
dā spūscī/ ipemet i flans extinguebā. An mor-
ti nō sp[iritus] patuerūt fenestre dom[us] mee .i. oculi-
fili et aures. P[er]pata fuit lingua mea ad stulti-
loq[ua] et maliloq[ua] q[uod]b[us] aīa extingueret. P[er]pa-
rate man[us] mee ceteraq[ue] mēbra corp[or]is mei ad
exhibēdum se arma iniq[ui]tat[is] p[er]ctōz. P[er]plenuz
fuit os meū sp[iritus] amaritudie et dolo[re]. Quis vnq[ue]
mibi q[uod] displiceret locut[us] ē/ et nō paratissimū
ac copiosissimū me iuenit ad rīdēdū ei deteri-
ora/ ac si ad v[er]suras grauissimas recipem/ q[ui]cū
q[ue] mibi bona v[el] mala dicebāt vel fiebāt. Dñe
de me q[ui]to maiora q[ui]to plura q[ui]to deteriora
reddidi maledicētib[us] mibi et malefacientib[us] si
reddē potui talia/ sin autē volui. Dñe de me
vñ mibi tāta p[er]nitās/ tāta mibi p[er]mptitudo in
oī genere mort[is] aīe mee/ vñ mibi amores et de-
sideria cuiuscūq[ue] mort[is] aīe mee/ cui furiosa fu-
it tāta volūtas/ fuit inq[ue] trāsfōdiēdū se in oēm
ignē et aquā/ et in oēm mort[is] piculū. Dñe de me
us vita mea et sal[us] mea q[uod] videbā in te vel sen-
tiebā ex te/ vt tātis studijs/ tātis insanissimoz
desiderioz ardorib[us] q[ui]rerē discedere a te/ et in
mortē meā ire. Dñe de me delicie tue sūt ec-
cū filijs hoīū/ delicie tue erāt ec[ce] mecum. Ego
vñ discedebā ac fugiebā ac si mors mea ec[ce] ec-
tecū/ et mortifera inseq[ue]bar/ et ad ea currebam
eisq[ue] adhuc ibereo si ipa v[el] ec[ce] v[el] sint adhuc
in vita mea. Clamabat ad te scūs David. Ne
discedas a me/ ne discesseris a me/ ne elonge-
ris a me. Proculdubio cognoscebat te ec[ce] vitā
suā/ cui[us] discessum et elongationē sic se forma-

Capitulum

dare ostendebat. Si propter quod dicebat ne discedas a me. An est possibile ut inmensitas pietatis et dulcedinis tue permittat hoc ut discedas a quocumque vel deferas ipsum. tu enim dixisti iam pluries ego propter te nouissimum in decessu. Primum es enim in diligendo et adherendo atque appropinquando nobis. Non enim deseris nos nisi prius deserat es a nobis. sed solummodo postquam nos elongauerimus a te. sic dixisti per os David. Ecce qui elongat se a te peribunt. Quid ergo clamat sanctus David. ne discedas a me. ne discesseris a me. et ne elongeris a me. Cum hoc nunquam sit primum voluntatis tue. videlicet ut nos alij deferas vel relinques. hoc inquit clamabat: ut tu ipsum perfruas: et ut ipsum se abijcere non permitteres. Ac si diceret. Conserua me mihi. et me tibi. Nisi enim custodieris ciuitatem: frustrabitur qui custodit eam. Quid ergo dicit de me. deceptor me. quod illudit mihi. quod suadet mihi tam infelicem commutatum: tam mortiferam commutationem: ut te vitam et gloriam commutare in morte pessimam istam. ut scilicet te vitam meam et salutem deserere: et mortem istam vilissimam atque turpissimam amplecterer. Dicit de me. non erat voluptas nec illa utique veritas ac veritas: sed fallax et fallacia: et ab ebrio dormiente somniata. Primum igitur inebriauit me: et soporauit cogitatio temptationis: inebriatum vero et dormientem facile fuit in istud tam fantasticum tam noxie illusionis illicere: propter hoc vigilatissime preceperisti domine de me. Parum differt dormiens a mortuo. Nihil enim sensus habet aut virum ligatus est sensus interior et omnes vires corporis. Domine de in ista impotentia duxi me: ut nihil possum horum dormitionis et somnationis istius contra hostem vel aduersarium meum. Vires quod ex virtutibus et donis tuis habebam: et arma etiam pieci: nec auxilium tuum inuocaui: quod promptissimum adiutor es omnibus in uocationibus te in veritate. hoc utique facere debuisses: et aliquando irrueret in me ista temptatio: et in ipso etiam temptationis initio. Ego vero miserrimus atque vilissimus et omni bono indignissimus: omni damnatione et morte dignissimus: omnino me a te et in istum infernale lethum fluuium voluptatis mortificare me immergi domine de me. ac si vera voluptas esset quod me ad lethargiam spirituale istam duxit. In illa comparatione suauitatis tue: et compassionis iucundissimi me ac viuificare societatis et habitationis tue. Absit enim ut ait tam et sapientissimus Augustinus. ut tanta delectatio sit in vitis: quanta in virtutibus. Si placuit voluptas: ubi eam insanissimum querebat: ubi querere illam debebat: nisi in te fonte vnicuique suauitatis incogitabilis. Miserrimus ego et insanissimus corrupti palatum cordis mei. infectum ipsum et idui

ipsum spurcitiā somneitat: isti: et illusorie voluptatis. Desijt ergo mihi sapor vera ac pura et perpetua bonitas: desijt mihi sapor multitudo dulcedinis tue domine. Quia sic dicit beatus Augustinus. ubi hoc exponens: ei soli sapit quod palatum cordis non perdidit: sed febre iniquitatis. In hoc profundum mortis mee dimer si: et non percipiebam quod in eis sunt. Cum spiritu perdidit: erat: et de illo viuebam: spiritualis existebam: et diudicabam omnia. tunc non erat carni vel diabolo locus deceptiōis vel illusionis. Tunc enim de vigilas erat interior. Vigilia vero: somnia non solum non admittit: sed etiam prorsus excludit: tunc certissimum erat mihi: verissimam purissimam viuificationem: et super omnem cogitatum esse bonitatem tue suauitatem et omnem alium etiam si vera esset abominatione et horrificata. Sic me insanissimum ipse in morte deduxit: tinguens in me spiritum vite. et inspirationem sanctissimam: quod ex te viuebam. Et ex hinc factum est mihi ut mors ipsa mea delectabilis mihi sit: et placeat mihi. Vera vita quod tibi piectissimum adhibebam: mihi non solum molesta sed tolerabilis sit. quod puerilitate quod maior infamia cogitari possit: domine deus me. Si supbia mors mea est: per quemcumque extra mis ipsum. quod mors turpior et vilior est aut ridiculofitate ei compabilis. Cum enim sola vita humilitationis nostre sub omnipotentis manu tua: nos tibi sola coniungat et societ. Proculdubio supbia est quod nos a te sepat: quod vita vera ac beatitudo animarum nostrarum. Quid enim supbire est nisi supere: quod est de imo fututis: vltimemque subiectionis quod deo subesse debemus in sublimem altissimum ac falsissimum quod alijs hominibus super esse volumus ac posse. quod quod ridiculosi cogitari possunt. propter quod sapienter ait sapiens Seneca dicens. Si videres murum vni diari ceteris muribus risum teneres. Quia propter cum nihil amplius habet homo: quod est ex natura et conditione sue speciei quod alijs alijs: contra ius et legem nature est: ut velit alijs hominibus diari. Quod si quod scientie vel proutis vel alteri cuiuscumque excellentie cuiusque creatore donatum est ei: alijs in eo fuisse tenetur et nullatenus appropriare sibi illud debet. Quare manifestum est: furti illud reus efficit: quod tale donum quod idubitanter publicum est: sibi soli appropriare presumit. Quod autem exemplum euidentissimum in visu auditu: et in vno quoque officio aliorum quod membra singula perdit sunt. Non enim licet vel possibile est naturaliter oculis appropriare visum sibi quod utique datur est eis vel potius impositum tanquam officio: non propter se sed propter totum hominem atque totum corpus ut dicit Gregorius super Ezechiel. Quia sic habet de lumine scientie: quod nulli ex sapientibus propter se solum datur est: sed propter corpus ecclesie dei. Dispositio igitur

3 sola luminis isti tradita ē unicuique ex doctoribus sacri. **Q**ua ppter manifestū ē qđ furti imo tam execrabilis sacrilegi rei sunt. qđ lumē scie diuinalis sibi appropriare psumūt. Puto at hāc eē cām ppter quā perijt plerūq; sapiētia a sapiētib⁹. ⁊ intellect⁹ prudētū vel prudētie potius abscondit⁹. qđ benignissim⁹ de⁹ in oib⁹ donis suis. vult hūc prudētes ⁊ largos atq; liberales dispensatores: nō sacrilegos ⁊ auaros raptōres. Nō igit mirū ē si furib⁹ ⁊ latronib⁹ tā pciōsa dona sua cōicare vel credē non vult de⁹. **I**ā em̄ edocri sum⁹ ex pabolis euāgelicis: qđ suis fidelib⁹ multiplicat dñs talēta tradita. **M**anifeste igit video te illumināte dñe de⁹ me⁹. qđ iuste deseris supbiētes in donis tuis: ⁊ vtentes his tanq; suis. **D**esereris ab eis pro eo qđ supbiūt ptra te. supbiūt a dispēsatiōe donōrū tuorū sibi tradita. **I**n dominiū imo in rapinā vsurpare appropriatiōis: in qđ nō solū tibi iniuriant mysteriū tue dispēsatiōis abijcientes: s; etiā toro corpi ecclesie / cui⁹ bona oīa p rapinā sacrilegā sibi vsurpāt ⁊ appropriāt. **H**i in abbatiā dei in qđ christ⁹ dñs de⁹ abbas ē. in qđ scōrū cōis regula ē ⁊ cōicatio scīpūs vniēdi officii. **P**roprietarij sunt effecti. ⁊ nō cōicātes bona oīa: ⁊ sic excōicāt tā ipie cōicātes: excōicati sunt ⁊ a cōione viui corporis mystici tui / qđ ē ecclia seipos sua pueritate reddūt alienos. **E**t ppter hā vitā quā de cōione sanctissimi corporis hui⁹ accipiebāt ⁊ picipabāt: sibi metip̄sis auferētes. mēbra qđ a p̄prio corpe sepata: ipa sepatiōe moriunt⁹ ⁊ arescūt. **E**t a te igit vita vā aīarū de⁹ me⁹ / ⁊ a corpe sacratissime ecclie tue / quā spūs tu⁹ viuificat ⁊ regit me se parauit ista supbia / piter ⁊ auaricia. **Q**ua ppter dñe de⁹ me⁹ si feci istud: ⁊ si ē iniquitas hec in manib⁹ meis. **E**go solū sum actor mortis mee ⁊ ver⁹ homicida mei ipsi⁹ / qđ iusta ē dānatio dñe de⁹ me⁹ dānatio supboz: ⁊ qđ rectū ē qđ sequi / qđ p oīa laudādū iudiciū tuū de ip̄sis. **I**n ista desertio: qđ eos deseris ⁊ sibi metip̄sis relinquis. **E**t magna ē ira tua / dū eos si bijs dimittis: neq; em̄ sanior pōt eē furiosus inimicis: qđ ip̄e sibi sit. **N**ō pōt ei eē furiosus: oī insidiator: nec vigilātor: pcurator mortis / qđ ip̄e dñe de⁹ me⁹. **N**ō pōt furiosus carnifici crudeliori tradit⁹: qđ ip̄e sic suis māib⁹ pessimis seuisimūq; tradit⁹ ē furiosus sibi ipsi sic relictus. **D**omine de⁹ qđ vidit vel videre potest infanias deferentiū te: ⁊ recedentiū a te: nisi cui tu ipse illuminaueris. easq; reuelaueris. **D**ñe de⁹ me⁹ qđ amara ē mors ista / qđ sca te vi-

ta abrupit: tā obcecātissima aīa furiosa: cuius amaritudo si sentiret: nemo in illā se inijceret. **N**emo a te iucūdisimā vita abrumpe se vellet vel etiā se posset. **Q**uis em̄ gustare pōt vt ait scūs **J**ob qđ gustatū afferat mortē. **T**alia sūt mortifere voluptates / aliāq; venena / qđ insipientissimis aīab⁹ ppinat diabol⁹. **D**ñe deus me⁹ si sentire pōt amaritudo mortis qđ eā nō horret: qđ eam viriū suarū conatib⁹ nō declinaret ⁊ fugeret. **D**ñe de⁹ me⁹ si sentiret pre sentie tue suauitas / ⁊ inhabitatiōis tue / i aīabus in qđ es viuifica iucūditas / qđ se a te abrumpe ⁊ separi pateret. **H**ec igit ē mors pctōrum pessima. qđ qđq; aīas peccantiū mortificat vt sensus in eis spūales ⁊ ppter hoc seip̄as cū amarissima sit atq; durissima / sentire non sinat. **D**ñe de⁹ me⁹ credūt se suauiter viuere qđ tā amara acerbissimaq; morte hui⁹ vltimorū tui sunt vel moriunt⁹. **D**ñe de⁹ me⁹ ista mors me trāfigit atq; trāsuerberat / gladi⁹ viuific⁹ vbi tui ⁊ mētis viscerib⁹ meis illā infigit: dum ipam in cor meū tā patenter impungit. **D**ñe de⁹ me⁹ qđ desiderabiliter oīpotētis vltimis ⁊ p̄dulcis miscōie tue ē miraculū / cū gladio vbi tui mortē istā p eandē ipam mortificas / expellis / atq; diffugas ab aīabus / qđ supabundantissime pietatis tue dignatiōi placet viuificare. **S**ufficere deberet ⁊ supabundare etiā mors ista ad abstergendos ⁊ diffugādos pctōres. **S**ufficere deberet gladi⁹ acutissim⁹ ac viuific⁹ vbi tui: ad trāfigēda ⁊ digladiāda corda sic mortua. **E**lex qm̄ docuit ille scūs ⁊ sapiētissim⁹ **G**reg⁹ qđ grām cōpūctiōis puocat atq; pcurat / pūisio inferni. tēptabo gladiū tuū acuerē morte illa / ⁊ malis illis nouissimis penalitatis illi⁹ incogitabilis. **D**ico igit o infanissime pctōr / qđ nō dū discedis a morte ista tua pessima: nō dū reuerteris ad deū / beatissimā vitā / iū cū dissimāq; salutē tuā: qđ demētia nō times a facie gladii / quā vibrauit sup te oīpotētissim⁹ / qđ capiti tuo impēdit. **A** qđ nō ē possibile p̄tectiōis armaturā eē / neq; vllū ef fugiū. qđ te nō trāsuerberat ⁊ in frustra concidit cor tuū / timore horribili ⁊ terrore inassecurabili. **A**n oblit⁹ es qđ ex ore sedētis in throno vel regno oīūz seculorū / p̄cedit gladi⁹ ab vtraq; pte acutus. qđ ē dicere / ⁊ aīam ⁊ corp⁹ morte p̄petua trāfigens. **P**rocedit inq; iam digladiatur⁹ siue cesurus. **H**ic est gladius elimatus vt splendeat ad instar fulguris. ⁊ acutus vt cedat victimas. **I**ux sermonē **E**zech. **P**rocedit igit incompabiliter maiore rapidi-

Capitulum

tate/ q̄ fulgur: descēdit sup te vibratiōe oīpo
tentis dei/ manus dei feriētis. **E**t nec duzti/
more cōcideris: ne dū dolore scinderis: q̄ au-
datia v̄l securitate spectas sagittas arc⁹ diui-
ni iudicij/ contra te extētissimi v̄l intētissimi.
Siq̄dē arcū suū retendit dñs de⁹/ ⁊ parauit il-
lū: ⁊ in ea pauit vasa mortis eterne: q̄ sunt se-
tentie iustissimi iudicij ipsi⁹/ mortē irrogātes
etnā/ oīb⁹ illis q̄ nō fugerūt a facie arc⁹ isti-
us. **S**iq̄dē metuētib⁹ se/ dedit signationē vt
fugiāt a facie arc⁹ isti⁹. **E**go em̄ clamo tibi q̄-
tū possum: declina/ fuge/ sagittas istas/ ⁊ tra-
q̄s nulla est armatura p̄tectiōis: a q̄b⁹ sola de-
clinatiōe ⁊ fuga effugit. **Q**uis hoīm v̄l etiā
aīaliū eousq̄ vsq̄ desipuit v̄l infaniuit: vt tā-
q̄ signū ad sagittā posuit/ sagittas expectare
auderet. **Q**uis gladiū capiti suo impēdēs nō
expauit: ⁊ p̄sertim gladiū tā fortē feriētis dei/
tā dire cōcidētē nō expauit. **A**n ignoras o
miser/ oīni dānatione ⁊ morte dignissime qz
nō ē tibi defensio v̄l euasio/ v̄l adiutorij con-
tra dei feriētis vindictā. **E**t qz nō tibi p̄tectio
v̄l refugij ē cōtra irā ipi⁹. **A**n ignoras q̄ hor-
rendū sit incidere in man⁹ dei viuētis ⁊ irati/
iuxta f̄monē **A**p̄l⁹. **N**ō times ignē illū eternū
flāmas inextinguibiles/ ⁊ ardōres sempiter-
nos: de q̄b⁹ dicit dñs p̄ **E**saiaz. **Q**uis ex vob⁹
habitare poterit cū ardorib⁹ sempiternis: ter-
ribilis nanq̄ ē expectatio iudicij: et emulatio
ignis q̄ cōsumptura ē aduersarios: sicut dicit
Ap̄l⁹ ad **Heb.** xvj. **S**i terribil⁹ q̄ ⁊ vnde ē tibi
ab ea securitas: aperi oculos cordis tui o mi-
ser/ ⁊ vide qz nō solū minat tibi infern⁹ inten-
tas tibi oīnia tormēta sua: s̄ etiā oīni potēs de⁹
minat ⁊ de se et de creatura sua ⁊ etiā de toto
mūdo **S**apien. v. **I**bi em̄ expresse legi⁹ de om-
nipotēti deo: qz accipiet armaturā scel⁹ illi⁹/
⁊ armabit creaturā ad vltionē inimicorū: indu-
et p̄ thorace iusticiā: ⁊ accipiet p̄ galea iudici-
um certū/ scutū inexpugnabile/ eq̄tatē acuit
diram: irā in lancea: cū pugnabit cū illo orbis
terrarū cōtra insensatos. **E**t multa alia ibi de
his euidēter minat/ vicz de creaturis q̄ ad vl-
ciscēdas iniurias ⁊ cōtumelias q̄s insensati ⁊
impij irrogauerūt creatori. **C**reature arma-
būtur: ⁊ excādescēt aduersus eos: sicut legi⁹
Sapien. xvj. vbi dicit. qz creatura tibi factori
seruies: excādescit intormētū aduersus impi-
os. **H**ec ē pluuia belli/ de q̄ dixit sapiēs ⁊ s̄crt⁹
Job: donec pluuiat sup illū deus bellū suū. **T**i-
mes a scintilla p̄modica ignis corporalis: ⁊ non
times ab ardorib⁹ imēsis et sempiternis: times

a morsu pulicis vni⁹: ⁊ nō times ab ira que cō-
sumptura ē aduersarios. **N**ūc miser time ⁊ fu-
ge/ dum ⁊ timere saluberrimū ē ⁊ fugere tibi
possibile. **E**t patet tibi ille copiosissim⁹ miseri-
cordie dei sinus/ aut tutissimū dei refugium.
Quod si dixeris mihi: nō possum timere/ vbi v̄l
vnde accipia v̄l inuenia. **R**ūdeo tibi ⁊ repli-
co cōtra te: vbi inuenisti v̄l vbi accepisti secu-
ritatē q̄si liber/ ⁊ immunis sis a vetusta ira. **E**t
ista maxime terribilia sunt iter mala penalia:
q̄ demētia dicere potēs qz nō tibi timor ē a fa-
cie illoz. **A**n nō innatū ē hominib⁹/ ⁊ alijs aīali-
b⁹ timere ⁊ fugere a facie maloz sibi imminētū
⁊ p̄serti mortis/ ⁊ mortē iserētū. **H**ec em̄ vis
nature ē/ qz vicz natura oīnia aīalia docuit ti-
mere/ scz fugere a noxijs atq̄ penalibus/ ⁊ a
morte potissimū. **Q**uod si adeo penalia adeoq̄
noxia mala: timorē tibi incutere nō sufficiūt:
icutiāt tibi pudorē saltē/ ob p̄briū illud sempi-
ternū/ qd nulla obliuio delebit. **I**ngerat tibi
cōfusiōne spectaculū illud ignominie/ ⁊ cō-
fusiōis vniūsal⁹: in q̄ oīnes feditates tue/ om-
nes turpitudines tue/ oīa pudēda tua/ qd ē di-
cere oīa ea q̄ aspect⁹ tibi erubescēda ē pate-
būt/ oīm viuoz ⁊ mortuoz oculis. **E**rubescē
saltē i cōspectu iūmicorū tuoz appere taz vilis:
tā ignominiosus ⁊ despectabil⁹. **Q**uid loquar
de curia toti⁹ celestis cōspectui/ ⁊ innumerabi-
liū exercitū. **S** ⁊ toti⁹ ecclie scōz q̄ cū christo
regnaturi sunt. **M**iser ⁊ infanissime/ q̄ ipudē-
tia ferre poteris/ p̄ cōfusiōe tm̄ ⁊ tāte ignomi-
nie spectaclū. **I**p̄m v̄o aspectū terrificū oīni-
potētis iudicis qualif poteris sustinere: q̄ mō
vix ferre potēs faciē sacerdotis vni⁹: audien-
tis in p̄fessioe pctā tua. **I**n aspectu nāq̄ iudi-
cis illi⁹ euidēter videbimēstratē magnitudi-
num/ abominationū/ iniquitatū ⁊ iniusticiarum
mōstrificasq̄ ⁊ horribiles voluptates ⁊ fedē-
tates tuas: q̄ in nocte p̄ntis vite etiā a diligen-
tissimis p̄scrutatorib⁹ suis inq̄site sunt. **T**āta
nāq̄ erit tūc claritas iudicij: vt p̄ immēstrate
sua: oīa pctā n̄ra ⁊ vitia lucidissime videātur.
Deniq̄ attēde q̄tū erit tormētū itueri vul-
tum illū terrificū irati iudicis: q̄si ip̄e scissim⁹ ⁊
sapiētissim⁹ **J**ob: petebat abscondi i inferno: do-
nec p̄trāsierit furor: ira vicz q̄ apparebit i vul-
tu illi⁹: dū sederit in iudicio: ferēs f̄nias etne
dānationis in ipios ⁊ reprobos. **A** facie ei⁹ pe-
tebat abscondi iob i inferno: vel ne vidēt ab o-
territificū vultū ei⁹: vel ne videret ab eo. **E**i⁹
aspect⁹ oī fulmie incompatibil⁹ terribilior est.
sic d̄ p̄ p̄pham **B**alach. **E**t q̄s stabit ad vi-

dendū eū. Ignis itaq; de in cōspectu ei⁹ exarde-
scet ⁊ in circūitu ei⁹ tēpestas valida ⁊ rapiens
in abyssū certissimā infernalē ⁊ submergēs ī
mari amaritudinū eternarū / omnes illos q̄ in
pte sinistra corā iudice repient. His et hmōi.
tātis malis ⁊ iam iāq; q̄ hora nec scis nec pu-
tas tibi imminētib⁹: exacue xba dei / q̄b⁹ oīa
ista reprobis oīb⁹ cōmiant. His iugit cōrēde
cōcide ⁊ digladia duriciā cordis tui. Oblatu-
rus igit pie ⁊ scē ofonis sacrificiū ignē et gla-
diū tibi assume ex his ⁊ hmōi / sine q̄b⁹ vix aut
nunq; cremat aut mactat in ofone cor huma-
num. Foritan aut ⁊ alio pcutiēte alioq; inflā-
mante ⁊ facili⁹ ⁊ citi⁹ imolab hmōi sacrificiū.
Sūt em sacri doctores q̄ norūt dire ⁊ dure p-
cutere in gladio isto: ⁊ istos ignes accendere
in cordib⁹ auditorū. Cōsilio aut meo tuipe p-
temeripm faciens in pte ista qd poteris: ⁊ ni-
hilomin⁹ auxilijs sacrorū doctorū ⁊ p̄dicatoz
iuxta quod dixi vteris.

De lucta anime in oratione. Ca. LII

Post hec prose
q̄r ī ofone q̄ ei accidūt: p̄b⁹ q̄ ipa ē
lucta cū deo seu p̄tra deū. Et h̄ in
sinuatū ē nob in lucta Jacob: q̄ luctat⁹ ē cū vi-
ro seu angelo in q̄ ei apparebat de⁹. sic legitur
Gen. xxxij. q̄ lucta extorsit ab eo si fas ē dicere
b̄ndictionē. pp̄ qd d̄r ibi. qz dixit de⁹ ip̄i iacob
Qz si aduersus deū fortis fuisti: q̄to magis ad-
uersus hoīes p̄ualebis. Nec p̄terēdū est tibi
q̄ lucta ista de nocte facta fuisse scribit. p̄pter
qd / cessante auroza dixit angel⁹ ad iacob. Mi-
mitte me qz iā auroza ē. Cā aut in h̄ ē. qz nox
siue nocturnū tps cōueniēt⁹ tps ē ofoni siue
lucte: q̄ luctādū ē q̄si cū deo in ofone. Et hui⁹
due sunt cause. f. q̄es ⁊ solitudo. Quies qdē
qz ofo cor liberū ⁊ q̄etū req̄rit ab alijs actib⁹
⁊ occupationib⁹. sic sc̄ptū ē de rege Josaphat
q̄ timore p̄terit⁹ totū se p̄tulit ad orādū dñm
Nō em cor de dimidio aut q̄libet modo p̄rito /
orād⁹ ē de⁹. f. exēplo Salomonis Sapient. ca-
vij. Ex totis p̄cordijs meis dixi / da mihi sedi-
um tuaz assitricē sapiam. Et David. Clama-
ui ī toto corde meo exaudi me dñe. Neq; em
fortissimū p̄tra deū luctari nisi totis virib⁹ cō-
ueniēs ē. Nec tu ignoras / qz ad compationē
fortitudinis dei altissimi: nulle sunt vires hu-
mane. Nō em ē fortitudo p̄tra deū. sic dīc Sa-
lomō ī lib. Proū. Tote igit vires tue colligē
de atq; corrigēde tibi sūt s̄yis fortis ē ī lucta

hmōi cōtra deū. Sic ⁊ solitudo lucte isti: vicē
oīis cōueniētissima ē. Ip̄e em h̄ docuit ī euā-
gelio Matth. vi. Ubi docet nos orare in ab-
sccondito ⁊ clauso cubiculo. nō solū pp̄ h̄ vt
inanis gloria declinet: f. etiā ne corda n̄ra ra-
pant ad se / q̄ circūstāt ⁊ nos nob excutiant.
Sic dīc Seneca de seip̄o. Hodie inq̄t miscōie
sunt. nemo pulsar ad ostiū meū / nemo corti-
nam meā trahit. Nihil q̄ppe nobis facili⁹ ex-
cutit: q̄ nos ipsi: nihil relinq̄t nos facili⁹: nihil
p̄trariat nob / q̄ cor nostrū. Hic ḡ reminiscen-
dum ē tibi / eoq; q̄ audisti de luctandi pitia seu
astutia ⁊ de ip̄a fortitudine. Quidā em in ista
lucta ⁊ vix ea cepta statim cadūt ⁊ deiciunt
deficiētes: nihil laboriosi⁹ ⁊ molesti⁹ reputā-
tes q̄ ip̄m orare. Causa aut in h̄ ē / leuitas et
lubricitas cordis eoq;: ignorātiāq; paup̄tatis
atq; defectū: nec nō ⁊ bonoq; q̄ p̄ ofonē obri-
nent atq; maloq; q̄ pillā auertūt. Quib⁹ ma-
lis accedit ⁊ illa alia ignorātia: qua nesciunt
impiti: deū paratū eē ad audiēdū desideria ⁊
voces supplicantiū. Quis em eo usq; fatuus
vel idignas ē / vt deo p̄bete aures / nō ei tota
auiditate loq; veller. Saluberrimū aut p̄siliū
ē / ofoni assuescere / ⁊ cor suū ab hmōi leuita-
te ⁊ lubricitate auertere. atq; ad stabilitatem
reducere. Ip̄a nāq; luctādū assuetudine / mi-
rabilitate adiuuat grā luctatiōis isti⁹. Presta-
tur etiā robur p̄ ea ad luctandū. In p̄cedēti-
bus xō vbi de ofonē inq̄tū vitulus labiozū ē
locut⁹ suz ⁊ exposui tibi sex fortitudines ofo-
nis: tanq; qdā vi ossa vituli hui⁹. De pitia q̄
⁊ astutia luctādū tria didicim⁹ a sensu ⁊ expe-
rientia. Quozū primū est eleuatio adūfarij
sup humeros pp̄rios. Cū em luctator eo usq;
potuit / vt adūfariū suū sup humeros leua-
uit: facile ē ei portare ip̄m atq; deiscere. Hoc
aut nō fit nisi p̄ humiliationē: q̄ semetip̄m sup-
ponit luctator adūfario siue supponit eundē
sibi. Quo artificio sp̄ vtendū in lucta ista. pro-
pter h̄ igit videt dictū. humiliamini sub potē-
ti manu dei / h̄ artificio vsus fuit rex Ahas:
audita cōminatiōe dei p̄ p̄phetā: q̄ cōminat⁹
fuit ei / q̄ dimitteret posteriora ei⁹ ⁊ nō relin-
queret de stirpe ei⁹ mingentē ad parietē. Re-
currebit igit statim ad artifiiciū illd qd humili-
tatis ē pp̄riū. humiliavit em se in p̄spectu dñi
Et pp̄ h̄ si fas ē dicere / in lucta ofonis vidit
dñm. pp̄ qd dixit dñs. qz humiliat⁹ ē in p̄spectu
meo rex achas: nō inducā malū h̄ qd locutus
sum p̄tra achā in dieb⁹ suis. Hāc astutiā insi-
nuauit nobis Ec̄s. in fmōe quē in p̄cedenti-

Capitulum

bus audiuiti / quo dcm ē. oſo humiliat ſe. ⁊c.
Sic igit nosmetipſos exaltādo ruim⁹: ſic deū
 exaltādo ⁊ nosmetipſos humiliādo: qſi ſup ip-
 ſum in lucta iſta exaltamur: ⁊ victores ei⁹ effi-
 cimur. **N**ō em̄ alia via ē vel artificiū ſubiiciēdi
 nob deū: q̄ ſubiiciēdo nos eidem: qđ ad ſub-
 iectionē obediētiē nō incōueniēt refert. **E**ffi-
 ciē em̄ deus op̄s obediēs obediētib⁹ ſibi ſicut
 ſcriptū ē. de Joſue in libro eiꝯdē. **S**teterunt
 igit ſol et luna deo obediēti voci hōis. **I**pla
 etiāz veritas in euāgelio. dic. **I**n qua mēſura
 mēſi fuerit. metiet⁹ ⁊ vob. **E**t exp̄ſſe bt̄is ac ſa-
 piētiffim⁹ **A**mb. qz nulli⁹ vnq̄erit de⁹ poſſeſſio
 niſi q̄ ip̄i dei fuerit poſſeſſio. **A**mpli⁹ nōne ex-
 preſſe dic. **A**pluſ ad **R**ohma. ix. dico chriſtū ie-
 ſuz fuiſſe miſtruz circumciſiōis iudaici pli ⁊c.
Quid at ē dicere aliō miſtrū / q̄ ſeruū v̄l fui-
 tem⁹ ⁊ defuit⁹ ip̄i qđ ⁊ fuiuit nob ⁊ officio
 ſiſſime fuiſſe pat⁹ eſt. **I**n ſmonib⁹ exhortatio
 nū ad ip̄ſos ſepe oñdi / ex ip̄is testimonijs ſc̄p-
 turaz: qz nō ē fruitium ſpūale / q̄ indigere poſ-
 ſum⁹: qđ ip̄e nob impēdere dedignē. qñ po-
 ti⁹ ⁊ interdum remittētib⁹ multa iugis ac qſi
 violēt impigū. **S**c̄ba aſtutia in ope luctatio-
 nis: ē ſuplātatio. p quā v̄l pes elupicat⁹: v̄l ſb-
 ſtrametum ſiue ſuſtētactm cui pede v̄l vtroqz
 v̄l altero initebat ſbſtrabit. **L**ū ḡ cōtra te vi-
 tijs tuis ⁊ pctis ſolis imitat cōtra te: ⁊ aduer-
 ſet tibi dñs de⁹: ſubtrahet illi ſuppodia iſta
 ⁊ cadē nccē habebit. **Q**ua pp̄f māſtuz eſt /
 qz q̄cūqz in ofone ſic cum chriſto luctat⁹: vt vi-
 tia ⁊ pctā mibi deferat: ſuppodia iſta ei ſubtra-
 hit: ⁊ pp̄f ſb ip̄m cadē cogit. **N**ō habet em̄ vñ
 ſtet: nō habz ſuſcimetum q̄ ſuſtētet cōtra nos
 cū iſta ei defuerint / q̄ qđ ſtatim vt volum⁹ ea
 deſūt. **I**pa em̄ vitia n̄a ⁊ pctā: ſi ea nos ei ſub-
 traxerim⁹: ſtatim nō ſolū ruunt ſed etiā pere-
 unt. **N**ō habet em̄ fundamētū vel ſuſtētame-
 tum: niſi noſipſos. **A**ccidēs em̄ nō ſtat: niſi p
 ſubiectū vel ſuſtines ip̄m. **T**ertia aſtutia i
 opatione luctatiōis ē ip̄a fatigatio aduerſarij
 ⁊ aſtutia iſta vtunt plerūqz / qui agiles ⁊ expe-
 diti corpe: p̄tra corpulētos ⁊ ponderoſos cor-
 pore luctatores ſunt. **E**t h̄mōi aſtutia nō qui-
 dem p defectū laſſitudinis valet: cōtra fortis-
 ſimū deū: ſp quādā ſilitudinē. tanq̄ em̄ fati-
 gareſ clamorib⁹ orantiū. tanq̄ deficeret qua-
 ſi nō valēs eis reſiſtere / cedit ⁊ ſuccūbit eiſdē
Et in q̄t cito dñs ad loth de ſodomis. **N**on
 em̄ potero ibi q̄c̄qz facere. donec exiueris in-
 de. tanq̄ p̄ntia ſua oñipotētiffimā vtutē crea-

toris ligatā teneret. **E**t etiā orātī moſi / p po-
 pulo q̄ peccauerat orādo vitulū: dixit dñs / di-
 miſi eis iuxta x̄bū tuū. tanq̄ ip̄m x̄bū tuū eēt
 mihi regula opandi quā mihi trāſgredi nō li-
 ceret. v̄l mādatū v̄gentiffimū qđ p̄teriri nō
 poſſem. **S**ilr aut cauendū ē tibi in lucta iſta: x
 ne debili aut fragili fundamēto aut ſulcimen-
 to imitaris. qđ ille pculdubio facit / q̄ de meri-
 tis ſuis cōfidit. ⁊ tanq̄ meritis ſuis debita pe-
 tit / in ofone dona dei. **E**t hic ē i dubitatē pes
 ſupbie / de quo petebat **D**avid dicēs. **N**ō ve-
 niat mihi pes ſupbie. quo null⁹ fragilior aut i
 firmior inueniri poteſt. **S**i vis ḡ firmiter ſta-
 re ⁊ indeſcibilis in lucta iſta: innitere dño. cō-
 fide in ip̄o. qz vt mons ſyon q̄ habitat in hie-
 ruſalem nō cōmouebit in eternū. ſic q̄ cōfidit
 in dño. ampli⁹ etiā ſubleuant. ſic dicit **S**alo-
 mon in **P**rou. **Q**ui cōfidit in diuitijs ſuis cor-
 ruet. **N**imiriū qz vanitas ⁊ mēdaciū ſūt. **Q**ui
 aut ſperat in dño ſubleuabit. **Q**uis em̄ ſpera-
 uit in te ⁊ cōſuſus ē. ſic dicit **E**c̄c̄s. **J**ob x̄o ad-
 mirāde cōfidētiē. ſi occidit inq̄t me / ſperabo
 in eo. verūtm̄ in cōſpectu illi⁹ vias meas argu-
 am. **E**t ip̄e erit ſaluator me⁹. **D**avid x̄o bea-
 te ac fortiffime ſpei dicebat. **D**ñs firmamen-
 tum meū. **E**t iter. **S**i exurgat aduerſum me
 plū in hoc ſperabo. **P**er modū igit oñem ſi
 b̄caueat a ruina ⁊ lapſu: q̄ totū ſe i deū p̄ciat
 ⁊ totus ei pondere p̄ſidētiē ſue incūbit. **P**ro-
 pter qđ dicit **A**ug⁹. **S**olus vincit q̄ de ſe nō p̄-
 ſumit. **N**ecelle ē vt de victoria nihil ſibi ip̄ſi ar-
 roget / v̄l aſcribat: qñ poti⁹ nccē ē vt ſolū deū
 actorē ⁊ largitorē illi⁹ cōſtituat. **A**ccidit etiāz x
 plerūqz in certamiē luctatorio: vt alter luctā-
 tium / alterum etiā ſuo pondere ſolo deſiciat.
Sit aut ⁊ in iſta ſpūali lucta ad ſilitudinē ⁊ p-
 portionē illi⁹ hōcipm. quēadmodū em̄ q̄ ſolis
 viribus ſuis aut meritis innitiſ: dei auxilio et
 virib⁹ ſeipm p̄uat atqz oſtituit. **S**i q̄s d̄ ſeipſo
 totaliter diſſidit ⁊ ſoli ḡſe atqz miſcōie dei ad-
 iutorū ⁊ vtutez in ſe aduocat ⁊ trahit: ita vt
 deus ei deeſſe nequeat. pp̄f ſb dixit ſapiens ⁊
 ſc̄us **A**ug⁹. **S**ecure projice te in deū. nō enīz
 crudelis ē / vt ſeipm tibi ſubtrahat ⁊ te cade-
 re p̄mittat. **S**icut igit nō ē poſſibile miſericor-
 diſſimo deo: crudelē eſſe in aliquē / q̄ in miſeri-
 cordia ip̄ſi ſperat. **S**ic nō ē poſſibile vt ſe ſb-
 trahat alicui / q̄ ſe in illū projiciat. **I**acta inq̄t
David cogitatū tuū in dño. **E**t iterū. **J** Peſ. **J**
Oñem ſollicitudinē veſtrā projiciētes in eū
 ſciētes qm̄ ip̄i cura ē de vob. **P**er hāc igit viā

erit dñs tecū in lucta ista. Impossibile igitur te
cadere sub eo. Si em̄ q̄cūq; habeas viriū / et te
adiuctis sibi dei adiutorio et virib⁹: necesse est vt
eo fortior efficiaris. Qui si etiā nihil habuerit
viriū a pte tua: nō tñ eo eris infirmior / cū es
dem vires et tibi et illi sint. Nemo autē dubitat
cuiq; a pte sua aliquid viriū eē h̄ est a pte libe
ri arbitrii. Et ppter h̄ oīs ecclesia scōrū / celesti
magisterio erudita et instituta: dicit deus ad
iuua me: q̄st nihil de se possit. Nō adiuuari pe
teret de dō s̄ poti⁹ totū ab ipso fieri qd fieri vel
let. Et h̄ e qd dicit Aug⁹. sup lib. psalmozum
Qui petit adiuuari: aliquid de se facit. alio
qn diceret. pculdubio totū fac de⁹. nihil proz
sus mihi refuās siue relinquēs faciendū. ppter
qd dicit Ap̄lus. Opatores dei sumus. valet
in ista lucta dei mirabilis astutia vel prudētia
poti⁹ vtutis humiliāis: q̄ dum a se totā victo
rie gl̄iam prozins excutit / et nihil in ea iurba
bere se sincerissime cōfiteat corā illo se deo to
tū attribuit et ascribit. Et ppter h̄ totū certamē
in ipm̄ impigit. idē em̄ ex nccitate debet labor
certamis / et honor victorie. Qua ppter dū dic
gl̄ia et honor victorie isti⁹ tua ē: dicit eidē p cō
sequēs igit et vt certamis tua ē labor ipi⁹. Et
hoc ē dicre. luctare ḡ et vince ipse cū tibi soli de
beat gl̄ia victorie: et tua sit iure plenissimo et
singulari / tibi soli debet et ipa victoria / et tua ē
iure plenissimo et singulari. Qua ppter et ipa lu
cta. luctare igit cōtra temetipm̄ mecū et pro
me. Qd si dicerēs. qd ergo tuiple facis de te
siue p te / si lucta ista tota mea ē. Rñdeo i hoc
qz ipa coopatio mea q̄ est coopatio liberi arbi
trij dñi etiā donū tuū ē. Omne nāq; bonū / siue
gr̄e / siue nature / siue glorie / siue fortune siue
corpis donū tuū ē. h̄ etiā ipm̄ qd gr̄e tue appli
co meū liberū arbitriū: et q̄ eo vtōz / et ipa tua
impat / donū silit̄ tuū ē et op⁹ atq; bñficiū.
Qua ppter nō i merito dixi / quia lucta ista tota
tua est / totaq; eius victoria.

Quomodo deus per luctam oratiōis vin
citur. La.

LIII

Quest hec autes
pcedā ad psequēdū d̄ orōne / fm̄
qd ipa ē pugna cōtra armatū om
nipotentissimū atq; inuictissimū deū. Et faci
am te scire / qz orōne vincit caput ligat arma
qz sua omnia ei auferunt. et ab ipso orate capti
uus inde ducit et q̄diu vult ipse orans / in vni

culis ab eodem tenetur ipse fortissimus deus.
Quia igit iam audisti ex pcedentibus in lib.
Sapien. quia ipse acuet diram irā suā in lan
ceam. Manifestum est tibi quia vna ex arma
turis eius. dira ira eius est. Et quia ipsa est
lancea ipsius. In ista igitur pugna primū frā
genda est lancea ipsius. Qd qualiter fiat do
cet te Salomon in Prouerb. xv. vbi dicit tibi
Quia responsio mollis frangit iram. Que
autem responsio mollior ex cogitari posset /
contra iram ipsius: q̄ reatus confessio: q̄ pe
ne minate siue vindicte laudatio: q̄ miseri
cordie humilis et deuota postulatio. Qua
propter qui sic in oratione se habet: sicutq; lo
quitur ad dominum: proculdubio frangit irā
ipsius. Ipsemet namq; dicit Matth. xvi. Ser
ue neq; / nunquid omne debitum dimisi tibi
quoniam rogasti me? Quis autem dubitat
remissionem / omnimodam fractionēz ire eē
iudicis quātumcūq; irati. Non enim potest
ex ira siue per iram quicq; contra peccatores
postq; totum remisit eisdem. Sicut neq; p
lanceam confractam siue contritam. Addi
sce et pone in intimum cordis tui / peritiam
istam et prouidentiam: per quam diram dei
lanceam / et confringere scias et possis.

Alia armatura eiusdem. torax est. et hec est
iusticia. sicut legitur in eodem capitulo vbi
dicitur. Accipiet pro thorace iusticiam. hanc
etiam armaturam eidem auferre potes: si
iusticia te indueris / vel armaueris contra eū
Nam autem edoctus es ex his que precesse
runt: quia penitudo siue penitētia iusticia est
et qz iusticia qdā ē p quā penitēs semetipm̄ iu
stificat / accusando se et alligando contra se / et
testificando contra se / et sentenciando con
tra se: quod est dicere condemnando se / et re
um eterne dānatiōis pnūciādo se. Deinde
torquēdo se cruciatib⁹ penitudis / et dolorib⁹
cōpūctiōis. Te igit in orōne / thorace iusticie
isti⁹ armato: necesse ē deū iusticiā suā dponē: et in
erimē abhuiusmodi iusticia se penit⁹ exhibere
Nihil em̄ habet iusticia eius cōtra sic iustifica
tos. Et si quid cōtra eos aggredere / et iuste
et inique hoc facit. Quomaz fm̄ hoc iusticia
sua iustos impugnet et iusticie pro viribus
impendentes et operam dantes molestaret.
Amplius potest iste salua iusticia iustis non sa
uere. Ampli⁹ fm̄ h̄ iusticia bellū h̄et cōtra se.
Iusticia nāq; quā pnominam / studiosissime
pugnat cōtra iniusticias: quoniam et ptra omnia
vicia et pctā / q̄ sunt et inimica maxime iusticie

Capitulum

dei. Quare in pre ista / ex pre iusticie ē ista iusticia / et ppugnatrix illi^o ptra capitales inimi coseiusdē. Non pōt igit iusticia dei pugnare cōtra illā / neq; aduersarij vllō modo eiusdē. Quia ppf nō pōt eē armatura aliq ptra illam. **Q**uis est armatura ptra illuz ē illūq; pugnat / cui^o hostē armat. Tertia xō armatura dei iudiciū rectū ē. et galea ē ipsi^o sic in eodez caplo legi^o vbi dī. Et accipiet p galea iudiciū rectū. Tu g diiudica teipm / iudicio recto de q dī in ps. Iusticia et iudiciū correctio sedis tue. Et itez. i. ad Corinth. xj. **Q**u si nosmetipsos diiudicarem^o / nō vtiq; diiudicaremur. Assume tibi igit iudiciū rectū istud. et tunc ociose vel superuacue assumer illō sibi dīs: qd neq; decet sapientissimā ei^o bonitatē. Neq; etiā possibile ē qd ociosum vel inutile eē apd ipm. Amplius te assumēte hmōi iudiciū nihil ei iudicādū relinquit in te. sic audiuit ex testimonio apī. **A**d Corinth. xj. dicēs. **Q**u si nosmetipsos diiudicarem^o / nō vtiq; diiudicaremur. Quia ppter te faciente de temetipso hmōi iudiciū. necesse habet ipm deponere in pre ista officium iudicātis / seu iudiciū rectū. Quare q cito assumis tibi iudiciū hmōi faciēdū tibi de temet ipso: tū cito auferis ei galeā istā suā. Quarta armatura eiusdē ē eqtas. sic in eodē caplo legi^o. Sumet scutū inexpugnabile eqtatez. Si igit vis ei auferre scutū istud: depone iniquitates tuas. qd est dicere desere eas / et abstulisti deo scutū istud vbi em nulla ē iniquitas. nulla ē dō armatura ncēria ptra iniquitates. **Q**u igit eqtas nō armat eū nisi ptra iniquitates: nec possibile ē vt armē ptra eas nisi equitate: qz equitas nō armat eū nisi contra iniquitates. **A** manifestū ē depositis iniquitatib^o tuis: deū nō posse hēre scutū hmōi ptra te. Quia ppf in ista pugna ofonis absq; scuto illū facies: si ab iniquitatib^o tuis auersus fueris. **A**lex ē qd dicit sanct^o Job de eo. Iniquitatē pponit contra me. De cōfidentia innocentie et bone pscie sue b dixit: intelligēs deum nō posse scutum eqtatis sue abscondere vlt^o opponere: nisi ptra iniquitates eoz / a qb^o immunē penit^o et nuduz se sentiebat sanct^o iste. **A**si g intēderet quia scutum istud deerat deo ptra ipm dixit. eqtas tem proponat ptra me. qsi dicēt. armet se scuto hmōi si habet. Quia xō gladium et pharetram ex vtraq; pte acutuz in ps legi^o habere. Et arcum ipm tetendisse / gladium vibrasse: expse legi^o. nō sunt pterennē h iste due armature. Sciēdum igit tibi arcuz dei / nō ē nisi

iudiciū ipsi^o / et in eo velut chordā eē miam siue pietatē ipsi^o. lignum xō fortissimum: rectitudinē iusticie ipsi^o. Quēadmoduz g in arcu literali siue materiali p chordā / lignum a rectitudine sua fleuit et curuat: sic iusticie diuine rigor / a meritis penis siue vindictis vltra q cogitare sufficiam^o: ipaf atq; lenit. Sagitte at q ex arcu isto emittunt siue traiciunt. snie iudiciarie sunt. nulla armatura protectionis repellibiles seu retrofuz reuersibiles. Sic legi^o de sagitta Jonathe. q nunq; puerfa ē retrosum. Et itelligo de nouissimis iudicij sententijs: ptra q; nec appellatio / nec supplicatō qd poterit. Alie nāq; h plimum snie vel elidunt vel euacuant. Et modis qb^o he sunt in hmōib^o exhortationum popularium cessant p me audire potes vt de alijs taceā. Et quēadmodum arc^o qto magis p chordā curuat: tāto fort^o sagittas traicit / et duri^o pcutit. Sic i illos qb^o maior sit misericōdia / siue tolerādo / siue alias bnfaciēdo: intēsa ē duriores snie iudicij emittunt. Quia g vt pdixi / arc^o iste ē iudiciū. et iā audiuit qli^o eidē auferas arcum suum. **Q**u si ad h intēdere sciueris et voueris vt arcum istum pstringas. b pculdubio facies: si tibi iusticie rectitudinē ptra teipm assumpsieris. **E**c em rigorē iusticie ptra temetipm exerceat: nihil ei de rigore illo reliqst. Quare vel arcum istum cōfregisti / vel ipm deo abstulisti. Chordā siqdē misericōdie ipsi^o nō ē op^o tibi vt vel rumpas / vel minuas / vel aliquatenus leuas. Illa em q in pugna ista te maxime adiuvat / et p quā solā in ea stas et pugnas. Gladi^o xō ex ore sedētis in throno ex vtraq; pte acutus exiens: snia ipa quā ore suo sacratissimo locut^o est: in extremo iudicio rectissime itelligi^o. Que ppf b gladi^o ex vtraq; pte acut^o dī qm istar gladij acutissimi / et aiām et corp^o morte cōna pemptur^o ē. Hunc igit gladiuz eidem auferis: si gladium penitudis / aut discipline ptra temetipm assumis: et vindicare in temet ipso: q; irrogasti deo iniurias et pumelias viril^o pponis atq; disponis. Neq; em habebit q te pcutiat. si te pcutiētē viderit ex zelo pnia lis iusticie temetipm. Cōfident^o igit dic ei: mitte gladium in vaginā tuā. qz ego euaginaui meuz. Potes et p aliā viā auferre eidē gladium istuz: dicēs ei: qz gladi^o vltiōis siue dānatiōis: gladi^o ē soli^o iusticie. Nec in eo potes pcutere. et nisi vbi potes. **F**oz at siue iudiciuz pniale: forē et iudiciuz mie. Ego at in b foro et iudicio certo experior. et Quia ppf nihil ad

te ex vindicta vel ultione exercenda in me: et
 nihil ad te de gladio aduersum me. **A**perito
 igit tibi dicē pōt miscōia mitte gladiū tuū i va
 ginā: qz null' eloc' gladio corā me: nulla enīz
 ex ore meo pcedit vndiqz snia pdenationis: s'
 absolutiois: remissiois: et liberatiois sp. **A**lia
 etiā via auferes sibi gladiū vindicte et vltiois
Et hīdubitant si gladiū tuū hmōi a teipō ab
 stuleris. **E**t intēdo si vindicare iniurias tuas
 et ptu meliasn alios nolueris. **I**n ea q̄ppe mē
 sura: q̄ mēsus fueris remetiet tibi. **E**t iterum
Bū misicordes: qm̄ ipi miscōiam psequent.
Qui vō vindicari vult: a dño inueniet vindi
 ctam: sic legit **Ecc̄i. xviij.** **E**t itez **Mat. xxvj.**
Dēs q̄ gladiū accipiet gladio pibūt. **Q**uicū
 q̄ em̄ gladiū iniuriarū ppriaz vindictā acci
 piunt: gladio diuine vltiois pibūt. **C**urialr̄ g'
 et q̄tū videt satis pacifice iducit ops de': ad
 deponēdū gladiū vltiois: cū sola depositione
 gladij tui ad hī iducit. **I**n q̄ et oib' alijs manife
 stū ē: q̄ benignū q̄ pacificū q̄ beneficū habe
 rem' deū si tria ista in nob' obfauarem'. sic em̄
 vēdictū ē ad ipm̄. **A**ū scō scūs eris: et cū viro i
 nocēte inocēs eris. **I**ta cū pacifico pacific'.
 cū benigno benign'. cū bñficis sp bñficēssī
 mus ē dñs: sic et cū misicordib' misicors. **I**n
 xta modū istū dico tibi: et de lancea ipi'. qz lan
 cea tuā: q̄ vtiqz ira tua ē: in teipō pfregeris: v'
 q̄libet mō ipotentē reddideris irā dei: q̄ iustis
 sine vibrabat ptra te pfriges. **E**t si pprie ire
 incēdiū in teipō extinxerit: facies idez et p' de
 ira dei. **N**ūquid ait p's. **E**xardescit velut ignis
 ira tua. **E**xardescit vtiqz si nostrā nō extinxerim'.
Et reminiscere: qz istis duob' mōis: bel
 la potissimū agunt circa hoīes: igne vtiqz gla
 dio. **Q**ua pp' iermes et ad bella penit' ipotē
 tes sūt: q̄b' desunt ignis et gladi'. **S**i vis igit
 oipotentissimū deū iermē prozsus efficē: et im
 bellē oīno ptra te reddē: aufer ei ignē istum et
 gladiū: p vias q̄s oñdi tibi. **E**t intēdo aufer a
 temetipso ignē ire: et gladiū q̄ idē ē: et vtrūqz a
 deo abstulisti: inermis apparebit: et inermē se
 exhibebit in ofone aduersum te: si inermis ei
 hē hmōi armis oīno carēs occurreris. **Q**ua
 pp' nō iminebit tibi bellū ptra eū: s' frui pace
 et beniuolētia ipi' tibi licebit. **D**ebes autē re
 minisci: q̄tēs officiū ofonis vel aggredere vel
 assumis ptra deū: te intrare capū certaminis
 et plū te cū eo siue aduersus eū cōmittere. p
 pter qd̄ q̄cūqz bellū ineūt siue pliarī volunt:
 dei adiutorū pmo iuocat: sciētes qd̄ celo for
 titudo et victoria ē. **E**t ob hāc etiā cām hore di

mini officiū: q̄ et ofones sunt: idubitant icipiūt
 ab inuocatiōe diuini adiutorij: q̄ ē. **D**e' i ad
 iutorij meū intēde. **E**x q̄ ē vidēter apparet: qz
 q̄cūqz in diuinis officijs hmōi qd̄ ē dicere lau
 dib' et sacrificijs oblatiōib' et obsecratiōib' cō
 secrati sunt: bellatores ptra deū: et ppugnato
 res p toto dei plō siue ecclesia ipsius pstituti
 sūt: qd̄ et ipa tonsura clericalis euident ofidit:
 cū manifesta tonsura pugilū sit et ppugnato
 rū. **E**st etiā signū et insigne corone: q̄ p victo
 riam certaminū hmōi pia fiducia sp debet p
 sumere: nec diffidere: nec desperare de ea: p
 pter ifirmitatē suā: et oipotentissimā creatoris
 fortitudinē: cū ipemet sp vinci vult i hmōi cer
 taminib': et adiutorē fortissimū se pbeat: forti
 ter ac legitime in eis agētib'. pp' qd̄ mira fi
 ducia petit vnusquisqz eoz et dic'. **D**e' in adiu
 torij meū intēde: ac si diceret: in ista hora: vel
 oratiōe: in hīpo certamine qd̄ ptra te aggre
 dior vel in eo. **S**cio em̄ me in illo certamine ni
 hil posse ptra te facere: nisi adiutorio tuo ag
 grediar pugnā cōtra irā iustissimā tuā. p plō
 tuo vel vnoqz ex illo. **S**cio scptū eē: veracissi
 me de te p scm̄ et sapiētissimū **Iob** dicētē. **D**e'
 cui' ire nemo resistere poterit. **S**cio me non
 posse in certamine isto victoriā adipisci virib'
 meis: s' solat me scūs et sapiēs **B**reg' dicens
 q̄ ire dei tūc resistit cū ipē q̄ irascit opitulatur
Qua pp' vacue eēnt et prozsus iutiles om̄es
 ofones q̄ oīs ecclie scōz p placāda ira dei iu
 stissima sūt. **Q**d si q̄s q̄nerit: cuiusmodi adiu
 torij a deo petit cū ei dī. **D**e' in adiutorium
 meū intēde. **R**ūdeo in hī: qz gfa deuotiōis et
 ofonis. **H**oc em̄ ē adiutorij qd̄ de' ptra semet
 ipsum maxime adiuuat orantē: et hē scutū in
 expugnabile: q̄ deuote orātes: et se et illos p q̄
 bus orāt ab ira dei ptegūt et defendūt. **P**rop'
 qd̄ ofo dī scutum in lib'. **S**apiēti. xviij. vbi le
 gitur: q̄ parās hō sine q̄rela propositiōes fidei
 siue scutū ofonū tē: proinde igit et circūspecte
 incipit ecclia ofones hmōi: petēs in p̄mis gra
 tiā sic orādi: vt de' ncē habeat exaudire: hec
 aut ncēitas nō ē violētie: nō ipulsiōis: aut co
 actiōis: s' inundātis gratuita largitate bñficē
 tie. **A**pparet at tibi ex his q̄sta sit stulticia. q̄sta
 ignauia q̄sta negligētia clericorū: q̄ cū officio
 orandi psecrati sunt: et addicti: orare addisce
 rer scire non curant. **S**ilis q̄s ignauia vel ne
 gligentia in nullo genere hoīuz inueniūt. **N**e
 mo em̄ profitet aliqd̄ officiū cui' nō velit stu
 deat hīe piriā: pter clericos solos: q̄ clericalis
 officiū: tāqz salutaris tāqz honorabilis ignorā

Capitulum

tiam nec verentur nec metuunt nec erubescunt
Quod clerici regulares permittunt ofonē dñicā
cā in h̄ ē vt formā orādī in euāgelio traditam
fuēt. sic reuera dignū et iustū ē vt alijs ofonib⁹
bus ea se petere onidāt / q̄ ipa ofone dñica pe-
tere diuino magisterio edocti sunt. **A**dmo-
nendū igit̄ sunt et modis omnib⁹ exhortādī / at-
q; docendī / q̄ clerici sunt vlt̄ fieri volūt: vt sue
professionis officiū discāt agere et poia lauda-
biliter adimplere. **Q**uis em̄ pugil siue propu-
gnator pugillatoria artē ignorare nō erube-
scat et addiscere nō studeat. vt lhora⁹. **L**ude-
re q̄ nescit cāpestribus abstinet armis. **Q**uis
etiā vellet eē patron⁹ et aduocat⁹ in causis vi-
lissimis tpaliū / et rethoricā illā secularē p̄ quā
sciat cās hmōi allegare / se ignorare nō dole-
at. **L**eges q̄s ad defensionē et iustificationē
cāp hmōi q̄s suscipit adducat / nō studiosissi-
me exqrar. **E**t q̄dē leges hmōi / arma sua vo-
cant aduocati seculares: et inermes etiā se fa-
tent si legib⁹ istis armati nō fuerint. **S**ic legi-
bus et allegatiōib⁹ p̄scriptis armat⁹: pugnam
istā aggredere p̄tra deū quē tā fortiter arma-
tū eē p̄tra te audis. **E**t sic p̄dixi deponere tu ar-
ma ire atq; vindicte p̄tra iniuriatores tuos:
Deponere ignē et gladiū aīdictos / et inuenies
inermē deū / et ad pugnādū cōtra te impatuz
ac proisus imbellē. **Q**uid restat tibi de deo fa-
ciendū / nisi vt ipm inermē iā et victū vincas si
ueliges et in vinculis teneas / artissimeq; iua-
sibile ap̄ te custodias. **P**one igit̄ temetipm
in vinculis illi⁹ in q̄b⁹ ē alligatura salutaris. si-
cut dicit **E**ccl̄astic⁹. **L**igate funiculis adā / et vin-
culis charitat⁹ illi⁹ q̄b⁹ te trahat ad se et p̄ se.
Et ecce iā ipm ligasti et posuisti in vinculis tuis
Usualit̄ em̄ et vulgarit̄ / dñr mulier h̄re virū in
vinculis suis / q̄ eā fortit̄ amat. et cuz amor so-
lus vinculū sit q̄ cor humanū ligari et teneri p̄t
Sic ē vinculū q̄ sol⁹ de⁹ ligari pōt atq; teneri
prop̄ h̄ dñr lex in lib. **D**eut. **D**ñs de⁹ tu⁹ p̄glu-
tinat⁹ ē p̄f̄ib⁹ tuis et adamauit eos. **Q**uod si vis
scire cū te de⁹ habuerit in vinculis suis: habe-
bis eū et tu in vinculis tuis. **T**estificat̄ tibi ip̄e
met **P**rouerb. viij. **E**go diligētes me diligo.
Quid aut̄ aliud ē h̄ nisi q̄ in vinculis meis ha-
buero. **Q**uod si q̄ris a me / q̄lit̄ h̄ efficere vel pro-
curare potero. iā satisfeci i eis q̄ p̄cesserūt vbi
docui te de igne sacrificij ofonis / vñ illū conq̄-
reres et accipies / q̄q; nō solū stulta s̄ etiā insa-
nissima merito videri d̄z q̄stio ista. sic et ibidez
dixi tibi. **I**ncompabilis em̄ magis difficile videri
d̄z vnicuiq; q̄lit̄ se teneri poterit ab amore

creatoris / vicz q̄ min⁹ eū diligat. q̄m vñ vlt̄ q̄lit̄
ipm amet. **N**ec em̄ timēdū ē vt dicit **A**ug⁹. i lib.
de doctrina christiana. vt de⁹ agnit⁹ nō diliga-
tur. si em̄ ista minuta. imo etiā extrema atq;
vilissima bonorū dei / q̄ vtiq; tpalia sūt sua. il-
la minima bonitate atq; pulchritudine ita in-
flāmat amore suo / eos q̄ ea vlt̄ ad modicū co-
gnoscut̄ / et rapiūt ea totaliter in se. q̄d putan-
dū ē facē creator optim⁹ vel pulcherrim⁹ de
cognitiōib⁹ et inspectiōib⁹ suis. **P**ostq; at̄ ad
hāc tā nobilis triūphi gloriā / tā inclite p̄de ca-
ptionē se diuina gr̄a extulerit: adhibe oēm cu-
stodiā ne euadat / et ne effugiat p̄da ista man⁹
tuas. **Q**ui suat sic⁹ comedit fruct⁹ et custos
dñi sui gloriabit̄. **N**ene igit̄ nec dimittas / sic di-
cit sp̄sa in cātic⁹. tenui nec dimittā. **I**n eo q̄p
pe effugiet a te oē bonū. quēadmodū sole re-
cedēte ab hemisperio nro / cum eo recedit et
tota radiositas et tot⁹ calor serenitas cordis
tui. totaq; pulchritudo gr̄a et virtutū / q̄b⁹ mēs
tua illustrabat euanesceat / et nōx sola tenebro-
sa atq; in mēte tua relinquat̄. **Q**uod si dixeris si
possum tenere fortissimū et oīpotētissimū / etiā
pictū oculi inuitū. vere vtiq; dicit̄. s̄ ip̄e q̄ capi
voluerit a te et teneri vult a te. **N**ec reputat ca-
ptionē carcerariā / p̄tuberniū tuū / et cohabi-
tationē suā imodelicias suas / sic ip̄emet testa-
tur **P**rou. viij. dices. **D**elicie mee eē cū filiis
hoīm. **N**ō artat eū vlt̄ molestat ligatura hmōi
cū nihil adeo ei placeat i nob̄ vt vinculū amo-
ris q̄ ei astringimur. **O**īa q̄ppe alia bona nra
ei placēt / et oīa amat custodit p̄suat adauget
atq; remunerat p̄p̄ istd. **O**īa em̄ bona q̄ fecē
nob̄. oīa mala q̄ p̄ nob̄ sustinē dignat⁹ ē. fecer
sustinuit p̄p̄ istd. **Q**ua p̄p̄ manifestū sit / q̄ q̄
to fortior fuit ligatura hmōi: q̄totoq; astrictior
tāto erit ei acceptior. **L**aque igit̄ totis studiis
et virib⁹ / ne rūpas vinculū istd: q̄m fractura
ista nō ipm ligaret s̄ poti⁹ fugaret a te et aufer-
ret illū tibi. cū tota seq̄la bonorū q̄ debet i ha-
bitatiōe et p̄ntia ip̄i. **A**ssume igit̄ incessant⁹ vin-
culū istd / et p̄strige illd arti⁹. **N**ec at̄ facies am-
pli⁹ et āpli⁹ meditādo i mirabilib⁹ ei⁹ q̄ fecē et fa-
cere nō desistit. pillā em̄ inotescat / potētia / sa-
piētia / bonitas / pulchritudo / et plarga bñficē-
tia ip̄i / q̄b⁹ oīb⁹ amabile se exhibet. et calozē
vitale dñconis sue diffūdit i oēs itelligibiliter
cogscētes ipm **A**mpli⁹ aut̄ et p̄p̄f̄i i eos q̄ stu-
diosiores sūt iuestigatiōe magliū et meditatiōe
mirabilium ip̄i. **N**onne enim sine causa di-
cebat propheta de se / meditabar in omnibus
opibus tuis et adinuetiōib⁹ tuis exercitabar

LIII

Et alibi: delectasti me dñe in factura tua. Et
em̃ si pulchritudo et mirificetia plimū habeat
in seipso admiratiōis et dilectiōis: et h̃ tñ maxi
me delectabilis ē q̃ ineffabilis ē suauitatis cōcē
tu velut carne qdā pulcherrimorū gestorū
diuino: ū tota resonat creatorē. Sicut in h̃ ma
xime speciosa et interi⁹ aspectib⁹ iucūda q̃ pul
chritudinē vtrūq; creatoris q̃ l̃z icogitabilē si
militudinē repñtāt. Dñe de⁹ et saluator meus
quē nō reputares dirū ac crudelissimū: i quē
si q̃s q̃tūcūq; gñit peccasset: si offerret se ca
ptiōni et vinctis ipsi⁹: vt in captiuitate hui⁹
torq̃ret ipm̃ q̃tū et q̃lī veller: si inq; h̃ recusa
ret: Hoc igit⁹ Dñe miscōie cogita de temetip
so. Scio si qdē me gñissime peccasse cōtra te
cū offero me captiuitati tue et vinctis: vt ibi
me ponas ibi me detineas atq; custodias nec
solū offero s̃ horro et peto. Absit a te misera
tor et misericors dñs: vt nō benigniorē te mihi
exhibeas: quā multi duri et crudeles hoīes se
mihi exhiberēt: si in eos peccasset et h̃mōi eis
satisfactiōē offerre: nec abijcias mihi s̃ capti
ōne ista et vinctis istis q̃cūq;. Scio nāq; igit⁹ q̃
captiō ista et vinctio sunt tibi oīb⁹ alijs gñi
ōes. Nō igit⁹ d̃z obeē mihi ad iueniēdū miam
tuā q̃ talē captiōē eligo. Sic nec ip̃a pp̃ h̃ re
pelli nec recusari debet a te qm̃ tibi placatissi
ma ē. In hac captiōe et in h̃mōi vinctis me po
ne et detine: ibiq; tracta q̃z dire vel dure volue
ris. Ibi me torque p̃ oīni beneplacito volūta
tis tue. Cū si dixeris mihi: qz in astutia loqr
h̃ vīcz qz scio mihi nō posse eē bonū nisi i capti
ōnib⁹ et vinctis tuis sim: et qm̃ scio h̃ mihi face
res: et ego captū te h̃rem et tenerē sicut in vincu
lis meis. Rñdeo dñe miscōie vey ē qd̃ dicī: q̃
q̃ prudētia: q̃q; astutia vocāda sit scia q̃ sic lo
quor p̃sertim cū vtrūq; istorū placeat bonita
ti tue. Accedit aut̃ tertiū gñia tua siue honor:
q̃ tāta mirificetia tue miscōie me reuocas ad
te et liberas pctōres. Et tuipse testis es q̃ oīa
intueris ad nudū et lucidissimū: qz gñia tua et
honor in intentiōe mea ē in pte ista. Et ego iā
in proximo dixi tibi q̃ delicie tue sunt captiō
ista et alligatio tua.

De mirificetia et virtutib⁹ orōnis. La. LIII

Post hec iuxta
p̃missa et ordinē p̃missum loqr aliq̃
de mirificetis et virtutib⁹ orōnis: vt
p̃bad amore et studiū orōnis et accēdatis ar
tus: et puoceris efficaci. Debes igit⁹ remini

sci illoz q̃ in ip̃o tractat⁹ illi⁹ initio audisti vicz
q̃ oīs sc̃ificatio: oīs bñdictio: q̃ p̃viros scōs fit
p̃ orōnē fit. Ip̃a etiā mirifica trāsmutatio pas
nis et vini in corp⁹ et sanguinē dñi ac redēpto
ris nr̃i: p̃ orōnē fit: q̃ oīs ecclia scōz petit dicēs
vt nob̃ corp⁹ et sanguis fiat dñi nr̃i iesu xp̃i: q̃
p̃die q̃z patere ē. C. Sanctificatio q̃z baptis
malis q̃ ē regeneratio et renouatio aīaz q̃ nī
hil in mūdo mirabili⁹ vel salubri⁹ vel magnifi
cētī aīe vī gl̃iosī in tota rerū vniūsitare fieri
pōt p̃ orōnē indubitanē fit. Hec em̃ forma x̃
borū q̃ dīc̃ baptisator. Baptiso te in noīe p̃ris
et fili⁹ et sp̃s sc̃i. O h̃is intētū vel intētionez
baptiso te noīatim inuocatis p̃re et filio et sp̃i
ritu sc̃o ad te regenerādū et renouādū. Et sci
endū q̃ illozū q̃ppe soloz ē ista x̃t⁹ et p̃tās: q̃ si
volueris intelligere in noīe illoz: i. x̃tute: re
ctus ē et christianissim⁹ intellect⁹. Et erit sen
sus hic. Baptiso te a. in noīe. i. in x̃tute ipsius
p̃ris et fili⁹ et sp̃s sc̃i. Neq; em̃ in alia vel paliaz
x̃tute fieri pōt tā mirifica mutatio. Siue autē
intelligas in x̃tute inuocata siue iuocatorum
p̃ris et fili⁹ et sp̃s sc̃i rectissime itelligas i vtroq;
sensu forma illoz x̃boz orō ē vī inuocatio vel
ip̃i trinitat⁹ vel x̃tutis eiusdē. Iuxta modū
illū cōsidera singula sacramētoz et qd̃ mirificē
tie et x̃tutis habeat bñdictio et absolutio sacra
mentalis q̃ vtrūq; orō tēplū ē in ip̃o sacro p̃fessio
nis et sentiunt cōfidentes et signis euidentib⁹
hec sepius experiant sacerdotes. Et hec est
virtus christi clauium et manuū sacerdotaliū
potestas mirifica quā in consecratione sua p̃
ipsam sacram vñctionem olei sancti percipi
unt p̃ ipsam orationē pontificaliē que est hec.
Consecrēt quesumus dñe manus ista et san
ctificeris p̃ illam vñctionem et nostram bene
dictionem vt quecūq; recte benedixerint be
nedicta sint: et quecūq; sanctificauerint san
ctificentur. Amen. Et est alia mirificetia x̃
tutis orōnis qua ire dei resistit cui nemo resi
stere potest sicut audiuit in p̃cedentibus ex
sermonibus sancti Job de qua dicit p̃s: quis
nouit potestatem ire tue et p̃ timore tuo iram
tuam dinumerare. Cui etiam et aliud mirificū
quia non solum virtute orōnis placatur ira
illa omnipotentissimi dei sed etiam impetrat
ab ip̃o et gratia quā nobis concedat deus tri
nus et vnus p̃ infinita secula seculorū. Amen.

Explicit Rethorica diuina de ora
tione domini Guilermi pariensis.

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

x-rite

0 1 2 3 4 5 6 mm